

การพัฒนารูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่
ของเส้นทางการท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาพัฒนศึกษาแบบ 2.1 ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2561

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

การพัฒนารูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่
ของเส้นทางท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาพัฒนศึกษาแบบ 2.1 ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2561

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

THE MODEL DEVELOPMENT OF TOURISM MANAGEMENT LOCAL TO CREATE
A NEW IDENTITY OF THE TOURIST OF MUEANG ROIKOH

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for Doctor of Philosophy (DEVELOPMENT EDUCATION)
Department of Education Foundations
Graduate School, Silpakorn University
Academic Year 2018
Copyright of Graduate School, Silpakorn University

หัวข้อ	การพัฒนารูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทางท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะ
โดย	สุนิษา กลิ่นขจร
สาขาวิชา	พัฒนศึกษาแบบ 2.1 ปรัชญาดุष्ฎิบัณฑิต
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก	อาจารย์ ดร. ทิพย์วรรณ สุขใจรุ่งวัฒนา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุष्ฎิบัณฑิต

..... คณะบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.จุไรรัตน์ นันทานิช)

พิจารณาเห็นชอบโดย

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยยศ ไพวิทยศิริธรรม)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(อาจารย์ ดร. ทิพย์วรรณ สุขใจรุ่งวัฒนา)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(รองศาสตราจารย์ ดร. คณิต เขียววิชัย)

..... ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก
(อาจารย์ ดร. เขวิกา สุขเยี่ยม)

58260915 : พัฒนศึกษาแบบ 2.1 ปรัชญาคุณูบัณฑิต

คำสำคัญ : วิถีถิ่น วิถีไทย, อัตลักษณ์ใหม่, เส้นทางท่องเที่ยว, เมืองร้อยเกาะ

ว่าที่ร้อยตรีหญิง สุนิษา กลิ่นขจร: การพัฒนารูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทางท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : อาจารย์ ดร. ทิพย์วรรณ สุขใจรุ่งวัฒนา

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินการของการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทางท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะ ศึกษาวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศของการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทางท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะ และพัฒนารูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่นวิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทางท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะ ซึ่งใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methodology) ระหว่างวิจัยเชิงปริมาณ (Quality Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยเป็นการวิจัยในลักษณะของพหุเทศกรณี (Multisite Multi-case)

ผลการศึกษาพบว่า ผู้ประกอบการมีความคิดเห็นต่อการจัดการท่องเที่ยว ด้านการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ ในการส่งเสริมและพัฒนารูปแบบการจัดการท่องเที่ยว มีพฤติกรรมทำให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของแหล่งท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นต่อการจัดการท่องเที่ยว ด้านการจัดกิจกรรมให้มีกิจกรรมที่หลากหลาย มีพฤติกรรมได้แสดงความคิดเห็นหรือให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนาและปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว และประชาชนในพื้นที่มีความคิดเห็นต่อการจัดการท่องเที่ยวด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและดำเนินการเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยว มีพฤติกรรมเรียนรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอันเนื่องมาจากการมีแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน สำหรับวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศของการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินงานการท่องเที่ยว 2) การมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ระบบนิเวศน์ 3) การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ 4) การบริหารจัดการของชุมชน 5) การปฏิบัติให้เห็นเป็นตัวอย่าง “การพูดให้ฟัง ทำให้เห็น” สำหรับรูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย โดยเรียกรูปแบบนี้ว่า “SLOW LIFE Model” ซึ่งเป็นรูปแบบที่ผ่านการประเมินและรับรองจากผู้ทรงคุณวุฒิ

58260915 : Major (DEVELOPMENT EDUCATION)

Keyword : LOCAL, NEW IDENTITY, THE TOURIST OF, MUEANG ROIKOH

ACTING.SUB-LT. SUNISA KLINCAJORN : THE MODEL DEVELOPMENT OF TOURISM MANAGEMENT LOCAL TO CREATE A NEW IDENTITY OF THE TOURIST OF MUEANG ROIKOH THESIS ADVISOR : TIPPAWAN SUKJAIRUNGWATTANA, Ph.D.

This research aims to study the working conditions of local tourism management, and Thai way to create a new identity of the tourist route of MUEANG ROIKOH, and to study how best practices of local tourism management and Thai way to create a new identity of the tourist route of MUEANG ROIKOH. Mixed methodology was used in quantitative research and qualitative research (multisite multi-case studies).

The results showed that entrepreneurs had opinions on tourism management towards participation in various opinions to promote and develop tourism management models. They had behavioral collaboration in activities of tourism. Tourists had opinions on tourism management to have various activities. They behaved or commented on the development and improvement of tourist attraction. And people in the area had opinions on tourism management, participated in decision making and carried on the management of tourism. They had behavioral conservation of natural resources and environment due to the tourist attractions in the community. For the best practices of local tourism management and Thai way were the followings: 1) community participation in tourism operations 2) community participation in ecological conservation 3) participation in management 4) community management 5) practice as an example "Speaking for listening and practicing for seeing". The management models of local tourism and Thai way may be called the "SLOW LIFE MODEL". This is a form that has been evaluated and certified by qualified persons.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงเป็นอย่างดี ด้วยความกรุณาจากท่านอาจารย์ ดร.ทิพย์วรรณ สุขใจรุ่งวัฒนา รองศาสตราจารย์ ดร.คณิต เขียววิชัย อาจารย์ที่ปรึกษา ที่ได้กรุณาสละเวลาให้ความรู้ คำปรึกษา และข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษา รวมทั้งตรวจสอบข้อบกพร่องเพื่อความสมบูรณ์ของการศึกษา ในทุกขั้นตอน ตลอดจนให้กำลังใจแก่ผู้ศึกษาด้วยดีเสมอมา ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ณรรณ ศรีวิหะ ผู้ทรงคุณวุฒิของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ก.ค.ศ) พ.ต.ท.ดร.มะนพ มโรตระกุล สว. (สอบสวน) สภ.บ้านตาขุน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิศาล ศรีมหาวโร อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ผู้ช่วยศาสตราจารย์นนทชัย โมรา คณบดีคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ดร.นริศ แก้วศรีนวล รองผู้อำนวยการวิทยาลัยสารพัดช่าง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจเครื่องมือการวิจัย

ขอขอบพระคุณ นายวิทยา ถาพร เลขาธิการสมาคมส่งเสริมการท่องเที่ยวทะเลสาบเชี่ยวหลาน นายวันรักษ์ สุทธิรักษา ประธานกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ชุมชนลีเล็ด นายสุมาต อิ่มทรมณี ประธานกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ชุมชนคลองน้อย นางรัตนศรี วิเชียร ประธานกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ชุมชนคลองยัน นายฤทธิรงค์ ฤทธิกุล ประธานกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ชุมชนเขาเทพพิทักษ์ นายศุภศักดิ์ โมรา อธิการบดีกองค้การบริหารส่วนตำบลท่าขนอน ผู้เชี่ยวชาญการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ชุมชน ผู้ทรงคุณวุฒิในการประเมินรูปแบบการท่องเที่ยว

ขอขอบพระคุณผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่านที่ได้สละเวลาให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม เพื่อเป็นข้อมูลในการศึกษา ตลอดจนเพื่อน ๆ ทุกคนที่ให้คำปรึกษา กำลังใจ และความช่วยเหลือแก่ผู้ศึกษา มาโดยตลอด

ขอบพระคุณเจ้าของแนวคิด ทฤษฎี และผลการศึกษาวิจัยต่าง ๆ ที่ผู้ศึกษาได้นำมาใช้และอ้างอิงในการศึกษาครั้งนี้

ท้ายที่สุด ขอขอบพระคุณและขอมอบความสำเร็จทั้งหมดนี้ให้แก่บิดา มารดา และสมาชิกในครอบครัวของผู้ศึกษาที่ได้สนับสนุนการศึกษา และเป็นกำลังใจที่สำคัญยิ่งแก่ผู้ศึกษา มาโดยตลอด จนทำให้วิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ประสบผลสำเร็จได้ตามเป้าหมายที่ตั้งใจไว้ด้วยดี

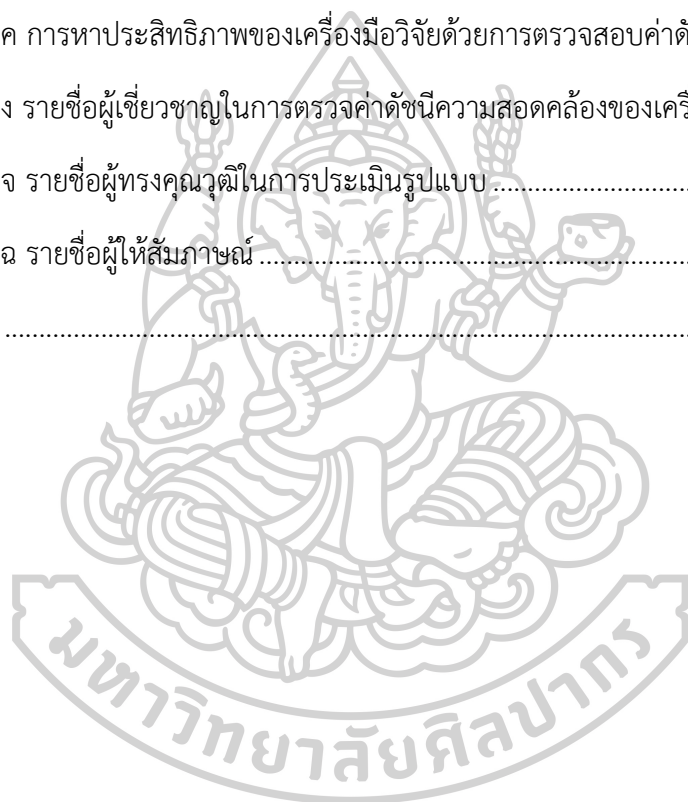
สุนิษา กลิ่นขจร

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ต
สารบัญแผนภูมิ.....	ด
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
2. คำถามการวิจัย.....	7
3. วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	7
4. ขอบเขตของการวิจัย.....	8
5. นิยามศัพท์เฉพาะ.....	10
6. ประโยชน์ที่ได้รับ.....	11
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	12
1. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการท่องเที่ยว.....	12
1.1 แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว.....	12
1.2 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยว.....	18
1.3 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน.....	21
1.4 แนวคิดเกี่ยวกับอัตลักษณ์การท่องเที่ยว.....	31
2. แนวคิดทฤษฎีการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย.....	34

2.1 ความหมายการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย	34
2.2 องค์ประกอบของการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย.....	35
3. แนวคิดเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ.....	35
3.1 ความหมายของวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ.....	35
4. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยว	36
4.1 รูปแบบการท่องเที่ยว.....	36
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	41
6. กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	50
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	52
1. การเลือกพื้นที่ในการวิจัย	52
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ.....	53
3. หน่วยการวิเคราะห์.....	55
4. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	55
5. ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย.....	65
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	68
ตอนที่ 1 ผลจากการศึกษาสภาพการดำเนินการของการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อ สร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทางท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะ.....	68
ตอนที่ 2 ผลจากการศึกษาวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศของการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย ..	109
ตอนที่ 3 ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของ เส้นทางท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะ.....	187
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	206
1. สรุปผลการวิจัย	207
2. อภิปรายผลการวิจัย.....	210
3. ข้อเสนอแนะ.....	215

3.1 ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้.....	215
3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป.....	216
รายการอ้างอิง.....	217
ภาคผนวก.....	222
ภาคผนวก ก รูปแบบเส้นทางการท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะ.....	223
ภาคผนวก ข เครื่องมือวิจัย.....	229
ภาคผนวก ค การหาประสิทธิภาพของเครื่องมือวิจัยด้วยการตรวจสอบค่าดัชนีความสอดคล้อง.....	258
ภาคผนวก ง รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการตรวจค่าดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือวิจัย.....	275
ภาคผนวก จ รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิในการประเมินรูปแบบ.....	277
ภาคผนวก ฉ รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....	279
ประวัติผู้เขียน.....	282

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละของปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ประกอบการในการ ท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะ	69
ตารางที่ 2 แสดงจำนวนและร้อยละของระดับความรู้ ความเข้าใจของผู้ประกอบการ การจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์เส้นทางใหม่ เส้นทางการท่องเที่ยว.....	72
ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความคิดเห็นของ ผู้ประกอบการการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยว วิถีถิ่น วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะ	75
ตารางที่ 4 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความคิดเห็นของ ผู้ประกอบการ การท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยว วิถีถิ่น วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะ ด้านกฎระเบียบ	76
ตารางที่ 5 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความคิดเห็นของ ผู้ประกอบการ การท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยว วิถีถิ่น วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะ ด้านการจัดการ	77
ตารางที่ 6 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความคิดเห็นของ ผู้ประกอบการ การท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยว วิถีถิ่น วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะ ด้านการมีส่วนร่วม	78
ตารางที่ 7 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความคิดเห็นของ ผู้ประกอบการ การท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยว วิถีถิ่น วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะ ด้านการพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการ	79
ตารางที่ 8 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) พฤติกรรมของ ผู้ประกอบการ การท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยว วิถีถิ่น วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะ	80
ตารางที่ 9 แสดงจำนวนและร้อยละของปัจจัยส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยวในการ ท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะ	81

ตารางที่ 10	แสดงจำนวนและร้อยละของปัจจัยจุดใจที่ส่งผลให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยว ในแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย.....	84
ตารางที่ 11	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย ในเมืองร้อยเกาะ	86
ตารางที่ 12	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย ในเมืองร้อยเกาะ ด้านคมนาคม.....	87
ตารางที่ 13	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย ในเมืองร้อยเกาะ ด้านสถานที่.....	88
ตารางที่ 14	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย ในเมืองร้อยเกาะ ด้านการให้บริการ	89
ตารางที่ 15	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย ในเมืองร้อยเกาะ ด้านความปลอดภัย	90
ตารางที่ 16	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย ในเมืองร้อยเกาะ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก.....	91
ตารางที่ 17	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย ในเมืองร้อยเกาะ ด้านการจัดกิจกรรม	92
ตารางที่ 18	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย ในเมืองร้อยเกาะ ด้านความต้องการในการพัฒนา.....	93

ตารางที่ 19	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะ ด้านภาพรวม	94
ตารางที่ 20	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) พฤติกรรมของนักท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยต่อการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะ	95
ตารางที่ 21	แสดงจำนวนและร้อยละของปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ประชาชนในพื้นที่การท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะ	96
ตารางที่ 22	แสดงจำนวนและร้อยละของระดับความรู้ ความเข้าใจของประชาชนในพื้นที่ต่อการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์เส้นทางใหม่ของเส้นทางท่องเที่ยว	99
ตารางที่ 23	ตารางที่ 23 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่การท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะ	102
ตารางที่ 24	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่ การท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะ ด้านผลกระทบเชิงลบ	103
ตารางที่ 25	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่การท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะ ด้านการจัดการ	104
ตารางที่ 26	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่การท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะ ด้านการมีส่วนร่วม	105
ตารางที่ 27	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่การท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะ ด้านการส่งเสริมและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว	106
ตารางที่ 28	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่การท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะ ด้านการพัฒนาศักยภาพของชุมชน	107

ตารางที่ 29	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) พฤติกรรมของประชาชน ในพื้นที่การท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย ในเมืองร้อยเกาะ	108
ตารางที่ 30	สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพ การท่องเที่ยว วิถีถิ่น วิถีไทยเมืองร้อยเกาะ.....	165
ตารางที่ 31	จำนวนและร้อยละของลักษณะส่วนบุคคลของผู้เชี่ยวชาญ	193
ตารางที่ 32	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับความคิดเห็น ต่อรูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะในภาพรวม.....	194
ตารางที่ 33	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับความคิดเห็น ต่อรูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะ ด้านชุมชนยั่งยืน	195
ตารางที่ 34	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับความคิดเห็น ต่อรูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะ ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น.....	196
ตารางที่ 35	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับความคิดเห็น ต่อรูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะ ด้านองค์กร แห่งการเรียนรู้.....	197
ตารางที่ 36	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับความคิดเห็น ต่อรูปแบบการ จัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะ ด้านทรัพยากรน้ำ	198
ตารางที่ 37	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับความคิดเห็น ต่อรูปแบบการ จัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะ ด้านผู้นำชุมชน	199
ตารางที่ 38	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับความคิดเห็น ต่อรูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะ ด้านอัตลักษณ์ชุมชน	200

- ตารางที่ 39 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับความคิดเห็น
ต่อรูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะ
ด้านทรัพยากรป่าไม้ 201
- ตารางที่ 40 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับความคิดเห็น
ต่อรูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะ
ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม 202

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 ความสัมพันธ์วิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ	36
ภาพที่ 2 การมีส่วนร่วมในการประชุมของชุมชนบ้านลำขนุน	111
ภาพที่ 3 กิจกรรมการท่องเที่ยวชุมชนบ้านลำขนุน	112
ภาพที่ 4 การแสดงมโนราห์ชุมชนบ้านลำขนุน	113
ภาพที่ 5 การพักรับประทานอาหารชุมชนบ้านลำขนุน	113
ภาพที่ 6 อาชีพหลักของชุมชนลีเล็ด	119
ภาพที่ 7 ป้ายบอกทางและที่อยู่แหล่งท่องเที่ยวลีเล็ด	120
ภาพที่ 8 ประเพณีการตักบาตรชุมชนลีเล็ด	121
ภาพที่ 9 ป่าโกงกางชุมชนลีเล็ด	122
ภาพที่ 10 ทักษะภาพป่าชายเลนลีเล็ด	122
ภาพที่ 11 การเย็บจากทำหลังคาชุมชนลีเล็ด	123
ภาพที่ 12 ระบบนิเวศ	123
ภาพที่ 13 บ้านพักโฮมสเตย์กลางทะเลชุมชนลีเล็ด	123
ภาพที่ 14 กลุ่มอาชีพทำใบยาสูบชุมชนลีเล็ด	124
ภาพที่ 15 วิถีชีวิตชาวประมงจับปลาชุมชนลีเล็ด	125
ภาพที่ 16 ทักษะภาพของชุมชนลีเล็ด	126
ภาพที่ 17 สวนมะพร้าวชุมชนคลองน้อย	132
ภาพที่ 18 วิถีชีวิตชุมชนของชาวบ้านชุมชนคลองน้อย	132
ภาพที่ 19 โฮมสเตย์ ชุมชนคลองน้อย	133
ภาพที่ 20 อุ้ต้อเรือชุมชนคลองน้อย	134
ภาพที่ 21 การฝึกยิงชุมชนคลองน้อย	134
ภาพที่ 22 กิจกรรมล่องเรือชุมชนคลองน้อย	137

ภาพที่ 23	ภูมิปัญญาการต่อเรือชุมชนคลองน้อย.....	138
ภาพที่ 24	กลุ่มผลิตภัณฑ์กะลามะพร้าวชุมชนคลองน้อย	138
ภาพที่ 25	คันเบ็ดตกกุ้งของชาวบ้านชุมชนคลองน้อย	139
ภาพที่ 26	กิจกรรมพายเรือชุมชนคลองยัน.....	147
ภาพที่ 27	ป่าอุดมสมบูรณ์ชุมชนคลองยัน.....	148
ภาพที่ 28	ที่พักชุมชนคลองยันบ้านพักของอุทยาน	149
ภาพที่ 29	กิจกรรมเดินป่าชุมชนคลองยัน.....	150
ภาพที่ 30	กิจกรรมการล่องแก่งในสายน้ำคลองยัน.....	150
ภาพที่ 31	ทัศนียภาพชุมชนบ้านเขาเทพพิทักษ์.....	155
ภาพที่ 32	สวนผลไม้แบบดั้งเดิมชุมชนเขาเทพพิทักษ์	156
ภาพที่ 33	วิถีชีวิตชาวสวนยางพาราชุมชนเขาเทพพิทักษ์.....	157
ภาพที่ 34	โบราณคดีวัดเขาพังชุมชนเขาเทพพิทักษ์	157
ภาพที่ 35	ทัศนียภาพชุมชนเขาเทพพิทักษ์.....	158
ภาพที่ 36	ภาพบรรยายการสนทนากลุ่ม	281

สารบัญแผนภูมิ

	หน้า
แผนภูมิที่ 1 แสดงจำนวนและสัดส่วนนักท่องเที่ยวเดือนมีนาคม 2559	2
แผนภูมิที่ 2 สถิตินักท่องเที่ยวในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ปี 2555-2558.....	3
แผนภูมิที่ 3 อธิบายรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยว.....	20
แผนภูมิที่ 4 กรอบแนวคิดในการวิจัย	51
แผนภูมิที่ 5 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย.....	67
แผนภูมิที่ 6 การวิเคราะห์ผลที่เกิดจากการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเมืองร้อยเกาะ ด้านเศรษฐกิจชุมชน.....	179
แผนภูมิที่ 7 การวิเคราะห์ผลที่เกิดจากการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเมืองร้อยเกาะ ด้านการบริหารจัดการชุมชน.....	180
แผนภูมิที่ 8 การวิเคราะห์ผลที่เกิดจากการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเมืองร้อยเกาะ ด้านสังคมและวัฒนธรรม	181
แผนภูมิที่ 9 การวิเคราะห์ผลที่เกิดจากการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเมืองร้อยเกาะ ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.....	182
แผนภูมิที่ 10 การวิเคราะห์ผลที่เกิดจากการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเมืองร้อยเกาะ ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น.....	183
แผนภูมิที่ 11 การวิเคราะห์การปฏิบัติที่เป็นเลิศของการท่องเที่ยววิถีถิ่นวิถีไทยเมืองร้อยเกาะ.	184
แผนภูมิที่ 12 การวิเคราะห์ปัจจัยหรือเงื่อนไขของการดำรงอยู่ของการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย เมืองร้อยเกาะ	185
แผนภูมิที่ 13 การวิเคราะห์องค์ประกอบการท่องเที่ยว 5 AS ของการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย เมืองร้อยเกาะ	186
แผนภูมิที่ 14 รูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทาง การท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะ.....	191
แผนภูมิที่ 15 เส้นทางรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเมืองร้อย.....	228

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจัดการท่องเที่ยวจะเป็นเส้นทางลัดไปสู่การพัฒนาทางเศรษฐกิจของประเทศที่กำลังพัฒนาในหลาย ๆ ประเทศ รวมทั้งประเทศสังคมนิยมที่เริ่มเปิดประเทศใหม่ เช่น ในกลุ่มประเทศอินโดจีนและกลุ่มประเทศในยุโรปตะวันออก ต่างมุ่งหวังให้การท่องเที่ยวเป็นภาคบุกเบิกที่จะนำผลประโยชน์ทั้งหลายมาสู่ระบบเศรษฐกิจของประเทศด้วยการลงทุนที่ไม่สูงนัก โดยหวังว่าการท่องเที่ยวจะดึงดูดเงินตราต่างประเทศ ทำให้คนในท้องถิ่นมีงานทำและมีรายได้ในขณะเดียวกันประเทศไทยก็เคยอาศัยการท่องเที่ยวมาเป็นกลุ่ทรธิในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ทำให้ประเทศไทยประสบความสำเร็จทางการตลาดอย่างงดงาม จนเป็นที่รู้จักในฐานะ “สยามเมืองยิ้ม” และประเทศไทยได้กลายมาเป็นสถานพักผ่อนที่มีชื่อเสียงแห่งหนึ่งของโลก อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว นับเป็นธุรกิจการท่องเที่ยวที่สร้างรายได้เป็นเงินตราให้กับผู้ประกอบการและกระจายเข้าไปในท้องถิ่นที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว ดังนั้น องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องและรัฐบาลจึงมีนโยบายและแผนงานพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว รวมถึงยุทธศาสตร์และนโยบายด้านการท่องเที่ยวของกระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา มีนโยบาย ดังนี้ 1) เร่งฟื้นฟูระดับความสัมพันธ์และร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านเพื่อให้ไทยเป็นประตูทางผ่านหลักของการท่องเที่ยวในภูมิภาคทั้งด้านการตลาด การขนส่ง การลงทุน การบริหารจัดการ รวมถึงการขจัดปัญหาและอุปสรรคในการท่องเที่ยว 2) บริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยใช้กลยุทธ์การตลาดเชิงรุกโดยสร้างกิจกรรมท่องเที่ยวทั้งระดับภายในประเทศและระหว่างประเทศและยกระดับประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางการประชุมการสัมมนา และการแสดงสินค้าของภูมิภาคเอเชีย 3) เร่งพัฒนา บุรณะ พื้นฟูมรดกและสินทรัพย์ทางวัฒนธรรมทั้งในเขตเมืองและนอกเมืองเพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวใหม่ สร้างแหล่งจำหน่ายซื้อสินค้าของนักท่องเที่ยว โดยจะส่งเสริมบทบาทเอกชนร่วมกับชุมชนในการรักษาแหล่งท่องเที่ยวและวิถีชีวิตให้อยู่ในสภาพเดิมอย่างต่อเนื่อง 4) เพิ่มความหลากหลายของการท่องเที่ยวรูปแบบต่าง ๆ ทั้งการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพ รวมทั้งการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรม โดยส่งเสริมการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่และให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวมากขึ้น ทั้งในรูปแบบการจัดสรรทรัพยากรท่องเที่ยว และการพัฒนาพื้นที่ชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยว 5) เพิ่มมาตรการอำนวยความสะดวกสร้างความปลอดภัยและป้องกันการเอาเปรียบนักท่องเที่ยว รวมทั้งเร่งรัดการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของนักท่องเที่ยวอย่างจริงจัง โดยเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งนักท่องเที่ยวชาวไทยและนักท่องเที่ยว

ต่างประเทศ เพื่อเพิ่มรายได้จากการท่องเที่ยว อีกทั้งยังเป็นการเพิ่มเศรษฐกิจของท้องถิ่นโดยรวม และส่งผลต่อระบบเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศด้วย (แผนพัฒนากระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา, 2558: ออนไลน์)

จากสถานการณ์การท่องเที่ยวโลกในปี 2558 ที่ผ่านมา (อ้างอิงจากรายงานของ UNWTO March 2016) พบว่า ทั่วโลกมีนักท่องเที่ยวเดินทางท่องเที่ยวสูงถึง 1,134 ล้านคน โดยประเทศที่มีนักท่องเที่ยวเดินทางไปเยี่ยมเยือนสูงสุด 3 อันดับแรก คือ ฝรั่งเศส สหรัฐอเมริกา และสเปน ก่อให้เกิดรายได้จากการท่องเที่ยวทั่วโลกสูงถึง 1,245 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ

สำหรับสถานการณ์ด้านการท่องเที่ยวประเทศไทยตลอดปี 2559 ที่ผ่านมาว่า ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2559 - 31 ธันวาคม 2559 มีนักท่องเที่ยวต่างชาติสะสมจำนวน 32.58 ล้านคน เพิ่มขึ้นร้อยละ 8.9 จากปีก่อน สร้างรายได้ให้กับประเทศมากกว่า 1.64 ล้านล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 12.6 จากปีก่อน โดยนักท่องเที่ยวต่างชาติมีวันพำนักในไทยเฉลี่ยรวม 9.5 วัน ซึ่งนักท่องเที่ยวจากสวีเดน มีระยะเวลาการพำนักนานที่สุด เฉลี่ย 19.4 วัน ขณะที่นักท่องเที่ยวต่างชาติใช้จ่ายเฉลี่ย 5,286 บาท ต่อคนต่อวัน เพิ่มขึ้นร้อยละ 3 จากปีก่อน ซึ่งชาวอิสราเอลใช้จ่ายสูงที่สุด 84,827 บาท เดือนมีนาคม 2559 มีนักท่องเที่ยวจำนวน 2,948,690 คน ขยายตัวร้อยละ 15.39 จากช่วงเวลาเดียวกันของปีที่ผ่านมา เป็นนักท่องเที่ยวภูมิภาคเอเชียตะวันออกมีจำนวน 1,922,203 คน คิดเป็นร้อยละ 65.19 รองลงมา ได้แก่ ภูมิภาคยุโรป อเมริกา เอเชียใต้ ตะวันออกกลาง และแอฟริกา นักท่องเที่ยวที่มีจำนวนมากที่สุด 3 ลำดับ คือ จีน มาเลเซีย ญี่ปุ่น ก่อให้เกิดรายได้จากการท่องเที่ยวจำนวน 149,136.71 ล้านบาท ขยายตัวร้อยละ 20.91 จากช่วงเวลาเดียวกันของปีที่ผ่านมา (สถานการณ์การท่องเที่ยว, 2559: 5-8)

แผนภูมิที่ 1 แสดงจำนวนและสัดส่วนนักท่องเที่ยวเดือนมีนาคม 2559

ที่มา: สำนักงานท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดสุราษฎร์ธานี

สถานการณ์การท่องเที่ยวของจังหวัดสุราษฎร์ธานี ข้อมูลดิบสถิติผู้เข้าพักในจังหวัดสุราษฎร์ธานีปี 2558 มีนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวจำนวน 5,251,947 คน เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2557 มีนักท่องเที่ยว จำนวน 4,832,512 คน เพิ่มขึ้น จำนวน 419,435 คน ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวจะเดินทางไปในแหล่งท่องเที่ยวทางทะเล ปี 2558 มีรายได้จากการท่องเที่ยว จำนวน 68,052.92 ล้านบาท จากสถิตินักท่องเที่ยวที่เข้ามาพักในแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลมากที่สุด 3 ลำดับแรกของชาวต่างชาติในพื้นที่จังหวัด ดังนี้

- 1) จังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้แก่ เยอรมนี สหราชอาณาจักร ออสเตรเลีย
- 2) เกาะสมุย ได้แก่ เยอรมนี รัสเซีย และออสเตรเลีย
- 3) เกาะพะงัน ได้แก่ อิสราเอล สหราชอาณาจักร และออสเตรเลีย
- 4) เกาะเต่า ได้แก่ สหราชอาณาจักร ฝรั่งเศส และเยอรมนี
- 5) เมืองสุราษฎร์ธานี ได้แก่ จีน เยอรมนี และมาเลเซีย

สรุปในภาพรวมเห็นได้ว่า นักท่องเที่ยวชาวเยอรมนีจะมีพฤติกรรมมาท่องเที่ยวพักผ่อนที่เกาะสมุยเป็นหลัก และไปเที่ยวดำน้ำที่เกาะเต่า ขณะที่เกาะพะงันนักท่องเที่ยวชาวอิสราเอลยังถือเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวอันดับ 1 (สรุปรายงานประจำปีจังหวัดสุราษฎร์ธานี, 2559: 61)

พื้นที่	ปี 2555		ปี 2556		ปี 2557		ปี 2558	
	จำนวนนักท่องเที่ยว	รายได้	จำนวนนักท่องเที่ยว	รายได้	จำนวนนักท่องเที่ยว	รายได้	จำนวนนักท่องเที่ยว	รายได้
ทางทะเล	2,076,317	28,504.84	3,088,633	43,808.84	3,200,938	48,341.06	3,393,894	57,315
ทางบก	1,325,638	7,066.53	1,376,643	7,740.68	1,376,643	7,740.68	1,858,053	10,737
รวม	3,401,955	35,571	4,465,276	51,550	4,465,276	51,550	5,251,947	68,052

แผนภูมิที่ 2 สถิตินักท่องเที่ยวในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ปี 2555-2558

ที่มา: สำนักงานท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดสุราษฎร์ธานี

ด้านแผนพัฒนาจังหวัดสุราษฎร์ธานีกำหนดวิสัยทัศน์ว่า “เมืองเกษตรคุณภาพการท่องเที่ยวยั่งยืน สังคมเป็นสุข” ได้กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวเป็นประเด็นยุทธศาสตร์ ยุทธศาสตร์ที่ 2 การส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน โดยมีเป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ว่า จังหวัดมีการจัดการศักยภาพทางการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนสอดคล้องกระแสโลก และกลยุทธ์ คือ พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวอันเป็นเอกลักษณ์จังหวัดให้ตอบรับกระแสการท่องเที่ยวโลก (แผนพัฒนาจังหวัดสุราษฎร์ธานี พ.ศ. 2558-2561: 41) ทุก ๆ รัฐบาลได้ใช้การท่องเที่ยว

เป็นยุทธศาสตร์สำคัญในการพัฒนาประเทศ เพราะการท่องเที่ยวเป็นกลไกทางเศรษฐกิจที่จะนำเงินตราเข้ามาในประเทศ ก่อให้เกิดการกระจายรายได้ เกิดการสร้างงานสร้างอาชีพ ซึ่งเป็นการสร้างรายได้ให้กับประชาชนในท้องถิ่นต่าง ๆ เป็นผลให้ท้องถิ่นมีเศรษฐกิจที่ดี ชุมชนเข้มแข็ง สุดท้ายจะนำมาซึ่งความผาสุกของประชาชนในประเทศ อย่างไรก็ตามการท่องเที่ยวก็ส่งผลกระทบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมด้วยเช่นกันถ้าขาดการบริหารจัดการที่ดี ดังนั้นในปัจจุบันแนวความคิดเรื่องการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจึงได้รับการยอมรับ และให้ความสำคัญกับการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ซึ่งการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นการท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดความยั่งยืน (อาภรณ์ สุนทรวาท, 2551: 2)

จากแผนยุทธศาสตร์ของจังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อพิจารณาทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางการท่องเที่ยวที่เป็นจุดแข็ง พบว่า จังหวัดสุราษฎร์ธานีมีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เป็นธรรมชาติแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชน นอกจากนี้ศักยภาพของจังหวัดสุราษฎร์ธานีมีแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่นวิถีไทยที่มุ่งเน้นการอนุรักษ์และการดำรงอยู่ของวิถีวัฒนธรรม การดำเนินชีวิต และสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติของท้องถิ่น ด้วยวิธีการเยือนชุมชนต้นแบบ บูรณาการการท่องเที่ยวโดยชุมชน นำเสนอเรื่องราว คุณค่าของสถานที่ วัตถุประสงค์ วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต รูปแบบการดำเนินชีวิต รวมถึงกิจกรรมและเรื่องราวอื่น ๆ ที่น่าสนใจ ซึ่งเป็นอัตลักษณ์อันโดดเด่นและมีคุณค่าของท้องถิ่นนั้น เช่น ชุมชนตำบลลิเล็ด ชุมชนคลองน้อย ชุมชนบ้านคลองยัน และชุมชนบ้านเขาเทพพิทักษ์

ชุมชนลิเล็ดเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ เป็นการท่องเที่ยวที่เน้นการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนควบคู่ไปกับการท่องเที่ยวการเรียนรู้วิถีชีวิตชาวประมง ภูมิปัญญาการทำประมงแบบดั้งเดิมเป็นป่าชายเลนจำนวนมากกว่า 7,000 ไร่ ประกอบกับที่นี่มีแม่น้ำลำคลองนับร้อยสายที่ไหลมาบรรจบพบกันจนเกิดปรากฏการณ์ธรรมชาติของระบบนิเวศน์ได้อย่างสมบูรณ์ และความหลากหลายทางด้านชีวภาพได้กลายเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ของสัตว์น้ำนานาชนิดจำนวนมาก เพราะป่าชายเลนมีความอุดมสมบูรณ์ ปัจจุบันได้กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ที่นักท่องเที่ยวให้ความสนใจเข้าไปเที่ยวกันมิได้ขาด โดยทางชุมชนจัดให้มีกิจกรรมที่น่าสนใจเช่นล่องเรือชมธรรมชาติของป่าชายเลนและลำคลองที่มีระบบนิเวศน์ดีเยี่ยม ชมกลุ่มอาชีพเสริมการทำกะปิจากกุ้ง การทำใบจาก ชมวิถีชีวิตประมงพื้นบ้าน ชมศิลปวัฒนธรรมประจำท้องถิ่น ลิเกป่า เดินชมหิ่งห้อยที่มีเป็นจำนวนมากยามค่ำคืนอวดประกายแสงระยิบระยับ เกาะตามต้นลำพู ต้นโกงกางจนดูสวยงามเหมือนดวงดาวบนท้องฟ้า ความสมบูรณ์ของป่าชายเลนที่ชุมชนลิเล็ดหลังจากที่ชุมชนพร้อมใจกันดูแลทรัพยากรธรรมชาติอย่างเป็นระบบ ปัจจุบันได้กลายเป็นแหล่งอาหารและที่อยู่ของสัตว์น้ำหลายชนิด มีต้นโกงกาง แสม ลำพู ขึ้นเขียวขจี มีระเบียบดูสวยงามและยังเป็นบ้านหลังน้อยของเหล่าหิ่งห้อยได้พักพิง แม้ว่าป่าชายเลนจะเป็นแหล่งท่องเที่ยวหลักของชุมชนและยังมีเรื่องราวด้านประวัติศาสตร์เป็นโบราณสถานสมัยอาณาจักรศรีวิชัย

เช่น เขาศรีวิชัย เขาพระอานนท์ ที่มีอายุมากกว่าพันปี ให้นักท่องเที่ยวได้ค้นคว้าศึกษาประวัติความเป็นมาโดยเฉพาะลูกปัดโบราณที่นี้ก็มีมากเช่นกันปัจจุบันมีหลงเหลืออยู่บ้างที่ชาวบ้านนำไปเก็บไว้ ด้านที่พิกโฮมสเตย์ของชุมชนไว้บริการถึง 13 หลังสามารถรับนักท่องเที่ยวได้ 50 คนต่อวัน สำหรับอาหารการกินมีอาหารทะเลพื้นบ้านรสจัดแบบภาคใต้ไว้บริการ (รายงานประจำปีองค์การบริหารส่วนตำบลลิเล็ด, 2559)

ชุมชนคลองน้อยที่เป็นการท่องเที่ยวที่เน้นการท่องเที่ยวเชิงวิถีชีวิตมีความพิเศษของชุมชนมีเอกลักษณ์ที่แตกต่างจากชุมชนอื่น คือเป็นการท่องเที่ยวเชิงวิถีชุมชน เป็นชุมชนที่ใช้ชีวิตสองริมฝั่งคลองแบบดั้งเดิมเน้นการอนุรักษ์ทรัพยากรในชุมชนและการดำรงอยู่ของวิถีวัฒนธรรมแบบดั้งเดิม การรักษาภูมิปัญญาจากบรรพบุรุษโดยการฟื้นฟู อนุรักษ์และต่อยอดและสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติของท้องถิ่นที่ได้รับการขนานนามว่าเป็นดินแดนคลองร้อยสาย แหล่งท่องเที่ยววิถีชุมชน ที่อยู่ห่างจากตัวอำเภอเมืองสุราษฎร์แค่ 9 กิโลเมตร สามารถเดินทางมาได้ทั้งทางรถและทางเรือมีจุดเด่นอยู่กับการเที่ยวชมภูมิปัญญาท้องถิ่น กับวิถีชีวิตของชาวบ้านริมคลอง ถึงแม้จะอยู่ไม่ไกลจากตัวเมืองคนภายนอกชุมชนเรียกขานนี้ว่า คนในบาง ซึ่งชาวชุมชนก็ยอมรับสรรพนามนี้ และบอกตัวเองว่าเราเป็นคนในบาง และมีวิถีเหมือนพี่น้องผองชาวสำราญ (สวนผสมผสาน) เมื่อมาถึงชุมชนคลองน้อยอันดับหนึ่งที่เป็นจุดดึงดูดคือ หิ่งห้อย ซึ่งหิ่งห้อยนอกจากจะมีความสวยงาม แสงสว่างในตัวของมันที่ออกมายามค่ำคืน เปรียบเสมือนไฟพลอมกระพริบ หิ่งห้อยยังบ่งบอกถึงระดับน้ำได้ด้วย หิ่งห้อยมีให้ชมทั้งปี แต่ที่มีมากที่สุดคือ ช่วงพฤษภาคมถึงตุลาคม นอกจากนี้กลุ่มสัตว์ปีกยังมีนกแก้ว นกเขานกปูด นกหัวขวาน และนกต่างถิ่นที่มาอาศัยอยู่ในชุมชนที่บ่งบอกความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติ และเกิดการตั้งกลุ่มการอนุรักษ์สัตว์เหล่านี้ขึ้น ทำให้ชุมชนมีแหล่งเรียนรู้ เป็นจุดที่ทำให้หน้าสนใจนักท่องเที่ยวจะได้เที่ยวอย่างลึกซึ้งอย่างแท้จริง

ชุมชนบ้านคลองยันเป็นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เป็นพื้นที่ต้นน้ำคลองยันเป็นแหล่งธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ยังมีการรักษาประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่นแบบชาวใต้ไว้ได้เป็นอย่างดีตลอดจนมีการพัฒนาต่อยอดให้คงอยู่สู่รุ่นลูกหลาน มีรูปแบบการดำเนินชีวิตแบบวิถีเกษตรตลอดจนทรัพยากรธรรมชาติเช่น ป่าไม้ คลอง ซึ่งเป็นอัตลักษณ์อันโดดเด่นและมีคุณค่าของชุมชนคลองยัน ที่ตั้ง 93 หมู่ 1 ตำบลตะกุกเหนือ อำเภอวิภาวดี จังหวัดสุราษฎร์ธานี สภาพทั่วไปของชุมชนกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ชุมชนท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ลุ่มน้ำคลองยัน ตั้งอยู่ที่อำเภอวิภาวดี เดิมเป็นส่วนหนึ่งของอำเภอคีรีรัฐนิคม ต่อมาได้ยกเป็นอำเภอตามโครงการอำเภอเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสเฉลิมพระชนมพรรษาครบ 80 พรรษา เมื่อวันที่ 5 ธันวาคม 2550 ชื่อของอำเภอวิภาวดี มาจากพระนามของพระองค์เจ้าวิภาวดีรังสิต ซึ่งได้เสด็จมาดูแลทุกข์สุขของราษฎรในพื้นที่นี้หลายครั้ง สภาพทั่วไปของชุมชนท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ลุ่มน้ำคลองยัน รายล้อมไปด้วยสวนยางพารา ปาล์มน้ำมัน ผลไม้ ภูเขา น้ำตก บ่อน้ำร้อน มีทรัพยากรธรรมชาติที่สวยงาม อุดมสมบูรณ์

อากาศสดชื่นประชากรในชุมชนประกอบอาชีพทำสวนยางพาราและปาล์มน้ำมันเป็นอาชีพหลัก มีการประกอบพิธีกรรมตามความเชื่อที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษ มีความเคารพต่อภู ระเบิดและกตিকা ของชุมชน แหล่งท่องเที่ยวภายในชุมชนลำน้ำคลองยัน น้ำตกวิภาวดี ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง อุทยานแห่งชาติแก่งกรุง เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าคลองยัน น้ำพุร้อนบ้านบางจำ กิจกรรมและการบริการ ด้านการท่องเที่ยวของชุมชน ทรัพยากรการท่องเที่ยวภายในชุมชน ประกอบด้วย ลำคลอง น้ำตก ภูเขา ป่า น้ำพุร้อน ผ้าทอที่ศูนย์ศิลปาชีพ ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า กิจกรรมการท่องเที่ยวภายในชุมชนล่องแก่งตามลำน้ำคลองยัน เดินป่าศึกษาธรรมชาติ ดูนกและชมป่าสมุนไพรรวมและทดลองกรีดยางพารา ชมการเพาะเห็ดนางฟ้า เห็ดเป๋าฮื้อ การปลูก ต้นไม้เพื่อลดภาวะโลกร้อน การทำฝายชะลอน้ำแบบผสมผสาน เรียนรู้การประกอบอาหารแบบชาวใต้ ศึกษาศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ชมการทอผ้าที่ศูนย์ศิลปาชีพ ชมสัตว์ป่าที่อุทยานแห่งชาติแก่งกรุง และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าคลองยัน (รายงานประจำปีองค์การบริหารส่วนตำบลตะกุกเหนือ, 2559)

ชุมชนบ้านเขาเทพพิทักษ์เป็นการท่องเที่ยวเชิงวิถีเกษตร หรือวัดเขาพัง ตั้งอยู่หมู่ 1 ตำบลเขาพัง อำเภอบ้านตาขุน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ใกล้ ๆ กับทางเขาเขื่อน ชุมชนบ้านเขาเทพพิทักษ์ มีเอกลักษณ์ที่แตกต่างจากชุมชนอื่น คือมีความหลากหลายของทรัพยากร ทั้งด้านการเกษตรของ ชุมชน ด้านประวัติศาสตร์ชุมชน ด้านภูมิปัญญาที่มีกิจกรรมมากมายที่ทำให้ชุมชนมีรายได้เสริมจาก การท่องเที่ยว ด้านประวัติศาสตร์วัฒนธรรมที่มีการขุดพบของใช้โบราณเป็นชุมชนประวัติศาสตร์ที่มี เรื่องเล่าที่ชุมชนเอาสิ่งเหล่านี้ที่มีอยู่ในชุมชนมาเป็นจุดเด่นในการท่องเที่ยว มีสวนผลไม้แบบดั้งเดิม เป็นสวนผลไม้ที่ได้รับมรดกจากบรรพบุรุษ (สวนสมรม) ซึ่งมีเงาะ มังคุด กระท้อน และยังมีทุเรียนพันธุ์ คลองแสงต้นสูงใหญ่เป็นทุเรียนพันธุ์ดั้งเดิมอยู่หลายต้น อายุไม่น้อยกว่า 100 ปี แสดงให้เห็นว่าชุมชน ได้มีการทำสวนผลไม้มาช้านาน ทุเรียน คลองแสงมีชื่อเสียงโด่งดังเนื่องจากมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว และเป็นจุดเด่นของการท่องเที่ยวอีกอย่างหนึ่งคือสะพานแขวนกับภูเขารูปหัวใจ ซึ่งเป็นที่รู้จักของ นักท่องเที่ยวมาก ต้องมาแวะถ่ายรูปเช็คอินซึ่งเป็นความงามที่ธรรมชาติสร้างสรรค์ไว้ให้ชุมชนและได้มี การศึกษาพื้นที่ทางธรรมชาติ แหล่งโบราณคดี เพื่อพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวและพยายามปรับปรุง การจัดการท่องเที่ยว โดยมีการวางแผนรวมกลุ่มกับชาวบ้านเพื่อปรับปรุงเรื่องอาหารในการรองรับ นักท่องเที่ยว เช่น กลุ่มปลูกพืชผักปลอดสารพิษ กลุ่มเลี้ยงไก่ กลุ่มทำสวนสมรม ข้อมูลเชิงประวัติศาสตร์ ประเพณี วัฒนธรรม วิถีชีวิต และทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน เพื่อรวบรวมเป็น องค์ความรู้ให้ชุมชนได้สามารถนำมาปรับปรุงพัฒนาต่อยอด (รายงานประจำปีองค์การบริหารส่วนตำบล เขาพัง, 2559)

สำหรับการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในปัจจุบันประชาชนในชุมชนมีความตื่นตัว ภาคภูมิใจ ในวัฒนธรรม วิถีชุมชน ช่วยกันรักษาให้ดียิ่งขึ้น และมีรายได้จากการท่องเที่ยว แต่การท่องเที่ยวที่ดี ต้องให้ความสำคัญกับการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมที่จะต้องยกระดับการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยว

โดยสร้างความเข้าใจและพัฒนาศักยภาพโดยการวิเคราะห์องค์ประกอบการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย ในครั้งนี้ใช้แนวคิดองค์ประกอบของ กุลวลี ละม้ายเงิน (2552: 5-6) ที่กล่าวว่า การท่องเที่ยวจะประสบความสำเร็จได้นั้นแหล่งท่องเที่ยวจะต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญ 5 ประการ หรือที่เรียก 5AS ได้แก่ ความดึงดูดใจ (Attraction) ความสามารถในการเข้าถึง (Accessibility) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenity) ที่พัก (Accommodation) กิจกรรม (Activity) ซึ่งเมื่อนำแนวคิดองค์ประกอบการท่องเที่ยว 5 องค์ประกอบมาวิเคราะห์ เพื่อให้การท่องเที่ยวในชุมชนมีความยั่งยืน การท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย ที่เปิดดำเนินการมาแล้วพบว่า มีทั้งที่ประสบความสำเร็จในระดับที่แตกต่างกันออกไป และกำลังอยู่ในช่วงกำลังดำเนินการ ด้วยกระแสการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในรูปแบบของการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ กำลังมาแรงและเป็นกระแสของการท่องเที่ยวในรูปแบบใหม่ของการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี และสอดคล้องกับวิสัยทัศน์เชิงนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย หรือ โมเดลพัฒนาเศรษฐกิจของรัฐบาล ไทยแลนด์ 4.0 ภายใต้การนำของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีและหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ที่เข้ามาบริหารประเทศบนวิสัยทัศน์ที่ว่า “มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน” ซึ่งมีแนวทางในการพัฒนาอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ วัฒนธรรม และบริการที่มีมูลค่าสูง เช่น เทคโนโลยีการออกแบบ ธุรกิจไลฟ์สไตล์ เทคโนโลยีการท่องเที่ยว การเพิ่มประสิทธิภาพการบริการ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการวิจัย การพัฒนารูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทางท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะโดยศึกษาศักยภาพของพื้นที่และศึกษาความยั่งยืนในการเป็นแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย โดยเลือกแหล่งชุมชนตำบลลิเล็ด และชุมชนคลองน้อย ทั้งนี้เลือกแหล่งท่องเที่ยวที่มีลักษณะของพื้นที่ แนวคิดการจัดตั้ง และรูปแบบการท่องเที่ยวที่แตกต่างกันออกไป เพื่อจะได้มุมมองที่หลากหลายและเป็นประโยชน์มากยิ่งขึ้น

2. คำถามการวิจัย

1. สภาพการดำเนินการของการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทางท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะเป็นอย่างไร
2. วิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศของการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทางท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะมีอะไรบ้างและเป็นอย่างไร
3. รูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทางท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะเป็นอย่างไร

3. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินการของการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทางท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะ

2. เพื่อศึกษาวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศของการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทางท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะ

3. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทางท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะ

4. ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีไทย วิถีถิ่นเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทางท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะในครั้งนี้ มีขอบเขตการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ขอบเขตด้านพื้นที่

1.1 สำหรับพื้นที่ ที่ใช้ในการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทางท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะ เลือกศึกษาลักษณะวิถีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) โดยการถอดบทเรียนจากพื้นที่ภาคใต้ที่ประสบความสำเร็จ จำนวน 1 พื้นที่ ได้แก่ ชุมชนบ้านลำขนุน ตำบลนาชุมเห็ด อำเภอย่านตาขาว จังหวัดตรัง

1.2 เลือกศึกษาพื้นที่ปฏิบัติการวิจัยประกอบด้วยแหล่งท่องเที่ยว 4 แห่ง ได้แก่

1. ชุมชนตำบลลิเล็ด อำเภอฟุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี 2. ชุมชนคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี 3. ชุมชนบ้านคลองยัน อำเภอวิภาวดี จังหวัดสุราษฎร์ธานี 4. ชุมชนบ้านเขาเทพพิทักษ์ อำเภอบ้านตาขุน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2.1 การวิจัยเชิงปริมาณ

2.1.1 ประชากร (Population)

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณครั้งนี้ประกอบด้วยประชากร จำนวน 3 กลุ่ม ได้แก่ ผู้ประกอบการ นักท่องเที่ยว และประชาชนในพื้นที่ โดยผู้ประกอบการในการท่องเที่ยววิถีถิ่น ซึ่งมีทั้งหมด 170 คน (สำนักงานพาณิชย์จังหวัดสุราษฎร์ธานี)

2.1.2 กลุ่มตัวอย่าง (Sample)

สำหรับขนาดกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) ที่เป็นนักท่องเที่ยวและประชาชนในพื้นที่ทำการเก็บข้อมูลจากการสำรวจความคิดเห็นโดยใช้แบบสอบถาม ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

2.1.2.1 นักท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย สำหรับการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจากนักท่องเที่ยวใน 4 ชุมชน รวมทั้งสิ้น จำนวน 400 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างดังกล่าวมาจากการสุ่มตัวอย่างแบบโควต้า ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

นักท่องเที่ยวในชุมชนตำบลลีเล็ด	จำนวน 100 คน
นักท่องเที่ยวในชุมชนคลองน้อย	จำนวน 100 คน
นักท่องเที่ยวในชุมชนบ้านคลองยัน	จำนวน 100 คน
นักท่องเที่ยวในชุมชนบ้านเขาเทพพิทักษ์	จำนวน 100 คน

2.1.2.2 ประชาชนในพื้นที่วิถีถิ่น วิถีไทย สำหรับการเก็บข้อมูลโดยการใช้แบบสอบถามจากประชาชนในพื้นที่ ชุมชนบ้านลีเล็ด ชุมชนบ้านคลองน้อย ชุมชนบ้านคลองยัน และชุมชนบ้านเขาพิทักษ์ พบว่า แหล่งท่องเที่ยวทั้ง 4 แหล่งมีประชาชนในพื้นที่ 182,900 คน (ข้อมูล ณ เดือนพฤษภาคม 2558) ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยการใช้สูตรของยามานะ (Yamane, 1973: 727-729) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ยอมให้มีความคลาดเคลื่อน ร้อยละ 5 ซึ่งค่าที่คำนวณได้เท่ากับ 399.1271 ดังนั้นผู้วิจัยจึงกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างประชาชนในพื้นที่ จำนวน 400 คน โดยผู้วิจัยได้แบ่งขนาดของกลุ่มตัวอย่างประชาชนในพื้นที่ออกเป็นแต่ละแห่งใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งกลุ่มเพื่อให้ข้อมูลมีการกระจายและครอบคลุมดังต่อไปนี้

ประชาชนในพื้นที่ชุมชนตำบลลีเล็ด	จำนวน 100 คน
ประชาชนในพื้นที่ชุมชนคลองน้อย	จำนวน 100 คน
ประชาชนในพื้นที่ชุมชนบ้านคลองยัน	จำนวน 100 คน
ประชาชนในพื้นที่ชุมชนบ้านเขาเทพพิทักษ์	จำนวน 100 คน

สำหรับการสุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Sampling)

2.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ

การวิจัยเชิงคุณภาพในครั้งนี้จะทำการศึกษาข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ซึ่งประกอบด้วย ผู้ประกอบการ นักท่องเที่ยว ประชาชนในพื้นที่วิถีถิ่น วิถีไทย ในเมืองร้อยเกาะ ด้วยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection)

3. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยการพัฒนารูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทางท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะ ดังนั้นขอบเขตด้านเนื้อหาในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ สภาพการดำเนินการของการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยของเส้นทางท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะ วิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ของการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยของเส้นทางท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะ เพื่อนำไปสู่การพัฒนารูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยของเส้นทางท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะ

4. ขอบเขตด้านเวลา

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย โดยเริ่มตั้งแต่เดือนกันยายน 2559 – เดือนมิถุนายน 2561

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

1. วิถีถิ่น วิถีไทย หมายถึง แหล่งท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นการอนุรักษ์และการดำรงอยู่ของวิถีวัฒนธรรม การดำเนินชีวิต และสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติของท้องถิ่น โดยนำเสนอเรื่องราว คุณค่าของสถานที่ วัตถุประสงค์ของ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต รูปแบบการดำเนินชีวิต รวมถึงกิจกรรม และเรื่องราวอื่น ๆ ที่น่าสนใจ ซึ่งเป็นอัตลักษณ์อันโดดเด่นและมีคุณค่าของท้องถิ่นนั้น ๆ

2. การจัดการการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย หมายถึง การที่สมาชิกในชุมชน เจ้าหน้าที่ และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องร่วมกันบริหารจัดการการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพภายใต้สถานการณ์ต่าง ๆ

3. การพัฒนารูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย หมายถึง การพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวรวมถึงบริการอื่น ๆ ทั้งในปัจจุบันและอนาคต โดยต้องดำเนินการภายใต้ขีดความสามารถของธรรมชาติ และตระหนักถึงการมีส่วนร่วมของประชากร ชุมชน ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม เพื่อให้การท่องเที่ยวเกิดความก้าวหน้า และเกิดประโยชน์สูงสุด รวมถึงทำให้ประชาชนทุกส่วนได้รับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่เกิดจากการท่องเที่ยวอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน ภายใต้ความปรารถนาหรือความต้องการของประชาชน ท้องถิ่น และชุมชนในพื้นที่ท่องเที่ยวนั้น ๆ ในที่นี้หมายถึง การพัฒนาการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยของเส้นทางท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะให้มีกิจกรรมหลากหลายมากขึ้น เพื่อดึงดูดใจ และสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวให้เดินทางมาท่องเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยวแห่งนี้มากขึ้น

4. อัตลักษณ์ หมายถึง ผลรวมของลักษณะเฉพาะของสิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งทำให้สิ่งนั้นเป็นที่รู้จักหรือจำได้ หรือ การที่ในแหล่งท่องเที่ยวสามารถบ่งบอกได้ว่าตนเองเป็นใคร มีลักษณะแตกต่างจากแหล่งท่องเที่ยวอื่นอย่างไร และจะดำเนินความสัมพันธ์กับกลุ่มอื่นอย่างไร เพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทางท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะ

5. อัตลักษณ์ใหม่ หมายถึง ลักษณะเฉพาะของแหล่งท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะ ที่แตกต่างไปจากแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ เป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นของแต่ละพื้นที่ทั้งด้านวิถีชีวิต สังคม วัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญา ประกอบคือ SLOW LIFE Model ประกอบด้วย 1) S =Sustainable Community (ชุมชนยั่งยืน) 2) L = Local Wisdom (ภูมิปัญญาท้องถิ่น) 3) O =Organization of Learning (องค์กรแห่งการเรียนรู้) 4) W = Water Resources (ทรัพยากรน้ำ) 5) L =Leader (ผู้นำชุมชน) 6) I = Identity of the community (อัตลักษณ์ชุมชน) 7) F = Forest Resources (ทรัพยากรป่าไม้) 8) E = Environmental Conservation (การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม)

6. ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับสภาพการดำเนินการ วิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ ปัจจัยหรือเงื่อนไขของการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทางท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะ
2. ได้รูปแบบของการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทางท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะ
3. รูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทางท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะที่ได้ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมและพัฒนากิจการการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในพื้นที่ต่าง ๆ ที่แตกต่างกันออกไปแต่ละพื้นที่ได้
4. เป็นแนวทางสำหรับผู้สนใจที่จะศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย

บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทางท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะ ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการท่องเที่ยว
 - 1.1 แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว
 - 1.2 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยว
 - 1.3 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน
 - 1.4 แนวคิดเกี่ยวกับอัตลักษณ์การท่องเที่ยว
2. แนวคิดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย
3. แนวคิดเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ
4. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยว
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
6. กรอบแนวคิดในการวิจัย

1. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

1.1 แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

ความหมายของการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยว หมายถึง กิจกรรมเพื่อการผ่อนคลายความตึงเครียดจากกิจการงานประจำของมนุษย์ โดยเป็นการเดินทางด้วยความสมัครใจ ในการไปสถานที่อื่นเป็นการชั่วคราว และมีจุดมุ่งหมายของการเดินทางที่ไม่ใช่การประกอบอาชีพหรือหารายได้ แต่เป็นการเดินทางไปเพื่อวัตถุประสงค์ต่อไปนี้ คือ เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ เพื่อวัฒนธรรมหรือศาสนา เพื่อการศึกษา เพื่อการกีฬาและบันเทิง เพื่อชมประวัติศาสตร์ เพื่องานอดิเรก เพื่อเยี่ยมญาติมิตร และเพื่อวัตถุประสงค์ทางธุรกิจ รวมทั้งเพื่อเข้าร่วมประชุมหรือสัมมนา (มูลนิธิสิ่งแวดล้อมไทย, 2549: ค-6) การท่องเที่ยวเป็นเรื่องของการเดินทางที่เป็นการชั่วคราวด้วยความสมัครใจ มิใช่ถูกบังคับหรือเพื่อสินจ้าง แต่เพื่อวัตถุประสงค์อื่น ๆ เช่น เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ ความสนุกสนานเพลิดเพลิน การศึกษา ศาสนา กีฬา เยี่ยมญาติมิตร ติดต่อธุรกิจ การประชุมสัมมนา เป็นต้น มิฉะนั้นก็จะเป็นการเดินทางที่ไม่ใช่การท่องเที่ยว ถ้าหากการเดินทางอยู่ในเงื่อนไข 6 ประการ ดังต่อไปนี้คือ (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2548: 12)

- 1) เป็นการเดินทางเพื่อประกอบอาชีพหรือประกอบธุรกิจใดธุรกิจหนึ่งในประเทศที่เดินทางไป
- 2) เป็นการเดินทางโดยตั้งใจจะไปตั้งถิ่นฐานถาวรในประเทศที่เดินทางไป
- 3) เป็นการเดินทางเข้าไปประเทศใดประเทศหนึ่ง เพื่อปฏิบัติงานด้านการทูตหรือองค์การระหว่างประเทศ หรือเอกชนอื่น ๆ โดยได้รับค่าจ้างตอบแทน
- 4) เป็นการเดินทางข้ามพรมแดนไปทำงานนอกประเทศทุกวันเป็นประจำ
- 5) เป็นการเดินทางผ่านโดยไม่แวะลง แม้ว่าการเดินทางจะอยู่ในอาณาเขตของประเทศหนึ่งประเทศใดเป็นเวลานานมากกว่า 24 ชั่วโมงก็ตาม
- 6) เป็นการเดินทางที่ถูกบังคับให้เดินทาง เช่น การนำกองทหารเคลื่อนย้ายจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง หรือการย้ายนักโทษจากที่คุมขังหนึ่งไปยังอีกที่คุมขังหนึ่ง เป็นต้น คำนิยามการท่องเที่ยวขององค์การสหประชาชาติที่ได้จัดประชุมว่าด้วยการเดินทางและท่องเที่ยว ณ กรุงโรม เมื่อปี พ.ศ. 2506 นิยามไว้ว่า หมายถึง กิจกรรมที่มีเงื่อนไขเกี่ยวข้องอยู่ 3 ประการ คือ (ปรีชา แดงโรจน์, 2554: 29-30)

- 1) ต้องมีการเดินทาง
- 2) ต้องมีสถานที่ปลายทางที่ประสงค์จะไปเยี่ยมเยือน
- 3) ต้องมีจุดมุ่งหมายของการเดินทาง และได้อธิบายเพิ่มเติมของจุดมุ่งหมายของการเดินทางท่องเที่ยวไว้ว่า การเดินทางท่องเที่ยวต้องมีใช้เพื่อการประกอบอาชีพและการไปอยู่ประจำ และเป็นไปเพื่อวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่างดังต่อไปนี้ เพื่อพักผ่อนในวันหยุดเพื่อวัฒนธรรมหรือศาสนา เพื่อการศึกษา เพื่อการกีฬาและบันเทิง เพื่อชมประวัติศาสตร์และความสนใจพิเศษ เพื่องานอดิเรก เพื่อเยี่ยมเยือนญาติมิตร เพื่อวัตถุประสงค์ทางธุรกิจ และเพื่อเข้าร่วมประชุมหรือสัมมนา

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2554: 15) ได้ให้ความหมายการท่องเที่ยวว่า “เป็นการเดินทางเพื่อผ่อนคลายความเครียด แสวงหาประสบการณ์แปลกใหม่ โดยมีเงื่อนไขว่าการเดินทางนั้นเป็นการเดินทางเพียงชั่วคราว ผู้เดินทางจะต้องไม่ถูกบังคับให้เดินทาง”

รัชพร จันทร์สว่าง (2546: 15) กล่าวว่า “เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการเดินทางของนักท่องเที่ยวที่มีวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกัน ทั้งที่เป็นการเดินทางเพื่อการพักผ่อน ประกอบกิจกรรมตามความสนใจ หรือเพื่อประกอบธุรกิจซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการทำงาน แต่ไม่ได้เป็นการเดินทางเพื่อไปทำงานหรือประกอบอาชีพเป็นหลัก”

ชูสิทธิ์ ชูชาติ (2552: 3) กล่าวว่า “การท่องเที่ยว หมายถึง การเดินทางออกจากบ้านพักเป็นการชั่วคราว ระยะเวลาสั้น เพื่อเยี่ยมเยือนญาติมิตร หรือวัตถุประสงค์อื่น ๆ ทางด้านการท่องเที่ยว”

อนุชา เล็กสกุลติก (2551: 1) กล่าวว่า “การท่องเที่ยวเป็นกระบวนการทางสังคม และกระบวนการทางเศรษฐกิจที่มีองค์ประกอบย่อยหลัก 3 ด้าน คือ ทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวบริการ การท่องเที่ยว และตลาดการท่องเที่ยว ซึ่งแต่ละองค์ประกอบย่อยมีความสัมพันธ์กันจะเกิดขึ้นเมื่อนักท่องเที่ยวได้ไปใช้ประโยชน์จากทรัพยากรการท่องเที่ยว เพื่อนันทนาการหรือทัศนศึกษา”

ศุภรัตน์ รัตนมุขย์ (2551: 47) การท่องเที่ยว คือ “การเดินทางซึ่งเป็นกิจกรรมที่เป็นไปตามธรรมชาติอย่างหนึ่งของมนุษย์ โดยที่การเดินทางนั้นเป็นการเดินทางจากถิ่นที่อยู่อาศัยไปยังที่อื่นชั่วคราว เป็นการเดินทางด้วยความสมัครใจ และเป็นการเดินทางด้วยจุดหมายใด ๆ ที่ไม่ใช่เพื่อประกอบอาชีพ หรือหารายได้”

การท่องเที่ยวในคู่มือพัฒนาภูมิทัศน์เมืองเพื่อการท่องเที่ยว ซึ่งเสนอต่อการท่องเที่ยว แห่งประเทศไทยอธิบายว่า เป็นความต้องการอย่างหนึ่งของคนที่เกิดขึ้น เมื่อมีความพร้อมทั้ง ทางด้านร่างกายและจิตใจ โดยมีวัตถุประสงค์ต่าง ๆ กันดังนี้ (ภาควิชาภูมิสถาปัตยกรรม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546)

1) ความอยากรู้อยากเห็นในสิ่งต่าง ๆ เพื่อการท่องเที่ยว เพื่อได้พบเห็นสิ่งแปลกใหม่ ได้แก่ ด้านวัฒนธรรมและประเพณีที่แตกต่างกันไป ด้านการเมือง ด้านสมาคมและบุคคลด้านลักษณะ พิเศษของธรรมชาติ ปรัชญาการณัธรรมชาติ การได้รับรู้เรื่องราวที่ต่างไปจากที่ตนเคยรับรู้

2) การพักผ่อนหย่อนใจ เพื่อการคลายเครียดจากภารกิจประจำวัน ได้แก่ การเล่น กีฬาประเภทต่าง ๆ การเดินทางท่องเที่ยวตามแหล่งที่มีความสวยงามตามธรรมชาติ งานศิลปะกับ งานดนตรีหรือความบันเทิงอย่างอื่น ซึ่งอาจรวมถึงการท่องเที่ยวตามสวนสนุก ไนท์คลับ สวนสัตว์ การจับจ่ายซื้อของ

3) ความสนใจทางด้านศาสนาและไสยศาสตร์ ได้แก่ การจาริกแสวงบุญ การนมัสการ ศาสนสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ การประชุมรวมกลุ่ม รวมทั้งกิจกรรมทางศาสนา

4) อาชีพและธุรกิจ ได้แก่ การเดินทางเพื่อการสำรวจค้นคว้า การประชุม สัมมนา การดูงาน การศึกษา เปรียบเสมือนการทัศนศึกษาเพื่อเพิ่มพูนความรู้

5) วัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยวอื่น ๆ ได้แก่ การเยี่ยมเยียนญาติพี่น้อง เพื่อนฝูง วัตถุประสงค์นี้มักเกิดขึ้นในช่วงวันหยุด วันเทศกาลต่าง ๆ และเป็นการพบปะเพื่อรวมกลุ่ม หรือเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ

สรุปได้ว่า ความหมายของการท่องเที่ยว หมายถึง การเดินทางของผู้คนหรือประชาชน ที่ไปเยี่ยมเยือนสถานที่หนึ่ง ด้วยความสมัครใจ มิใช่ถูกบังคับ เพื่อการเที่ยวชมเมือง เยี่ยมญาติพี่น้อง หรือเพื่อนฝูง การพักผ่อนในวันหยุดทั้งระยะสั้นและระยะยาวรวมถึงการเดินทางเพื่อความสนุก เพลิดเพลิน เพื่อการศึกษา ศาสนา กีฬา การประชุมสัมมนา หรือเพื่อติดต่อธุรกิจ

องค์ประกอบของทรัพยากรการท่องเที่ยว

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548: 6-7) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของทรัพยากรท่องเที่ยวว่าควรมีองค์ประกอบหลักอย่างน้อย 3 ประการ หรือ 3A's ดังต่อไปนี้ คือ

1) ทรัพยากรท่องเที่ยวต้องมีสิ่งดึงดูดใจ (Attraction) เป็นองค์ประกอบสำคัญที่สุดของทรัพยากรท่องเที่ยวที่ต้องมีสิ่งดึงดูดใจอย่างใดอย่างหนึ่งในการดึงดูดใจนักท่องเที่ยว ที่เดินทางไปเยี่ยมสถานที่ท่องเที่ยวในนั้น ๆ ซึ่งสิ่งดึงดูดใจการท่องเที่ยวในแต่ละที่ย่อมแตกต่างกันออกไปตามประเภททรัพยากรท่องเที่ยว โดยแต่ละกลุ่มจะมีความสนใจในสิ่งดึงดูดใจของทรัพยากรท่องเที่ยวแต่ละประเภทแตกต่างกันไป เช่น นักท่องเที่ยวกลุ่มหนึ่งอาจจะสนใจความงามของแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติก็ควรไปเที่ยวภูเขาหรือน้ำตก หรือนักท่องเที่ยวอีกกลุ่มที่สนใจด้านศิลปวัฒนธรรม ก็ต้องไปเที่ยว เยี่ยมชมวิถีชีวิตของชาวบ้าน ชาวเขา เป็นต้น

2) ทรัพยากรท่องเที่ยวต้องมีเส้นทางขนส่งเข้าถึง (Accessibility) เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของทรัพยากรท่องเที่ยวที่ต้องมีเส้นทางหรือเครือข่ายการคมนาคมขนส่งที่สามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวในนั้นได้ ตลอดจนสามารถติดต่อเชื่อมโยงกัน ระหว่างทรัพยากรท่องเที่ยวหนึ่งกับอีกทรัพยากรท่องเที่ยวหนึ่งในบริเวณใกล้เคียง อีกทั้งต้องมีที่จอดรถหรือสถานีรถไฟ หรือท่าเรือหรือท่าอากาศยาน เพื่อให้ธุรกิจการขนส่ง สามารถนำนักท่องเที่ยวเข้าไปท่องเที่ยวยังทรัพยากรท่องเที่ยวได้อย่างสะดวกและปลอดภัย

3) ทรัพยากรท่องเที่ยวต้องมีสิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของทรัพยากรท่องเที่ยวที่ต้องมีสิ่งอำนวยความสะดวกไว้บริการนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเยี่ยมชมทรัพยากรท่องเที่ยวในนั้นให้ได้รับความสะดวกสบาย และความประทับใจ ทำให้นักท่องเที่ยว อยากจะอยู่ท่องเที่ยววันขึ้น ซึ่งสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว หมายถึง สรรพสิ่ง ที่รองรับในการเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว เพื่อให้การเดินทางท่องเที่ยวเป็นไปด้วย ความสะดวกสบาย และปลอดภัย โดยปกติสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวเหล่านี้ รัฐบาลจะเป็นผู้จัดหาและพัฒนาเพื่อบริการแก่ประชาชนของตนเอง แล้วถือเป็นผลพลอยได้ในการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว

กุลวลี ละม้ายเงิน (2552: 5-6) กล่าวว่าการศึกษาจะประสบความสำเร็จได้นั้น แหล่งท่องเที่ยวจะได้มีองค์ประกอบที่สำคัญ 5 ประการ หรือที่เรียก 5AS ได้แก่

1) ความดึงดูดใจ (Attraction) หมายถึง ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่สามารถดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวได้หรือมีลักษณะชวนตา ชวนใจ มีเสน่ห์เฉพาะตัวอันมรสมาเหตุมาจากมีความงามตามธรรมชาติ เช่น ชายหาดขาว แนวปะการังที่มีสีสันงดงาม รวมทั้งปลาชนิดต่าง ๆ ป่าที่มีพันธุ์ไม้นานาชาติ หรือความงดงามที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น ทะเลสาบหรือรีสอร์ทในหุบเขา

2) ความสามารถในการเข้าถึง (Accessibility) หมายถึง การที่จะดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวในการมาเที่ยวชมแหล่งท่องเที่ยว หากนักท่องเที่ยวสามารถเดินทางเข้าถึง

แหล่งท่องเที่ยวได้อย่างสะดวกและใกล้ชิด ถึงแม้แหล่งท่องเที่ยวมีความสวยงามแต่ขาดความสะดวกในการเข้าถึง นักท่องเที่ยวจะไม่เดินทางไปเที่ยวชม หน่วยงานที่รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยวจำเป็นต้องดำเนินการจัดสร้างการคมนาคมที่สะดวกสบาย

3) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenity) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวไปยังสถานที่ใดสถานที่หนึ่ง สิ่งที่นักท่องเที่ยวต้องการได้รับคือ ความสะดวกสบายในการท่องเที่ยว หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว มีการก่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกโครงสร้างพื้นฐานขึ้นในแหล่งท่องเที่ยว เช่น ไฟฟ้า ประปา ถนน ระบบการสื่อสารต่าง ๆ

4) ที่พัก (Accommodation) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยววันนั้น สิ่งที่นักท่องเที่ยวมีความต้องการคือ ที่พักแรม เนื่องจากในการเดินทาง ไปท่องเที่ยววันนั้น บางครั้งอาจมีการนอนพักค้างภายในแหล่งท่องเที่ยวเพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวควรมีการจัดบริการ ที่พักแรมภายในแหล่งท่องเที่ยวด้วย

5) กิจกรรม (Activity) หมายถึง กิจกรรมที่เกิดขึ้นภายในแหล่งท่องเที่ยว เช่น การเดินป่า การล่องแก่ง การพายเรือ หรือกิจกรรมการร่ำรำ การจัดงานรื่นเริง การบายศรีสู่ขวัญ เป็นต้น

องค์ประกอบที่กล่าวมาทั้ง 5 ประการดังกล่าว เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในการท่องเที่ยวแบบมวลชน (Mass Tourism) เป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่ต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ภายในแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งแตกต่างจากกลุ่มนักท่องเที่ยวเฉพาะกลุ่มผู้สนใจเฉพาะ เช่น กลุ่มอนุรักษ์ กลุ่มนักวิจัย กลุ่มนักวิชาการ นักท่องเที่ยวกลุ่มนี้จะไม่ให้ความสนใจกับสิ่งอำนวยความสะดวกนัก เนื่องจากกลุ่มบุคคลดังกล่าวต้องการศึกษาแหล่งท่องเที่ยวที่มีสภาพใกล้เคียงกับธรรมชาติและวัฒนธรรมเดิม

พยอม ธรรมบุตร (2549: 17-18) ได้แบ่งองค์ประกอบของการท่องเที่ยวเป็น 5 ประเภท ดังนี้

1) การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility) ได้แก่ การมีระบบโครงสร้างพื้นฐานที่เหมาะสม เช่น ระบบคมนาคม สนามบิน ตลอดจนบริการด้านอุตสาหกรรมขนส่ง เช่น การขนส่งทางอากาศ ทางบก และทางน้ำ ซึ่งจะเอื้ออำนวยให้นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางไปถึงจุดหมายปลายทาง (Destination) หรือแหล่งท่องเที่ยว (Attraction)

2) การมีที่พักแรมเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว (Accommodation) ที่ต้องการ ค้างคืนได้แก่ ที่พักประเภทต่าง ๆ เช่น โรงแรม รีสอร์ท เกสต์เฮาส์ โฮมสเตย์ ที่พักประเภทต่าง ๆ จะมีสิ่งอำนวยความสะดวกในระดับต่าง ๆ กัน ซึ่งจะทำให้มีราคาและบริการในระดับต่างกัน ได้แก่ ภัตตาคาร สระว่ายน้ำ ฟิตเนสเซ็นเตอร์ ซาวน่า ศูนย์กลางธุรกิจ และสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ

3) แหล่งท่องเที่ยว (Attractions) นับเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญสูงสุดของการเดินทาง เพราะเป็นจุดดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวอาจเป็นแหล่งธรรมชาติที่มีความโดดเด่น เช่น แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ เช่น ปราสาทพนมรุ้ง แสดงถึงความรุ่งเรืองของอาณาจักรขอม การท่องเที่ยวชนบทเพื่อสัมผัสวิถีชีวิตชาวบ้าน เรียนรู้ถึงภูมิปัญญาท้องถิ่น ตลอดจนโบราณสถานยุคเก่าแก่ก่อนประวัติศาสตร์ เช่น วัฒนธรรม บ้านเชียง เป็นต้น

4) กิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities) และกิจกรรมนันทนาการ (Tourist Activities และ Recreational Activities) นับเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในยุคปัจจุบันเพราะ การท่องเที่ยวมิได้หมายถึงเพียงแค่การเดินทางไปชมโบราณสถาน อนุสาวรีย์ ความงดงามของธรรมชาติเท่านั้น แต่เป็นการที่นักท่องเที่ยวได้มีโอกาสทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้แก่ การเดินป่า การล่องแก่งในแม่น้ำ การปีนหน้าผา การดำน้ำ การตกปลาหมึกในทะเลลึก ตลอดจนการร่วมกิจกรรมกับชุมชนเจ้าบ้าน เช่น การดำน้ำ การเกี่ยวข้าว การร่วมพิธีบายศรีสู่ขวัญ เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมทั้งหมดจะเป็นประสบการณ์ที่อยู่ในความทรงจำของนักท่องเที่ยวและกิจกรรมดังกล่าวมักก่อให้เกิดการกระจายรายได้

5) บริการเบ็ดเตล็ดทั้งหมดที่มีให้นักท่องเที่ยว (Ancillary) อาทิเช่น บริการด้านร้านอาหาร โรงพยาบาล ไพรศณีย์ สถานีบริการน้ำมัน ร้านค้า ร้านขายของที่ระลึก ห้องสุขา ฯลฯ

สรุปได้ว่า ผู้วิจัยสามารถสรุปองค์ประกอบของทรัพยากรการท่องเที่ยวต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ประการ ซึ่งได้แก่ 1. ความดึงดูดใจ (Attraction) แหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่นต้องเป็นการท่องเที่ยวที่มีเอกลักษณ์เป็นของตนเองเป็นการท่องเที่ยวแนวใหม่ 2. กิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities) เป็นกิจกรรมการที่เกี่ยวที่ควบคู่กับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้สร้างจิตสำนึกให้เกิดการอนุรักษ์ 3. ที่พัก (Accommodation) เป็นที่พักที่สร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยวและมีความปลอดภัย ทรัพยากรท่องเที่ยวต้องมีสิ่งดึงดูดใจในการเดินทางไปท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่พักที่อยู่ร่วมกันกับธรรมชาติไม่ทำลายระบบนิเวศน์ กิจกรรมการท่องเที่ยวและกิจกรรมนันทนาการ และบริการเบ็ดเตล็ดทั้งหมดที่มีให้นักท่องเที่ยว อาทิเช่น บริการด้านร้านอาหาร โรงพยาบาล ไพรศณีย์ สถานีบริการน้ำมัน ร้านค้า การท่องเที่ยววิถีถิ่นควรมีครบทั้ง 3 องค์ประกอบนี้ จึงเป็นการท่องเที่ยววิถีถิ่นเพราะถ้ามีสิ่งอำนวยความสะดวกมากเกินไปจะทำให้การท่องเที่ยวเสื่อมโทรมถูกทำลายได้โดยเร็ว

วัตถุประสงค์ของการเดินทางท่องเที่ยว

สำนักพัฒนาการท่องเที่ยว (2552: 12) กล่าวไว้ว่า จุดมุ่งหมายของการเดินทางสำหรับจุดมุ่งหมายของการเดินทาง เพื่อการท่องเที่ยวต้องมีค่าใช้จ่ายและไปอยู่ประจำ แต่เป็นไปเพื่อวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลาย ๆ อย่างต่อไปนี้

1) การท่องเที่ยวเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ เป็นการเดินทางท่องเที่ยวที่เรียกว่า (Leisure Tour) มีจุดมุ่งหมายเพื่อการพักผ่อนในวันหยุด การแสวงหาความสนุกสนาน บันเทิง รวมถึงการไปเที่ยวชมสถานที่ต่าง ๆ ชมการแสดง การเล่นหรือการแข่งขันกีฬา และนันทนาการ

2) การท่องเที่ยวทางเพื่อธุรกิจ เป็นการท่องเที่ยวที่เรียกว่า Business Tour หรือ Business Travel หรือ Professional Travel ซึ่งเป็นการเดินทางของนักธุรกิจ โดยมีกิจกรรมด้านธุรกิจเป็นจุดมุ่งหมายหลัก เช่น การเดินทางไปร่วมประชุม สัมมนา เจรจาธุรกิจ ในขณะที่เดียวกัน ก็อาจมีการพักผ่อนหย่อนใจเป็นส่วนประกอบด้วยก็ได้ ในประเทศอุตสาหกรรมรายได้จากการท่องเที่ยวประเภทนี้มีอยู่สูงมากเพราะนักท่องเที่ยวประเภทนี้เดินทางตลอดทั้งปีไม่ขึ้นอยู่กับฤดูกาลทั้งเป็นผู้ที่สามารถเสียค่าใช้จ่ายสูงได้

3) การท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัลใจ เป็นการท่องเที่ยวที่เรียกว่า Incentive Tour ซึ่งมักจัดให้แก่พนักงานและลูกค้าของบริษัทและหน่วยงานต่าง ๆ หรือผู้ที่ทำประโยชน์ให้แก่บริษัทและหน่วยงานนั้น ๆ การเดินทางอาจมีวัตถุประสงค์เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ หรือเพื่อธุรกิจ รวมอยู่ด้วยก็ได้ เช่น จัดให้ไปชมโรงงานผลิตสินค้า หรือไปประชุมสัมมนา มีการสังสรรค์เพื่อเชื่อมความสัมพันธ์

4) การท่องเที่ยวเพื่อการประชุมสัมมนา เป็นการท่องเที่ยวที่เรียกว่า Meeting Convention & Exhibition Tour โดยนักท่องเที่ยวมีจุดประสงค์เพื่อไปเข้าร่วมประชุมสัมมนา หรือไปชมการแสดงสินค้า การจัดนิทรรศการในโอกาสต่าง ๆ

5) การท่องเที่ยวเพื่อความสนใจพิเศษเฉพาะกลุ่ม เป็นการท่องเที่ยวที่เรียกว่า Special Interest Group Tour คือจัดขึ้นเป็นพิเศษสำหรับกลุ่มที่มีความสนใจในเรื่องใดโดยเฉพาะ เช่นการเดินทางไปชมการแข่งขันกีฬา หรือเล่นกีฬาบางชนิด การเที่ยวชมธรรมชาติและดูสัตว์ป่า การเที่ยวถ้ำ การดำน้ำดูปะการังและสัตว์น้ำการชมโบราณสถาน

สรุปได้ว่า วัตถุประสงค์ของการเดินทางท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวแต่ละคนมีจุดมุ่งหมายของการเดินทางท่องเที่ยวแตกต่างกันออกไป แต่ทั้งนี้วัตถุประสงค์หลักในการเดินทางท่องเที่ยว คือ เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจเพื่อความเพลิดเพลินแต่ทั้งนี้ต้องมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

1.2 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยว

ความหมายของการจัดการการท่องเที่ยว (Tourism Management) มีดังนี้

การจัดการท่องเที่ยว หมายถึง การกระทำที่เป้าหมายสอดคล้องกับหลักการ ทฤษฎี และแนวคิดที่เหมาะสม ยิ่งไปกว่านั้นยังต้องคำนึงถึงสภาพที่แท้จริง รวมทั้งข้อจำกัดต่าง ๆ ของสังคมและสภาพแวดล้อม การกำหนดแนวทาง มาตรการและแผนปฏิบัติการที่ดีต้องคำนึงถึงกรอบความคิดที่ได้กำหนดไว้ มิฉะนั้นแล้วการจัดการท่องเที่ยวจะดำเนินไปอย่างไร้ทิศทางและประสบความสำเร็จ (มนัส สุวรรณ และคณะ, 2541) ซึ่งสอดคล้องกับบุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2542) กล่าวว่า การจัดการ

ท่องเที่ยว หมายถึง การวางแผนการท่องเที่ยว และดำเนินการให้เป็นไปตามแผน โดยมีการจัดองค์การ การบริหารงานบุคคล การอำนวยความสะดวก และการควบคุมอย่างเหมาะสม เพื่อให้เป็นไปตามแผนที่ได้วางไว้ พร้อมทั้งมีการประเมินผลการท่องเที่ยวด้วย

จากความหมายข้างต้น สรุปได้ว่าการจัดการท่องเที่ยว หมายถึง กระบวนการในการจัดการการท่องเที่ยวที่มี รูปแบบการดำเนินการที่เหมาะสม ภายใต้สภาพแวดล้อมของพื้นที่นั้น ๆ อีกทั้งมีเป้าหมายที่มีความสอดคล้องกับหลักการ ทฤษฎีและแนวคิดที่มีความเหมาะสมเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

หลักการและแนวทางบริหารจัดการการท่องเที่ยว

วรรณพร วนิชชานุกร (2540) กล่าวว่าในการบริหารจัดการทรัพยากรด้านการท่องเที่ยว ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ควรจะมีรูปแบบการบริหารใน 2 ระดับคือ ระดับแนวนอน ซึ่งประกอบด้วย หน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐที่เกี่ยวข้อง และระดับแนวตั้งคือ หน่วยงานของรัฐในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น รวมทั้งองค์กรที่ไม่ใช่ของรัฐบาล แต่มีบทบาทสำคัญในการเป็นตัวแทนปกป้องผลประโยชน์ส่วนรวม และสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร แรงงาน ความรู้ ตามอำนาจของผู้คนในท้องถิ่นได้ ซึ่งการบริหารงานควรครอบคลุมในเรื่องต่าง ๆ

การที่การท่องเที่ยวของไทยจะก้าวไปสู่ศวรรษหน้าอย่างมีมาตรฐานและสามารถแข่งขันได้ในระดับสากล ผู้บริหารจัดการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐและเอกชนควรต้องมองการท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบและตระหนักถึงความเป็นอันหนึ่ง อันเดียวกันของระบบ เพราะทุกส่วนล้วนมีความสำคัญและจำเป็นต้องพิจารณา 2 เรื่องหลักดังนี้ (จุฑามาศ จันทรัตน์, 2544)

1. ระบบการท่องเที่ยว ซึ่ง ลีเพอร์ (Leiper, 1979) กล่าวว่า การท่องเที่ยวไม่ใช่เป็นอุตสาหกรรม แต่เป็นระบบเริ่มต้นจากนักท่องเที่ยวมีความต้องการในการเดินทางท่องเที่ยวด้วยเหตุผลและแรงกระตุ้นแตกต่างกันไปจากนั้นจึงเริ่มหาข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ แล้วจึงตัดสินใจเดินทางจากที่อยู่เดิม โดยอาศัยการคมนาคมรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งไปยังจุดหมาย ปลายทาง และ ณ จุดหมายปลายทางแห่งนั้นนักท่องเที่ยวก็เกี่ยวข้องประสบการณ์จากการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ มากมาย

2. ลักษณะเฉพาะของผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว ซึ่ง Leiper, (1979) กล่าวว่า ผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวมีลักษณะเป็น “Partial Industrialization” มี 2 ส่วน คือ

2.1 เกี่ยวข้องกับการแลกเปลี่ยน โดยนักท่องเที่ยวซื้อบริการจากภาคเอกชน

2.2 ไม่มีการแลกเปลี่ยน ไม่ได้มีไว้เพื่อขาย แต่หากเป็นสาธารณสมบัติ เช่น ชายหาดที่สวยงามคนไทยที่มีความเอื้ออาทร วัฒนธรรมไทยที่มีความเป็นเอกลักษณ์ สิ่งเหล่านี้อยู่นอกเหนือการควบคุมของภาคเอกชน และเป็นส่วนที่ต้องแบ่งปันและใช้ร่วมกันระหว่างนักท่องเที่ยวและเจ้าของบ้าน ซึ่งส่วนนี้ทำให้ผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวมีลักษณะแตกต่างจากการขายสินค้าอื่น ๆ เพราะ

จะต้องมีการพึ่งพาอาศัยกัน ต้องอาศัยความร่วมมืออย่างใกล้ชิด การท่องเที่ยวจึงจะนำประโยชน์ไปสู่ทุกฝ่ายอย่างแท้จริง

Adhikary (1995) ได้เสนอรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยว (7 - S Model) เพื่อมาปรับใช้กับการท่องเที่ยวไว้ ดังนี้

ที่	7 - S Model	คำอธิบาย
1	Strategy	กลยุทธ์ที่สะท้อนให้เห็นถึงความผสมกลมกลืนกันระหว่างวัตถุประสงค์ การจัดลำดับความสำคัญ การควบคุม และขอบเขตของกิจกรรมต่าง ๆ ของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยการเลือกกลยุทธ์ที่เหมาะสมที่สุด ซึ่งต้องประกอบไปด้วยกลยุทธ์ในการวางแผนการดำเนินงานที่สามารถปฏิบัติได้และต้องเป็นไปตามนโยบายของการท่องเที่ยวแห่งชาติด้วย
2	Structure	โครงสร้างในองค์กรซึ่งควรจะเกี่ยวข้องกับการจัดลำดับขั้นและการแบ่งหน้าที่ที่เหมาะสม เพราะโครงสร้างที่ดีจะเป็นกุญแจที่สำคัญที่นำไปสู่ความสำเร็จในการจัดการการท่องเที่ยว
3	System	ระบบในการจัดการการท่องเที่ยวซึ่งมีความหมายที่ครอบคลุมไปถึงระบบการจัดการข้อมูล ระบบการดำเนินงาน การปฏิบัติการ การเงิน การจัดการทรัพยากรมนุษย์ การตลาดและระบบอื่น ๆ ด้วย โดยทุกระบบต้องมีการประสานร่วมมือกันและมีความสัมพันธ์กันในทุกขั้นตอน
4	Staff	บุคลากรนับเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้เกิดการดำเนินการต่าง ๆ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี โดยเฉพาะบุคคลที่ทำหน้าที่บริการนักท่องเที่ยวจะต้องพิจารณาอย่างรอบคอบโดยจัดสรรบุคคลที่มีความละเอียดรอบคอบ มีความผูกพันกับงาน มีความรับผิดชอบ ให้ความช่วยเหลือ นักท่องเที่ยวด้วยความเต็มใจ มีความจริงใจซื่อสัตย์ ทำงานดี ประสพผลสำเร็จและสามารถทำให้ นักท่องเที่ยวพึงพอใจเป็นสำคัญ
5	Skill	ในการทำงานทุกอย่างต้องอาศัยความชำนาญ งานจึงจะมีประสิทธิภาพ โดยขึ้นอยู่กับปัจจัย 3 อย่างคือ ความรู้ ทักษะ และทัศนคติต่องาน
6	Style	การรวมกันระหว่าง Staff และ Skill แต่ละคนจะมีรูปแบบในการดำเนินงานที่ต่างกัน โดยปกติแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ Autocratic Style หรือ Top Down Style และ Democratic Style หรือ Bottom - Up
7	Share	การแบ่งปันแลกเปลี่ยนประสบการณ์ความคิดเห็น ความรู้ซึ่งนำไปสู่การจัดการการท่องเที่ยวได้ดีที่สุด

แผนภูมิที่ 3 อธิบายรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยว

จากแผนภูมิที่ 3 สรุปได้ว่า การจัดการการท่องเที่ยว ควรเป็นไปอย่างมีขั้นตอน มีคณะทำงานที่มีประสิทธิภาพ มีโครงสร้างอย่างเป็นระบบ มีบุคลากร มีทักษะ และรวมไปถึง การมีส่วนร่วมใน การปฏิบัติงานในทุกกระบวนการ เพราะการจัดการที่ดีและมีระบบจะป้องกันการสับสน ซ้ำซ้อน ในการปฏิบัติงานไปอีกด้วย

1.3 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

ความหมายของการพัฒนา

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2546: 7) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาว่า หมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่มีการกำหนดทิศทาง (directed change) หรือ การเปลี่ยนแปลงที่ได้วางแผนไว้ล่วงหน้า (planned change)

ชาติรี โตะมีนา (2555: 6) อ้างถึงองค์การสหประชาชาติว่า ความหมายของการพัฒนาไว้เป็น 2 ระยะ คือ ระยะก่อนปี พ.ศ. 1914 การพัฒนาหมายถึง การสร้างรัฐสมัยใหม่ที่มีพื้นฐานอยู่บนวัฒนธรรมเครื่องจักร การแบ่งงานกันทำ ซึ่งรวมถึงการแบ่งแยกโครงสร้างและภารกิจที่เฉพาะเจาะจง มีการตั้งบริษัท โรงงาน ระบบราชการ มีความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในการเพิ่มรายได้ประชาชาติต่อหัว การมีทุนนิยมภายใต้ระบบเศรษฐกิจเสรี มีการปกครอง การบริหารแบบประชาธิปไตยภายใต้รัฐธรรมนูญ และการมีผู้แทนที่นำไปสู่ปัจเจกชนนิยม ส่วนระยะหลังปี ค.ศ. 1914 การพัฒนา หมายถึง การพัฒนาเทคโนโลยีทางด้านเทคนิค เทคโนโลยีการจัดการสมัยใหม่ ทั้งนี้สืบเนื่องมาจากปัจจัยหลายประการ เช่น การเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบบสังคมนิยมในสหภาพโซเวียตในปี ค.ศ. 1949 อิทธิพลของความรู้สึกเกี่ยวกับความเสมอภาคในการแจกจ่ายความมั่งคั่งและรายได้ และอิทธิพลของแนวความคิดรัฐสวัสดิการ เป็นต้น

ยูวัฒน์ วุฒิเมธี (2546: 17) ให้ความหมายว่า การพัฒนา หมายถึง การกระทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจากสภาพหนึ่งไปสู่อีกสภาพหนึ่งที่ดีกว่า

ทัศพร นาคเขียว (2545: 32) กล่าวว่า การพัฒนาเป็นแนวคิดเชิงปรัชญา หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า มีค่านิยมสอดแทรกอยู่นั้นดูเป็นเหตุผลหลักของคำว่า การพัฒนาซึ่งมีความหมายที่แตกต่างกันออกไป ทั้งนี้ในการกำหนดเป้าหมาย รวมทั้งแนวทางในการวัดผลของการพัฒนานั้นขึ้นอยู่กับค่านิยมของผู้ที่กำหนด และค่านิยมดังกล่าวนั้นสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามกาลเวลา กล่าวได้ว่าเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเป้าประสงค์ ซึ่งโดยทั่วไปแสดงถึงสภาวะอันพึงปรารถนาของสังคม ไม่ว่าจะเป็นไปในทางสังคม การเมือง และ/หรือเศรษฐกิจ ซึ่งจะเป็นอย่างนั้นขึ้นอยู่กับค่านิยมของผู้กำหนด เป้าประสงค์หรือสภาวะอันพึงปรารถนานั้นในที่นี้บ้างก็มองว่าการพัฒนา คือ สภาวะของการพัฒนาแล้ว (development as state) ในขณะที่อีกหลายคนมองการพัฒนาในความหมายของกระบวนการ (process) ของความก้าวหน้าหรือการปรับเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นตามเกณฑ์หรือเป้าหมายของการพัฒนาตามที่กำหนดคุณค่าไว้

พจนานุกรม (2546: 37) สรุปว่า การพัฒนา หมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่มีการกระทำให้เกิดขึ้น หรือมีการวางแผนกำหนดทิศทางไว้ล่วงหน้า และการเปลี่ยนแปลงนี้จะมีสองส่วนที่เกี่ยวข้อง คือ การเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ รวมทั้งจะต้องมีทิศทางที่ดีขึ้นเท่านั้น

สรุปได้ว่า การพัฒนา หมายถึง การเติบโต ความเจริญ ความก้าวหน้า ความรุ่งเรือง การพัฒนาเป็นสิทธิและหน้าที่ของทุกคน เป็นการเปลี่ยนแปลงที่มีกำหนดทิศทาง (directed change) หรือการเปลี่ยนแปลงที่ได้วางแผนไว้ล่วงหน้าจากสภาพหนึ่งไปสู่อีกสภาพหนึ่งที่ดีกว่า เป็นการทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนมีความสุข ความสะดวกสบาย ความกินดีอยู่ดี เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นของคุณภาพชีวิต ทั้งด้านการศึกษา สิ่งแวดล้อม ตลอดจนความเจริญทางด้านศิลปวัฒนธรรม และของจิตใจที่เป็นสุข และสงบสันติ

การพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

การพัฒนาการท่องเที่ยวที่มุ่งด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม พร้อมกันไป ในขณะเดียวกันก็ให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วม และได้รับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยวอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน ซึ่งมีนักวิชาการได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

สันติชัย เอื้อจงประสิทธิ์ (2549: 18) การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน คือ การรักษาและเสริมสร้างให้ทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรมอยู่ในสภาพดี คงความสวยงาม คงคุณค่าแก่ท้องถิ่นตลอดไป อันจะก่อให้เกิดแก่คนหมู่มากในระยะยาว

สุนันทา กิ่งไพบูลย์และคณะ (ม.ป.ป.) การพัฒนาการท่องเที่ยวเมืองคัมภีร์ประกอบที่ต้องคำนึงถึงก่อนส่งเสริมหรือพัฒนา มิฉะนั้นจะเป็นการทำลายมากขึ้น สิ่งที่ควรคำนึงถึง คือ

- 1) การพัฒนาการท่องเที่ยวต้องไม่ส่งผลกระทบต่อในทางที่จะทำให้การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติต้องเกิดปัญหาอย่างต่อเนื่อง
- 2) การพัฒนาการท่องเที่ยวต้องไม่ทำลายประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น
- 3) การพัฒนาการท่องเที่ยวควรเหมาะสมกับศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวและรักษาเอกลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว
- 4) การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ในแหล่งท่องเที่ยวหนึ่งๆ ควรจะเป็นการกระตุ้นระบบเศรษฐกิจของพื้นที่นั้น ๆ ทำให้เกิดการกระจายรายได้ การขยายการผลิต การบริการ
- 5) การพัฒนาการท่องเที่ยว ต้องคำนึงถึงศักยภาพด้านการแข่งขันกับประเทศเพื่อนบ้าน
- 6) การพัฒนาการท่องเที่ยว ควรคำนึงถึงการสร้างสรรค์ความเป็นกันหนึ่งอันเดียวกันของประชาชนในเขตนั้น

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548: 8-9) ได้กล่าวถึงความคิดของ Shirley Eber (1992) ที่ได้กำหนดหลักการพื้นฐานของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนเป็น 10 ประการ ไว้ว่า

- 1) การใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน (Using Resource Sustainable) เป็นการใชัทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมอย่างพอดีเท่าที่จำเป็นและประหยัด เพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรให้มีการใช้ยาวนานขึ้น
- 2) การลดการบริโภคและของเสียที่เกินความจำเป็น (Reducing Over Consumption and Waste) เป็นการลดการบริโภคที่มากเกินความจำเป็นและการลดของเสียเพื่อช่วยลดค่าใช้จ่ายในการทำนุบำรุงรักษาสิ่งแวดล้อมที่ถูกทำลายในระยะยาว และเพิ่มคุณภาพของการท่องเที่ยวด้วย
- 3) การรักษาความหลากหลาย (Maintaining Diversity) เป็นการรักษาความหลากหลายของธรรมชาติและวัฒนธรรม ซึ่งมีความสำคัญต่อการท่องเที่ยวในระยะยาว และช่วยขยายฐานของการท่องเที่ยวด้วย
- 4) การรวมการพัฒนาการท่องเที่ยวเข้าอยู่ในการวางแผน (Integrating Tourism into Planning) เป็นการรวมการพัฒนาการท่องเที่ยวเข้ากับแผนพัฒนาแห่งชาติและแผนพัฒนาท้องถิ่น อีกทั้งมีการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม (Environmental Impact Assessment – EIA) ซึ่งการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมหมายถึงการใช้หลักวิชาการในการคาดการณ์เกี่ยวกับผลกระทบทั้งด้านบวกและด้านลบของการดำเนินโครงการพัฒนาการท่องเที่ยวที่จะมีต่อสิ่งแวดล้อมทุกด้าน ทั้งด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว เศรษฐกิจ และสังคม เพื่อหาทางป้องกันผลกระทบด้านลบที่อาจเกิดขึ้นให้เกิดขึ้นน้อยที่สุด อันจะช่วยขยายศักยภาพการท่องเที่ยวในระยะยาว
- 5) การสนับสนุนเศรษฐกิจท้องถิ่น (Supporting Local Economics) เป็นการรองรับกิจกรรมทางเศรษฐกิจของท้องถิ่น โดยพิจารณาควบคู่ไปกับด้านราคาและคุณค่าของสิ่งแวดล้อม ซึ่งไม่เพียงแต่ช่วยให้เกิดการประหยัด แต่ยังป้องกันการทำลายสิ่งแวดล้อมด้วย
- 6) การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น (Involving Local Communities) เป็นการให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมทางการท่องเที่ยวอย่างเต็มที่ ซึ่งไม่เพียงแต่สร้างผลประโยชน์ตอบแทนให้แก่ประชาชนในท้องถิ่นและสิ่งแวดล้อมโดยรวม แต่ยังช่วยยกระดับคุณภาพการจัดการการท่องเที่ยวด้วย
- 7) การปรึกษากันระหว่างผู้เกี่ยวข้องและสาธารณชน (Consulting Stakeholders and the Public) เป็นการปรึกษาหารือกันอย่างสม่ำเสมอระหว่างรัฐบาล ผู้ประกอบการ ประชาชน ท้องถิ่น องค์กร และสถาบันที่เกี่ยวข้องเพื่อเข้าร่วมงานกันในทิศทางเดียวกัน รวมทั้งร่วมแก้ปัญหาและลดข้อขัดแย้งในผลประโยชน์
- 8) การฝึกอบรมบุคลากร (Training Staff) เป็นการฝึกอบรมบุคลากรท้องถิ่นทุกประเภททุกระดับให้มีความรู้เกี่ยวกับแนวคิดและวิธีปฏิบัติในการพัฒนาแบบยั่งยืน ซึ่งจะช่วยยกระดับของการบริการท่องเที่ยว
- 9) การตอบสนองการตลาดท่องเที่ยว (Marketing Tourism Responsibly) เป็นการจัดเตรียมข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวอย่างพร้อมมูลเพื่อเผยแพร่ไปยังนักท่องเที่ยว ให้เข้าใจและ

เคารพในสิ่งแวดล้อมธรรมชาติและวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยว อีกทั้งเป็นการช่วยยกระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวด้วย

10) การวิจัยอย่างมีประสิทธิภาพ (Undertaking Research) เป็นการวิจัยและติดตามตรวจสอบอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อช่วยในการแก้ไขปัญหา และเพิ่มผลประโยชน์ให้กับแหล่งท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวรวมถึงนักลงทุน

หลักการทั้งเนื้อหาใกล้เคียงกับหลักการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของ วอลเตอร์ เจไมสัน (2549: 8) แต่มีหลักการบางประการที่เสริมเพิ่มเติม ในด้านการเสริมสร้างลักษณะเด่นอัตลักษณ์ของชุมชนพื้นที่ การมุ่งเน้นผลประโยชน์ชุมชน คุณค่าสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและวัฒนธรรม การคำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับของทรัพยากร การส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือของกลุ่มต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง การกำหนดแผนงานในระยะยาวให้มีความต่อเนื่อง และการประเมินผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน และสร้างหลักเกณฑ์ในการประเมินอย่างเหมาะสมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเป็นการบูรณาการการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในทุกมิติทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม เพื่อพัฒนาศักยภาพทางการท่องเที่ยวควบคู่ไปกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในท้องถิ่น โดยคำนึงการใช้ทรัพยากรที่เป็นต้นทุนในการดำเนินการกับการปกป้องรักษาอย่างความสมดุล มีการกระจายผลประโยชน์อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม ซึ่งในการดำเนินงานจำเป็นต้องอาศัยความรู้ ข้อมูล แนวคิด วิธีการที่เหมาะสม พัฒนาบุคลากรให้มีคุณภาพ โดยขับเคลื่อนงานจาก “คนใน” ให้ประชาชนมีส่วนร่วม และการสนับสนุนจาก “คนนอก” ภาครัฐต่าง ๆ

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (2553: 16) ได้กล่าวถึงการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนว่า หมายถึงการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดความสมดุลระหว่างสามองค์ประกอบของการท่องเที่ยว คือ องค์ประกอบทางด้านสิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐศาสตร์ และด้านสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนควรมีลักษณะที่สำคัญ คือ

1) มีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในระดับที่เหมาะสมที่สุด กล่าวคือมีการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยที่ยังคงสามารถรักษาระบบนิเวศวิทยา และมีส่วนช่วยในการอนุรักษ์มรดกทางธรรมชาติและหลากหลายทางชีววิทยา

2) มีการคำนึงถึงและอนุรักษ์ไว้ซึ่งสภาพทางสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนบริเวณพื้นที่ท่องเที่ยว ซึ่งครอบคลุมทั้งวัฒนธรรมการดำรงชีวิต คุณค่าของประเพณีที่สืบทอดมาตลอดจนความเข้าใจในความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมระหว่างเจ้าของพื้นที่และผู้มาเยือน

3) ก่อให้เกิดผลประโยชน์ทางเศรษฐศาสตร์และสังคมในระยะยาวร่วมกันกับทุก ๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งประกอบด้วย การกระจายผลประโยชน์ที่เป็นธรรม ความมีเสถียรภาพของการจ้างงาน ความมั่นคงของโอกาสในการหารายได้ของชุมชนเจ้าถิ่น และการขจัดความยากจนโดยรายงานชิ้นนี้เน้นความสำคัญของการสร้างความสมดุลในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในหลาย

ลักษณะ ทั้งในด้านการใช้ทรัพยากรกับการอนุรักษ์ทรัพยากร การดำรงรักษาวัฒนธรรมของชุมชน ควบคู่กับเข้าใจในพื้นฐานวัฒนธรรมที่แตกต่างของผู้มาเยี่ยมเยือน และการกระจายผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวของผู้ประกอบการธุรกิจกับชุมชนในท้องถิ่น ซึ่งถ้ามีการจัดการสิ่งเหล่านี้ได้อย่างเหมาะสม ลงตัว ทุกฝ่ายได้ประสานประโยชน์ร่วมกัน สิ่งที่มีคุณค่าได้รับดำรงรักษาให้คงอยู่ ก็จะไปสู่การพัฒนาที่ท้องถิ่นยั่งยืนต่อไป

มูลนิธิสิ่งแวดล้อมไทย (2548: 2-5) มองการท่องเที่ยวยั่งยืนว่า ควรให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างประสบการณ์ ความรู้ ความเข้าใจกับนักท่องเที่ยว และการบริหารจัดการการท่องเที่ยวควรให้ประชาชนในท้องถิ่นเป็นผู้กำหนดนโยบายและแผนการดำเนินงานกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเอง เพื่อให้มีการคงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ที่ดึงดูดใจของท้องถิ่น และให้ชุมชนได้รับผลตอบแทนที่ยั่งยืนที่เกิดจากการท่องเที่ยว

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548: 2) ที่ให้ความหมายของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนว่า ต้องมีการจัดการอย่างดีเยี่ยม และสร้างธุรกิจท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ เพื่อดำรงไว้ซึ่งทรัพยากรท่องเที่ยว ชุมชนท้องถิ่นได้รับผลตอบแทนอย่างเหมาะสม โดยมุ่งเน้นให้เกิดการเข้ามาของผู้เยี่ยมเยือนอย่างสม่ำเสมอมากกว่าเน้นจำนวนในเชิงปริมาณ ดังนั้น การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (Sustainable Tourism) จึงเป็นการท่องเที่ยวที่มีมุ่งเน้นไปที่การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างสมดุลในทุกมิติอย่างผสมผสาน ทั้งด้านเศรษฐกิจสังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ให้เกิดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างเจ้าของบ้านกับผู้มาเยี่ยมเยือนโดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ควบคู่การดำรงรักษาไว้ให้คงอยู่อย่างเหมาะสม โดยคนในท้องถิ่นเป็นผู้มีบทบาทในการจัดการการท่องเที่ยว และสร้างโอกาสในการเข้าถึงผลประโยชน์อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

สรุปได้ว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวนั้น เกิดจากแรงกระตุ้นหรือแรงจูงใจอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างผสมผสานกัน แต่ทั้งนี้การพัฒนาการท่องเที่ยวต้องคำนึงถึงองค์ประกอบที่สำคัญหลายประการ คือ ต้องไม่ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรการท่องเที่ยว ไม่ทำลายประเพณีวัฒนธรรม และต้องคำนึงถึงศักยภาพความพร้อมด้านต่าง ๆ ของแหล่งท่องเที่ยวคงความเป็นเอกลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวไว้ที่สำคัญ คือ ต้องเกิดจากความต้องการและความร่วมมือของคน ในท้องถิ่นรวมถึงหน่วยงานของภาครัฐและเอกชนต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการช่วยเหลือ เพื่อก่อให้เกิดการกระตุ้นระบบเศรษฐกิจของท้องถิ่นนั้น ๆ

การวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวตามหลักทางวิชาการ

การวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวตามหลักทางวิชาการนั้น ไม่ใช่เพียงการพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยวที่เสื่อมโทรมให้ดีขึ้นเท่านั้น แต่ยังเป็นการพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยวที่มีสภาพดีอยู่แล้วให้ดีขึ้นกว่าเดิมด้วย จึงต้องมีขั้นตอนการพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยว ดังนี้ (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2548: 18)

- 1) ขั้นตอนการจัดแบ่งเขตพื้นที่ในทรัพยากรท่องเที่ยว
- 2) ขั้นตอนการกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวในแต่ละเขตของทรัพยากรท่องเที่ยว
- 3) ขั้นตอนการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรมเสริมในทรัพยากรท่องเที่ยว
- 4) ขั้นตอนการประเมินขีดความสามารถรองรับนักท่องเที่ยวแต่ละเขตพื้นที่ของทรัพยากรท่องเที่ยว
- 5) ขั้นตอนการให้การศึกษาถึงผลกระทบของการพัฒนาการท่องเที่ยว ต่อสิ่งแวดล้อมแก่เจ้าหน้าที่รัฐ เจ้าหน้าที่ทรัพยากรท่องเที่ยวและผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในทรัพยากรท่องเที่ยว
- 6) ขั้นตอนการจัดให้มีข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวต้องการรู้
- 7) ขั้นตอนการจัดหางบประมาณในการพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยวให้เพียงพอ การวางแผนเป็นลักษณะของการทำงานร่วมกันจากหลากหลายสาขาซึ่งเรียกว่า “สหสาขาวิชา” ทั้งนี้การวางแผนเป็นเรื่องที่มนุษย์ต้องการรู้ “อนาคต” จะเกิดขึ้นเพื่อสร้างสภาวะแวดล้อมให้มีความเหมาะสมสามารถรับมือกับผลที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ซึ่งอาจจะเป็นส่วนที่เป็นคุณประโยชน์หรืออาจเป็นการลดการเสียประโยชน์ก็ได้โดยการวางแผนนั้น มักปรากฏอยู่เสมอ แม้กระทั่งในชีวิตปกติประจำวันของมนุษย์ที่อาจมีการวางแผนสำหรับชั่วโมงข้างหน้า ในวันที่พรุ่งนี้ เดือนหน้า ปีหน้า เป็นต้น สำหรับการวางแผนที่เกี่ยวข้องกับผู้คนจำนวนมากและเกี่ยวข้องกับผลได้ผลเสียขององค์กรขนาดใหญ่ การวางแผนก็จะมีกระบวนการและระยะเวลายาวนานขึ้น เพื่อที่จะมองอนาคตให้ยาวขึ้น ชัดเจนขึ้น เช่น การวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชาติ ระยะต่าง ๆ ซึ่งกำหนดไว้ครั้งละ 5 ปี เป็นต้น เนื่องจากการวางแผนนั้นปรากฏอยู่ในทุกศาสตร์ ทุกสาขา จุดประสงค์ต่าง ๆ ของการวางแผนจึงสามารถจำแนกได้ คือ ประการแรก การวางแผนเพื่อแก้ปัญหาที่มีอยู่ ประการที่สองการวางแผนเพื่อกำหนดอนาคตและประการที่สามการวางแผนที่เป็นการเรียนรู้และปรับตัวของสังคมให้เท่าทันกับสภาพสังคม มีความซับซ้อนมากขึ้นและมีการเปลี่ยนแปลง เคลื่อนไหวอย่างรวดเร็ว จึงกล่าวได้ว่าการวางแผนนั้นเป็นการเตรียมการเดินทางสู่อนาคตบนเส้นทางที่เห็นพ้องต้องกันว่าดีที่สุด มีความเหมาะสมที่สุดกับทรัพยากร เทคโนโลยี สังคม วัฒนธรรม งบประมาณที่มีอยู่ โดยวิธีการที่อาจเรียกได้ว่าเป็นการศึกษา “อดีต” เรียนรู้ “ปัจจุบัน” เพื่อสร้าง “อนาคต” การวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวตลอดช่วงเวลาที่ผ่านมามีอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ในประเทศไทย ถูกจัดว่าเป็นสาขาทางเศรษฐกิจหลักสำคัญที่สร้างรายได้เข้าประเทศได้เป็นจำนวนมากก่อให้เกิดการหมุนเวียนและกระจายรายได้สู่ภูมิภาค รวมทั้งส่งเสริมการลงทุนในธุรกิจต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างกว้างขวาง อย่างไรก็ตามการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยมุ่งหวังที่จะให้เกิดผลประโยชน์สูงสุดทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการวางแผนการพัฒนาอย่างรอบคอบชัดเจน เนื่องจากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีส่วนสัมพันธ์

กับทรัพยากรต่าง ๆ ทั้งด้านธรรมชาติวัฒนธรรม ประเพณี จนถึงวิถีชีวิตของผู้คนในสังคมผลกระทบที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมการท่องเที่ยวย่อมส่งผลต่อสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

ดังนั้น การวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว จึงเป็นกระบวนการสำคัญและจำเป็นในการกำหนดกรอบทิศทางขั้นตอนและเป้าหมายการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อป้องกันมิให้การพัฒนาการท่องเที่ยวเป็นไปตามยถากรรม และส่งผลเสียต่อสังคมในที่สุด

กระบวนการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว

กระบวนการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะมีกระบวนการไม่แตกต่างจากทฤษฎีการวางแผนทั่วไปนั้นในที่นี่จะแบ่งกระบวนการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวออกเป็น 5 ขั้นตอน ได้แก่

1) การรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องและการสำรวจภาคสนาม สามารถแบ่งออกเป็น 4 ประเด็นใหญ่ ๆ คือ ประเด็นที่หนึ่ง สภาพกายภาพและข้อมูลทั่วไปของพื้นที่ ได้แก่ ที่ตั้ง และเขตการปกครอง สภาพภูมิประเทศ ภูมิอากาศ ทรัพยากรธรรมชาติ ลักษณะการใช้ที่ดิน ข้อมูลด้านประชากร การจ้างงาน ประการที่สอง ทรัพยากรท่องเที่ยวประกอบด้วย ด้านธรรมชาติ ด้านประวัติศาสตร์และด้านวัฒนธรรม ประการที่สามตลาดการท่องเที่ยวควรประกอบด้วย ผู้มาเยือนที่มาของผู้มาเยือน พาหนะที่ใช้เดินทาง แหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวชอบ โครงสร้างผู้เยี่ยมเยือน การกระจายตัวของผู้เยี่ยมเยือนในแต่ละช่วงเวลา แต่ละสถานที่ ประการที่สี่ ความพร้อมทาง การท่องเที่ยวควรประกอบด้วย ระบบโครงข่ายการคมนาคมในพื้นที่ และพื้นที่ที่เกี่ยวข้อง ระบบขนส่งระบบสาธารณะ โครงสร้างพื้นฐาน เช่น ระบบไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ ระบบกาจัดขยะ และความพร้อมของเมืองด้านต่าง ๆ เช่น ร้านค้า ร้านอาหาร โรงพยาบาล เป็นต้น ซึ่งข้อมูลทั้ง 4 ประเด็นที่กล่าวมาข้างต้นอาจมีวิธีการรวบรวมที่แตกต่างกันออกไปได้ นอกจากนี้ ยังมีวิธีรวบรวมข้อมูลโดยการสำรวจการสังเกตการณ์และการออกแบบสอบถาม เช่น การสำรวจแหล่งท่องเที่ยว การใช้แบบสอบถามด้านตลาดการท่องเที่ยว การสัมภาษณ์หรือการสังเกตการณ์พฤติกรรมนักท่องเที่ยว เป็นต้น

2) การวิเคราะห์ข้อมูล เป็นขั้นตอนการนำเอาข้อมูลต่าง ๆ ที่รวบรวมได้จากขั้นตอนแรกมาจัดทำเป็นคำบรรยาย แผนภูมิ แผนที่ ตาราง เป็นการศึกษาเพื่อให้ทราบถึงสภาพพื้นที่ในแง่มุมต่าง ๆ และเนื่องจากการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวเกี่ยวข้องกับการวางแผนด้านกายภาพ ดังนั้น การวิเคราะห์โดยใช้แผนที่ จึงเป็นวิธีการหนึ่งที่สำคัญ เนื่องจากข้อมูลดิบ ที่ถ่ายทอดลงแผนที่นั้น นอกจากจะบ่งบอกถึงความสัมพันธ์กันในแง่ของขนาดและจำนวนแล้วยังบอกถึงความสัมพันธ์ในแง่ของทิศทางที่ตั้งการกระจายตัวอีกด้วย ซึ่งเทคนิคการวิเคราะห์อื่น ๆ ไม่สามารถทำได้สำหรับขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลนี้จะนำไปสู่คำตอบหรือภาพรวมของพื้นที่ในแต่ละหมวดว่าเป็นอย่างไร ได้แก่ หมวดสภาพกายภาพและข้อมูลทั่วไปของพื้นที่หมวดทรัพยากรท่องเที่ยวซึ่งพิจารณาในแง่คุณค่าและ

ความพร้อมในการรองรับกิจกรรมการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยว นั้น ๆ หมวดตลาดการท่องเที่ยว และหมวดความพร้อมทางการท่องเที่ยว เป็นต้น

3) การกำหนดประเด็นปัญหา เป็นขั้นตอนต่อเนื่องจากการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ ข้อมูล ซึ่งจะทำให้ผู้วางแผนมองเห็นภาพรวมในด้านต่าง ๆ อันจะนำไปสู่การกำหนดประเด็นปัญหา ด้านการท่องเที่ยวที่มีอยู่ หรืออาจจะเกิดขึ้นได้ในอนาคต เช่น ปัญหาความไม่พร้อมของพื้นที่ในการ รองรับกิจกรรมการท่องเที่ยว ปัญหาด้านการคมนาคมขนส่ง ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการขาด ระบบกำจัดขยะหรือน้ำเสีย โดยในการกำหนดประเด็นปัญหา อาจมีเกณฑ์ การพิจารณาอย่างกว้าง ๆ 5 ประการ คือ ขนาดของปัญหา ความร้ายแรงของปัญหา ความเร่งด่วนของปัญหาขนาดของกลุ่มพื้นที่ หรือกลุ่มคนที่มีปัญหา รวมถึงการยอมรับประเด็นนั้น ๆ ว่าเป็นปัญหา ทั้งนี้ในการวางแผนในเรื่องใด ๆ ก็ตามย่อมมีปัญหามากมายสิ่งสำคัญประการหนึ่งคือ การมองหาความเชื่อมโยงของปัญหาแต่ละประเด็น ว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างไร ปัญหาที่ 1 ก่อให้เกิดปัญหาที่ 2 หรือส่งผลถึงปัญหาที่ 3 อย่างไร เป็นต้น ซึ่งวิธีการดังกล่าวจะช่วยให้ผู้วางแผน สามารถจัดลำดับความสำคัญของปัญหาต่าง ๆ ได้ เมื่อทราบถึง ประเด็นปัญหาแล้วสิ่งที่ควรวิเคราะห์ต่อไปคือ การพิจารณาความได้เปรียบเสียเปรียบทางการท่องเที่ยว ในพื้นที่เป็นการนำเอา จุดเด่น จุดด้อยของตนไปเปรียบเทียบกับผู้อื่น โดยพิจารณาในภาพรวมว่า จะมีความสามารถในการแข่งขันกับแหล่งท่องเที่ยวในที่อื่น ๆ อย่างไร ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผน แนวทางกลยุทธ์ในการส่งเสริมด้านการตลาดต่อไป

4) การกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ เป้าหมาย ในที่นี้นโยบาย คือแนวทาง ในการพัฒนาอย่างกว้าง ๆ เป็นกรอบการดำเนินการที่จะ ไม่ระบุในรายละเอียด การกำหนดนโยบายคือ การตอบคำถามว่า “จะทำอะไรในการพัฒนา การท่องเที่ยว” เช่น กำหนดนโยบายว่า “มุ่งเน้นการรักษา สภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวและรักษาเอกลักษณ์ชุมชน” ส่วนวัตถุประสงค์ คือ ความมุ่งหมาย ที่ต้องการหรือผลที่ต้องการให้เกิดขึ้น อันเนื่องมาจากนโยบายที่กำหนดไว้การกำหนดวัตถุประสงค์คือ การตอบคำถามว่าตั้งนโยบายนั้นไว้ “เพื่ออะไร” เช่น กำหนดนโยบายพัฒนาการท่องเที่ยวว่า “มุ่งเน้น การรักษาสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวและรักษาเอกลักษณ์ชุมชน” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ “ดึงดูดใจให้เกิดการเดินทางมาท่องเที่ยวในพื้นที่” และเป้าหมาย เป็นการถอดวัตถุประสงค์ซึ่งมีลักษณะ ค่อนข้างเป็นนามธรรมให้ออกมาเป็นรูปธรรมที่วัดได้ ซึ่งสามารถกำหนดได้ในหลายลักษณะ ได้แก่ การกำหนดเป้าหมาย ในเชิงปริมาณเป็นการตอบคำถามว่า “เท่าไร” การกำหนดเป้าหมายที่เป็น พื้นที่หรือบริเวณ เป็นการตอบคำถามว่า “ทำที่ไหน” การกำหนดเป้าหมายที่เป็นกลุ่มคนเป็นการ ตอบคำถามว่า “ทำให้ใคร” การกำหนดเป้าหมายเป็นเวลาเป็นการตอบคำถามว่า “ทำเมื่อไหร่”

5) การกำหนดแผนงาน หรือโครงการพัฒนาการท่องเที่ยวเป็นขั้นตอนสุดท้าย ของการวางแผนเป็นขั้นตอนที่จะต้องกำหนดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการดำเนินการพัฒนาตามกรอบ นโยบาย วัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ได้วางไว้โดยใช้ข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้รวบรวมไว้ให้เป็นประโยชน์

ซึ่งจะเป็นการพิจารณาในรายละเอียดของโครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ กล่าวโดยสรุป ประการแรก คือ ควรมีการกำหนดโครงการระยะสั้น ระยะยาว โครงการระยะสั้น เป็นโครงการในแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูง การลงทุนต่ำและได้ผลเร็วหรือเป็นโครงการที่มีความจำเป็นเร่งด่วน สำหรับโครงการระยะยาวจะเป็นโครงการที่มีการลงทุนสูงให้ผลระยะยาว ประการที่สองควรมีการกำหนดแผนงานหรือโครงการพัฒนาการท่องเที่ยวควรพิจารณาให้ครอบคลุมทั้งด้านตัวแหล่งท่องเที่ยว การพัฒนาบริการทางการท่องเที่ยวซึ่งมีประเด็นสำคัญ คือ การพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ระบบการสื่อความหมายในแหล่งท่องเที่ยวและการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยว รวมถึงแผนงานหรือโครงการด้านการพัฒนาการตลาด ประการที่สามควรมีการกำหนดแผนงานหรือโครงการเพื่อพัฒนาสาธารณูปโภค สาธารณูปการต่าง ๆ ควรพิจารณาถึงความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพแวดล้อม ดั้งเดิมของพื้นที่ได้มาตรฐานและมีความเพียงพอต่อความต้องการ ในปัจจุบัน และอนาคต และประการสุดท้าย ควรมีการกำหนดแผนงานหรือโครงการต่าง ๆ ต้องเป็นการเพิ่มพูนคุณภาพของแหล่งท่องเที่ยวในด้านอนุรักษ์ และปรับปรุงให้ดีขึ้น รวมทั้งได้รับการยอมรับเห็นชอบจากประชาชนทุก ๆ ระดับ

สรุปได้ว่า การวางแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวต้องมีการกำหนดแผนงานและขั้นตอนกระบวนการในวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว ซึ่งการวางแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวไม่ใช่เพียงเป็นการพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยวที่เสื่อมโทรมให้ดีขึ้นเท่านั้น แต่ยังเป็นการพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยวที่มีสภาพดีอยู่แล้วให้ดีขึ้นกว่าเดิมด้วยเพื่อให้ประสบผลสำเร็จในการพัฒนาการท่องเที่ยว อีกทั้ง ยังต้องประกอบด้วยความต้องการของนักท่องเที่ยวในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ความสะดวกในการเดินทางและการเข้าถึง ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่เป็นสิ่งดึงดูดใจ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่นห้องน้ำ โรงแรมที่พัก ร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก เป็นต้น

การจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยว

การรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องเป็นขั้นตอนแรกของการวางแผนการพัฒนาการท่องเที่ยว ฉะนั้น ข้อมูล ที่จำเป็นในการวางแผนจึงอาศัยข้อมูลในด้านต่าง ๆ ประกอบ นอกเหนือจากข้อมูลทางการท่องเที่ยวเท่านั้น เพื่อให้ได้ภาพระดับกว้าง การท่องเที่ยวจะได้พัฒนาไปในทิศทางที่สอดคล้องและส่งเสริมการพัฒนาในด้านอื่น ๆ ข้อมูลที่จำเป็นในการวางแผนการท่องเที่ยวนั้นสามารถแบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้ (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นกระทรวงมหาดไทย, 2550)

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษา สืบค้นข้อมูล และจัดหมวดหมู่ข้อมูล

1. สืบค้นข้อมูลทั่วไป เป็นขั้นตอนแรกของการจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยว ข้อมูลที่จำเป็นในการจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวจึงต้องอาศัยข้อมูลในด้านต่าง ๆ ประกอบ นอกเหนือจากข้อมูลด้านการท่องเที่ยว เพื่อให้ได้ภาพระดับกว้าง และการพัฒนาการท่องเที่ยวจะได้สอดคล้องกับการพัฒนาด้านอื่น ๆ ดังนี้

1) สภาพกายภาพของพื้นที่ ได้แก่ ที่ตั้งและเขตการปกครอง สภาพภูมิประเทศ สภาพภูมิอากาศ ทรัพยากรธรรมชาติ ภัยธรรมชาติ และการใช้ที่ดิน

2) สภาพเศรษฐกิจ ได้แก่ ผลผลิตมวลรวมของพื้นที่ รายได้ต่อหัวประชากร อาชีพพื้นฐานประชากร โครงสร้างเศรษฐกิจ และการจ้างงานทางตรงและทางอ้อมจากการท่องเที่ยว

3) ลักษณะของประชากร ได้แก่ จำนวนและอัตราการเพิ่มประชากร สัดส่วนประชากรเมืองต่อประชากรชนบท อัตราการเกิด อัตราการตาย การอพยพเข้าออกของประชากร และจำนวนแรงงานและสัดส่วนประชากรที่มีอาชีพเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

4) สภาพสังคม ได้แก่ ประวัติความเป็นมาของพื้นที่ การนับถือศาสนา สภาพการศึกษา ประเพณี วัฒนธรรม ความเชื่อ การละเล่น กีฬาท้องถิ่น สภาพทั่วไปด้านสาธารณสุข ฯลฯ

2. สํารวจข้อมูลด้านแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางด้านธรรมชาติ ทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านประวัติศาสตร์ ศาสนา ทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านวัฒนธรรม กิจกรรมงานประเพณี กีฬา การละเล่นสำคัญ เอกลักษณ์ของท้องถิ่น และหัตถกรรมสินค้าที่ระลึก

3. สํารวจข้อมูลด้านตลาดการท่องเที่ยว ได้แก่ จำนวนและที่มาของนักท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวสนใจ การกระจายตัวของนักท่องเที่ยวในแต่ละเดือน แต่ละสถานที่ และช่วงเวลามีจำนวนนักท่องเที่ยวสูงสุดและต่ำสุด โครงสร้างนักท่องเที่ยว การใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวและการเดินทางของนักท่องเที่ยว

4. สํารวจข้อมูลด้านโครงสร้างพื้นฐาน ได้แก่ เส้นทางและโครงข่ายการคมนาคม ทั้งภายในพื้นที่เองและพื้นที่ใกล้เคียง โครงสร้างพื้นฐาน เช่น ระบบไฟฟ้า น้ำประปา โทรศัพท์ ความพร้อมของเมือง เช่น จำนวนร้านค้า สถานบริการ ร้านอาหาร สถานเริงรมย์ และที่พักสำหรับนักท่องเที่ยว

ขั้นตอนที่ 2 วิเคราะห์และกำหนดข้อได้เปรียบด้านการท่องเที่ยว

เป็นการนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเบื้องต้นมาวิเคราะห์เพื่อหาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวของท้องถิ่น โดยการเปรียบเทียบกับพื้นที่ใกล้เคียง ว่าศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของพื้นที่ สามารถแข่งขันกับพื้นที่เป็นแบบเดียวกันได้หรือไม่ ประเด็นที่ควรนำมาพิจารณาในการวิเคราะห์และกำหนดข้อได้เปรียบเสียเปรียบด้านการท่องเที่ยว ได้แก่ ภาพลักษณ์ด้านการท่องเที่ยว ที่ตั้ง และทัศนคติของคนในท้องถิ่นต่อการท่องเที่ยว

ขั้นตอนที่ 3 กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมาย

หลังจากที่ได้วิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรคแล้วจะทำให้มีข้อมูลในการวางแผนและตัดสินใจ ดังนั้นจึงควรมีการกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายให้สอดคล้องกับนโยบายและแผนของประเทศของจังหวัดของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา และการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

ขั้นตอนที่ 4 เขียนแผนงานและโครงการ

เมื่อมีวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่มีความชัดเจนและทิศทางที่แน่นอนแล้วจำเป็นที่จะต้องเขียนแผนงานและโครงการ โดยแผนงานและโครงการควรจะต้องคล้องกับนโยบาย และโครงการดังกล่าวต้องคำนึงถึงมาตรฐานด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยว

ขั้นตอนที่ 5 ดำเนินการตามแผนงานและโครงการ

ในขั้นตอนนี้ควรดำเนินการให้เป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ มีการใช้งบประมาณได้อย่างเหมาะสม มีการอำนวยความสะดวกและประสานงานได้อย่างมีประสิทธิภาพจากการดำเนินการจัดทำแผนแม่บทเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวทั้ง 5 ขั้นตอน โดยเห็นถึงภาพรวมของพื้นที่ทั่วไปด้านแหล่งท่องเที่ยว โครงสร้างพื้นฐาน และการตลาดการท่องเที่ยว ซึ่งสามารถนำมาวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรคตลอดจนข้อได้เปรียบเสียเปรียบทางการท่องเที่ยว สุดท้ายจะเกิดแผนงานโครงการต่าง ๆ ที่สอดคล้องกันเพื่อส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น

สรุปได้ว่า การจัดทำแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวประกอบด้วย การศึกษา สืบหาข้อมูล และจัดหมวดหมู่ข้อมูล วิเคราะห์และกำหนดข้อได้เปรียบด้านการท่องเที่ยว กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมาย เขียนแผนงานและโครงการ ดำเนินการตามแผนงานและโครงการ

1.4 แนวคิดเกี่ยวกับอัตลักษณ์การท่องเที่ยว

แนวคิดเกี่ยวกับอัตลักษณ์

อัตลักษณ์ในนิยามศัพท์ของคำในภาษาอังกฤษ คำว่า Identification แปลว่าการกำหนดเอกลักษณ์ หมายถึง กระบวนการที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งนิยามตนเอง หรือเอกลักษณ์ของตนโดยยึดถือบุคคลอื่นหรือสิ่งอื่นนอกจากตัวเองเป็นหลัก เช่น คนที่เจ็บแทนเพื่อนหรือ หมูคณะได้ชื่อว่าถือเพื่อนหรือหมูคณะเป็นอัตลักษณ์อันเดียวกับตน

ในขณะที่อัตลักษณ์ตามพจนานุกรมภาษาอังกฤษ - ไทย คำว่า Identity คือคำว่า อัตลักษณ์ ซึ่งตรงกับความหมายของคำนี้ในพจนานุกรมภาษาอังกฤษ นั่นก็คือ สิ่งที่เป็นคุณสมบัติของคนหรือสิ่งหนึ่ง และมีนัยขยายต่อไปว่าเป็นคุณสมบัติเฉพาะของคนหรือสิ่งนั้น ที่ทำให้สิ่งนั้นโดดเด่นขึ้นมาหรือแตกต่างจากสิ่งอื่น แต่ในปัจจุบันความหมายนี้ได้แปรเปลี่ยนไป แนวโน้มทางทฤษฎียุคหลังสมัยใหม่ (Postmodernism) ทำให้เกิดการตั้งคำถามอย่างมากกับวิธีการมองโลกการเข้าถึง ความจริงของสิ่งต่าง ๆ รวมทั้งสิ่งที่เชื่อกันว่าเป็นความจริงที่เป็น แก่นแกน ของปัจเจกบุคคล วิธีคิดในกระแสนี้ รื้อถอนความเชื่อเกี่ยวกับคุณสมบัติแก่นแกนของปัจเจกภาพ ความเป็นปัจเจกกลายเป็นเรื่องของการนิยามความหมายซึ่งสามารถเลื่อนไหลเปลี่ยนแปลงไปตามบริบท อัตลักษณ์เป็นมโนทัศน์ที่คาบเกี่ยวสัมพันธ์กับวิชาหลายแขนงทางด้านสังคมศาสตร์ ทั้งสังคมวิทยา มนุษย์วิทยา จิตวิทยา และปรัชญา อัตลักษณ์มีความสำคัญเป็นพิเศษเนื่องจากเป็นปริมณฑลเชื่อมต่อระหว่างข้อทั้งสอง ในด้านหนึ่งอัตลักษณ์ คือ ความเป็นปัจเจก ที่เชื่อมต่อและสัมพันธ์กับสังคม (อภิญาญ่า เฟื่องฟูสกุล, 2546: 1-5)

ประสิทธิ์ สิปรีชา (2547: 32-33) ได้กล่าวถึงความหมายของอัตลักษณ์ว่า อัตลักษณ์ (Identity) มีรากศัพท์มาจากภาษาลาติน คือ Identitas เดิมใช้คำว่า Idem ซึ่งหมายความว่าเหมือนกัน (The same) อย่างไรก็ตามโดยพื้นฐานภาษาอังกฤษแล้ว อัตลักษณ์มีความหมายสองนัยยะด้วยกัน คือ ความหมายเหมือนและความเป็นลักษณะเฉพาะที่แตกต่างออกไป นั่นคือการตีความหมายเหมือนกันบนพื้นฐานของความสัมพันธ์ และการเปรียบเทียบกันระหว่างคนหรือสิ่งของในสองแง่มุมมอง คือ ความคล้ายคลึงและความแตกต่าง (Richard Jenkins, 1996: 3-4, ในประสิทธิ์ สิปรีชา, 2547: 33) นอกจากนั้นแล้ว Jenkins ยังชี้ให้เห็นว่าอัตลักษณ์มิใช่เป็นสิ่งที่มียู่แล้วในตัวของมันเอง หรือกำเนิดขึ้นมาพร้อมคน หรือสิ่งของ แต่เป็นสิ่งที่ถูกสร้างขึ้นและมีลักษณะความเป็นพลวัตอยู่ตลอดเวลา ซึ่งสอดคล้องกับการให้ความหมายของ Berger and Luckmann (1967: 173, ในประสิทธิ์ สิปรีชา, 2547: 33) ที่ว่าอัตลักษณ์ถูกสร้างขึ้นโดยกระบวนการ ทางสังคม ครั้นเมื่อตกผลึกแล้วอาจมีความคงที่ปรับเปลี่ยน หรือแม้กระทั่งเปลี่ยนแปลง หรือแม้กระทั่งเปลี่ยนแปลงรูปแบบไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ทางสังคมเป็นหลักกล่าวโดยอีกนัยหนึ่งอัตลักษณ์เป็นเรื่องของความเข้าใจ และการรับรู้ที่เราเป็นใครและคนอื่นเป็นใครนั้นคือเป็นการก่อกำเนิดและดำรงอยู่ว่าเรารู้เกี่ยวกับตัวเราเองอย่างไร และคนอื่นรับรู้เราอย่างไรโดยมีกระบวนการทางสังคมในการสร้างและสืบทอดอัตลักษณ์ ทั้งนี้ย่อมขึ้นอยู่กับบริบทของความสัมพันธ์ทางสังคมที่มีต่อคนหรือกลุ่มอื่น ๆ ด้วย

อัตลักษณ์ (Identity) แบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ อัตลักษณ์ระดับปัจเจก (Individual Identity) และอัตลักษณ์ร่วมของกลุ่ม (Collective Identity) ในระดับปัจเจก บุคคลหนึ่งอาจมีหลายอัตลักษณ์อยู่ในตัวเอง ในขณะที่อัตลักษณ์ร่วมก่อให้เกิดความสงบอยู่ร่วมกันของกลุ่มชน และไม่สามารถแยกออกจากการกระทำหรือละทิ้งสถานภาพของปัจเจกในกลุ่มได้ (ประสิทธิ์ สิปรีชา, 2547: 33; ฝนวันจันทร์ ศรีจันทร์, 2543: 9)

คำว่า อัตลักษณ์ มีความหมายที่ครอบคลุม ตั้งแต่เรื่องของเชื้อชาติ เพศ สีผิว โดยปัจจุบันเราพบความเปลี่ยนแปลงและความเปลี่ยนแปลงและความไม่ชัดเจนของการแสดงอัตลักษณ์ในหลาย ๆ กลุ่มชน เนื่องจากอิทธิพลของการพัฒนาและการเปิดรับอารยธรรมของชนเผ่าที่มองว่าตนเองเป็นผู้มีอารยธรรมเหนือกว่า ดังนั้นการพยายามเปลี่ยนแปลงโดยไม่เข้าใจที่มาของรูปแบบวัฒนธรรมนั้นย่อมทำให้ผู้รับเอาวัฒนธรรมมาตีความหมายที่ผิดแปลกออกไป การดูถูกทางวัฒนธรรมหรือการเหยียดสีผิว การเหยียดชนชั้นจึงเป็นสิ่งที่ตามมา

ในทางสังคมวิทยาจึงนิยามคำว่า อัตลักษณ์ (Identity) หมายถึง การรู้คิดเกี่ยวกับตนเองของบุคคลในเรื่องของบทบาทและตำแหน่ง ในระบบความสัมพันธ์ทางสังคมของบุคคล (Stryker, 1991: 873) เบอริค และไรซ์ (Burke & Reitzes, 1991: 242) กล่าวว่า อัตลักษณ์ คือ สิ่งที่บุคคลให้ความหมายทางสังคมที่คนซึ่งอยู่ในบทบาทเดียวกันมีร่วมกัน (Shared Social Meanings) อัตลักษณ์มีลักษณะที่สำคัญ 3 ประการ คือ

1) อัตลักษณ์ต่าง ๆ เป็นผลผลิตทางสังคม (Social Products) กล่าวคือ อัตลักษณ์ ถูกก่อรูปและธำรงรักษาผ่านกระบวนการทางสังคม 3 ประการ คือ

1.1) การนิยาม (Naming) หรือให้ความหมาย เกี่ยวกับตัวตน ตามการแบ่งประเภทต่าง ๆ ทางสังคม (Interaction with Others in Terms of These Categories) เช่น เพศ อายุ อาชีพ เป็นต้น (Burke and Reitzes, 1991: 242, Citing Foote, 1951; Stryker, 1968)

1.2) การมีปฏิสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ ตามการแบ่งประเภทต่าง ๆ สังคม (Interaction with others in Terms of these categories) (Burke and Reitzes, 1991: 242; Citing McCall and Simmons, 1966; Stone, 1962) ตัวอย่างเช่น การที่นักเรียนไปปรึกษาด้านการเรียนกับครูแนะแนว ทั้งสองฝ่ายแสดงออกตามอัตลักษณ์ทางสังคมของตนนักเรียนอาจแสดงความรู้สึกสบายใจ ในขณะที่ครูแนะแนว แสดงความสนใจฟังตามบทบาทครูแนะแนว เป็นต้น

1.3) การแสดงตนโดยการประนีประนอมหรือยืนยันการให้ความหมายและการแสดง พฤติกรรมตามตัวอย่างเช่น การที่ครูแนะแนวแสดงออกตามอัตลักษณ์ของตนเมื่ออยู่ในโรงเรียน ซึ่งต้องประนีประนอมบทบาทอื่น ๆ จากที่บ้านเพื่อมาแสดงบทบาทครูแนะแนวในโรงเรียน

2) อัตลักษณ์ต่าง ๆ เป็นการให้ความหมายกับตนเอง (Self – Meaning) กล่าวคือ อัตลักษณ์เป็นสิ่งที่เราได้มาจากการเข้าไปอยู่ในสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่งและอัตลักษณ์เกิดขึ้นบนพื้นฐานความคล้ายคลึงและความแตกต่างของบทบาทอื่น ๆ (Burke and Reitzes, 1991: 242, Citing Lind Smith and Strauss, 1956; Turner, 1956) ตัวอย่าง ในขณะที่ครูแนะแนวปฏิบัติงานให้การปรึกษาแก่นักเรียน ครูแนะแนวแสดงอัตลักษณ์ที่คล้ายคลึงกัน ได้แก่การรับรู้ความรู้สึกคนอื่น การรักษาความลับ ฯลฯ ในขณะที่เดียวกัน อัตลักษณ์ดังกล่าวก็แตกต่างกันเมื่อแต่ละคนไปแสดงบทบาทอื่น

3) อัตลักษณ์เป็นสัญลักษณ์ (Symbolic) และผลสะท้อนกลับ (Reflexive) มีประเด็นสำคัญ 2 ประเด็น คือ อัตลักษณ์เป็นสัญลักษณ์ หมายความว่า คนที่มีอัตลักษณ์เดียวกัน มีการแสดงออกในเรื่องเกี่ยวกับกิจกรรมนั้นเหมือนกันเช่น อัตลักษณ์วิชาชีพรูปร่างเกี่ยวกับการช่วยเหลือนักเรียนในการวางแผนการศึกษาและอาชีพ ส่วนประเด็นหลังคือ อัตลักษณ์เป็นผลสะท้อนกลับ หมายความว่า การใช้ อัตลักษณ์เป็นสิ่งที่อ้างอิงในการประเมินพฤติกรรมของตนเองและผู้อื่นตามกระบวนการประเมินค่าซึ่งกันและกัน (Burke and Reitzes, 1991: 242, Citing Burke, 1980; Felson, Well, 1978) เช่น การแสดงออกของครูแนะแนวเมื่อให้คำปรึกษานักเรียน ครูแนะแนวตระหนักในบทบาทของผู้เอื้ออำนวยให้นักเรียนได้แก้ปัญหาของตนเอง การแสดงออกดังกล่าวเป็นผลการสะท้อนการมีปฏิสัมพันธ์กับนักเรียน

จึงสรุปได้ว่า อัตลักษณ์ หมายถึง ความนึกคิดเกี่ยวกับบทบาทเฉพาะตนของบุคคลในการแสดงออก เพื่อติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลอื่นตามโครงสร้างทางสังคมและวัฒนธรรม ที่บุคคลดำรงอยู่

เนื่องจากอัตลักษณ์เป็นความนึกคิดเกี่ยวกับตนเอง จึงมีความสำคัญ ต่อพฤติกรรมของบุคคล กล่าวคือ ความนึกคิดเกี่ยวกับตนเป็นเครื่องกำหนดพฤติกรรมของบุคคลเพราะคนเราย่อมกระทำไปตามความคิด หรือ มโนภาพว่าตนเองเป็นคนเช่นไร

2. แนวคิดทฤษฎีการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย

2.1 ความหมายการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย

เป็นเครื่องมือสร้างความเข้มแข็งขององค์กรชาวบ้านในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางการพัฒนาและได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยวที่จะให้ชุมชนดำเนินการท่องเที่ยวตามหลักการดังกล่าวข้างต้น มีความจำเป็นที่จะต้องเตรียมความพร้อมและสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนในการ จัดการการท่องเที่ยว ในขณะที่เดียวกันก็ต้องรณรงค์กับคนในสังคมให้เห็นความแตกต่างของการท่องเที่ยว โดยชุมชนกับการท่องเที่ยวทั่วไปกระตุ้นให้คนในสังคมเห็นความสำคัญและ เป็นนักท่องเที่ยวที่สนใจการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเจ้าของบ้านกับผู้มาเยือน นอกจากนี้ยังเป็นการเพิ่มการรับรู้และความเข้าใจในบทบาทของชุมชนท้องถิ่นต่อ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ เป็นกำลังใจหรือสนับสนุนให้เกิดความต่อ เนื่องในการทำงานอนุรักษ์ทั้งด้านธรรมชาติและวัฒนธรรม

วิกิพีเดีย (Wikipedia, 2009: 1) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย หมายถึง การท่องเที่ยวที่คำนึงถึงความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรม กำหนดทิศทาง โดยชุมชน จัดการโดยชุมชน เพื่อชุมชนและชุมชนมีบทบาทเป็นเจ้าของ มีสิทธิในการจัดการดูแล เพื่อให้เกิดการเรียนรู้แก่ผู้มาเยือน

จำไพพรรณ แก้วสุริยะ (2549: 12) ได้ให้ความหมายว่า การท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวในหมู่บ้านชนบทที่มีลักษณะวิถีชีวิต และผลงานสร้างสรรค์ที่มีเอกลักษณ์พิเศษ มีความโดดเด่น เพื่อความเพลิดเพลิน ได้ความรู้ ดูผลงานสร้างสรรค์ และภูมิปัญญา พื้นฐาน มีความเข้าใจในวัฒนธรรมท้องถิ่น บนพื้นฐานของความรับผิดชอบและมีจิตสานึกต่อการ รักษามรดกทางวัฒนธรรมและคุณค่าของสภาพแวดล้อม โดยประชาชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการ จัดการการท่องเที่ยว

สรุปได้ว่า การท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย หมายถึง เดินทางท่องเที่ยวในหมู่บ้านชนบทที่มีลักษณะวิถีชีวิต การท่องเที่ยวที่คำนึงถึงความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม และผลงานสร้างสรรค์ที่มีเอกลักษณ์พิเศษ มีความโดดเด่น เพื่อความเพลิดเพลิน ได้ความรู้ ดูผลงานสร้างสรรค์ และภูมิปัญญา พื้นฐาน มีความเข้าใจในวัฒนธรรมท้องถิ่น

2.2 องค์ประกอบของการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย

องค์ประกอบหลักของการท่องเที่ยววิถีถิ่น มีอยู่ 4 ด้าน กล่าวคือ 1) ทรัพยากรธรรมชาติ และวัฒนธรรม 2) องค์กรชุมชน 3) การจัดการ 4) การเรียนรู้

ด้านทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม ชุมชนมีฐานทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ และมีวิถีการผลิตที่พึ่งพาและใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน ชุมชนมีวัฒนธรรมประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น

ด้านองค์กรชุมชน ชุมชนมีระบบสังคมที่เข้าใจกัน มีปราชญ์หรือผู้มีความรู้ และมีทักษะในเรื่องต่าง ๆ หลากหลาย ชุมชนรู้สึกเป็นเจ้าของ และเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนา

ด้านการจัดการ มีกฎ-กติกาในการจัดการสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และการท่องเที่ยว มีองค์กรหรือกลไกในการทำงานเพื่อจัดการการท่องเที่ยว และสามารถเชื่อมโยงการท่องเที่ยวกับการพัฒนาชุมชนโดยรวมได้ มีการกระจายผลประโยชน์ที่เป็นธรรม มีกองทุนที่เอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนด้านการเรียนรู้ลักษณะของกิจกรรมการท่องเที่ยวสามารถสร้างการรับรู้ และความเข้าใจในวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่แตกต่างมีระบบจัดการให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ระหว่างชาวบ้านกับผู้มาเยือนสร้างจิตสำนึกเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม ในส่วนของชาวบ้านและผู้มาเยือน

ด้านการเรียนรู้ ลักษณะของกิจกรรมการท่องเที่ยวสามารถสร้างการรับรู้ และความเข้าใจในวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่แตกต่างมีระบบจัดการให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ระหว่างชาวบ้านกับผู้มาเยือนสร้างจิตสำนึกเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม ทั้งในส่วนของชาวบ้านและผู้มาเยือน

3. แนวคิดเกี่ยวกับวิถีปฏิบัติที่เป็นเลิศ

3.1 ความหมายของวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ

บุญดี บุญญากิจ และคณะ (2545: 9-11) ได้ให้ความหมายของวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) ไว้ว่า คือวิธีการปฏิบัติที่ทำให้องค์กรประสบความสำเร็จหรืออาจกล่าวได้ว่า คือวิธีการที่ทำให้องค์กรสู่ความเป็นเลิศ กล่าวคือกระบวนการทำ การเปรียบเทียบสมรรถนะ นำไปสู่การค้นพบ หรือผู้ปฏิบัติได้ดีที่สุดว่าเป็นใคร และผู้ที่เป็นสมรรถนะสามารถตอบคำถามได้ว่า Best Practices หรือวิธีการปฏิบัติที่ดีที่สุดที่นำไปสู่ความเป็นเลิศนั้นเขาทำได้อย่างไร ซึ่งแสดงความสัมพันธ์ได้ดังนี้

ภาพที่ 1 ความสัมพันธ์วิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ
ที่มา: บุญดี บุญญาภิกิจ และคณะ (2545: 11)

บุรุษย์ ศิริมหาสาคร (2548: 15) ได้ให้ความหมายไว้ว่า แนวปฏิบัติที่ดี คือ วิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ ในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้สำเร็จ ซึ่งเป็นผลมาจาก การนำความรู้ไปปฏิบัติจริงแล้วสรุปความรู้และประสบการณ์นั้น เป็นแนวปฏิบัติที่ดีที่สุดของตนเอง

วิจารณ์ พานิช (ม.ป.ป) กล่าวว่า Best Practice เป็นวิธีการทำงานที่ดีที่สุดในแต่ละเรื่องซึ่งสามารถเกิดขึ้นได้ในทุกหน่วยงาน จากหลายช่องทาง ทั้งตัวผู้นำ ผู้ร่วมงาน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย หรือภาวะปัญหา และการริเริ่มสร้างสรรค์ พัฒนาที่มีขั้นตอน เมื่อมีวิธีการทำงานที่ดีต้องทำผ่านการเล่าเรื่องที่เป็นการทำงานของตนเองมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ในลักษณะของการแลกเปลี่ยนข้ามสายงานข้ามหน่วยงานโดยเกิดขึ้นในระดับบุคคลระดับกลุ่มคนและระดับหน่วยงานย่อย Best Practice ที่ได้ควรมีการบันทึก เขียนรายงานเพื่อการศึกษาพัฒนา และเผยแพร่ได้ ซึ่งจะเกิดประโยชน์อย่างยิ่ง

สำนักพัฒนาคุณภาพการศึกษา (2559: 4) ได้ให้ความหมายไว้ว่า แนวปฏิบัติที่ดี หมายถึง วิธีปฏิบัติ หรือขั้นตอนการปฏิบัติที่ทำให้องค์กรประสบความสำเร็จหรือนำไปสู่ความเป็นเลิศตามเป้าหมาย เป็นที่ยอมรับในวงวิชาการหรือวิชาชีพนั้น ๆ และมีหลักฐานของความสำเร็จปรากฏชัดเจน โดยมีการสรุปวิธีปฏิบัติ หรือขั้นตอนการปฏิบัติ ตลอดจนความรู้และประสบการณ์ ที่ได้บันทึกเป็นเอกสาร และเผยแพร่ให้หน่วยงานภายในหรือภายนอกสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้

สรุปได้ว่า วิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) หมายถึง วิธีการปฏิบัติที่ทำให้องค์กรประสบความสำเร็จ ซึ่งเป็นผลมาจาก การนำความรู้ไปปฏิบัติจริงแล้วสรุปความรู้และประสบการณ์นั้น เป็นแนวปฏิบัติที่ดีที่สุดของตนเอง หรือขั้นตอนการปฏิบัติที่ทำให้องค์กรประสบความสำเร็จหรือนำไปสู่ความเป็นเลิศตามเป้าหมาย เป็นที่ยอมรับในวงวิชาการหรือวิชาชีพนั้น ๆ และมีหลักฐานของความสำเร็จปรากฏชัดเจน โดยมีการสรุปวิธีปฏิบัติ หรือขั้นตอนการปฏิบัติ ตลอดจนความรู้และประสบการณ์

4. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยว

4.1 รูปแบบการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวในประเทศไทยได้มีพัฒนาการมาตั้งแต่ พ.ศ. 2467 สมัยพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระกำแพงเพชรอัครโยธิน ครั้งทรงดำรงตำแหน่งผู้บัญชาการรถไฟ ซึ่งในครั้งนั้น

การท่องเที่ยวในประเทศไทย ยังเป็นการท่องเที่ยวเพื่อชมธรรมชาติและสถานที่ราชการ หรือสถานที่สำคัญที่ทางชาวต่างประเทศที่เขามาในประเทศไทยสร้างขึ้น แต่เมื่อประมาณ 10 ปี ที่ผ่านมาทางองค์การท่องเที่ยวโลก ได้มีการกำหนดรูปแบบการท่องเที่ยวได้ 3 รูปแบบหลัก ได้แก่ 1) รูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ (Natural Based Tourism) 2) รูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งวัฒนธรรม (Cultural based Tourism) และ 3) รูปแบบการท่องเที่ยวในความสนใจพิเศษ (Special Interest Tourism) ซึ่งแต่ละรูปแบบสามารถสรุปได้ดังนี้ (จำไพพรรณ แก้วสุริยะ, 2549: 12-14)

1. รูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ (Natural Based Tourism) ประกอบด้วย

1.1 การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) หมายถึง การท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นและแหล่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศโดยมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้องภายใต้การจัดการสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่นเพื่อมุ่งเน้นให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน

1.2 การท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางทะเล (Marine Ecotourism) หมายถึง การท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบในแหล่งธรรมชาติทางทะเลที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นและแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศทางทะเล โดยมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้องภายใต้การจัดการสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่น เพื่อมุ่งให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน

1.3 การท่องเที่ยวเชิงธรณีวิทยา (Geo-Tourism) หมายถึง การท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติที่เป็นหินผา ลานหินทราย อุโมงค์โพรง ถ้ำน้ำลอด ถ้ำหินงอกหินย้อย เพื่อดูความงามของภูมิทัศน์ที่มีความแปลกของการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่โลกศึกษาธรรมชาติของหิน ดิน แร่ต่าง ๆ และฟอสซิล ได้ความรู้ได้มีประสบการณ์ใหม่ บนพื้นฐานการท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบต่อการรักษาสภาพแวดล้อม โดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยว

1.4 การท่องเที่ยวเชิงเกษตร (Agro Tourism) หมายถึงการเดินทางท่องเที่ยวไปยังพื้นที่เกษตรกรรมสวนเกษตร วนเกษตร สวนสมุนไพร ฟาร์มปศุสัตว์และเลี้ยงสัตว์เพื่อชื่นชมความสวยงาม ความสำเร็จและเพลิดเพลินในสวนเกษตร ได้ความรู้มีประสบการณ์ใหม่บนพื้นฐานความรับผิดชอบต่อการรักษาสภาพแวดล้อมของสถานที่แห่งนั้น

1.5 การท่องเที่ยวเชิงดาราศาสตร์ (Astrological Tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวเพื่อการไปชมปรากฏการณ์ทางดาราศาสตร์ที่เกิดขึ้นในแต่ละวาระ เช่น สุริยุปราคา ฝนดาวตก จันทรุปราคา และการดูดาวจันทรคติที่ปรากฏในท้องฟ้าแต่ละเดือน เพื่อการเรียนรู้ระบบสุริยจักรวาล มีความรู้ความประทับใจ ความทรงจำและประสบการณ์เพิ่มขึ้น บนพื้นฐานการท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบต่อรักษาสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการร่วมกันอย่างยั่งยืน

2. รูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งวัฒนธรรม (Cultural Based Tourism) ประกอบด้วย

2.1 การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ (Historical Tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวทางโบราณคดี และประวัติศาสตร์ เพื่อชื่นชมและเพลิดเพลินในสถานที่ท่องเที่ยวได้ความรู้มีความเข้าใจต่อประวัติศาสตร์และโบราณคดี ในท้องถิ่นพื้นฐานของความรับผิดชอบและมีจิตสำนึกต่อการรักษามรดกทางวัฒนธรรมและคุณค่า ของสภาพแวดล้อมโดยที่ประชาชนในท้องถิ่น มีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยว

2.2 การท่องเที่ยวงานชมวัฒนธรรมและประเพณี (Cultural and Traditional Tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยว เพื่อชมงานประเพณีต่าง ๆ ที่ชาวบ้านในท้องถิ่นนั้น ๆ จัดขึ้นได้รับความเพลิดเพลินตื่นตาตื่นใจในสุนทรียะศิลป์เพื่อศึกษาความเชื่อ การยอมรับนับถือ การเคารพพิธีกรรมต่าง ๆ และได้รับความรู้มีความเข้าใจต่อสภาพสังคมและวัฒนธรรม มีประสบการณ์ใหม่ ๆ เพิ่มขึ้นบนพื้นฐานของความรับผิดชอบและมีจิตสำนึกต่อการรักษาสภาพแวดล้อมและมรดกทางวัฒนธรรม โดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการท่องเที่ยว

2.3 การท่องเที่ยวชมวิถีชีวิตในชนบท (Rural Tourism / Village Tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวในหมู่บ้าน ชนบทที่มีลักษณะวิถีชีวิต และผลงานสร้างสรรค์ที่มีเอกลักษณ์พิเศษ มีความโดดเด่นเพื่อความเพลิดเพลินได้ความรู้ดูผลงานสร้างสรรค์และภูมิปัญญาพื้นบ้านมีความเข้าใจในวัฒนธรรมท้องถิ่น บนพื้นฐานของความรับผิดชอบและมีจิตสำนึกต่อการรักษามรดกทางวัฒนธรรมและคุณค่าของสภาพแวดล้อม โดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการท่องเที่ยว

3. รูปแบบการท่องเที่ยวในความสนใจพิเศษ (Special Interest Tourism) ประกอบด้วย

3.1 การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Health Tourism) หมายถึงการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติและแหล่งวัฒนธรรมเพื่อการพักผ่อนและเรียนรู้วิธีการรักษาสุขภาพกายใจได้รับความเพลิดเพลิน และสุนทรียภาพ มีความรู้ต่อการรักษาคุณค่า และคุณภาพชีวิตที่ดี มีจิตสำนึกต่อการรักษาสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่นโดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน อนึ่ง การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพนี้บางแห่งอาจจัดรูปแบบเป็นการท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพและความงาม (health beauty and spa)

3.2 การท่องเที่ยวเชิงทัศนศึกษาและศาสนา (Edu-Meditation Tourism) หมายถึง การเดินทางเพื่อทัศนศึกษาแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากปรัชญาทางศาสนา หากความรู้ สัจธรรมแห่งชีวิตมีการฝึกทำสมาธิเพื่อมีประสบการณ์และความรู้ใหม่เพิ่มขึ้น มีคุณค่าและคุณภาพชีวิตที่ดีเพิ่มขึ้น มีจิตสำนึกต่อการรักษาสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน นอกจากนี้ นักท่องเที่ยวบางกลุ่มมุ่งการเรียนรู้วัฒนธรรมและ

ภูมิปัญญาไทย เช่น การทำอาหารไทย การนวดแผนไทย รำไทย มวยไทย การช่างและงานศิลปหัตถกรรมไทย รวมถึงการบังคับช้างและเป็นความรู้อันเป็นต้น

3.3 การท่องเที่ยวเพื่อศึกษากลุ่มชาติพันธุ์หรือวัฒนธรรมกลุ่มน้อย (Ethnic Tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวเพื่อเรียนรู้วิถีชีวิตความเป็นอยู่วัฒนธรรมของชาวบ้าน วัฒนธรรมของชนกลุ่มน้อยหรือชนเผ่าต่าง ๆ เช่น หมู่บ้านชาวไทยโซ่ง หมู่บ้านผู้ไทย หมู่บ้านชาวกูย หมู่บ้านชาวกะเหรี่ยง หมู่บ้านชาวจีนฮ่อ เป็นต้น เพื่อมีประสบการณ์และความรู้ใหม่เพิ่มขึ้นมีคุณค่าและคุณภาพชีวิตที่ดีเพิ่มขึ้น มีจิตสำนึกต่อการรักษาสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

3.4 การท่องเที่ยวเชิงกีฬา (Sports Tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวเพื่อเล่นกีฬาตามความถนัดความสนใจ ในประเภทกีฬา เช่น กอล์ฟ ดำน้ำ ตกปลา สนุกเกอร์ กระดาน โตคลื่น สกีนํ้า เป็นต้น ได้รับความเพลิดเพลินความสนุกสนานตื่นเต้น ได้รับความรู้ใหม่เพิ่มขึ้น มีคุณค่าและคุณภาพชีวิตที่ดีเพิ่มขึ้น มีจิตสำนึกต่อการรักษาสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

3.5 การท่องเที่ยวแบบผจญภัย (Adventure Travel) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีลักษณะพิเศษ ที่นักท่องเที่ยวเขาไปเที่ยวแล้วได้รับความสนุกสนานตื่นเต้น หวาดเสียว ผจญภัย มีความทรงจำ ความปลอดภัย และได้ประสบการณ์ใหม่

3.6 การท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์และฟาร์มสเตย์ (Homestay & Farm Stay) หมายถึง นักท่องเที่ยวกลุ่มที่ต้องการใช้ชีวิตใกล้ชิดกับครอบครัวในท้องถิ่นที่ไปเยือนเพื่อการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมท้องถิ่น ได้รับความรู้ใหม่เพิ่มขึ้น โดยมีจิตสำนึกต่อการรักษาสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่น เป็นการจัดการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนในท้องถิ่นที่ยั่งยืน

3.7 การท่องเที่ยวพำนักระยะยาว (Long Stay) หมายถึง กลุ่มผู้ใช้ชีวิตในบ้านปลายหลังเกษียณอายุจากการทำงานที่ต้องการมาใช้ชีวิตต่างแดนเป็นหลัก เพื่อเพิ่มปัจจัยที่ห้าของชีวิต คือ การท่องเที่ยว โดยเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศเฉลี่ย 3 –4 ครั้งต่อปี คราวละนาน ๆ อย่างน้อย 1 เดือน

3.8 การท่องเที่ยวแบบให้รางวัล (Incentive Travel) หมายถึง การจูงใจให้แก่มูลงค้ำของบริษัที่ประสบความสำเร็จ (มีความเป็นเลิศ) ในการขายสินค้า นั้น ๆ ตามเป้าหมายหรือเกินเป้าหมาย เช่น กลุ่มผู้แทนบริษัทจำหน่ายรถยนต์ ผู้แทนบริษัทจำหน่ายเครื่องใช้ไฟฟ้า ผู้แทนบริษัทจำหน่ายเครื่องสำอาง จากภูมิภาคหรือจังหวัดต่าง ๆ ที่สามารถขายสินค้าประเภทนั้นได้มากตามที่บริษัทผู้แทนจำหน่ายในประเทศตั้งเป้าหมายไว้เป็นการให้รางวัลและจูงใจให้เที่ยว โดยออกค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ค่าพักรวมและค่าอาหารระหว่างการเดินทางให้กับ

ผู้ร่วมเดินทาง เป็นการจัตรายการพักผ่อนตั้งแต่ 2-7 วัน เป็นรายการนำเที่ยวชมสถานที่ต่าง ๆ อาจเป็นรายการนำเที่ยวแบบผสมผสาน หรือรายการนำเที่ยวในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง

3.9 การท่องเที่ยวเพื่อการประชุม (MICE หมายถึง M=meeting/I=incentive/C=conference / E=exhibition) เป็นการจัตรายการนำเที่ยวให้แก่กลุ่มลูกค้าของผู้ที่จัดประชุม มีรายการจัตรายการนำเที่ยวก่อนการประชุม (pre-tour) และการจัตรายการนำเที่ยวหลังการประชุม (post-tour) โดยการจัตรายการท่องเที่ยวในรูปแบบต่าง ๆ ทั่วประเทศ เพื่อบริการให้กับผู้เข้าร่วมประชุมโดยตรง หรือสำหรับผู้ร่วมเดินทางกับผู้ประชุม (สามีหรือภรรยา) อาจเป็นรายการท่องเที่ยววันเดียว หรือรายการเที่ยวพักผ่อน 2-4 วัน โดยคิดราคาแบบเหมารวมค่าอาหารและบริการท่องเที่ยว

3.10 การท่องเที่ยวแบบผสมผสานเป็นอีกรูปแบบหนึ่งที่ผู้จัดการการท่องเที่ยวคัดสรรรูปแบบการท่องเที่ยวที่กล่าวมาแล้วข้างต้น นำมาจัตรายการนำเที่ยว เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้รับความแตกต่างระหว่างการเดินทางท่องเที่ยวในระยะยาวนานตั้งแต่ 2-7 วัน หรือมากกว่านั้น เช่น การท่องเที่ยวเชิงนิเวศและเกษตร (Eco-Agro Tourism) การท่องเที่ยวเชิงเกษตรและประวัติศาสตร์ (Agro-Historical Tourism) การท่องเที่ยวเชิงนิเวศและผจญภัย (Eco-Adventure Travel) การท่องเที่ยวเชิงธรณีวิทยาและประวัติศาสตร์ (Geo-Historical Tourism) การท่องเที่ยวเชิงเกษตรและวัฒนธรรม (Agro-Cultural Tourism) เป็นต้น

นอกจากนี้ในปัจจุบัน การท่องเที่ยวได้พิจารณาจากความต้องการหรือพฤติกรรมนักท่องเที่ยวเพิ่มเติมทำให้มีรูปแบบการท่องเที่ยวที่มีแนวคิดใหม่ขึ้นมา เช่น Green Tourism ที่คนมาท่องเที่ยวจะต้องการอนุรักษ์ธรรมชาติหรือช่วยลดภาวะโลกร้อน เช่น การท่องเที่ยวในเกาะสมุย หรือ War tourism ที่นักท่องเที่ยวต้องการสัมผัสกับอดีตในสมัยสงคราม เช่น การท่องเที่ยวสะพานข้ามแม่น้ำแคว จังหวัดกาญจนบุรีหรือ Volunteer Tourism ที่นักท่องเที่ยวเป็นอาสาสมัครมาช่วยทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ ในสถานที่และเดินทางท่องเที่ยวต่อ เช่น การที่มีอาสาสมัครมาช่วยงานสึนามิในประเทศไทย เป็นต้น

สรุปได้ว่า รูปแบบของการท่องเที่ยวแบ่งออกเป็น 3 ประเภทใหญ่ ๆ ได้แก่ รูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ ประกอบด้วย การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางทะเล การท่องเที่ยวเชิงธรณีวิทยา การท่องเที่ยวเชิงเกษตร และการท่องเที่ยวเชิงดาราศาสตร์ รูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งวัฒนธรรม ประกอบด้วย การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ การท่องเที่ยวชมวัฒนธรรมและประเพณี การท่องเที่ยวชมวิถีชีวิตในชนบท รูปแบบการท่องเที่ยวในความสนใจพิเศษ ประกอบด้วย การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ การท่องเที่ยวเชิงทัศนศึกษาและศาสนา การท่องเที่ยวเพื่อศึกษากลุ่มชาติพันธุ์หรือวัฒนธรรมกลุ่มน้อย การท่องเที่ยวเชิงกีฬา การท่องเที่ยวแบบผจญภัย การท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์และฟาร์มสเตย์ การท่องเที่ยวพำนักระยะยาว การท่องเที่ยวแบบให้รางวัล การท่องเที่ยวเพื่อการประชุม การท่องเที่ยวแบบผสมผสานเป็นอีกรูปแบบหนึ่งที่ผู้จัดการการท่องเที่ยวคัดสรรรูปแบบการท่องเที่ยวที่กล่าวมาแล้วข้างต้น นำมาจัตรายการนำเที่ยว

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยภายในประเทศ

สุภาภรณ์ จินตามณีโรจน์ และคณะ (2550) ได้ศึกษาเรื่อง ประวัติศาสตร์ความเป็นมา ภูมิปัญญา ประเพณี วิถีชีวิต วัดต่าง ๆ พื้นที่ย่านตลิ่งชัน แล้วยังได้เสนอแนะการพัฒนากิจกรรมทางการท่องเที่ยวทั้งทางเรือและทางจักรยาน ไปยังสถานที่ท่องเที่ยวย่านตลิ่งชันที่มีทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่น่าสนใจ โดยศึกษาการจัดการการท่องเที่ยวตลาดน้ำในพื้นที่ตลิ่งชันจำนวน 3 ตลาด ได้แก่ ตลาดน้ำตลิ่งชัน ตลาดน้ำคลองลัดมะยม และตลาดน้ำวัดสะพาน และนำเสนอแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนตลาดน้ำทั้ง 3 ตลาด และมีการจัดทำกิจกรรมพัฒนาพื้นที่ต้นแบบที่น่าสนใจ ได้แก่ การจัดศึกษาดูงาน การจัดทำแผนปฏิบัติการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวย่านตลิ่งชัน การจัดกิจกรรมแนะนำพื้นที่โครงการ การจัดทำป้ายชี้ทาง การพัฒนาสินค้าและบริการ ถือเป็นงานวิจัยเชิงพัฒนาที่มีใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนชุมชนเป้าหมายอย่างบูรณาการการพัฒนาในทุกมิติได้อย่างน่าสนใจ

พนมพร สารสิทธิ์ยศ (2552) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการจัดการหมู่บ้านวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว (โฮมสเตย์) จังหวัดมุกดาหาร พบว่าสภาพปัจจุบันของหมู่บ้านวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว (โฮมสเตย์) จังหวัดมุกดาหาร พบว่า ด้านที่พักอาศัย ที่พักอาศัยมีโครงสร้างแข็งแรง ห้องนอนห้องน้ำ ห้องส้วม และห้องครัวสะอาดพร้อมสำหรับการใช้ ด้านอาหาร มีการปรุงอาหารที่ถูกต้องโภชนาการ และอาหารส่วนใหญ่เป็นอาหารพื้นบ้าน ด้านวัฒนธรรม มีการแต่งกาย มีภาษาพูดที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเองมีการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมกันระหว่างเจ้าบ้านนักท่องเที่ยว ด้านผลิตภัณฑ์มีร้านค้าจำหน่ายผลิตภัณฑ์ในชุมชน และจำหน่ายตามงานแสดงสินค้า OTOP ด้านแหล่งท่องเที่ยวมีแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นธรรมชาติ มีโบราณสถานซึ่งมีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ มีกิจกรรมท่องเที่ยวและกิจกรรมฝึกหัดศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน ด้านการประชาสัมพันธ์ มีการจัดพิมพ์ทำคู่มือแนะนำการท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ และจัดทำเว็บไซต์ สำหรับปัญหาปัจจุบัน พบว่า ด้านที่พักอาศัยจำนวนที่พักไม่เพียงพอกรณีมีนักท่องเที่ยวเข้ามาจำนวนมากฤดูร้อนอากาศร้อนจัด ฤดูฝนมีแมลงรบกวน ด้านอาหาร นักท่องเที่ยวต่างชาติ ต่างภูมิภาค บางส่วนรับประทานอาหารพื้นบ้านไม่ได้ด้านวัฒนธรรม นักท่องเที่ยวจำนวนมากไม่เข้าใจวัฒนธรรมพื้นบ้านบางอย่าง เช่น พิธีกรรมรักษาโรคแบบผู้ไทย ด้านผลิตภัณฑ์ ผลิตภัณฑ์บางอย่างไม่เพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวขาดวัตถุดิบในการผลิต ขาดผู้เชี่ยวชาญเฉพาะในการผลิต ด้านแหล่งท่องเที่ยวมีนักท่องเที่ยวบางส่วนทิ้งขยะในสถานที่ท่องเที่ยว และด้านการประชาสัมพันธ์ หมู่บ้านส่วนใหญ่ขาดผู้รู้ในการจัดทำเว็บไซต์ หน่วยราชการไม่ให้ความร่วมมือในการเผยแพร่ และขาดงบประมาณในการส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ แนวทางการจัดการหมู่บ้านวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว (โฮมสเตย์) จังหวัดมุกดาหาร พบว่า แต่ละหมู่บ้านมีการจัดการด้านที่พักอาศัย ด้านอาหารด้านวัฒนธรรม ด้านแหล่งท่องเที่ยว ด้านผลิตภัณฑ์ และ

ด้านการประชาสัมพันธ์ อย่างเป็นระบบและสอดคล้องกับวัฒนธรรมดั้งเดิมของชาวผู้ไทย ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้นักท่องเที่ยวมาท่องเที่ยวในหมู่บ้านวัฒนธรรมเพิ่มขึ้น

พลอยชมพู ฐิติยาภรณ์ (2553) ได้ศึกษาเรื่อง การสื่อสารชุมชนท่องเที่ยวยั่งยืน กรณีศึกษา ชุมชนคลองลัดมะยม พบว่า การสื่อสารของชุมชนและองค์กรภายนอกชุมชนมีส่วนสำคัญที่ทำให้ ชุมชนคลองลัดมะยมสามารถพัฒนาตนเองได้ จากการศึกษาจากกลุ่มธุรกิจที่มากว่าร้อยที่ติด ในพื้นที่ ก็กลับมาประสบความสำเร็จในการพัฒนาเป็นชุมชนท่องเที่ยวยั่งยืน การสื่อสารของชุมชน มีบทบาทสำคัญในการสร้างจิตสำนึกอนุรักษ์ธรรมชาติและวิถีชุมชนชาวคลอง จนเกิดอัตลักษณ์ของ ชุมชนและตอกย้ำจุดเด่นให้กับสินค้าการท่องเที่ยว ส่วนการสื่อสารขององค์กรภายนอกชุมชนก็มี บทบาทที่สำคัญในการระดมทุนเพื่อการพัฒนาชุมชนแบบยั่งยืน บทบาทในการสร้างเครือข่ายให้ ชุมชนเพื่อเกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ และบทบาทในการสนับสนุนการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน โดยได้ชี้ให้เห็นถึงปัญหาและอุปสรรคในบางประการที่ส่งผลให้ประสิทธิภาพในการสื่อสารยังคงอยู่ใน วงแคบ ตลอดจนปัญหาเชิงเทคนิคต่าง ๆ โดยการศึกษาได้เสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงการสื่อสาร ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ทั้งในด้านการจัดโครงสร้างผู้รับผิดชอบฝ่ายต่าง ๆ ให้ชัดเจน การพัฒนา บุคลากรขึ้นมาเป็นสื่อบุคคลที่มีประสิทธิภาพ การพัฒนาความรู้ความสามารถของคนในชุมชนในการ ผลิตสื่อของตนเองให้สื่อสารไปได้กว้างขวาง โดยมีการเลือกใช้สื่อที่หลากหลายเพื่อลดข้อจำกัด ของสื่อบางประเภท ขณะเดียวกันก็ให้ความเห็นว่า ควรดำเนินการพัฒนาชุมชนควบคู่กับการ ปลุกจิตสำนึกความเป็นเจ้าของชุมชนร่วมกันเพื่อให้ตระหนักในการที่จะร่วมมือพัฒนาและอนุรักษ์ ชุมชนท่องเที่ยวให้ยั่งยืน

จิตรดา อนุสาสนนันท์ (2555) ได้ศึกษาเรื่อง การเปลี่ยนแปลงจากการขยายตัวและ การจัดการตลาดน้ำคลองลัดมะยม พบว่าตลาดน้ำคลองลัดมะยมตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่ออนุรักษ์ คุคลอง และเป็นแหล่งจำหน่ายผลิตผลชาวบ้านท้องถิ่น จากการเติบโตและการขยายตัวของตลาด พบว่า คนในท้องถิ่นเริ่มมีความเสียเปรียบในแง่การรักษาโอกาสและการรักษาผลประโยชน์ของคน ในท้องถิ่นเนื่องจากมีผู้ค้านอกชุมชนเข้ามาค้าขายในตลาดน้ำคลองลัดมะยมเพิ่มมากขึ้น โดยได้เสนอ แนวทางแก้ปัญหาและจัดการตลาดน้ำคลองลัดมะยมในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการของ ผู้บริหารตลาดน้ำแต่ละโซน การจัดการพื้นที่ตลาดน้ำเพื่อคงสภาพพื้นที่ตลาดน้ำแบบท้องถิ่นไว้ การ พัฒนาศักยภาพคนในชุมชนท้องถิ่นให้มีความรู้ในการประชาสัมพันธ์ และเป็นผู้นำชมในท้องถิ่น การ พัฒนาสินค้าให้มีรูปแบบที่น่าสนใจโดยใช้วัตถุดิบของท้องถิ่น การพัฒนาป้ายสื่อความหมายและ เสนอแนะให้หยุดขยายพื้นที่สวนเป็นสถานที่จอดรถเพื่อเป็นการจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้ามา มากจนเกิดความแออัดในตลาด และรักษาพื้นที่สวนที่เป็นอัตลักษณ์ของชุมชนไว้

วิษุตา ทองแดง และศรัณย์ ทองปาน (2555) ได้ศึกษาเรื่อง ความเป็นมาของย่านตลิ่งชัน อดีตในหนังสือ ชุมทางตลิ่งชัน ย่านเก่า[ก่อน]กรุงเทพฯ โดยใช้เอกสารหลักฐานของย่านตลิ่งชัน

ที่เคยปรากฏเมื่อหลายร้อยปี ก่อนสภาพของการทำนาก่อนจะเปลี่ยนแปลงมาสู่การทำสวน ชาวนา กลุ่มชุมชนชาวจีนในย่านการค้าริมน้ำ เรื่องราวของลำคลองสายหลักในย่านตลิ่งชันที่ใช้เป็นเส้นทางสัญจรของคนในท้องถิ่น และการพัฒนาการของพื้นที่ตลิ่งชันที่เริ่มความเจริญขึ้น มีสถานศึกษา การสร้างทางรถไฟ การปรับเปลี่ยนจากสวนผลไม้ไปเป็นสวนผัก จนกลายเป็นย่านที่มีแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นที่นิยมในย่านตลิ่งชัน มีการกล่าวถึงเหตุการณ์สำคัญในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 เหตุการณ์น้ำท่วมใหญ่และพิธีกรรมที่น่าสนใจ และนำเสนอข้อมูลของวัดและเกร็ดตำนานต่าง ๆ ในย่านตลิ่งชัน ทำให้ตลิ่งชันเป็นพื้นที่ที่ยังมีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ให้ได้เข้าไปสัมผัส

สุภาภรณ์ จินตามณีโรจน์ (2555) ได้ศึกษาเรื่องราวความเป็นมาของย่านตลิ่งชันโดยเขียนไว้ในบทความ ย่านตลิ่งชัน: ประวัติศาสตร์ พัฒนาการ และการเปลี่ยนแปลง ศึกษาการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ตลิ่งชัน ตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี จากวรรณคดีนิราศ “กำสรวลสมุทร” ที่กล่าวถึงเส้นทางเดินทางจากพระนครศรีอยุธยาผ่านมาที่ย่านบางกอก และพื้นที่ย่านบางระมาด ที่บ่งบอกถึงความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่ที่เป็นย่านปลูกผลไม้ที่มีชื่อเสียงมาตั้งแต่อดีตการศึกษาการทำสวนแบบยกร่องซึ่งสอดคล้องกับระบบนิเวศ กล่าวถึงการตั้งถิ่นฐานของผู้คนในช่วงยุคปลายกรุงศรีอยุธยาต่อเนื่องมาจนถึงการสถาปนากรุงเทพมหานคร มีการตั้งถิ่นฐานเป็นชุมชนในคลองสายต่าง ๆ ในย่านตลิ่งชัน ภายหลังจากมีการเข้ามาของชาวจีนเพื่อแลกเปลี่ยนสินค้า และการเข้ามาของคริสตชนจีนในย่านศึกษาการประกอบอาชีพทำสวนผลไม้ สวนผักและการทำนาในพื้นที่ต่าง ๆ ของตลิ่งชัน ผลไม้ที่มีชื่อเสียงของพื้นที่ นอกจากนี้ เรื่องราวของการเปลี่ยนแปลงในย่านตลิ่งชันเมื่อเกิดน้ำท่วมใหญ่ในปี 2485 และในภายหลังอีกหลายครั้ง รวมถึงการตัดถนนเข้ามาในพื้นที่ ทำให้เกิดหมู่บ้านจัดสรร และการเปลี่ยนพื้นที่เกษตรสวนผลไม้ดั้งเดิมกลายเป็นแหล่งที่อยู่อาศัย

ประภาพร บำรุงไทย (2556) ได้ศึกษาเรื่อง การจัดการเชิงอนุรักษ์ตลาดลาดชะโด ซึ่งตั้งอยู่ริมคลองลาดชะโด อำเภอผักไห่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งเป็นชุมชนเก่าแก่ของชาวจีนแต่จีวี่ที่เคยค้าขายอยู่บนแพริมน้ำในอดีต ตลาดลาดชะโดมีการก่อสร้างอาคารตลาดบนบกในยุคจอมพล ป. พิบูลสงคราม โดยพ่อค้าชาวจีน 4 ตระกูล อาคารมีลักษณะใต้ถุนสูง เป็นเรือนแถวไม้ราว 90 ห้อง พัฒนาการของตลาดมีการศึกษาตั้งแต่การกำเนิดในยุคค้าขายด้วยเรือแพริมคลองยุคที่เกิดการเปลี่ยนแปลงการสัญจรจากทางน้ำมาเป็นทางบก ซึ่งทำให้ตลาดซบเซาลง และยุคที่เกิดกระแสการท่องเที่ยวตลาดน้ำและตลาดริมน้ำใน พ.ศ. 2551 จนกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยววิถีชุมชนอีกแห่งของพระนครศรีอยุธยา ผลการศึกษาพบปัจจัยหลายด้านที่ส่งผลต่อการจัดการเชิงอนุรักษ์ตลาดลาดชะโดที่มีหลายฝ่ายเข้ามามีบทบาททั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาควิชาการ แต่การจัดการยังขาดการมีส่วนร่วมของชาวชุมชน และขาดการประสานงานที่ดี จึงก่อให้เกิดผลกระทบทางด้านวิถีและระบบเศรษฐกิจชุมชน มีการขายสินค้าที่ขาดอัตลักษณ์ ซึ่งพบเห็นได้ตามแหล่งท่องเที่ยวทั่วไป ทำให้ตลาดไม่ได้รับความนิยม ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม และระบบนิเวศวิทยาท้องถิ่น เช่น

มีการสร้างเกสต์เฮ้าส์ริมน้ำที่ขาดความเชื่อมโยงสัมพันธ์กับคลองและตลาดผลกระทบบ้านลักษณะสถาปัตยกรรม เช่น มีการสร้างสะพานข้ามคลองที่ใช้วัสดุเป็นคอนกรีตไม่สอดคล้องกับอัตลักษณ์ของท้องถิ่น นอกจากนี้ การศึกษาด้านปัจจัยทรัพยากรทางวัฒนธรรม พบปัญหาการจัดการแบบแยกส่วน ขาดแผนแม่บทที่เชื่อมโยงความสัมพันธ์ วิถีชีวิต วัฒนธรรมประเพณี สิ่งแวดล้อม ระบบนิเวศวิทยาท้องถิ่น ระบบเศรษฐกิจ และสถาปัตยกรรมของตลาดเข้าด้วยกัน โดยได้เสนอแนะการจัดการในมิติต่าง ๆ ได้แก่ มิติด้านความร่วมมือในการบริหารจัดการมิติการอนุรักษ์สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น มิติการดูแลสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศวิทยาท้องถิ่น มิติการฟื้นฟูวัฒนธรรมประเพณีและวิถีชีวิต และมิติการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม การศึกษาเรื่องการจัดการเชิงอนุรักษ์ตลาดลาดชะโด ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวในลักษณะตลาดการค้าดั้งเดิม แต่ปรับบทบาทมาเป็นตลาดเพื่อการท่องเที่ยว โดยเน้นประเด็นเรื่องการอนุรักษ์รูปแบบสถาปัตยกรรมที่ไม่สอดคล้องกับอัตลักษณ์ท้องถิ่น และการขาดแผนงานและการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ดีพอ โดยมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานภาครัฐเป็นผู้กำหนดนโยบายและทิศทางการพัฒนา ซึ่งมีความแตกต่างกับชุมชนเกาะศาลเจ้าในพื้นที่มีลักษณะเป็นสวนผลไม้ริมคลองและปรับบทบาทเป็นพื้นที่ด้านการท่องเที่ยวและแหล่งเรียนรู้ โดยชุมชนเป็นผู้มีบทบาทในการบริหารจัดการ แต่มีแนวคิดในการทำงานที่ขัดแย้งกัน ผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นไม่ได้กระจายอย่างทั่วถึงเป็นธรรม และไม่ได้ใช้โอกาสในการยกระดับไปสู่การท่องเที่ยวที่มีรูปแบบเฉพาะอย่างเหมาะสม

รพีพัฒน์ เกษโกศล (2553) ได้ศึกษาเรื่อง การจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น ชุมชนเกาะศาลเจ้า และพื้นที่เกี่ยวเนื่อง เขตตลิ่งชันกรุงเทพมหานคร เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพที่ศึกษาการจัดการการท่องเที่ยวชุมชนเกาะศาลเจ้าและพื้นที่เกี่ยวเนื่อง เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวของย่านนี้อย่างสร้างสรรค์และยั่งยืน จากการศึกษาพบว่าชุมชนเกาะศาลเจ้าเป็นชุมชนชาวสวนดั้งเดิมของย่านบางกอกหรือกรุงเทพมหานครที่ยังคงความโดดเด่นและมีอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ในช่วง 7 ปี ที่ผ่านมา ชุมชนเกาะศาลเจ้าเขตตลิ่งชันนี้ ได้มีผู้นำคนสำคัญ คือ นายทวีศักดิ์ ห่วงจันทร์ มองเห็นศักยภาพของพื้นที่และทรัพยากรวัฒนธรรมที่มีคุณค่า จึงได้เริ่มจัดการพัฒนาพื้นที่ในการเป็นแหล่งเรียนรู้และการท่องเที่ยววิถีถิ่น พร้อมกับกระตุ้นการมีส่วนร่วมของชุมชนและการตระหนักรู้ถึงคุณค่า ความสำคัญของสิ่งแวดล้อมและมรดกทางวัฒนธรรมที่มีอยู่ในชุมชน โดยร่วมกันฟื้นฟูชุมชนโดยใช้กิจกรรมทางการท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือเพื่ออนุรักษ์สภาพแวดล้อม วิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชุมชนแห่งนี้โดยใช้การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน นำเสนอเรื่องราววัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตชาวสวนที่สะท้อนวิถีความเป็นไทยในรูปแบบที่เรียกว่า “การท่องเที่ยววิถีถิ่น”

พรทิพย์ วีระสวัสดิ์ (2551) ได้ศึกษาเรื่อง ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ กรณีศึกษา: ชุมชนประตู่จิ้น และชุมชนป้อมเพชร อำเภอ

พระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนและบุคคลทั่วไปมีความรู้ความเข้าใจการมีส่วนร่วมข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ส่วนใหญ่เข้าใจในเรื่องการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในระดับดี ชุมชนเห็นว่ารัฐมีการจัดการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เช่น มีสื่อโฆษณา ป้ายประชาสัมพันธ์หน่วยงานที่เข้ามามีบทบาทมากที่สุด คือ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เทศบาล อบจ. ส่วนองค์กรเอกชนไม่สนใจในการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในระดับท้องถิ่นกับชุมชน เช่น บริษัทนำเที่ยว ร้านค้าที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวไม่ได้ทำให้ชุมชนมีความรู้และความเข้าใจที่เพิ่มขึ้นในด้านการบริหารจัดการของชุมชนเองได้มีคณะกรรมการชุมชนที่ชัดเจน ซึ่งจะมีคณะกรรมการบริหารงานท้องถิ่น เช่น คณะกรรมการวัด คณะกรรมการกลุ่มกองทุนหมู่บ้าน ปัญหาอุปสรรคสำหรับการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชุมชน พบว่า ขาดการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง ทำให้ประชาชนบางส่วนยังไม่ตระหนักถึงการอนุรักษ์ทรัพยากรสิ่งแวดล้อม ขาดงบประมาณสนับสนุน ภาครัฐควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการเฉพาะเรื่องการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นรูปธรรม

สมชาย เลี้ยงพรพรรณ (2559) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาศักยภาพของแหล่งทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในบริเวณคาบสมุทรสทิงพระ จังหวัดสงขลา ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มที่มีศักยภาพมาก จำนวน 2 แหล่ง คือ วัดราชประดิษฐฐาน และเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลสาบ กลุ่มที่มีศักยภาพปานกลาง ได้แก่ วัดเอก วัดจะทิ้งพระ วัดเจดีย์งาม วัดดีหลวงใน วัดชุมพล วัดเขาน้อย สถานีพัฒนาและส่งเสริมการอนุรักษ์สัตว์ป่าทะเลสาบ วัดบางเจียด หาดมหาราช วัดหนองหอย วัดดีหลวง วัดสลักป่าเก่า วัดสุวรรณคีรี วัดชะแล้ วัดนางเหล้า เมืองสงขลาเก่าเชิงเขาแดง สถานที่พักผ่อนแนวชายฝั่งทะเลหัวแหลมเจ้า วัดหัวคู้ง วัดศิลาลอย วัดพิบูล วัดบ่อทรัพย์ วัดเสื่อเมือง วัดโลการาม วัดท่าหิน วัดราชบุรุษบำรุง วัดพังก วัดมะขามเฒ่า และวัดสนามชัย ผลการสอบถามนักท่องเที่ยวในแหล่งที่มีศักยภาพมากและปานกลางพบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่แสดงความต้องการให้พัฒนาแหล่งในทุก ๆ ด้าน ทั้งด้านความสะดวกในการเข้าถึง สิ่งอำนวยความสะดวก สภาพแวดล้อม คุณค่าและความสำคัญ การตอบรับของประชาชนในท้องถิ่น และการจัดการ โดยเฉพาะด้านการจัดการ (การให้คำปรึกษา การรักษาสีเขียวและองค์การในการจัดการ) นักท่องเที่ยวต้องการให้พัฒนามากที่สุด โดยความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นประโยชน์มากต่อการพัฒนาแหล่งและการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในบริเวณคาบสมุทรสทิงพระ ผลการสอบถามคนในชุมชนและบุคคลที่เกี่ยวข้องในแหล่งที่มีศักยภาพมากและปานกลางพบว่า คนในชุมชนต้องการให้พัฒนาในทุก ๆ ด้านเช่นเดียวกับนักท่องเที่ยว และการแสดงความต้องการดังกล่าวเป็นประโยชน์มากต่อการพัฒนาแหล่งและการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในบริเวณคาบสมุทรสทิงพระ

งานวิจัยต่างประเทศ

Michael Moerman (1968) ได้ศึกษาการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเนื่องจากหมู่บ้านได้รับนวัตกรรมทางการผลิตของชนชาติพันธุ์ลัวะ ณ หมู่บ้านบึง อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ ได้พบว่าหมู่บ้านแห่งนี้เมื่อมีการขยายพื้นที่ทำกิน และได้มีการติดต่อกับชาวเมืองทำให้มีการเปลี่ยนแปลงวิธีการผลิตและความสัมพันธ์กับชุมชนภายนอก ชาวลัวะได้เปลี่ยนแปลงการเพาะปลูกแบบดั้งเดิมซึ่งใช้คันไถมาไถรถแทรกเตอร์ การใช้ปุ๋ยวิทยาศาสตร์ และการเลือกใช้เมล็ดพันธุ์ที่เหมาะสมกับพื้นที่ การดำเนินธุรกิจแบบใช้เงินสด ทำให้หมู่บ้านต้องพึ่งพากับชุมชนเมืองมากขึ้น สำหรับความสัมพันธ์ทางสังคม ได้เปลี่ยนแปลงจากความสัมพันธ์แบบปฐมภูมิมาเป็นการผลิตได้เปลี่ยนจากการเลี้ยงชีพมาผลิตเพื่อการค้าลักษณะการทำงานแบบช่วยกันทำอย่างสนุกสนานเป็นแบบเอาจริงเอาจัง

Steven Picker (1975) ได้ศึกษาการเปลี่ยนแปลงในสถาบันเครือญาติในสังคมชนบทบ้านอ้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยใช้วิธีการศึกษาเอกสารทางประวัติศาสตร์ การสอบถามและการสัมภาษณ์ ได้พบว่าผลของสนธิสัญญาบาวริงซึ่งไทยได้ทำกับอังกฤษในสมัยรัชกาลที่ 4 ทำให้ตลาดข้าวของไทยขยายออกไปสู่ตลาดต่างประเทศ ทำให้ต้องเพิ่มปริมาณการผลิตสูงขึ้นกว่าแต่ก่อน การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในระยะนั้น คือ ความต้องการแรงงาน การบุกเบิกพื้นที่เพื่อใช้ในการปลูกข้าวในช่วง พ.ศ. 2393-2493 แต่ได้หยุดชะงักเพราะที่ดินมีจำกัด และมีการเพิ่มสูงประชากรอย่างรวดเร็ว ผลของการขยายตัวของระบบการผลิต การค้า และการเจริญเติบโตของประชากรมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมในระดับหมู่บ้าน โดยเฉพาะสถาบันเครือญาติ กล่าวคือ ชาวบ้านไม่มีที่ทำกิน เริ่มมีความคิดในเรื่องความแตกต่าง (Social Distinctions) ในหมู่ญาติพี่น้อง ที่ไม่มีที่ดิน การแลกเปลี่ยนแรงงานกลายมาเป็นการจ้างแรงงานที่ต้องตอบแทนด้วยตัวเงิน นอกจากนี้ทำให้การเลี้ยงดูเด็กเปลี่ยนแปลงไป ลูกคนโตหรือคนรองจะทำหน้าที่เลี้ยงน้องแทนแม่ ซึ่งใช้เวลาในการหารายได้จากการรับจ้างหรือค้าขาย

Xie (2004) ได้ศึกษาการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่ไหหลำ ประเทศจีน จากการวิจัยพบว่าการไปเที่ยวที่ไหหลำเป็นการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่แสดงให้เห็นถึงวัฒนธรรมประจำเผ่าที่สืบทอดต่อกันมาในขณะเดียวกันก็มีการพิจารณาว่ามีความเหมาะสมกับการลงทุนหรือไม่ นักวิจัยได้ทำการวิจัยโดยแสดงให้เห็นว่า เกาะไหหลำเป็นสถานที่เปี่ยมไปด้วยวัฒนธรรมอันเก่าแก่ โดยมีจุดมุ่งหมายหลักคือ การนำเอาวัฒนธรรมของชนเผ่าลี ในเกาะไหหลำ ประเทศจีน พัฒนาให้เป็นหมู่บ้านการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม คนที่เข้ามามีบทบาทสำคัญคือ รัฐบาล นักลงทุนนักท่องเที่ยว และกลุ่มชนพื้นเมือง โดยเปรียบเทียบกับมาตรฐานการพัฒนา ปี ค.ศ. 1989 เกี่ยวกับสิ่งที่เกี่ยวข้องกับสินค้าวิวัฒนาการทางวัฒนธรรม ตัวการที่เก็บริกษาวัฒนธรรมควมมีเสรีภาพของชนเผ่า และการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมมีข้อขัดแย้งระหว่างกลุ่มต่าง ๆ แม้ว่าวัฒนธรรมหลายอย่างค่อนข้างจะสมบูรณ์และสวยงาม มีเอกลักษณ์แต่นักลงทุนบางคนมีความคิดเห็นขัดแย้ง

ก่อความตึงเครียดในกลุ่มนักลงทุน เนื่องจากรัฐบาลสนใจเรื่องเสรีภาพของประชาชนมากกว่า การพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ฝ่ายนักลงทุนเข้าใจในเจตนาของชนเผ่าผิดไปว่าพวกเขา ต้องการงานและเงิน แต่พวกเขาต้องการรักษาไว้ซึ่งวัฒนธรรมของพวกเขามากกว่างานวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่า สิ่งที่ดีอยู่แล้วไม่ควรจะไปให้ใครประเมินค่าเพื่อทำให้เกิดความสนใจอีกทั้งเกาะไหหลำนี้ ควรยึดความเป็นธรรมชาติและเอกลักษณ์ของตนเองไว้ไม่ควรยึดมาตรฐานพื้นฐานการพัฒนา

Sabahat Anjum (2005) ได้ศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวของปากีสถานและการพัฒนา ในอนาคต การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศักยภาพของการท่องเที่ยวในปากีสถานและ วิธีการพัฒนาอย่างยั่งยืน และการปรับปรุง เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดทางเศรษฐกิจ และสังคม ๑ ของประเทศ ซึ่งจะเน้นพื้นที่หลัก ๆ ของการท่องเที่ยวทั่วทั้ง ซึ่งจะเน้นศึกษาไปพร้อมกับการศึกษา ที่มาของปัญหาที่ต้องได้รับการแก้ไข เพื่อเพิ่มศักยภาพในการท่องเที่ยวในประเทศ วิธีการหลักของการ วิจัยที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีการวิจัยเพิ่มเติมผ่านแหล่งข้อมูลออนไลน์ และข้อความที่มีการวิเคราะห์ เปรียบเทียบกับการศึกษาการท่องเที่ยวของประเทศที่มีพื้นที่หลังทางวัฒนธรรมและศาสนาที่คล้ายคลึง กัน การค้นพบสะท้อนให้เห็นถึงศักยภาพอันยิ่งใหญ่สำหรับการท่องเที่ยวในประเทศปากีสถาน ที่จะต้องพัฒนาให้เกิดความก้าวหน้าของประเทศ และการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้อ้างอิงแนวทางของ 3 ประเทศ ที่ได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยว ผลการวิจัยกลยุทธ์ และนโยบายที่ใช้โดย อินเดีย อียิปต์ และ UAE พบว่าผลิตภัณฑ์เสริมที่ใช้บริการนักท่องเที่ยว และการบริการที่มีส่วนร่วมทำให้นักท่องเที่ยว และการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น

Howard, Paul Jason (2006) ได้ศึกษาพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่กลุ่มชาติพันธุ์ ภาคใต้ของจีน ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวอาจส่งผลกระทบต่ออย่างมหาศาลต่อสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม หรือทางการเมือง ในชุมชนชนกลุ่มน้อย และระดับภูมิภาค ผลกระทบอาจมีมากขึ้นเนื่องจากการที่มีอยู่ก่อนของโครงสร้างทางสังคม วัฒนธรรม แม้กระทั่ง การท่องเที่ยวเป็นปรากฏการณ์ระดับโลก และได้ถูกกำหนดอยู่ในบริบทของท้องถิ่น เช่นในชุมชนของ ชนกลุ่มน้อยภาคใต้ของจีน การท่องเที่ยวการพัฒนาเป็นกระบวนการที่แตกต่างกันของการพัฒนา ในระบบ และนอกระบบ การพัฒนาอย่างเป็นทางการโดยทั่วไปต้องใช้ทุนสูง ในทางตรงกันข้าม การพัฒนาแบบนอกระบบ เกี่ยวข้องกับผู้ผลิตขนาดเล็กจำนวนมาก และคนในครอบครัว หรือชุมชน การทำงานนอกระบบนี้ยังอาจนำไปใช้ได้ทั่วไป ประเภทของนักท่องเที่ยว และการใช้ประโยชน์ จากการให้บริการโดยทั้งสองระบบที่แตกต่างกัน เป็นสมดุลระหว่างสองระบบมีการเปลี่ยนแปลง ตลอดเวลา และทั่วทั้งพื้นที่ที่มีการเปลี่ยนแปลง และขนาดของผลกระทบที่สร้างขึ้นโดยการท่องเที่ยว ต่อชุมชนทำให้กระบวนการในการผลิตเกี่ยวข้องกับบทบาท(หรือการขาดความแน่นอนของ บทบาท) ของชนกลุ่มน้อยในการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ในท้องถิ่นของตน และชุมชน นอกจากนี้ ผลกระทบทางเศรษฐกิจที่มีต่อ สังคม วัฒนธรรม และแม้แต่ผลกระทบต่อชุมชน เช่นเดียวกับ

ผลกระทบทางเศรษฐกิจ และสังคม ผลกระทบทางสังคมวัฒนธรรมที่มีอิทธิพลจากการพัฒนาที่แตกต่างกันของในระบบ และนอกระบบในช่วงเวลา นอกจากนี้โดยเฉพาะในพื้นที่ชนกลุ่มน้อย จะเกิดผลกระทบทางเศรษฐกิจ สังคมและสังคม วัฒนธรรม มีการผสาน และขอบเขตของผลกระทบ อย่างไรก็ดีอย่างหนึ่งไม่สามารถเพียงพอที่จะพิจารณาในการแยก

Lu (2006) ได้ศึกษาอำนาจการควบคุมการพัฒนาการท่องเที่ยวและการอนุรักษ์ การวางแผนของเกาะแห่งหนึ่งที่มีวัฒนธรรมแบบดั้งเดิมในประเทศไต้หวัน พบว่าเกาะหลันยู ซึ่งมีประชากรดั้งเดิมคือชาวยามิใช้วัฒนธรรมดั้งเดิมแต่เผชิญกับความกดดันจากนโยบายการอนุรักษ์ ธรรมชาติการกลมกลืนทางวัฒนธรรมกระแสหลักและอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเมื่อประเมินผลกระทบจากด้านต่าง ๆ 3 ด้าน สรุปได้ว่า ให้มีข้อเสนอแนะเป็นกลยุทธ์ในการวางแผนและพัฒนา เกาะหลันยูเพื่อให้วัฒนธรรมดั้งเดิมของคนพื้นเมืองดั้งเดิมชาวหลันยูสามารถอยู่ได้

Tao, Teresa Chang-Hung (2006) ได้ศึกษากลยุทธ์การการท่องเที่ยววิถีชีวิตในชุมชนพื้นเมือง กรณีศึกษาจากประเทศไต้หวัน พบว่าแสดงให้เห็นว่าวิถีชีวิตแบบดั้งเดิม Cou และโครงสร้างทางสังคมแบบดั้งเดิมที่มีการเชื่อมโยงอย่างใกล้ชิดเปลี่ยนวิถีชีวิตของ Cou จากการพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืนในอดีต ถูกเชื่อมโยงมากขึ้นกับระบบเศรษฐกิจตลาดโลกในปัจจุบัน ที่มาจากความหลากหลายของปัจจัยภายนอก และภายใน (เช่น นโยบายประวัติศาสตร์, การเมือง, สภาพเศรษฐกิจมหภาค) ส่งเสริมการท่องเที่ยวอุตสาหกรรม และการพัฒนาทางวัฒนธรรมโดยรัฐบาลในปีล่าสุดได้ให้คนพื้นเมืองที่มีโอกาสใหม่ (การท่องเที่ยว) ในการที่พวกเขาสามารถใช้ประโยชน์จากวัฒนธรรมของพวกเขาเป็นประโยชน์ นอกจากนี้จะเป็นสถานที่ที่น่าสนใจสำหรับการพัฒนาเศรษฐกิจวัฒนธรรม มีผลมากสำหรับสิ่งที่ทำ และการกระจายของผลประโยชน์ในหมู่บ้านทั้งสอง การจัดสรรทรัพยากรมนุษย์ และวิถีของกลยุทธ์เพื่อสนับสนุนตัวเอง การท่องเที่ยวได้รับการจดทะเบียนเป็นวิถีชีวิตของหมู่บ้าน ทั้งในรูปแบบของการจ้างงาน และองค์กรส่วนรวมและส่วนบุคคลต่าง ๆ (เช่น ร้านอาหารโฮมสเตย์, คาเฟ่, ร้านค้าหัตถกรรม และตั้งแคมป์) กิจกรรมการท่องเที่ยวมีศักยภาพทั้งในการเสริม และการแข่งขันกับกิจกรรมทางเศรษฐกิจอื่น ๆ ในรูปแบบต่าง ๆ ความขัดแย้งระหว่างกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว และกิจกรรมอื่น ๆ อาจจะไม่ชัดเจนในแง่ของการใช้ประโยชน์จากที่ดิน น้ำ และเวลา สิทธิประโยชน์ และค่าใช้จ่ายของกิจกรรมการท่องเที่ยวแต่ละที่โดยกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียที่แตกต่างกัน (ส่วนใหญ่อายุ และเพศ)แตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับสถานการณ์ที่แตกต่าง กรอบวิถีชีวิตที่ยั่งยืนคือการตรวจสอบ และใช้การประเมินบริบท และรูปแบบการท่องเที่ยวที่อาจนำไปสู่การดำรงชีวิตอย่างยั่งยืน สถาบัน และกระบวนการโครงสร้างขององค์กรเป็นหนึ่งในปัจจัยหลักที่กำหนดว่าสินทรัพย์ที่แตกต่างกันที่มีตัวตนและไม่มีตัวตน จะสะสมหรือหมดไปและแนวโน้มของชุมชนจากการเปรียบเทียบทั้งสองกรณีพบว่าในบริบทของเศรษฐกิจตลาดทุนนิยม ที่คนติดตามผลประโยชน์สูงสุดของแต่ละสถานการณ์ต่อไปนี้มีแนวโน้มที่จะนำไปสู่ผลอย่างยั่งยืน (ทางสังคมวัฒนธรรม

เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม) ในบริบทของของชุมชนพื้นเมือง นั่นคือผู้ประกอบการท่องเที่ยวจะต้องมีการดำเนินการผ่านสถาบันการศึกษาที่มีกลไกของชุมชน และผ่านการทำงานมีประสิทธิภาพขององค์กรชุมชนบนพื้นฐานของความรู้ร่วมกันแนะนำโดย วัฒนธรรมของ Cou ความคิดในการดำรงชีพอย่างยั่งยืนเป็นสิ่งที่มีความสัมพันธ์กับแนวคิดของการพัฒนาที่ยั่งยืน เพราะสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ และการปฏิบัติสำหรับแนวทางการศึกษาของสิ่งแวดล้อม และการพัฒนา นอกจากนี้ยังทำหน้าที่เป็นความหมายของการบูรณาการสามรูปแบบของการคิดความคิดทางด้านสิ่งแวดล้อมที่เน้นความยั่งยืนของการคิดการพัฒนาที่เน้นการผลิตและการเจริญเติบโต และความคิดในการดำรงชีพซึ่งเน้นการยังชีพสำหรับผู้ยากไร้ วิธีการอำนวยความสะดวกในการตรวจสอบความเป็นจริงของคนในชุมชนพื้นเมือง และคนยากจนในพื้นที่ชนบทและห่างไกล วิธีการที่จะมุ่งเน้นเกี่ยวกับผลกระทบในท้องถิ่นของการเปลี่ยนแปลงตระหนักถึงความซับซ้อนของชีวิตของผู้คนที่คนที่รับทราบว่ามีความยืดหยุ่นในการดำรงชีวิตที่แตกต่างกันและมีความซับซ้อน และบางครั้งผลประโยชน์ที่อยู่ที่ถูกกำหนดโดยชุมชนชายขอบของตัวเองมันรับทราบพลวัตของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อชีวิตความเป็นอยู่ : ตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นและคนที่รองรับการเรียนรู้จากการเปลี่ยนแปลง และการวางแผนการปรับตัวและตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลง จะมุ่งเน้นการรองรับความรู้ดั้งเดิม และทักษะในการสร้างเงื่อนไขให้กับชุมชนเพื่อเสริมสร้างความเป็นอยู่ที่ดี จะช่วยในการเข้าใจว่าองค์ความรู้แบบดั้งเดิม และนวัตกรรมให้พื้นฐานสำหรับการพัฒนาการจัดการจัดการและกลยุทธ์ในการปรับตัว กรอบการดำรงชีวิตที่ยั่งยืนมีประโยชน์เพราะสถานที่ที่สนใจของคนในท้องถิ่น วิธีการดังกล่าวประกอบด้วยการท่องเที่ยวซึ่งเป็นหนึ่งในองค์ประกอบของการพัฒนาโดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับคนพื้นเมือง และวิธีการสำรวจผลกระทบต่อการพัฒนาเชิงบวก

Yang, Li (2007) ได้ศึกษาการวางแผนสำหรับการท่องเที่ยวชาติพันธุ์ กรณีศึกษาจากสิบสองปันนา ยูนนาน จีน พบว่าการพัฒนาเศรษฐกิจและวัฒนธรรมเพื่อช่วยการอนุรักษ์มรดกทางชาติพันธุ์ อย่างไรก็ตามในการท่องเที่ยวชาติพันธุ์มีศักยภาพจะก่อให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมนอกจากนี้ยังสามารถส่งผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญทางวัฒนธรรมแบบดั้งเดิมวิถีชีวิตและความรู้สึกของตัวของกลุ่มชาติพันธุ์ มีการเจริญเติบโตความกังวลในหลายสถานที่เกี่ยวกับวิธีการเพื่อความสมดุลของการใช้เชื้อชาติเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีการป้องกันของวัฒนธรรมชนกลุ่มน้อยและการส่งเสริมความภาคภูมิใจในชาติพันธุ์ วิธีการวางแผนสถานที่ท่องเที่ยวชาติพันธุ์หรือการจัดการกับผลกระทบของการท่องเที่ยวชุมชน การวิจัยครั้งนี้อยู่ที่จำเป็นสำหรับการวิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับการวางแผน สำหรับการท่องเที่ยวในกลุ่มชาติพันธุ์โดยการตรวจสอบสถานะและการเพิ่มประสิทธิภาพของการวางแผนกลยุทธ์สำหรับการพัฒนาท่องเที่ยวชาติพันธุ์ท่องเที่ยวชาติพันธุ์ในเมืองท่องเที่ยวที่รู้จักกันดีชาติพันธุ์ในประเทศจีน สิบสองปันนา ยูนนาน ดังนั้น ความสมดุลระหว่างการใช้งานของการท่องเที่ยวเป็นรูปแบบของการพัฒนาทางเศรษฐกิจและการอนุรักษ์ของวัฒนธรรมที่ควรจะมีการวางแผน

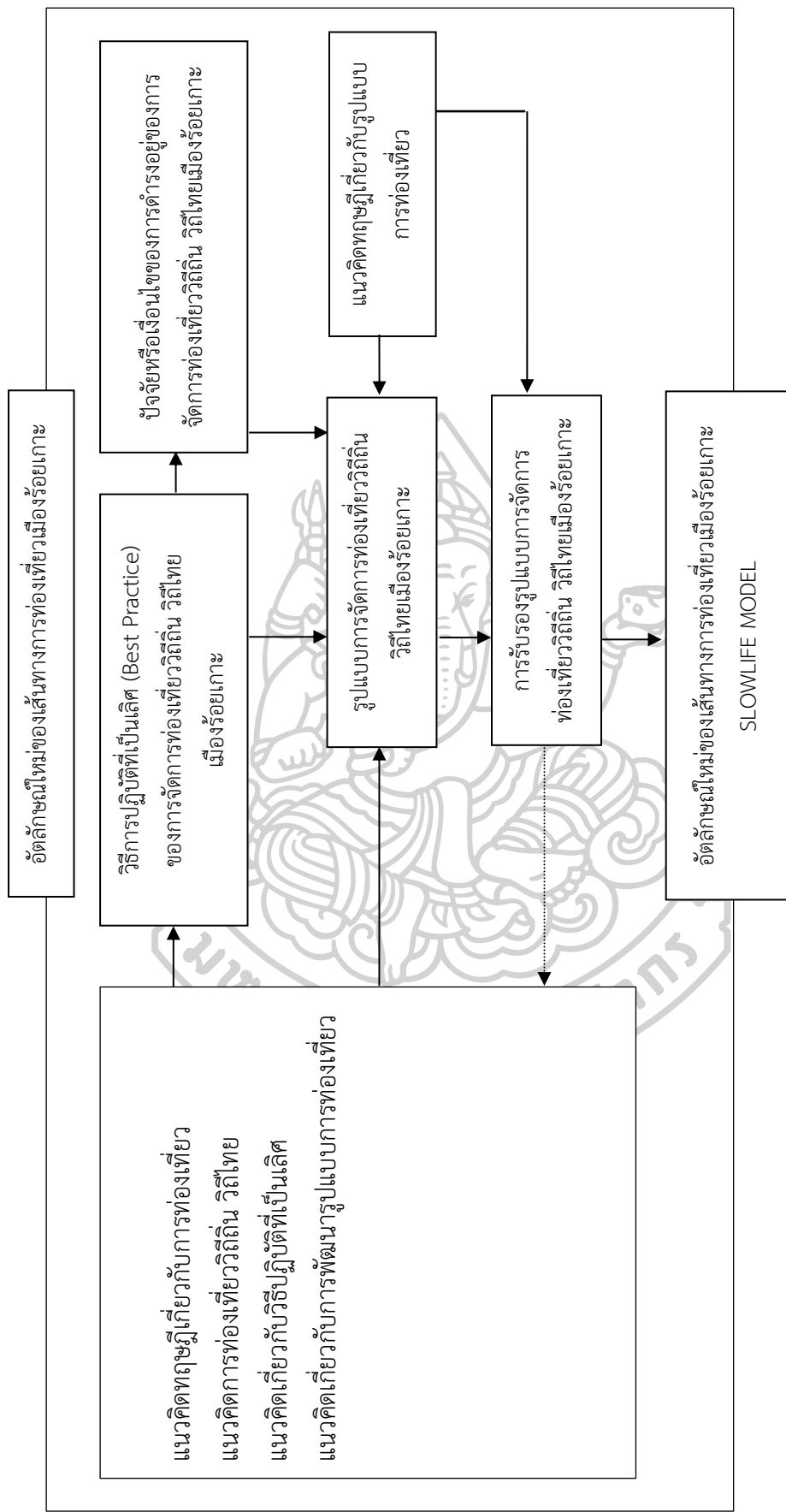
การท่องเที่ยว การวางแผนมีประสิทธิภาพมากขึ้นเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อบรรเทาผลกระทบและเพื่อเสริมสร้างด้านบวกของการท่องเที่ยวชาติพันธุ์

Alavanh Phanthavong (2009) ได้ศึกษาศักยภาพของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเพื่อนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนในท้องถิ่น กรณีศึกษาในหมู่บ้านเขียดโง้งในบริเวณ เขตป่าสงวนเขเปียน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว พบว่าการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขียดโง้งมีผลกระทบต่อวิถีชีวิตของท้องถิ่นและอื่น ๆ ด้านสิ่งแวดล้อมปัจจัยทางเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรมในรูปแบบทั้งบวกและลบ อย่างไรก็ตามผลในเชิงบวกของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเขเปียน พบว่า มีความสำคัญมากกว่าผลกระทบของที่สำคัญผู้อยู่อาศัยเขียดโง้งแสดงออกในแง่ดีเกี่ยวกับอนาคตของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและมีการอ้างว่าผลกระทบเชิงลบใด ๆ ที่ไม่สามารถกีดกันความปรารถนาของพวกเขาสำหรับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ งานวิจัยนี้ยังพบว่า ผู้มีส่วนได้เสียที่เกี่ยวข้องในโครงการสามารถที่จะให้ความหลากหลายของกลยุทธ์สำหรับแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นไปพร้อมกัน ผลจากการศึกษานี้ระบุสามจุดหลักที่ต้องรักษาเขเปียนการท่องเที่ยวเชิงนิเวศคือการส่งเสริมเศรษฐกิจและการเมืองที่เสริมสร้างพลัง อำนาจของประชากรท้องถิ่นในการพัฒนาของกฎระเบียบภายในและภายนอกและการยอมรับของชุมชนตาม

Forristal (2009) ได้ศึกษาลักษณะที่เป็นเสน่ห์และแง่มุมต่าง ๆ ทางโอกาสการใช้วัฒนธรรมเป็นฐานสำหรับการท่องเที่ยวของเมืองโปรเฟต (Perceived Attractiveness and Dimensionality (Culture-Based Tourism Opportunities for Prophetstown) มีสาระสำคัญว่าวัฒนธรรมที่นักท่องเที่ยวสนใจมีทั้งวัฒนธรรมที่จับต้องได้และวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ เช่น ประวัติความเป็นมาของชนเผ่าอินเดียนแดงซอร์วี กิจกรรมทางวัฒนธรรม แหล่งวัฒนธรรม งานมหรหรรรมการทำอาหาร

6. กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทางท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะ ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์แนวคิดองค์ประกอบของการท่องเที่ยวของบุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548: 6-7) และพะยอม ธรรมบุตร (2549: 17-18) แนวคิดวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ และการเปรียบเทียบสมรรถนะ (พะสุ เดชะรินทร์, 2548: 5) องค์ประกอบของการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย การจัดทำแผนการท่องเที่ยว (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย, 2550) และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังแผนภูมิที่ 4

แผนภูมิที่ 4 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทางท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะ ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methodology) ระหว่างวิจัยเชิงปริมาณ (Quality Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยเป็นการวิจัยในลักษณะของพหุเทคนิค ซึ่งเป็วิจัยที่มีลักษณะสำคัญ คือ เป็นการแสวงหาความรู้ โดยพิจารณาปรากฏการณ์ทางสังคมตามสภาพความเป็นจริง เพื่อหาความสัมพันธ์ของปรากฏการณ์ของสภาพแวดล้อมนั้น ๆ ซึ่งจะทำให้ได้ข้อมูลที่ต้องการอย่างหลากหลายจากกรณีศึกษาที่แตกต่างกัน เพื่อเปรียบเทียบและอธิบายปรากฏการณ์ต่าง ๆ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ก็คือ การจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทางท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในเมืองร้อยเกาะนั่นเอง เพื่อจะนำไปสู่การพัฒนารูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะ สำหรับการวิจัยครั้งนี้ มีวิธีดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

1. การเลือกพื้นที่ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยพหุเทคนิค ดังนั้นในการวิจัย ผู้วิจัยจึงต้องทำการคัดเลือกพื้นที่เพื่อเป็นสนามในการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดพื้นที่ดังต่อไปนี้

เลือกศึกษาวิถีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ของชุมชนพื้นที่ภาคใต้ที่ประสบความสำเร็จ จำนวน 1 พื้นที่ ได้แก่ ชุมชนบ้านลำขนุน ตำบลนาชุมเห็ด อำเภอย่านตาขาว จังหวัดตรัง พื้นที่ปฏิบัติการวิจัยประกอบด้วยแหล่งท่องเที่ยว 4 แหล่ง ได้แก่

1. ชุมชนตำบลลีเล็ด อำเภอย่านตาขาว จังหวัดสุราษฎร์ธานี
2. ชุมชนคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี
3. ชุมชนบ้านคลองยัน อำเภอวิภาวดี จังหวัดสุราษฎร์ธานี
4. ชุมชนบ้านเขาเทพพิทักษ์ อำเภอบ้านตาขุน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

โดยในการเลือกพื้นที่วิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. เลือกศึกษาวิถีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) โดยการถอดบทเรียนจากพื้นที่ภาคใต้ที่ประสบความสำเร็จ จำนวน 1 พื้นที่ ได้แก่ ชุมชนบ้านลำขนุน ตำบลนาชุมเห็ด อำเภอย่านตาขาว จังหวัดตรัง

2. ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่นในเมืองร้อยเกาะ โดยศึกษาจากหนังสือ เอกสารและข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต รวมทั้งได้ติดต่อประสานข้อมูลอื่น ๆ จากหน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย ผู้นำชุมชน และประชาชนที่อาศัยอยู่ในแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย ตรวจสอบรายชื่อการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะ พบว่า มีจำนวนหลายแหล่งด้วยกัน เช่น ชุมชนตำบลลิเล็ด อำเภอพุนพิน ชุมชนคลองน้อย อำเภอเมือง ชุมชนบ้านคลองยัน อำเภอวิภาวดี ชุมชนบ้านถ้ำผึ้ง อำเภอพนม ชุมชนบ้านเขาเทพพิทักษ์ อำเภอบ้านตาขุน กลุ่มท่องเที่ยวเชิงนิเวศ บ้านหินลาด อำเภอคีรีรัฐ ชุมชนบ้านพุมเรียง อำเภอไชยา

3. จากรายชื่อการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะทั้งหมด ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นและได้พิจารณาเลือกการท่องเที่ยววิถีถิ่น พร้อมกับทำการศึกษานำร่อง การท่องเที่ยววิถีถิ่นเบื้องต้น เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ของการวิจัยครั้งนี้และช่วยให้ผู้วิจัยสามารถเขียนแผนการดำเนินการวิจัยและประเด็นสำคัญที่ต้องการวิจัย โดยการท่องเที่ยววิถีถิ่นในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่ผู้วิจัยใช้เป็นพื้นที่ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ชุมชนตำบลลิเล็ด อำเภอพุนพิน ชุมชนคลองน้อย อำเภอเมือง ชุมชนบ้านคลองยัน อำเภอวิภาวดี และชุมชนบ้านเขาเทพพิทักษ์ อำเภอบ้านตาขุน

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

เมื่อผู้วิจัยได้พื้นที่วิจัยแล้ว ซึ่งได้แก่ ชุมชนตำบลลิเล็ด อำเภอพุนพิน ชุมชนคลองน้อย อำเภอเมือง ชุมชนบ้านคลองยัน อำเภอวิภาวดี และชุมชนบ้านเขาเทพพิทักษ์ อำเภอบ้านตาขุน หลังจากนั้นผู้วิจัยได้กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. การวิจัยเชิงปริมาณ

1.1 ประชากร (Population)

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณครั้งนี้ประกอบด้วยประชากร 3 กลุ่ม ได้แก่ ผู้ประกอบการ นักท่องเที่ยว และประชาชนในพื้นที่

สำหรับประชากรที่เป็นผู้ประกอบการในการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะ ซึ่งมีทั้งหมด 170 คน (สำนักงานพาณิชย์จังหวัดสุราษฎร์ธานี) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ผู้ประกอบการในชุมชนตำบลลิเล็ด	จำนวน 50 คน
ผู้ประกอบการในชุมชนคลองน้อย	จำนวน 42 คน
ผู้ประกอบการในชุมชนบ้านคลองยัน	จำนวน 58 คน
ผู้ประกอบการในชุมชนบ้านเขาเทพพิทักษ์	จำนวน 20 คน

ส่วนประชากรที่เป็นนักท่องเที่ยวและประชาชนในพื้นที่ การท่องเที่ยววิถีถิ่นวิถีไทยในเมืองร้อยเกาะ ผู้วิจัยกำหนดเป็นกลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัย

1.2 กลุ่มตัวอย่าง (Sample)

สำหรับขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) ที่เป็นนักท่องเที่ยวและประชาชนในพื้นที่การท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะ ที่จะทำการเก็บข้อมูลจากการสำรวจความคิดเห็นโดยใช้แบบสอบถาม ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.2.1 นักท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะ สำหรับการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจากนักท่องเที่ยว ชุมชนตำบลลิเล็ด อำเภอพุนพิน ชุมชนคลองน้อย อำเภอเมือง ชุมชนบ้านคลองยัน อำเภอวิภาวดี และชุมชนบ้านเขาเทพพิทักษ์ อำเภอบ้านตาขุน ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่นวิถีไทยในเมืองร้อยเกาะทั้งหมด 4 แห่ง รวมทั้งสิ้นจำนวน 400 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างดังกล่าวมาจากการสุ่มตัวอย่างแบบโควต้า ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

นักท่องเที่ยวในชุมชนตำบลลิเล็ด	จำนวน 100 คน
นักท่องเที่ยวในชุมชนคลองน้อย	จำนวน 100 คน
นักท่องเที่ยวในชุมชนบ้านคลองยัน	จำนวน 100 คน
นักท่องเที่ยวในชุมชนบ้านเขาเทพพิทักษ์	จำนวน 100 คน

1.2.2 ประชาชนในพื้นที่วิถีถิ่น วิถีไทย สำหรับการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจากประชาชนในพื้นที่ ชุมชนบ้านลิเล็ด ชุมชนบ้านคลองน้อย ชุมชนบ้านคลองยัน และชุมชนบ้านเขาพิทักษ์ พบว่า แหล่งท่องเที่ยวทั้ง 4 แหล่งมีประชาชนในพื้นที่ 182,900 คน (ข้อมูล ณ เดือนพฤษภาคม 2558) ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของยามาเน่ (Yamane, 1973: 727-729) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ยอมให้มีความคลาดเคลื่อน ร้อยละ 5 จากสูตรต่อไปนี้

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

โดย n = จำนวนของขนาดตัวอย่าง

N = จำนวนรวมของประชากรทั้งหมดที่ใช้ในการศึกษา

E = ความผิดพลาดที่ยอมรับได้ ในการศึกษาที่กำหนดเท่ากับ 0.05

$$\begin{aligned} \text{แทนค่า } n &= \frac{182,900}{1 + 182,900(0.05)^2} \\ &= 399.12 \end{aligned}$$

ซึ่งค่าที่คำนวณได้เท่ากับ 399.12 ดังนั้นผู้วิจัยจึงกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างประชาชนในพื้นที่ จำนวน 400 คน โดยผู้วิจัยได้แบ่งขนาดของกลุ่มตัวอย่างประชาชนในพื้นที่ ออกเป็นแต่ละแห่งเพื่อให้ข้อมูลมีการกระจายและครอบคลุมดังต่อไปนี้

ประชาชนในพื้นที่ชุมชนตำบลลิเล็ด จำนวน 100 คน

ประชาชนในพื้นที่ชุมชนคลองน้อย จำนวน 100 คน

ประชาชนในพื้นที่ชุมชนบ้านคลองยัน จำนวน 100 คน

ประชาชนในพื้นที่ชุมชนบ้านเขาเทพพิทักษ์ จำนวน 100 คน

สำหรับการสุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Sampling) เพื่อให้ค่าสถิติมีความน่าเชื่อถือการเลือกกลุ่มตัวอย่างชุมชนละ 100 คน เป็นการทำให้ค่าสถิติในการประมวลผลมีความน่าเชื่อถือมากขึ้น

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ

การวิจัยเชิงคุณภาพในครั้งนี้จะทำการศึกษาข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ซึ่งประกอบด้วย ผู้ประกอบการ นักท่องเที่ยว ประชาชนในพื้นที่วิถีถิ่น วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะ ด้วยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection)

3. หน่วยการวิเคราะห์

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัย การพัฒนารูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทางท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะ ดังนั้นหน่วยการวิเคราะห์ ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ปรากฏการณ์ด้านต่าง ๆ ของสภาพการดำเนินการของการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย เมืองร้อยเกาะ ผลที่เกิดจากการท่องเที่ยววิถีถิ่นชุมชนลิเล็ด ในที่นี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาจากเอกสารงานวิจัยต่าง ๆ จากการลงพื้นที่ศึกษาข้อมูลจากพื้นที่จริง เพื่อทำให้ถึงผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวต่อชุมชนคลองน้อย ทั้งด้านเศรษฐกิจชุมชน ด้านการบริหารจัดการชุมชน ด้านสังคมและวัฒนธรรม ด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ วิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ของการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะ ปัจจัยหรือเงื่อนไขของการดำรงอยู่ของการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย ในเมืองร้อยเกาะ เพื่อนำไปสู่การพัฒนารูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทางท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะ

4. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทางท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะในครั้งนี้ สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล สามารถจำแนกได้ดังต่อไปนี้

1. การวิจัยเชิงปริมาณ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยเชิงปริมาณในครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม และแบบประเมินรูปแบบ

1. แบบสอบถาม

1.1 ลักษณะของแบบสอบถาม

สำหรับแบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาเครื่องมือขึ้นเอง โดยการศึกษาแนวคิดทฤษฎีจากเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยและอัตลักษณ์ของการท่องเที่ยว มาใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามเพื่อการวิจัย ซึ่งแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 3 ชุด ได้แก่

1.1.1 แบบสอบถามสำหรับผู้ประกอบการ การท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย

แบบสอบถามสำหรับผู้ประกอบการการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย เป็นแบบสอบถามที่ประกอบด้วยคำถามปลายเปิดและคำถามปลายปิด โดยแบ่งออกเป็น 5 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ประกอบการ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ การสมรส ภูมิลำเนาเกิด การศึกษาสูงสุด อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ลักษณะการประกอบการ ในแหล่งท่องเที่ยว และความพึงพอใจต่อสภาพที่เป็นอยู่ของแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งเป็นคำถามลักษณะคำถามแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจของผู้ประกอบการ การจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์เส้นใหม่ของเส้นทางการท่องเที่ยว เป็นลักษณะคำถามแบบเลือกตอบ ได้แก่ ใช่ ไม่ใช่ โดยให้คะแนน 1 หมายถึง ตอบถูก และให้คะแนน 0 หมายถึง ตอบผิด ซึ่งข้อคำถามจะมีทั้งข้อคำถามเชิงบวก (Positive) และข้อคำถามเชิงลบ (Negative) โดยเกณฑ์การให้คะแนนแบบอิงเกณฑ์ของ Bloom (1968) มีดังต่อไปนี้

คำตอบ	ข้อคำถามเชิงบวก	ข้อคำถามเชิงลบ
ใช่	1	0
ไม่ใช่	0	1

ส่วนผลการวิเคราะห์ข้อมูลใช้เกณฑ์ในการวิเคราะห์และแปลผลข้อมูลดังต่อไปนี้

80-100 คะแนน	หมายถึง	ระดับความรู้ความเข้าใจสูง
60-79 คะแนน	หมายถึง	ระดับความรู้ความเข้าใจปานกลาง
0-59 คะแนน	หมายถึง	ระดับความรู้ความเข้าใจต่ำ

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้ประกอบการการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะ ประกอบด้วยข้อคำถาม

เกี่ยวกับความคิดเห็นด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านกฎระเบียบ ด้านการจัดการ ด้านการมีส่วนร่วม และด้านการพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการ ซึ่งเป็นลักษณะคำถามมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคอร์ท (Likert) (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2552: 76) โดยกำหนดคะแนน ดังนี้

มากที่สุด	มีระดับความคิดเห็น	5	คะแนน
มาก	มีระดับความคิดเห็น	4	คะแนน
ปานกลาง	มีระดับความคิดเห็น	3	คะแนน
น้อย	มีระดับความคิดเห็น	2	คะแนน
น้อยที่สุด	มีระดับความคิดเห็น	1	คะแนน

การแปลความหมายระดับความคิดเห็นของผู้ประกอบการพิจารณาจากค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นของ (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2552: 336)

คะแนน	ความหมาย
ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00	เท่ากับ มีระดับความสำคัญมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49	เท่ากับ มีระดับความสำคัญมาก
ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49	เท่ากับ มีระดับความสำคัญปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49	เท่ากับ มีระดับความสำคัญน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49	เท่ากับ มีระดับความสำคัญน้อยที่สุด

ตอนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้ประกอบการการท่องเที่ยว วิถีถิ่น วิถีไทยที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะ ประกอบด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมต่าง ๆ ซึ่งเป็นลักษณะคำถามมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคอร์ท (Likert) (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2552: 76) โดยกำหนดคะแนน ดังนี้

มากที่สุด	มีระดับความคิดเห็น	5	คะแนน
มาก	มีระดับความคิดเห็น	4	คะแนน
ปานกลาง	มีระดับความคิดเห็น	3	คะแนน
น้อย	มีระดับความคิดเห็น	2	คะแนน
น้อยที่สุด	มีระดับความคิดเห็น	1	คะแนน

การแปลความหมายระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้ประกอบการพิจารณาจากค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นของ (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2552: 336)

คะแนน	ความหมาย
ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00	เท่ากับ มีระดับความสำคัญมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49	เท่ากับ มีระดับความสำคัญมาก
ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49	เท่ากับ มีระดับความสำคัญปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49 เท่ากับ มีระดับความสำคัญน้อย
 ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 เท่ากับ มีระดับความสำคัญน้อยที่สุด
 ตอนที่ 5 ข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะทั่วไป ซึ่งเป็นลักษณะของคำถาม
 ปลายเปิดให้ผู้ประกอบการได้แสดงความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น
 วิถีไทย

1.1.2 แบบสอบถามสำหรับนักท่องเที่ยว การท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย

แบบสอบถามสำหรับนักท่องเที่ยวเป็นแบบสอบถามที่ประกอบด้วย
 คำถามปลายเปิด และคำถามปลายปิด โดยแบ่งออกเป็น 5 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยว ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ
 การสมรส ภูมิภาคกำเนิด การศึกษาสูงสุด อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ลักษณะการประกอบการ
 ในแหล่งท่องเที่ยว และความพึงพอใจต่อสภาพที่เป็นอยู่ของแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งเป็นคำถามลักษณะ
 คำถามแบบสำรวจรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยจูงใจที่ส่งผลให้นักท่องเที่ยวเดินทางมา
 ท่องเที่ยววิถีถิ่นวิถีไทยในเมืองร้อยเกาะ ซึ่งเป็นลักษณะคำถามแบบมาตราประเมินค่า (Rating Scale)
 ตามแบบของลิเคอร์ท (Likert) (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2552: 76) โดยกำหนดคะแนน ดังนี้

มากที่สุด	มีระดับความคิดเห็น	5	คะแนน
มาก	มีระดับความคิดเห็น	4	คะแนน
ปานกลาง	มีระดับความคิดเห็น	3	คะแนน
น้อย	มีระดับความคิดเห็น	2	คะแนน
น้อยที่สุด	มีระดับความคิดเห็น	1	คะแนน

การแปลความหมายระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยจูงใจพิจารณา
 จากค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นของ (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2552: 336)

	คะแนน	ความหมาย
ค่าเฉลี่ย	4.50 – 5.00	เท่ากับ มีระดับความสำคัญมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	3.50 – 4.49	เท่ากับ มีระดับความสำคัญมาก
ค่าเฉลี่ย	2.50 – 3.49	เท่ากับ มีระดับความสำคัญปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	1.50 – 2.49	เท่ากับ มีระดับความสำคัญน้อย
ค่าเฉลี่ย	1.00 – 1.49	เท่ากับ มีระดับความสำคัญน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการจัดการ
 ท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะ ประกอบด้วยข้อคำถามกับความคิดเห็นด้านต่าง ๆ ได้แก่
 ด้านการคมนาคม ด้านสถานที่ ด้านการให้บริการ ด้านความปลอดภัย ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

ด้านการจัดกิจกรรม ด้านความต้องการในการพัฒนา และด้านภาพรวม ซึ่งเป็นลักษณะคำถามแบบมาตรประเมินค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคอร์ท (Likert) (ชานินทร์ ศิลป์จารุ, 2552: 76) โดยกำหนดคะแนน ดังนี้

มากที่สุด	มีระดับความคิดเห็น	5	คะแนน
มาก	มีระดับความคิดเห็น	4	คะแนน
ปานกลาง	มีระดับความคิดเห็น	3	คะแนน
น้อย	มีระดับความคิดเห็น	2	คะแนน
น้อยที่สุด	มีระดับความคิดเห็น	1	คะแนน

การแปลความหมายระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวพิจารณาจากค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นของ (ชานินทร์ ศิลป์จารุ, 2552: 336)

คะแนน	ความหมาย
ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00	เท่ากับ มีระดับความสำคัญมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49	เท่ากับ มีระดับความสำคัญมาก
ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49	เท่ากับ มีระดับความสำคัญปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49	เท่ากับ มีระดับความสำคัญน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49	เท่ากับ มีระดับความสำคัญน้อยที่สุด

ตอนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวต่อการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะ ประกอบด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมต่าง ๆ ซึ่งเป็นลักษณะคำถามแบบมาตรประเมินค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคอร์ท (Likert) (ชานินทร์ ศิลป์จารุ, 2552: 76) โดยกำหนดคะแนน ดังนี้

มากที่สุด	มีระดับความคิดเห็น	5	คะแนน
มาก	มีระดับความคิดเห็น	4	คะแนน
ปานกลาง	มีระดับความคิดเห็น	3	คะแนน
น้อย	มีระดับความคิดเห็น	2	คะแนน
น้อยที่สุด	มีระดับความคิดเห็น	1	คะแนน

การแปลความหมายระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวพิจารณาจากค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นของ (ชานินทร์ ศิลป์จารุ, 2552: 336)

คะแนน	ความหมาย
ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00	เท่ากับ มีระดับความสำคัญมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49	เท่ากับ มีระดับความสำคัญมาก
ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49	เท่ากับ มีระดับความสำคัญปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49 เท่ากับ มีระดับความสำคัญน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 เท่ากับ มีระดับความสำคัญน้อยที่สุด

ตอนที่ 5 ข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะทั่วไป ซึ่งเป็นลักษณะของคำถามปลายเปิดเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้แสดงความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะได้อย่างอิสระและรู้สึกเป็นธรรมชาติ

1.1.3 แบบสอบถามสำหรับประชาชนในพื้นที่การท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย
ในเมืองร้อยเกาะ

แบบสอบถามสำหรับประชาชนในพื้นที่เป็นแบบสอบถามที่ประกอบด้วยคำถามปลายเปิด และคำถามปลายปิด โดยแบ่งออกเป็น 5 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของประชาชนในพื้นที่การท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย
ในเมืองร้อยเกาะ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ภูมิลำเนาเกิด การศึกษา อาชีพ และรายได้
ซึ่งเป็นคำถามลักษณะคำถามแบบสำรวจรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจของประชาชนในพื้นที่
การท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยต่อการจัดการท่องเที่ยวเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทางท่องเที่ยว
เมืองร้อยเกาะ เป็นลักษณะคำถามแบบเลือกตอบ ได้แก่ ใช่ ไม่ใช่ โดยให้คะแนน 1 หมายถึง ตอบถูก
และให้คะแนน 0 หมายถึงตอบผิด ซึ่งข้อคำถามจะมีทั้งข้อคำถามเชิงบวก (Positive) และข้อคำถาม
เชิงลบ (Negative) โดยเกณฑ์การให้คะแนนมีดังต่อไปนี้

คำตอบ	ข้อคำถามเชิงบวก	ข้อคำถามเชิงลบ
ใช่	1	0
ไม่ใช่	0	1

ส่วนผลการวิเคราะห์ข้อมูลใช้เกณฑ์ในการวิเคราะห์และแปลผลข้อมูล
ดังต่อไปนี้

80-100 คะแนน หมายถึง ระดับความรู้ความเข้าใจสูง

60-79 คะแนน หมายถึง ระดับความรู้ความเข้าใจปานกลาง

0-59 คะแนน หมายถึง ระดับความรู้ความเข้าใจต่ำ

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่การ
ท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยต่อการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย ประกอบด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับ
ความคิดเห็นด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านผลกระทบเชิงลบ ด้านการจัดการ ด้านการมีส่วนร่วม ด้านการ
ส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยว และด้านการพัฒนาศักยภาพของชุมชน ๆ ซึ่งเป็นลักษณะคำถาม
แบบมาตราประเมินค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคอร์ท (Likert) (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2552: 76)
โดยกำหนดคะแนน ดังนี้

มากที่สุด	มีระดับความคิดเห็น	5	คะแนน
มาก	มีระดับความคิดเห็น	4	คะแนน
ปานกลาง	มีระดับความคิดเห็น	3	คะแนน
น้อย	มีระดับความคิดเห็น	2	คะแนน
น้อยที่สุด	มีระดับความคิดเห็น	1	คะแนน

การแปลความหมายระดับความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่พิจารณา
จากค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นของ (ชานินทร์ ศิลป์จารุ, 2552: 336)

คะแนน	ความหมาย
ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00	เท่ากับ มีระดับความสำคัญมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49	เท่ากับ มีระดับความสำคัญมาก
ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49	เท่ากับ มีระดับความสำคัญปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49	เท่ากับ มีระดับความสำคัญน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49	เท่ากับ มีระดับความสำคัญน้อยที่สุด

ตอนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมของประชาชนในพื้นที่การท่องเที่ยว
วิถีถิ่น วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะ ประกอบด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมต่าง ๆ ซึ่งเป็นลักษณะ
คำถามแบบมาตราประเมินค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคอร์ท (Likert) (ชานินทร์ ศิลป์จารุ,
2552: 76) โดยกำหนดคะแนน ดังนี้

มากที่สุด	มีระดับความคิดเห็น	5	คะแนน
มาก	มีระดับความคิดเห็น	4	คะแนน
ปานกลาง	มีระดับความคิดเห็น	3	คะแนน
น้อย	มีระดับความคิดเห็น	2	คะแนน
น้อยที่สุด	มีระดับความคิดเห็น	1	คะแนน

การแปลความหมายระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมของ
ประชาชนในพื้นที่พิจารณาจากค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นของ (ชานินทร์ ศิลป์จารุ, 2552: 336)

คะแนน	ความหมาย
ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00	เท่ากับ มีระดับความสำคัญมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49	เท่ากับ มีระดับความสำคัญมาก
ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49	เท่ากับ มีระดับความสำคัญปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49	เท่ากับ มีระดับความสำคัญน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49	เท่ากับ มีระดับความสำคัญน้อยที่สุด

ตอนที่ 5 ข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะทั่วไป ซึ่งเป็นลักษณะของคำถามปลายเปิดเพื่อให้ประชาชนในพื้นที่ได้แสดงความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะ ได้อย่างอิสระและรู้สึกเป็นธรรมชาติ

1.2 การสร้างแบบสอบถาม

1.2.1 ศึกษาแนวคิดทฤษฎีจากเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่นในจังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

1.2.2 นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีจากเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทางท่องเที่ยวมาสร้างเป็นแบบสอบถาม โดยให้ครอบคลุมในประเด็นต่าง ๆ ที่ทำการวิจัย

1.2.3 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบเพื่อให้ข้อเสนอแนะ และนำมาปรับปรุงแก้ไข

1.2.4 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วมาหาคุณภาพของแบบสอบถาม

1.2.5 นำแบบสอบถามที่ผ่านการหาคุณภาพแล้วไปเก็บข้อมูลกับประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ทำการวิจัย

1.3 การหาคุณภาพของแบบสอบถาม

สำหรับวิธีการหาคุณภาพของแบบสอบถามทั้ง 3 ชุด ใช้วิธีการตรวจสอบความเป็นปรนัย (Objectivity) ซึ่งดูจากความชัดเจนของข้อคำถามและคำตอบและการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) และภาษา โดยการพิจารณาจากนิยามเชิงทฤษฎีและนามศัพท์เฉพาะ โดยให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ด้านการท่องเที่ยวและมีประสบการณ์ด้านการงานวิจัยเกี่ยวกับการท่องเที่ยวทำการตรวจสอบ รวมทั้งมีตารางแสดงประเด็นที่ต้องการวิจัยควบคู่กับข้อคำถามว่าแบบสอบถามนั้นมีความครบถ้วนสมบูรณ์ ครอบคลุมเนื้อหาทั้งหมดหรือไม่ รวมถึงการพิจารณาความเป็นปรนัย ในความชัดเจนของข้อคำถามและคำตอบว่าเข้าใจตรงกันหรือไม่ ซึ่งในการตรวจสอบความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา(Content Validity) โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับลักษณะเฉพาะกลุ่มพฤติกรรม (Index of Item Objective Congruence: IOC) (Hemphill and Westie, 1950: 325-342) ซึ่งมีเกณฑ์ในการให้คะแนนดังต่อไปนี้

+1 รู้สึกแน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับเนื้อหาในประเด็นที่ต้องการวิจัย

0 รู้สึกไม่แน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับเนื้อหาในประเด็นที่ต้องการวิจัย

-1 รู้สึกแน่ใจว่าข้อคำถามไม่มีความสอดคล้องกับเนื้อหาในประเด็นที่ต้องการวิจัย

สำหรับสูตรการตรวจสอบค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับประเด็นของเนื้อหา
 $\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
 N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

การแปลความค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) คือ

ข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5-1.00 คัดเลือกไว้ใช้ได้

ข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องต่ำกว่า 0.5 พิจารณาปรับปรุงหรือตัดทิ้ง

การหาความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Validity) และความเชื่อมั่น (Reliability)

ของแบบสอบถาม โดยการนำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้ว เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยหรือไม่ แล้วนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา ไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มประชากรที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 ชุด แล้วนำข้อมูลดังกล่าวมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามด้วยวิธีการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach, 1990: 202-204) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.96 จากสูตร ดังนี้

$$\text{สูตร } a = \frac{n}{n-1} \left\{ 1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right\}$$

a หมายถึง สัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น

n หมายถึง จำนวนข้อคำถาม

S_i^2 หมายถึง คะแนนความแปรปรวนแต่ละข้อ

1.4 สถิติที่ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล

ภายหลังจากการตรวจสอบความสมบูรณ์ต่าง ๆ ของข้อมูลจากแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ซึ่งสถิติที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลของผู้ประกอบการ นักท่องเที่ยว และประชาชนในพื้นที่โดยใช้สถิติค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

2. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้ประกอบการ นักท่องเที่ยว และประชาชนในพื้นที่การท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยต่อการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ โดยใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

1.5 ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบบสอบถาม

สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูลไว้ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ทำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลเพื่อนำไปมอบให้กับบุคคลหน่วยงานที่จะเก็บข้อมูลกับแหล่งท่องเที่ยว 4 แหล่ง ได้แก่ ชุมชนคลองน้อย ชุมชนลีเล็ด ชุมชนคลองยัน และชุมชนเขาเทพพิทักษ์

ขั้นตอนที่ 2 นำแบบสอบถามให้ผู้ประกอบการ นักท่องเที่ยวและประชาชนในพื้นที่การท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลักษณะของเครื่องมือแต่ละประเภท

ขั้นตอนที่ 3 เก็บรวบรวมแบบสอบถามที่ได้จากการเก็บข้อมูลจากผู้ประกอบการ นักท่องเที่ยวและประชาชนในพื้นที่การท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย มาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามโดยทำการคัดเลือกเฉพาะแบบสอบถามที่มีข้อมูลครบถ้วนสมบูรณ์เท่านั้น

ขั้นตอนที่ 4 นำแบบสอบถามทั้งหมดที่ได้จากการคัดเลือกแล้วมาจัดระเบียบข้อมูลและทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ

2.1 ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพในการวิจัยครั้งนี้ มีรายละเอียดดังนี้

- 2.1.1 การศึกษาและวิเคราะห์เอกสาร
- 2.1.2 การสัมภาษณ์
- 2.1.3 การสังเกต
- 2.1.4 การสนทนาพูดคุย
- 2.1.5 การจัดประชุม Connoisseurship

2.2 การสร้างเครื่องมือ

2.2.1 ศึกษาแนวคิดทฤษฎีจากเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือในการวิจัยเชิงคุณภาพ ไม่ว่าจะเป็นการสัมภาษณ์ การสังเกต การสนทนาพูดคุย

2.2.2 นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาทฤษฎีจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย มาประมวลเพื่อกำหนดเป็นโครงสร้างและขอบเขตของเครื่องมือ โดยให้ครอบคลุมประเด็นต่าง ๆ ที่ศึกษาโดยขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา

2.2.3 สร้างหรือกำหนดประเด็นของเครื่องมือวิจัยเชิงคุณภาพแต่ละประเภท ไม่ว่าจะเป็นการสัมภาษณ์ การสังเกต การสนทนาพูดคุย การจัดประชุม Connoisseurship หลังจากนั้น นำประเด็นที่สร้างเสร็จเสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบเพื่อให้ข้อเสนอแนะและนำมาปรับปรุงแก้ไข

2.2.4 นำประเด็นของเครื่องมือการวิจัยเชิงคุณภาพแต่ละประเภทที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ผ่านการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปดำเนินการเก็บข้อมูลตามลักษณะของเครื่องมือ

2.2.5 การเลือกผู้ให้ข้อมูล ด้านผู้ประกอบการต้องเป็นผู้ที่มีกิจการในชุมชนพื้นที่ศึกษาวิจัย ชุมชนคลองน้อย ชุมชนลิเล็ด ชุมชนคลองยันและชุมชนเขาเทพพิทักษ์ ด้านนักท่องเที่ยว เป็นบุคคลที่มาท่องเที่ยวในชุมชนทั้งในจังหวัดสุราษฎร์ธานีและต่างจังหวัด ด้านประชาชนต้องเป็นบุคคลที่อาศัยอยู่ในพื้นที่วิจัยทั้ง 4 ชุมชน

2.3 ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนที่ 1 ทำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลเพื่อนำไปมอบให้กับบุคคลหน่วยงานที่จะเก็บข้อมูลกับแหล่งท่องเที่ยว 4 แหล่ง

ขั้นตอนที่ 2 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลักษณะของเครื่องมือแต่ละประเภท

ขั้นตอนที่ 3 ทำการรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการใช้เครื่องมือแต่ละประเภทไม่ว่าจะเป็น การสัมภาษณ์ การสังเกต การสนทนาพูดคุย การจัดประชุม Connoisseurship

ขั้นตอนที่ 4 นำข้อมูลที่รวบรวมได้มาทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

สรุป อภิปรายผล และให้ข้อเสนอแนะ

5. ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

สำหรับขั้นตอนการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดรายละเอียดของขั้นตอนการดำเนินการวิจัยไว้ 3 ขั้นตอน ได้แก่

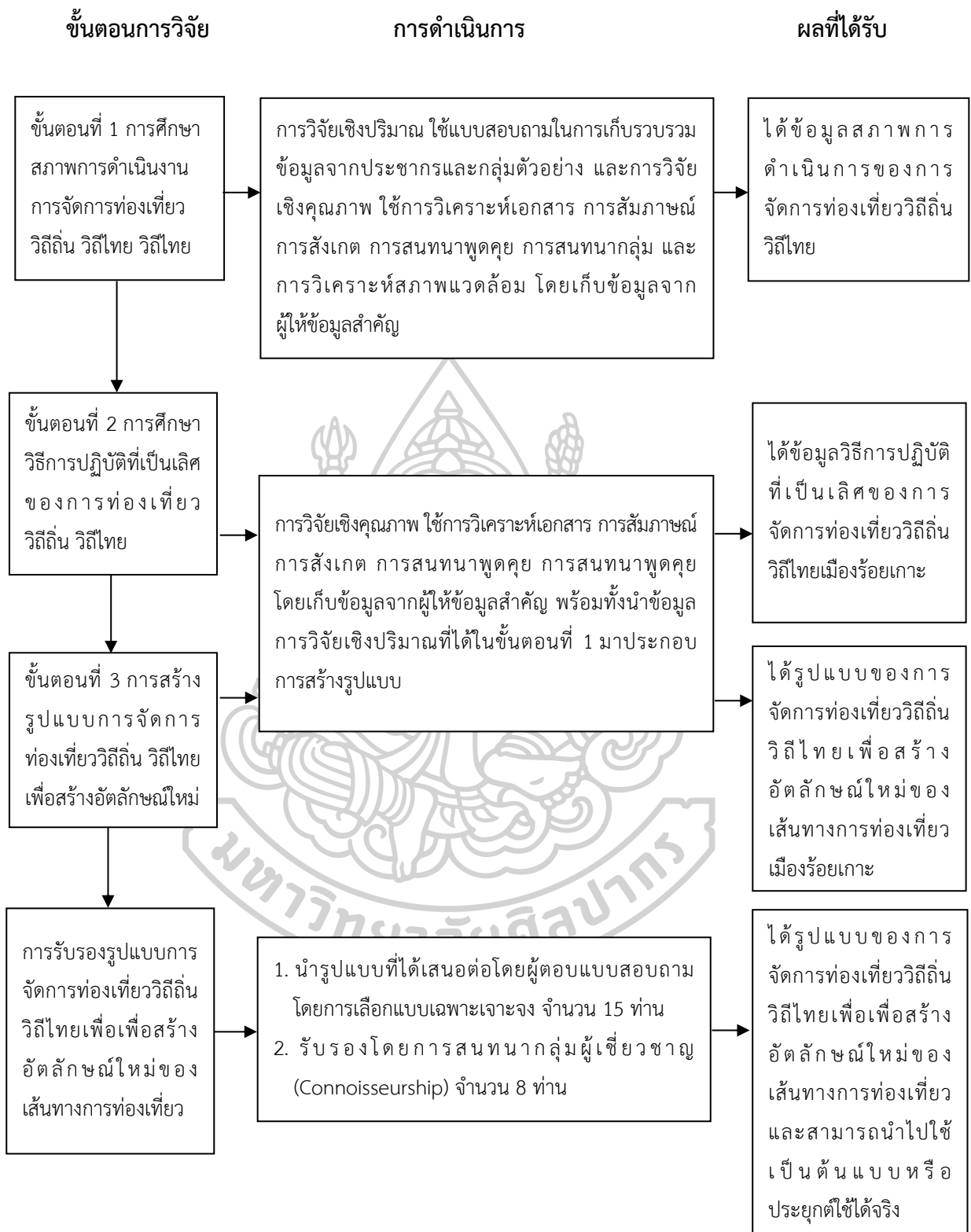
ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพการดำเนินการของการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย การวิจัยในขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรจำนวน 3 กลุ่ม ซึ่งได้แก่ ผู้ประกอบการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย นักท่องเที่ยว และประชาชนในพื้นที่ ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เอกสาร การสัมภาษณ์ การสังเกต การสนทนาพูดคุย และการวิเคราะห์

สภาพแวดล้อม ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้ประกอบการ นักท่องเที่ยว และประชาชนในพื้นที่ และตัวแทนหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยเน้น ผู้มีประสบการณ์และมีบทบาทต่อการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย เพื่อให้ทราบถึงสภาพ การดำเนินการของการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ของการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย การวิจัยในขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการวิเคราะห์ เอกสาร การสัมภาษณ์ การสังเกต และการสนทนาพูดคุย โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูล สำคัญ ได้แก่ ผู้ประกอบการ นักท่องเที่ยว และประชาชนในพื้นที่ และตัวแทนหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยเน้นผู้มีประสบการณ์และมีบทบาทต่อการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ หลากหลายและมีความเที่ยงตรง พร้อมทั้งนำข้อมูลการวิจัยเชิงปริมาณขั้นตอนที่ 1 มาประกอบ การวิเคราะห์ด้วย ซึ่งทำให้ทราบถึงวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศของการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย สำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย จำนวน 4 แหล่ง

ขั้นตอนที่ 3 การสร้างรูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่นวิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ ของเส้นทางการท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะ การวิจัยในขั้นตอนนี้ เป็นขั้นตอนที่สำคัญมาก ผู้วิจัยใช้ วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการวิเคราะห์เอกสาร การสัมภาษณ์ การสังเกต การสนทนาพูดคุยโดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้ประกอบการ นักท่องเที่ยว และประชาชนในพื้นที่ และตัวแทนหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยเน้นผู้มีประสบการณ์และมี บทบาทต่อการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย พร้อมทั้งนำข้อมูลการวิจัยเชิงปริมาณขั้นตอนที่ 1 มาประกอบการวิเคราะห์ด้วย ซึ่งทำให้ทราบถึงปัจจัยหรือเงื่อนไขของการดำรงอยู่ของการจัดการ ท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย สำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย จำนวน 4 แหล่ง ซึ่งจะ นำไปสู่การสร้างรูปแบบการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทางการท่องเที่ยว เมืองร้อยเกาะ

การรับรองรูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทาง การท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะ ผู้วิจัยได้นำไปรับรองโดยผู้ตอบแบบสอบถามโดยการเลือกแบบ เฉพาะเจาะจง จำนวน 15 ท่านและรับรองโดยการสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) จำนวน 8 ท่าน โดยผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยว ผู้มีบทบาทด้านการท่องเที่ยว ผู้ประกอบการ นักท่องเที่ยว ประชาชนในพื้นที่และตัวแทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้การรับรองรูปแบบการจัดการ ท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทางการท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะ โดยคำนึงถึง ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ ทั้งนี้เพื่อให้ได้รูปแบบที่สามารถนำไปเป็นต้นแบบหรือ ปรับประยุกต์ใช้ได้จริงกับแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย ตามแผนภูมิดังนี้

แผนภูมิที่ 5 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทางท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินการของการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่นวิถีไทยเมืองร้อยเกาะ เพื่อศึกษาวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศของการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเมืองร้อยเกาะและเพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่นวิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทางท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methodology) ผู้วิจัยได้นำเสนอผลที่ได้จากการศึกษาโดยแบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ผลจากการศึกษาสภาพการดำเนินการของการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่นวิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทางท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะ

ตอนที่ 2 ผลจากการศึกษาวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศของการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่นวิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทางท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะ

ตอนที่ 3 ผลจากการพัฒนาและรับรองรูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่นวิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทางท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะที่ผ่านการประเมินผลโดยผู้เชี่ยวชาญ

ตอนที่ 1 ผลจากการศึกษาสภาพการดำเนินการของการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทางท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะ

ผลการวิเคราะห์แบบสอบถามสำหรับผู้ประกอบการในการเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะ ประกอบด้วย 4 ส่วน ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ประกอบการในการท่องเที่ยววิถีถิ่นวิถีไทยในเมืองร้อยเกาะ

การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ประกอบการ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ภูมิภาคกำเนิด การศึกษาสูงสุด อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ลักษณะการประกอบการในแหล่งท่องเที่ยวและความพึงพอใจต่อสภาพที่เป็นอยู่ของแหล่งท่องเที่ยว ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยใช้ค่าแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ซึ่งผลการวิเคราะห์ปรากฏรายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละของปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ประกอบการในการท่องเที่ยววิถีถิ่น
วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะ

ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	66	38.80
หญิง	104	61.20
รวม	170	100.00
อายุ		
ต่ำกว่า 20 ปี	3	1.77
20-29 ปี	20	11.76
30-39 ปี	22	12.94
40-49 ปี	74	43.53
50-59 ปี	29	17.06
60 ปีขึ้นไป	22	12.94
รวม	170	100.00
สถานภาพสมรส		
โสด	70	41.18
สมรส/อยู่ด้วยกัน	93	54.70
หม้าย/หย่าร้าง/แยกกันอยู่	7	4.12
รวม	170	100.00
ภูมิลำเนา		
ในจังหวัดเดียวกับแหล่งท่องเที่ยว	162	95.29
ต่างจังหวัด	7	4.11
ต่างประเทศ	1	0.60
รวม	170	100.00

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละของปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ประกอบการในการท่องเที่ยววิถีถิ่น
วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะ (ต่อ)

ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
การศึกษาสูงสุด		
ประถมศึกษา	4	2.35
มัธยมศึกษาตอนต้น/ปวช.	6	3.53
มัธยมศึกษาตอนปลาย	2	1.18
อนุปริญญา/ปวส.	38	22.35
ปริญญาตรี	100	58.82
สูงกว่าปริญญาตรี	20	11.77
รวม	170	100.00
อาชีพ		
ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	66	38.82
เกษตรกร	33	19.41
พนักงาน/ลูกจ้าง	20	11.77
นักศึกษา	4	2.35
ประกอบธุรกิจส่วนตัว	45	26.47
อาชีพอื่น ๆ	2	1.18
รวม	170	100.00
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		
น้อยกว่า 5,000 บาท	3	1.76
5,000-10,000 บาท	1	0.60
10,001-15,000 บาท	10	5.88
15,001-20,000 บาท	35	20.59
20,001-25,000 บาท	22	12.94
มากกว่า 25,000 บาท	99	58.23
รวม	170	100.00

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละของปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ประกอบการในการท่องเที่ยววิถีถิ่น
วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะ (ต่อ)

ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
ลักษณะการประกอบการในแหล่งท่องเที่ยว		
จำหน่ายอาหาร/เครื่องดื่ม	38	22.35
จำหน่ายเสื้อผ้า	52	30.59
จำหน่ายเครื่องประดับ	29	17.06
จำหน่ายของที่ระลึก	33	19.41
จำหน่ายอาหารสด	18	10.59
รวม	170	100.00
ความพึงพอใจต่อสภาพที่เป็นอยู่ในแหล่งท่องเที่ยว		
มากที่สุด	78	45.88
มาก	84	49.41
ปานกลาง	8	4.71
รวม	170	100.00
\bar{X}		4.41
S.D.		0.58

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 104 คน คิดเป็นร้อยละ 61.20 รองลงมาเพศชาย จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 38.80 มีอายุอยู่ระหว่าง 40-49 ปี จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 43.50 รองลงมาอายุ 50-59 ปี จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 17.10 สถานภาพสมรสอยู่ด้วยกัน จำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 54.70 รองลงมาสถานภาพโสด จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 41.20 ภูมิลำเนาในจังหวัดเดียวกับแหล่งท่องเที่ยว จำนวน 162 คน คิดเป็นร้อยละ 95.30 รองลงมาภูมิลำเนาต่างจังหวัด จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 4.10 การศึกษาสูงสุดปริญญาตรี จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 58.80 รองลงมาการศึกษานุปริญญา/ปวส. จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 22.40 อาชีพข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 38.80 รองลงมาอาชีพประกอบธุรกิจส่วนตัวจำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 26.50 มีรายได้เฉลี่ยจากการประกอบการมากกว่า 25,000 บาท จำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 58.20 รองลงมามีรายได้เฉลี่ย 15,001-20,000 บาท จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 20.60 ความพึงพอใจต่อสภาพเป็นอยู่ในแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 49.40 รองลงมาอยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 78 คน คิดเป็น

ร้อยละ 45.90 ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดโดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.41 และค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.58

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับความรู้ ความเข้าใจของผู้ประกอบการการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์เส้นใหม่ของเส้นทางท่องเที่ยว

การวิเคราะห์ข้อมูลความรู้ ความเข้าใจของผู้ประกอบการการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์เส้นใหม่ของเส้นทางท่องเที่ยว เป็นลักษณะคำถามแบบเลือกตอบ ได้แก่ ใช่ ไม่ใช่ โดยให้คะแนน 1 หมายถึง ตอบถูก และให้คะแนน 0 หมายถึง ตอบผิด ซึ่งข้อคำถามจะมีทั้ง ข้อคำถามเชิงบวก (Positive) และข้อคำถามเชิงลบ (Negative) ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยใช้ค่าแจกแจง ความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ซึ่งผลการวิเคราะห์ปรากฏรายละเอียด ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนและร้อยละของระดับความรู้ ความเข้าใจของผู้ประกอบการการจัดการท่องเที่ยว วิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์เส้นใหม่ของเส้นทางท่องเที่ยว

(n=170 คน)

ความรู้ ความเข้าใจของผู้ประกอบการ การจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย	ใช่		ไม่ใช่		ระดับความรู้ ความเข้าใจ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
1. รูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย เพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทางท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะเป็นการท่องเที่ยว ที่ให้ความสำคัญกับเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม	170	100	-	-	สูง
2. รูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย เพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทางท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะเป็นการท่องเที่ยว ที่เน้นความสมดุลในทุก ๆ ด้าน	169	99.41	1	0.59	สูง
3. รูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย เพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทางท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะเป็นการท่องเที่ยว ที่ก่อให้เกิดผลกระทบด้านต่าง ๆ น้อยที่สุด	169	99.41	1	0.59	สูง

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนและร้อยละของระดับความรู้ ความเข้าใจของผู้ประกอบการการจัดการท่องเที่ยว
วิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์เส้นใหม่ของเส้นทางท่องเที่ยว (ต่อ)

(n=170 คน)

ความรู้ ความเข้าใจของผู้ประกอบการ การจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย	ใช่		ไม่ใช่		ระดับความรู้ ความเข้าใจ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
4. รูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทางท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะเป็นการท่องเที่ยวที่เน้นการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง	169	99.41	1	0.59	สูง
5. รูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทางท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะเป็นการท่องเที่ยวที่สร้างอัตลักษณ์ใหม่ได้จริง	162	95.30	8	4.70	สูง
6. รูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทางท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะเป็นการท่องเที่ยวไม่จำเป็นต้องคำนึงถึงความต้องการของชุมชนที่เป็นพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว	30	17.65	140	82.35	สูง
7. รูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทางท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะเป็นการท่องเที่ยวที่ให้มีความสำคัญกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นอันดับแรก	4	2.35	166	97.65	สูง
8. รูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทางท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะเป็นการท่องเที่ยวที่คำนึงถึงคนในรุ่นปัจจุบันมากกว่าคนในรุ่นอนาคต	59	34.70	111	65.30	สูง
9. รูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทางท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะหน่วยงานภาครัฐต้องเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อน	165	97.10	5	2.90	สูง

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนและร้อยละของระดับความรู้ ความเข้าใจของผู้ประกอบการการจัดการท่องเที่ยว
วิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์เส้นใหม่ของเส้นทางท่องเที่ยว (ต่อ)

(n=170 คน)

ความรู้ ความเข้าใจของผู้ประกอบการ การจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย	ใช่		ไม่ใช่		ระดับความรู้ ความเข้าใจ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
10. รูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของ เส้นทางท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะต้อง เป็นการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวเข้ามา เที่ยวครั้งละมาก ๆ	163	95.88	7	4.12	สูง
รวม	1259				สูง
\bar{X}	7.40				
ร้อยละ	74.05				
S.D.	0.62				

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้ประกอบการมีระดับความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการจัดการ
ท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์เส้นใหม่ของเส้นทางท่องเที่ยวในภาพรวมมีระดับ
ความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 7.40$, S.D. = 0.62) คิดเป็นร้อยละ 74.05 เมื่อพิจารณาแต่ละ
ข้อพบว่า ผู้ประกอบการมีความรู้ความเข้าใจมากที่สุด คือ รูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย
เพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทางท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะเป็นการท่องเที่ยวที่ให้ความสำคัญ
กับเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม จำนวน 170 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00 รองลงมาได้แก่
รูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทางท่องเที่ยวเมือง
ร้อยเกาะเป็นการท่องเที่ยวที่เน้นความสมดุลในทุก ๆ ด้าน จำนวน 169 คน คิดเป็นร้อยละ 99.41
รูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทางท่องเที่ยวเมือง
ร้อยเกาะเป็นการท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดผลกระทบด้านต่าง ๆ น้อยที่สุด จำนวน 169 คน คิดเป็น
ร้อยละ 99.41 และรูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทาง
ท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะเป็นการท่องเที่ยวที่เน้นการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง จำนวน
169 คน คิดเป็นร้อยละ 99.41

ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้ประกอบการการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะ

การวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้ประกอบการการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะ ประกอบด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านกฎระเบียบ ด้านการจัดการ ด้านการมีส่วนร่วม และด้านการพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการ โดยผู้วิจัยใช้สถิติพรรณนา (Descriptive statistic) ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความคิดเห็นของผู้ประกอบการการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะ

(n=170 คน)

ความคิดเห็นของประกอบการที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น	ลำดับที่
ด้านกฎระเบียบ	4.07	.69	มาก	3
ด้านการจัดการ	4.05	.57	มาก	4
ด้านการมีส่วนร่วม	4.29	.63	มาก	1
ด้านการพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการ	4.08	.57	มาก	2
รวมระดับความคิดเห็นของผู้ประกอบการ	4.12	.51	มาก	

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลที่ได้จากการแสดงค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้ประกอบการการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.12$, S.D = .51) โดยเมื่อพิจารณาผลของแต่ละด้านแล้ว พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.29$, S.D = .63) รองลงมาคือ ด้านการพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการ ($\bar{X} = 4.08$, S.D = .57) ด้านกฎระเบียบ ($\bar{X} = 4.07$, S.D = .69) และด้านการจัดการ ($\bar{X} = 4.05$, S.D = .57) ตามลำดับ

ตารางที่ 4 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความคิดเห็นของผู้ประกอบการ
การท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะ
ด้านกฎระเบียบ

(n=170 คน)

ความคิดเห็นของประกอบการที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่นวิถีไทยด้านกฎระเบียบ	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น	ลำดับที่
1. กฎระเบียบของแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยมีความเป็นระบบและชัดเจนเป็นที่เข้าใจตรงกัน	4.12	.90	มาก	1
2. กฎระเบียบของแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยมีการนำมาปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกันไม่มีการเลือกปฏิบัติ	4.09	.74	มาก	3
3. กฎระเบียบของแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยมีความเหมาะสมดีแล้ว	3.95	.88	มาก	5
4. การมีกฎระเบียบของแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยก็เพื่อประโยชน์ส่วนรวม	4.08	.81	มาก	4
5. โดยภาพรวมผู้ประกอบการปฏิบัติตามกฎระเบียบของแหล่งท่องเที่ยวอย่างเคร่งครัด	4.11	.85	มาก	2
รวม	4.07	.69	มาก	

จากตารางที่ 4 พบว่า ผลที่ได้จากการแสดงค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้ประกอบการการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะด้านกฎระเบียบในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.07, S.D = .69$) โดยเมื่อพิจารณาผลของแต่ละข้อแล้ว ข้อมูลสูงสุดกฎระเบียบของแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยมีความเป็นระบบและชัดเจนเป็นที่เข้าใจตรงกันอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.12, S.D = .90$) รองลงมาคือ โดยภาพรวมผู้ประกอบการปฏิบัติตามกฎระเบียบของแหล่งท่องเที่ยวอย่างเคร่งครัดอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.11, S.D = .85$) และข้อมูลต่ำสุดคือ กฎระเบียบของแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยมีความเหมาะสมดีแล้ว อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.05, S.D = .57$)

ตารางที่ 5 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความคิดเห็นของผู้ประกอบการ
การท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะ
ด้านการจัดการ

(n=170 คน)

ความคิดเห็นของประกอบการที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่นวิถีไทยด้านการจัดการ	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น	ลำดับที่
1. มีการจัดระเบียบร้านค้าอย่างเป็นระบบ	4.17	.72	มาก	1
2. มีการควบคุมคุณภาพและราคาของอาหาร เครื่องดื่ม สินค้าและบริการต่าง ๆ	3.99	.67	มาก	4
3. มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ	3.92	.78	มาก	5
4. มีการจัดอบรมให้ความรู้แก่ผู้ประกอบการในแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย	4.03	.79	มาก	3
5. มีความสะดวกในระบบสาธารณูปโภค เช่น ไฟฟ้า ประปา และการกำจัดขยะ	4.15	.78	มาก	2
รวม	4.05	.57	มาก	

จากตารางที่ 5 พบว่า ผลที่ได้จากการแสดงค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้ประกอบการ
การท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะ ด้านการจัดการ
ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.05$, S.D = .57) โดยเมื่อพิจารณาผลของแต่ละข้อแล้ว ข้อมูล
สูงสุดมีการจัดระเบียบร้านค้าอย่างเป็นระบบ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.17$, S.D = .72) รองลงมาคือ
มีความสะดวกในระบบสาธารณูปโภค เช่น ไฟฟ้า ประปา และการกำจัดขยะ อยู่ในระดับมาก
($\bar{X} = 4.15$, S.D = .78) และข้อมูลต่ำสุด คือ มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย
อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.05$, S.D = .57)

ตารางที่ 6 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความคิดเห็นของผู้ประกอบการ
การท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะ
ด้านการมีส่วนร่วม

(n=170 คน)

ความคิดเห็นของประกอบการที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่นวิถีไทยด้านการมีส่วนร่วม	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น	ลำดับที่
1. การมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการในการแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ ในการส่งเสริมและพัฒนา รูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย	4.39	.73	มาก	1
2. การมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการในการตัดสินใจ และดำเนินการเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย	4.32	.78	มาก	3
3. การมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการในการติดตาม และประเมินผลเกี่ยวกับการดำเนินการแหล่ง ท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย	4.32	.74	มาก	2
4. ผู้ประกอบการในแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย ให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันเป็นอย่างดี	4.22	.78	มาก	5
5. ผู้ประกอบการมีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของแหล่ง ท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย	4.24	.80	มาก	4
รวม	4.29	.63	มาก	

จากตารางที่ 6 พบว่า ผลที่ได้จากการแสดงค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้ประกอบการ
การท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะ ด้านการ
มีส่วนร่วมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.29$, S.D =.63) โดยเมื่อพิจารณาผลของแต่ละข้อแล้ว
ข้อมูลสูงสุด การมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการในการแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ ในการส่งเสริมและ
พัฒนารูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.39$, S.D =.73) รองลงมา
คือการมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการในการติดตามและประเมินผลเกี่ยวกับการดำเนินการแหล่ง
ท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.32$, S.D =.74) และข้อมูลต่ำสุด คือ ผู้ประกอบการ
ในแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันเป็นอย่างดี อยู่ในระดับมาก
($\bar{X} = 4.22$, S.D =.78)

ตารางที่ 7 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความคิดเห็นของผู้ประกอบการ การท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะ ด้านการพัฒนา ศักยภาพของผู้ประกอบการ

(n=170 คน)

ความคิดเห็นของประกอบการที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยด้านการพัฒนา ศักยภาพ ของผู้ประกอบการ	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น	ลำดับที่
1. ได้รับความรู้เพิ่มขึ้นจากการเป็นผู้ประกอบการแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย	4.04	.66	มาก	3
2. มีเครือข่ายหรือกลุ่มทางสังคมเพิ่มขึ้นจากการเป็นผู้ประกอบการในแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย	4.01	.67	มาก	4
3. เกิดจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจากการเป็นผู้ประกอบการในแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย	4.01	.75	มาก	5
4. เกิดจิตสำนึกในการอนุรักษ์ประเพณีและวัฒนธรรมชุมชนจากการเป็นผู้ประกอบการในแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย	4.15	.73	มาก	2
5. ครอบครัวมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการเป็นผู้ประกอบการในแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย	4.22	.80	มาก	1
รวม	4.08	.57	มาก	

จากตารางที่ 7 พบว่า ผลที่ได้จากการแสดงค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้ประกอบการ การท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะ ด้านการพัฒนา ศักยภาพของผู้ประกอบการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.08$, S.D = .57) โดยเมื่อพิจารณาผลของแต่ละข้อแล้ว ข้อมูลสูงสุดครอบครัวมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการเป็นผู้ประกอบการในแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.22$, S.D = .80) รองลงมาคือเกิดจิตสำนึกในการอนุรักษ์ประเพณีและวัฒนธรรมชุมชนจากการเป็นผู้ประกอบการในแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.15$, S.D = .73) และข้อมูลต่ำสุด คือเกิดจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจากการเป็นผู้ประกอบการในแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$, S.D = .75)

ส่วนที่ 4 ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมของผู้ประกอบการการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะ

การวิเคราะห์พฤติกรรมของผู้ประกอบการการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะ โดยผู้วิจัยโดยใช้สถิติพรรณนา (Descriptive statistic) ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

ตารางที่ 8 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) พฤติกรรมของผู้ประกอบการการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะ

(n=170 คน)

พฤติกรรมของผู้ประกอบการการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น	ลำดับที่
1. การให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย	4.44	.84	มาก	1
2. การปฏิบัติตามกฎระเบียบของแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย	4.29	.77	มาก	3
3. การรักษาความสะอาดและสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย	4.21	.77	มาก	5
4. การช่วยประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย	4.16	.80	มาก	7
5. การให้บริการที่คำนึงถึงนักท่องเที่ยวเป็นสำคัญ	4.18	.78	มาก	6
6. เน้นการประกอบกิจการที่ให้ความสำคัญกับอัตลักษณ์และวัฒนธรรมของชุมชน	4.27	.77	มาก	4
7. เน้นการประกอบกิจการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม	4.21	.77	มาก	5
8. เน้นการประกอบกิจการที่ให้ความรู้ด้านวัฒนธรรมและวิถีชุมชนผ่านตัวสินค้าและบริการ	4.32	.80	มาก	2
รวม	4.26	.62	มาก	

จากตารางที่ 8 พบว่า ผลที่ได้จากการแสดงค่าเฉลี่ยพฤติกรรมของผู้ประกอบการการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.26$, S.D = .62) โดยเมื่อพิจารณาผลของแต่ละข้อแล้ว ข้อมูลสูงสุด การให้ความร่วมมือ

ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.44$, S.D =.84) รองลงมาคือ เน้นการประกอบการที่ให้ความรู้ด้านวัฒนธรรมและวิถีชุมชนผ่านตัวสินค้าและบริการ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.32$, S.D =.80) และข้อมูลต่ำสุด คือการช่วยประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.16$, S.D =.80)

ผลการวิเคราะห์แบบสอบถามสำหรับนักท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะ ประกอบด้วย 4 ส่วน ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะ

การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยว ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ภูมิลาเนาเกิด การศึกษาสูงสุด อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ลักษณะการประกอบการในแหล่งท่องเที่ยว และความพึงพอใจต่อสภาพที่เป็นอยู่ของแหล่งท่องเที่ยว ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยใช้ค่าแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ซึ่งผลการวิเคราะห์ปรากฏรายละเอียดดังตารางที่ 9

ตารางที่ 9 แสดงจำนวนและร้อยละของปัจจัยส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยวในการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะ

ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	158	39.50
หญิง	242	60.50
รวม	400	100.00
อายุ		
ต่ำกว่า 20 ปี	37	9.25
20-29 ปี	60	15.00
30-39 ปี	126	31.50
40-49 ปี	70	17.50
50-59 ปี	81	20.25
60 ปีขึ้นไป	26	6.50
รวม	400	100.00

ตารางที่ 9 แสดงจำนวนและร้อยละของปัจจัยส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยวในการท่องเที่ยววิถีถิ่น
วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะ (ต่อ)

ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
สถานภาพสมรส		
โสด	155	38.75
สมรส/อยู่ด้วยกัน	205	51.25
หม้าย/หย่าร้าง/แยกกันอยู่	40	10.00
รวม	400	100.00
ภูมิลำเนาเกิด		
ในจังหวัดเดียวกับแหล่งท่องเที่ยว	375	93.75
ต่างจังหวัด	18	4.50
ต่างประเทศ	7	1.75
รวม	400	100.00
การศึกษาสูงสุด		
ประถมศึกษา	107	26.75
มัธยมศึกษาตอนต้น/ปวช.	46	11.50
มัธยมศึกษาตอนปลาย	34	8.50
อนุปริญญา/ปวส.	75	18.75
ปริญญาตรี	131	32.75
สูงกว่าปริญญาตรี	7	1.75
รวม	400	100.00
อาชีพ		
ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	56	14.00
เกษตรกร	160	40.00
พนักงาน/ลูกจ้าง	74	18.50
นักศึกษา	30	7.50
ประกอบธุรกิจส่วนตัว	79	19.75
อาชีพอื่น ๆ	1	0.25
รวม	400	100.00

ตารางที่ 9 แสดงจำนวนและร้อยละของปัจจัยส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยวในการท่องเที่ยววิถีถิ่น
วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะ (ต่อ)

ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		
น้อยกว่า 5,000 บาท	33	8.25
5,000-10,000 บาท	109	27.25
10,001-15,000 บาท	83	20.75
15,001-20,000 บาท	61	15.25
20,001-25,000 บาท	97	24.25
มากกว่า 25,000 บาท	17	4.25
รวม	400	100.00
ความพึงพอใจต่อสภาพที่เป็นอยู่ในแหล่งท่องเที่ยว		
มากที่สุด	221	55.25
มาก	97	24.25
ปานกลาง	65	16.25
น้อย	11	2.75
น้อยที่สุด	6	1.50
รวม	400	100.00
\bar{X}		4.29
S.D.		0.94

จากตารางที่ 9 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 242 คน คิดเป็น ร้อยละ 60.50 รองลงมาเพศชาย จำนวน 158 คน คิดเป็นร้อยละ 39.50 มีอายุอยู่ระหว่าง 30-39 ปี จำนวน 126 คน คิดเป็นร้อยละ 31.50 รองลงมาอายุ 50-59 ปี จำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 20.25 สถานภาพสมรสอยู่ด้วยกัน จำนวน 205 คน คิดเป็นร้อยละ 51.25 รองลงมาสถานภาพโสด จำนวน 155 คน คิดเป็นร้อยละ 38.75 ภูมิลำเนาในจังหวัดเดียวกับแหล่งท่องเที่ยว จำนวน 375 คน คิดเป็น ร้อยละ 93.75 รองลงมาภูมิลำเนาต่างจังหวัด จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 4.50 การศึกษาสูงสุดปริญญาตรี จำนวน 131 คน คิดเป็นร้อยละ 32.75 รองลงมาการศึกษาประถมศึกษา จำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 26.75 อาชีพเกษตรกร จำนวน 160 คน คิดเป็นร้อยละ 40.00 รองลงมาอาชีพประกอบ ธุรกิจส่วนตัวจำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 19.75 มีรายได้เฉลี่ยจากการประกอบการ 5,000- 10,000 บาท จำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 27.25 รองลงมามีรายได้เฉลี่ย 20,001-25,000 บาท จำนวน

97 คน คิดเป็นร้อยละ 24.25 ความพึงพอใจต่อสภาพเป็นอยู่ในแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 221 คน คิดเป็นร้อยละ 55.25 รองลงมาอยู่ในระดับมาก จำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 24.25 ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดโดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.29 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.94

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยจุดใจที่ส่งผลให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย

การวิเคราะห์ปัจจัยจุดใจที่ส่งผลให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเป็นลักษณะคำถามแบบเลือกตอบ ได้แก่ ใช่ ไม่ใช่ โดยให้คะแนน 1 หมายถึง ตอบถูก และให้คะแนน 0 หมายถึงตอบผิด ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยใช้ค่าแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

ตารางที่ 10 แสดงจำนวนและร้อยละของปัจจัยจุดใจที่ส่งผลให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย

(n=400 คน)

ปัจจัยจุดใจที่ส่งผลให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย	ใช่		ไม่ใช่		ระดับการจุดใจ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
1. การเดินทางสะดวก	350	87.50	50	12.50	สูง
2. มีกิจกรรมหลากหลาย เช่น การจำหน่ายสินค้าและการแสดงบนเวที	356	89.00	44	11.00	สูง
3. มีความปลอดภัย	340	85.00	60	15.00	สูง
4. มีความสวยงาม	353	88.25	47	11.75	สูง
5. เหมาะแก่การพักผ่อนหย่อนใจ	333	83.25	67	16.75	สูง
6. มีสินค้าหลากหลายให้จับจ่ายใช้สอยตามความต้องการ	345	86.25	55	13.75	สูง
7. มีอัตลักษณ์เฉพาะถิ่นที่น่าสนใจ	347	86.75	53	13.25	สูง
8. มีอาหารอร่อย	350	87.50	50	12.50	สูง
9. มีความสะอาดสวยงามด้านสถานที่ เช่น สถานที่จอดรถ สถานที่นั่งพักผ่อน	358	89.50	42	10.50	สูง

ตารางที่ 10 แสดงจำนวนและร้อยละของปัจจัยจุดใจที่ส่งผลให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยว
ในแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย (ต่อ)

(n=400 คน)

ปัจจัยจุดใจที่ส่งผลให้นักท่องเที่ยวเดินทางมา ท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย	ใช่		ไม่ใช่		ระดับการ จุดใจ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
10. สถานที่ที่มีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับอย่าง แพร่หลาย	363	90.75	37	9.25	สูง
รวม	3497				สูง
\bar{X}	8.74				
ร้อยละ	87.42				
S.D.	1.85				

จากตารางที่ 10 พบว่า ปัจจัยจุดใจที่ส่งผลให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวในแหล่ง
ท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในภาพรวมมีระดับการจุดใจอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 8.74$, S.D. = 1.85) คิดเป็น
ร้อยละ 87.42 เมื่อพิจารณาแต่ละข้อพบว่านักท่องเที่ยวมีปัจจัยที่ส่งผลมากที่สุด คือ สถานที่ที่มีชื่อเสียง
และเป็นที่ยอมรับอย่างแพร่หลาย จำนวน 363 คน คิดเป็นร้อยละ 90.75 รองลงมาได้แก่ มีความสะดวก
สบายด้านสถานที่ เช่น สถานที่จอดรถ สถานที่นั่งพักผ่อน จำนวน 358 คน คิดเป็นร้อยละ 89.50
และน้อยที่สุด มีความปลอดภัย จำนวน 340 คน คิดเป็นร้อยละ 85.00 จากผู้ตอบแบบสอบถาม
ทั้งหมด

ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยที่มีต่อการ จัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะ

การวิเคราะห์ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น
วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะ ประกอบด้วยข้อคำถามกับความคิดเห็นด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านการคมนาคม
ด้านสถานที่ ด้านการให้บริการ ด้านความปลอดภัย ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านการจัดกิจกรรม
ด้านความต้องการในการพัฒนา และด้านภาพรวม โดยผู้วิจัยโดยใช้สถิติพรรณนา (Descriptive
statistic) ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

ตารางที่ 11 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะ

(n=400 คน)

ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการ การท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะ	\bar{X}	S.D.	ระดับความ คิดเห็น	ลำดับที่
ด้านคมนาคม	3.94	.63	มาก	8
ด้านสถานที่	4.26	.48	มาก	7
ด้านการให้บริการ	4.56	.36	มากที่สุด	6
ด้านความปลอดภัย	4.59	.42	มากที่สุด	4
ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	4.60	.47	มากที่สุด	3
ด้านการจัดกิจกรรม	4.66	.52	มากที่สุด	1
ด้านความต้องการในการพัฒนา	4.62	.77	มากที่สุด	2
ด้านภาพรวม	4.58	.51	มากที่สุด	5
รวมความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว	4.48	.32	มาก	

จากตารางที่ 11 พบว่า ผลที่ได้จากการแสดงค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของนักท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.48$, S.D = .32) โดยเมื่อพิจารณาผลของแต่ละด้านแล้ว พบว่า ด้านการจัดกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.66$, S.D = .52) รองลงมาคือ ด้านความต้องการในการพัฒนา ($\bar{X} = 4.62$, S.D = .77) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ($\bar{X} = 4.60$, S.D = .47) ด้านความปลอดภัย ($\bar{X} = 4.59$, S.D = .42) ด้านภาพรวม ($\bar{X} = 4.58$, S.D = .51) ด้านการให้บริการ ($\bar{X} = 4.56$, S.D = .36) ด้านสถานที่ ($\bar{X} = 4.26$, S.D = .48) และด้านคมนาคม ($\bar{X} = 3.94$, S.D = .63) ตามลำดับ

ตารางที่ 12 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะ ด้านคมนาคม

(n=400 คน)

ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่นวิถีไทยด้านคมนาคม	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น	ลำดับที่
1. ความสะดวกในการเข้าถึงพื้นที่แหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย	4.20	.80	มาก	1
2. ความชัดเจนของป้ายบอกเส้นทางและป้ายแนะนำแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย	3.95	.69	มาก	2
3. สภาพถนนที่ใช้เดินทางเข้าสู่พื้นที่แหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยอยู่ในเกณฑ์ดีและปลอดภัย	3.82	.83	มาก	5
4. อยู่ใกล้กับสถานที่ท่องเที่ยวอื่น ๆ	3.85	.83	มาก	4
5. สถานที่จอดรถมีเพียงพอ	3.91	.87	มาก	3
รวม	3.94	.63	มาก	

จากตารางที่ 12 พบว่า ผลที่ได้จากการแสดงค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของนักท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะด้านคมนาคม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.95$, S.D = .63) โดยเมื่อพิจารณาผลของแต่ละข้อแล้ว ข้อมูลสูงสุด ความสะดวกในการเข้าถึงพื้นที่แหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$, S.D = .80) รองลงมาคือ ความชัดเจนของป้ายบอกเส้นทางและป้ายแนะนำแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.95$, S.D = .69) และข้อมูลต่ำสุด คือ สภาพถนนที่ใช้เดินทางเข้าสู่พื้นที่แหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยอยู่ในเกณฑ์ดีและปลอดภัยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.82$, S.D = .83)

ตารางที่ 13 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยววิถีถิ่น
วิถีไทยที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะ ด้านสถานที่

(n=400 คน)

ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการ จัดการท่องเที่ยววิถีถิ่นวิถีไทย ด้านสถานที่	\bar{X}	S.D.	ระดับความ คิดเห็น	ลำดับที่
1. สถานที่มีความสวยงาม	4.08	.85	มาก	4
2. สถานที่คงสภาพความเป็นธรรมชาติ	4.03	.89	มาก	5
3. ความพร้อมของสถานที่ในการต้อนรับ นักท่องเที่ยว	4.46	.68	มาก	1
4. สถานที่มีอัตลักษณ์เฉพาะถิ่นและมีความน่าสนใจ	4.41	.69	มาก	2
5. ขนาดของพื้นที่ในการรองรับนักท่องเที่ยว	4.36	.82	มาก	3
รวม	4.26	.48	มาก	

จากตารางที่ 13 พบว่า ผลที่ได้จากการแสดงค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของนักท่องเที่ยววิถีถิ่น
วิถีไทยที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะด้านสถานที่ ในภาพรวมอยู่ในระดับ
มาก ($\bar{X} = 4.26$, S.D = .48) โดยเมื่อพิจารณาผลของแต่ละข้อแล้ว ข้อมูลสูงสุด ความพร้อมของ
สถานที่ในการต้อนรับนักท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.46$, S.D = .68) รองลงมาคือ สถานที่ที่มี
อัตลักษณ์เฉพาะถิ่นและมีความน่าสนใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.41$, S.D = .69) และข้อมูลต่ำสุด คือ
สถานที่คงสภาพความเป็นธรรมชาติ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.03$, S.D = .89)

ตารางที่ 14 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะ ด้านการให้บริการ (n=400 คน)

ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่นวิถีไทย ด้านการให้บริการ	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น	ลำดับที่
1. การให้ข้อมูลข่าวสารแก่นักท่องเที่ยว เช่น เอกสาร และแผ่นพับ	4.50	.53	มากที่สุด	3
2. ความสุภาพ ความเป็นมิตร และความเอาใจใส่ในการให้บริการของผู้ประกอบการและเจ้าหน้าที่	4.68	.51	มากที่สุด	1
3. ความเหมาะสมของราคาสินค้าที่วางจำหน่ายและการให้บริการในแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย	4.43	.54	มาก	4
4. การดูแลและอำนวยความสะดวกให้แก่ นักท่องเที่ยว	4.64	.52	มากที่สุด	2
รวม	4.56	.36	มากที่สุด	

จากตารางที่ 14 พบว่า ผลที่ได้จากการแสดงค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของนักท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยที่ในเมืองร้อยเกาะด้านการให้บริการ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.56$, S.D = .36) โดยเมื่อพิจารณาผลของแต่ละข้อแล้ว ข้อมูลสูงสุด ความสุภาพ ความเป็นมิตร และความเอาใจใส่ในการให้บริการของผู้ประกอบการและเจ้าหน้าที่ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.68$, S.D = .51) รองลงมาคือ การดูแลและอำนวยความสะดวกให้แก่ นักท่องเที่ยวอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.64$, S.D = .52) และข้อมูลต่ำสุด คือ ความเหมาะสมของราคาสินค้าที่วางจำหน่ายและการให้บริการในแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.43$, S.D = .54)

ตารางที่ 15 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะ ด้านความปลอดภัย

(n=400 คน)

ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการจัดการ ท่องเที่ยววิถีถิ่นวิถีไทย ด้านความปลอดภัย	\bar{X}	S.D.	ระดับความ คิดเห็น	ลำดับที่
1. ความปลอดภัยจากมิจฉาชีพ	4.53	.57	มากที่สุด	5
2. ความคงทนและปลอดภัยของสะพาน ที่นั่ง เรือ และอื่น ๆ	4.54	.62	มากที่สุด	4
3. มีการป้องกันและเตรียมความพร้อมเรื่องความ ปลอดภัยเป็นอย่างดี	4.64	.48	มากที่สุด	2
4. อาหารเครื่องดื่มมีคุณภาพ สะอาดและถูกหลัก โภชนาการ	4.65	.61	มากที่สุด	1
5. ช่วงเวลาค่าคืนมีแสงไฟสว่างเพียงพอ	4.64	.50	มากที่สุด	3
รวม	4.59	.42	มากที่สุด	

จากตารางที่ 15 พบว่า ผลที่ได้จากการแสดงค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของนักท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะด้านความปลอดภัย ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.59$, S.D = .42) โดยเมื่อพิจารณาผลของแต่ละข้อแล้ว ข้อมูลสูงสุด อาหาร เครื่องดื่มมีคุณภาพ สะอาดและถูกหลักโภชนาการ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.65$, S.D = .61) รองลงมาคือ มีการป้องกันและเตรียมความพร้อมเรื่องความปลอดภัยเป็นอย่างดีอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.64$, S.D = .48) และข้อมูลต่ำสุด คือ ความปลอดภัยจากมิจฉาชีพอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$, S.D = .57)

ตารางที่ 16 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

(n=400 คน)

ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่นวิถีไทยด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น	ลำดับที่
20. ความเพียงพอของห้องน้ำสาธารณะ	4.67	.55	มากที่สุด	1
21. ความเพียงพอของร้านค้าและร้านอาหาร	4.48	.57	มาก	4
22. ความเพียงพอของโทรศัพท์สาธารณะ	4.66	.66	มากที่สุด	3
23. ความเพียงพอของตู้ไปรษณีย์	4.48	.57	มาก	4
24. ความเพียงพอของถังขยะ	4.66	.60	มากที่สุด	2
รวม	4.60	.47	มากที่สุด	

จากตารางที่ 16 พบว่า ผลที่ได้จากการแสดงค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของนักท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$, S.D = .47) โดยเมื่อพิจารณาผลของแต่ละข้อแล้ว ข้อมูลสูงสุด ความเพียงพอของห้องน้ำสาธารณะ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.67$, S.D = .55) รองลงมาคือ ความเพียงพอของถังขยะอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.66$, S.D = .60) และข้อมูลต่ำสุด คือ ความเพียงพอของร้านค้าและร้านอาหารอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.53$, S.D = .57) ความเพียงพอของตู้ไปรษณีย์อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.48$, S.D = .57)

ตารางที่ 17 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวยุติวิถึถิ่น
วิถึไทยที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยวยุติวิถึถิ่น วิถึไทยในเมืองร้อยเกาะ ด้านการจัดกิจกรรม
(n=400 คน)

ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวยุติวิถึถิ่น ต่อการจัดการท่องเที่ยวยุติวิถึถิ่น ด้านการจัดกิจกรรม	\bar{X}	S.D.	ระดับความ คิดเห็น	ลำดับที่
1. กิจกรรมมีความหลากหลาย	4.77	.64	มากที่สุด	1
2. รูปแบบกิจกรรมมีความเหมาะสมและสัมพันธ์กับ สภาพพื้นที่	4.57	.74	มากที่สุด	5
3. การจัดแบ่งเขตพื้นที่ของกิจกรรมต่าง ๆ เหมาะสมต่อการจัดการท่องเที่ยวยุติวิถึถิ่น	4.70	.60	มากที่สุด	3
4. รูปแบบกิจกรรมเอื้อต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	4.58	.64	มากที่สุด	4
5. รูปแบบกิจกรรมเอื้อต่อการเรียนรู้วิถีชีวิต ประเพณี และวัฒนธรรมของชุมชน	4.72	.52	มากที่สุด	2
รวม	4.66	.52	มากที่สุด	

จากตารางที่ 17 พบว่า ผลที่ได้จากการแสดงค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวยุติวิถึถิ่น
วิถึไทยที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยวยุติวิถึถิ่น วิถึไทยในเมืองร้อยเกาะด้านการจัดกิจกรรม ในภาพรวมอยู่
ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.66$, S.D = .52) โดยเมื่อพิจารณาผลของแต่ละข้อแล้ว ข้อมูลสูงสุด
กิจกรรมมีความหลากหลายอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.77$, S.D = .64) รองลงมาคือ รูปแบบ
กิจกรรมเอื้อต่อการเรียนรู้วิถีชีวิตประเพณี และวัฒนธรรมของชุมชนอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.72$,
S.D = .52) และข้อมูลต่ำสุด คือ รูปแบบกิจกรรมมีความเหมาะสมและสัมพันธ์กับสภาพพื้นที่อยู่ใน
ระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.57$, S.D = .74)

ตารางที่ 18 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะ ด้านความต้องการในการพัฒนา

(n=400 คน)

ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่นวิถีไทยด้านความต้องการในการพัฒนา	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น	ลำดับที่
1. ควรเพิ่มร้านจำหน่ายสินค้าที่ระลึกและร้านจำหน่ายสินค้าชุมชน	4.57	.65	มากที่สุด	3
2. ควรเพิ่มกิจกรรมด้านวิถีชีวิต ประเพณี และวัฒนธรรมของชุมชน	4.63	.55	มากที่สุด	2
3. ควรเพิ่มช่องทางในการรับฟังข้อเสนอแนะของนักท่องเที่ยว	4.78	.48	มากที่สุด	1
4. ควรเพิ่มระบบการสื่อความหมายภายในแหล่งท่องเที่ยว เช่น ป้ายเตือน และป้ายบอกทาง	4.51	.70	มากที่สุด	4
รวม	4.62	.77	มากที่สุด	

จากตารางที่ 18 พบว่า ผลที่ได้จากการแสดงค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของนักท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะด้านความต้องการในการพัฒนาในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.62$, S.D = .77) โดยเมื่อพิจารณาผลของแต่ละข้อแล้ว ข้อมูลสูงสุด ควรเพิ่มช่องทางในการรับฟังข้อเสนอแนะของนักท่องเที่ยวอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.78$, S.D = .48) รองลงมาคือ ควรเพิ่มกิจกรรมด้านวิถีชีวิต ประเพณี และวัฒนธรรมของชุมชนอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.63$, S.D = .55) และข้อมูลต่ำสุด คือ ควรเพิ่มระบบการสื่อความหมายภายในแหล่งท่องเที่ยว เช่น ป้ายเตือน และป้ายบอกทางอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.51$, S.D = .70)

ตารางที่ 19 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะ ด้านภาพรวม

(n=400 คน)

ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่นวิถีไทย ด้านภาพรวม	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น	ลำดับที่
1. ความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย	4.57	.61	มากที่สุด	4
2. ความพึงพอใจหรือความประทับใจต่อแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย	4.61	.66	มากที่สุด	3
3. ความรู้ที่ได้รับเกี่ยวกับวิถีชีวิต ประเพณีและวัฒนธรรมชุมชน	4.71	.57	มากที่สุด	1
4. เกิดจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	4.52	.67	มากที่สุด	5
5. เกิดจิตสำนึกในการอนุรักษ์ประเพณีและวัฒนธรรมชุมชน	4.65	.57	มากที่สุด	2
6. โอกาสที่จะเดินทางกลับมาท่องเที่ยวแหล่งวิถีถิ่น วิถีไทยแห่งนี้อีกครั้ง	4.48	.67	มาก	6
รวม	4.58	.51	มากที่สุด	

จากตารางที่ 19 พบว่า ผลที่ได้จากการแสดงค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของนักท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยที่ในเมืองร้อยเกาะด้านภาพรวม ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$, S.D = .51) โดยเมื่อพิจารณาผลของแต่ละข้อแล้ว ข้อมูลสูงสุดความรู้ที่ได้รับเกี่ยวกับวิถีชีวิต ประเพณีและวัฒนธรรมชุมชนอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.71$, S.D = .57) รองลงมาคือ เกิดจิตสำนึกในการอนุรักษ์ประเพณีและวัฒนธรรมชุมชนอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.65$, S.D = .57) และข้อมูลต่ำสุด คือ โอกาสที่จะเดินทางกลับมาท่องเที่ยวแหล่งวิถีถิ่น วิถีไทยแห่งนี้อีกครั้งอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.48$, S.D = .67)

ส่วนที่ 4 ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมของนักท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะ

การวิเคราะห์พฤติกรรมของนักท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะ ประกอบด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมต่าง ๆ โดยผู้วิจัยโดยใช้สถิติพรรณนา (Descriptive statistic) ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

ตารางที่ 20 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) พฤติกรรมของนักท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยต่อการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะ

(n=400 คน)

พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวต่อการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะ	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น	ลำดับที่
1. การมาท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยทำให้มีโอกาสได้ทำกิจกรรมและใช้เวลาว่างกับครอบครัวหรือเพื่อน ๆ	4.25	1.1	มาก	5
2. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยที่จัดขึ้น	4.35	.87	มาก	4
3. การได้เรียนรู้และสัมผัสวิถีชีวิตและสภาพความเป็นอยู่ของชุมชน	4.41	.68	มาก	3
4. การช่วยกันรักษาความสะอาดและสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย	4.59	.69	มากที่สุด	2
5. การได้แสดงความคิดเห็นหรือให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนาและปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย	4.72	.50	มากที่สุด	1
รวม	4.46	.69	มาก	

จากตารางที่ 20 พบว่า ผลที่ได้จากการแสดงค่าเฉลี่ยพฤติกรรมของนักท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.46$, S.D = .69) โดยเมื่อพิจารณาผลของแต่ละข้อแล้ว ข้อมูลสูงสุด การได้แสดงความคิดเห็นหรือให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนาและปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยอยู่ในระดับมากที่สุด

($\bar{X} = 4.72$, S.D = .50) รองลงมาคือ การช่วยกันรักษาความสะอาดและสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.59$, S.D = .69) และข้อมูลต่ำสุด คือ การมาท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยทำให้มีโอกาสได้ทำกิจกรรมและใช้เวลาว่างกับครอบครัวหรือเพื่อน ๆ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.25$, S.D = 1.1)

ผลการวิเคราะห์แบบสอบถามสำหรับประชาชนในพื้นที่การท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย ในเมืองร้อยเกาะ ประกอบด้วย 4 ส่วน ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนในพื้นที่การท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะ

การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของประชาชนในพื้นที่ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ภูมิลำเนาเกิด การศึกษาสูงสุด อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ลักษณะการประกอบการในแหล่งท่องเที่ยว และความพึงพอใจต่อสภาพที่เป็นอยู่ของแหล่งท่องเที่ยว ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยใช้ค่าแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ซึ่งผลการวิเคราะห์ปรากฏรายละเอียดดังตารางที่ 21

ตารางที่ 21 แสดงจำนวนและร้อยละของปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ประชาชนในพื้นที่การท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะ

ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	200	50.00
หญิง	200	50.00
รวม	400	100.00
อายุ		
ต่ำกว่า 20 ปี	5	1.25
20-29 ปี	74	18.50
30-39 ปี	76	19.00
40-49 ปี	119	29.75
50-59 ปี	69	17.25
60 ปีขึ้นไป	57	14.25
รวม	400	100.00

ตารางที่ 21 แสดงจำนวนและร้อยละของปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนในพื้นที่การท่องเที่ยววิถีถิ่น
วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะ (ต่อ)

ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
สถานภาพสมรส		
โสด	136	34.00
สมรส/อยู่ด้วยกัน	210	52.50
หม้าย/หย่าร้าง/แยกกันอยู่	54	13.50
รวม	400	100.00
ภูมิลำเนา		
ในจังหวัดเดียวกับแหล่งท่องเที่ยว	390	97.50
ต่างจังหวัด	9	2.25
ต่างประเทศ	1	0.25
รวม	400	100.00
การศึกษาสูงสุด		
ประถมศึกษา	55	13.75
มัธยมศึกษาตอนต้น/ปวช.	55	13.75
มัธยมศึกษาตอนปลาย	40	10.00
อนุปริญญา/ปวส.	100	25.00
ปริญญาตรี	139	34.75
สูงกว่าปริญญาตรี	11	2.75
รวม	400	100.00
อาชีพ		
ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	53	13.25
เกษตรกร	121	30.25
พนักงาน/ลูกจ้าง	100	25.00
นักศึกษา	17	4.25
ประกอบธุรกิจส่วนตัว	109	27.25
รวม	400	100.00

ตารางที่ 21 แสดงจำนวนและร้อยละของปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนในพื้นที่การท่องเที่ยววิถีถิ่น
วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะ (ต่อ)

ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		
5,000-10,000 บาท	22	5.50
10,001-15,000 บาท	119	29.75
15,001-20,000 บาท	147	36.75
20,001-25,000 บาท	89	22.25
มากกว่า 25,000 บาท	23	5.75
รวม	400	100.00
ลักษณะการประกอบการในแหล่งท่องเที่ยว		
จำหน่ายอาหาร/เครื่องดื่ม	75	18.75
จำหน่ายเสื้อผ้า	59	14.75
จำหน่ายเครื่องประดับ	87	21.75
จำหน่ายของที่ระลึก	66	16.50
จำหน่ายอาหารสด	39	9.75
จำหน่ายอื่น ๆ	74	18.50
รวม	400	100.00
ความพึงพอใจต่อสภาพที่เป็นอยู่ในแหล่งท่องเที่ยว		
มากที่สุด	124	31.00
มาก	214	53.50
ปานกลาง	60	15.00
น้อย	2	0.50
รวม	400	100.00
\bar{X}	4.41	
SD.	0.58	

จากตารางที่ 21 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิง จำนวน 200 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 และเพศชาย จำนวน 200 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 มีอายุอยู่ระหว่าง 40-49 ปี จำนวน 119 คน คิดเป็นร้อยละ 29.75 รองลงมาอายุ 30-39 ปี จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 19.00 สถานภาพสมรส

อยู่ด้วยกัน จำนวน 210 คน คิดเป็นร้อยละ 52.50 รองลงมาสถานภาพโสด จำนวน 136 คน คิดเป็นร้อยละ 34.00 ภูมิลำเนาในจังหวัดเดียวกับแหล่งท่องเที่ยว จำนวน 390 คน คิดเป็นร้อยละ 97.50 รองลงมาภูมิลำเนาต่างจังหวัด จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 2.25 การศึกษาสูงสุดปริญญาตรี จำนวน 139 คน คิดเป็นร้อยละ 34.80 รองลงมาการศึกษานุปริญญา/ปวส. จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 25.00 อาชีพเกษตรกร จำนวน 121 คน คิดเป็นร้อยละ 30.25 รองลงมาอาชีพประกอบธุรกิจส่วนตัว จำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 27.25 มีรายได้เฉลี่ยจากการประกอบการ 15,001-20,000 บาท จำนวน 147 คน คิดเป็นร้อยละ 36.75 รองลงมามีรายได้เฉลี่ย 10,001-15,000 บาท จำนวน 119 คน คิดเป็นร้อยละ 29.75 ลักษณะประกอบการในแหล่งท่องเที่ยวจำหน่ายเครื่องประดับจำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 21.75 รองลงมาจำหน่ายอาหารเครื่องดื่ม จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 18.75 ความพึงพอใจต่อสภาพเป็นอยู่ในแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก จำนวน 214 คน คิดเป็น ร้อยละ 53.50 รองลงมาอยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 124 คน คิดเป็นร้อยละ 31.00 ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดโดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.41 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.58

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับความรู้ ความเข้าใจของประชาชนในพื้นที่การท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์เส้นใหม่ของเส้นทางท่องเที่ยว

การวิเคราะห์ข้อมูลความรู้ ความเข้าใจของประชาชนในพื้นที่การจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์เส้นใหม่ของเส้นทางท่องเที่ยว เป็นลักษณะคำถามแบบเลือกตอบ ได้แก่ ใช่ ไม่ใช่ โดยให้คะแนน 1 หมายถึง ตอบถูก และให้คะแนน 0 หมายถึง ตอบผิด ซึ่งข้อคำถามจะมีทั้งข้อคำถามเชิงบวก (Positive) และข้อคำถามเชิงลบ (Negative) ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยใช้ค่าแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ซึ่งผลการวิเคราะห์ปรากฏรายละเอียดดังตารางที่ 22

ตารางที่ 22 แสดงจำนวนและร้อยละของระดับความรู้ ความเข้าใจของประชาชนในพื้นที่ต่อการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์เส้นใหม่ของเส้นทางท่องเที่ยว

(n=400 คน)

ความรู้ ความเข้าใจของประชาชนในพื้นที่ต่อการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย	ใช่		ไม่ใช่		ระดับความรู้ความเข้าใจ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
1. รูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทางท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะเป็นการท่องเที่ยวที่ให้ความสำคัญกับเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม	400	100	-	-	สูง

ตารางที่ 22 แสดงจำนวนและร้อยละของระดับความรู้ ความเข้าใจของประชาชนในพื้นที่ต่อการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์เส้นใหม่ของเส้นทางท่องเที่ยว (ต่อ)

(n=400 คน)

ความรู้ ความเข้าใจของประชาชนในพื้นที่ต่อการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย	ใช่		ไม่ใช่		ระดับความรู้ความเข้าใจ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
2. รูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทางท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะเป็นการท่องเที่ยวที่เน้นความสมดุลในทุก ๆ ด้าน	400	100	-	-	สูง
3. รูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทางท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะเป็นการท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดผลกระทบด้านต่าง ๆ น้อยที่สุด	399	99.75	1	0.25	สูง
4. รูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทางท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะเป็นการท่องเที่ยวที่เน้นการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง	398	99.50	2	0.50	สูง
5. รูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทางท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะเป็นการท่องเที่ยวที่สร้างอัตลักษณ์ใหม่ได้จริง	395	98.75	5	1.25	สูง
6. รูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทางท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะเป็นการท่องเที่ยวไม่จำเป็นต้องคำนึงถึงความต้องการของชุมชนที่เป็นพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว	307	76.75	93	23.25	สูง
7. รูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทางท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะเป็นการท่องเที่ยวที่ให้ความสำคัญกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นอันดับแรก	64	16.00	336	84.00	สูง

ตารางที่ 22 แสดงจำนวนและร้อยละของระดับความรู้ ความเข้าใจของประชาชนในพื้นที่ต่อการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์เส้นใหม่ของเส้นทางท่องเที่ยว (ต่อ)

(n=400 คน)

ความรู้ ความเข้าใจของประชาชนในพื้นที่ต่อการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย	ใช่		ไม่ใช่		ระดับความรู้ความเข้าใจ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
8. รูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทางท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะเป็นการท่องเที่ยวที่ค้ำึงถึงคนในรุ่นปัจจุบันมากกว่าคนในรุ่นอนาคต	210	52.50	190	47.50	สูง
9. รูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทางท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะหน่วยงานภาครัฐต้องเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อน	373	93.25	27	6.75	สูง
10. รูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทางท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะต้องเป็นการท่องเที่ยวที่มีนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวครั้งละมาก ๆ	393	98.25	7	1.75	สูง
รวม	3340				สูง
\bar{X}	8.35				
ร้อยละ	83.5				
S.D.	0.62				

จากตารางที่ 22 พบว่า ประชาชนในพื้นที่มีระดับความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์เส้นใหม่ของเส้นทางท่องเที่ยว ในภาพรวมมีระดับความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับสูง (\bar{X} =8.35,S.D.= 0.62) คิดเป็นร้อยละ 83.5เมื่อพิจารณาแต่ละข้อพบว่า ประชาชนในพื้นที่ มีความรู้ความเข้าใจมากที่สุด คือ รูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทางท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะเป็นการท่องเที่ยวที่ให้ความสำคัญกับเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม จำนวน 400 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00 และรูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทางท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะเป็นการท่องเที่ยวที่เน้นความสมดุลในทุก ๆ ด้าน จำนวน 400 คน คิดเป็นร้อยละ100.00 รองลงมาได้แก่

รูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทางท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะเป็นการท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดผลกระทบด้านต่าง ๆ น้อยที่สุดจำนวน 399 คน คิดเป็นร้อยละ 99.75 น้อยที่สุด รูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทางท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะเป็นการท่องเที่ยวที่คำนึงถึงคนในรุ่นปัจจุบันมากกว่าคนในรุ่นอนาคต จำนวน 210 คน คิดเป็นร้อยละ 52.50

ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่การท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะ

การวิเคราะห์ความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่การท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะ ประกอบด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านผลกระทบเชิงลบ ด้านการจัดการ ด้านการมีส่วนร่วม ด้านการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยว และด้านการพัฒนาศักยภาพของชุมชน โดยผู้วิจัยโดยใช้สถิติพรรณนา (Descriptive statistic) ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

ตารางที่ 23 ตารางที่ 23 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่การท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะ

(n=400 คน)

ความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่ที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น	ลำดับที่
ด้านผลกระทบเชิงลบ	1.62	.48	น้อย	5
ด้านการจัดการ	3.94	.44	มาก	4
ด้านการมีส่วนร่วม	4.21	.54	มาก	1
ด้านการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยว	4.18	.65	มาก	3
ด้านการพัฒนาศักยภาพของชุมชน	4.19	.52	มาก	2
รวมระดับความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่	3.63	.32	มาก	

จากตารางที่ 23 พบว่า ผลที่ได้จากการแสดงค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่การท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.63$, S.D = .32) โดยเมื่อพิจารณาผลของแต่ละด้านแล้ว พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมมีค่าเฉลี่ย

สูงสุด ($\bar{X} = 4.21$, S.D =.54) รองลงมาคือ ด้านการพัฒนาศักยภาพของชุมชน ($\bar{X} = 4.19$, S.D =.52) ด้านการส่งเสริมและพัฒนากองท่องเที่ยว ($\bar{X} = 4.18$, S.D =.65) ด้านการจัดการ ($\bar{X} = 3.94$, S.D =.44) และด้านผลกระทบเชิงลบ ($\bar{X} = 1.62$, S.D =.48) ตามลำดับ

ตารางที่ 24 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่ การท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะ ด้านผลกระทบเชิงลบ

(n=400 คน)

ความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่ต่อการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่นวิถีไทยด้านผลกระทบเชิงลบ	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น	ลำดับที่
1. แหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยก่อให้เกิดความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของคนในชุมชน	1.44	.68	น้อยที่สุด	5
2. แหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย ก่อให้เกิดปัญหาด้านความสัมพันธ์ระหว่างชาวบ้านในชุมชน	1.62	.65	น้อย	4
3. แหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยก่อให้เกิดการรบกวนความเป็นส่วนตัวของคนในชุมชน	1.68	.59	น้อย	2
4. แหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยก่อให้เกิดปัญหาขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลในชุมชน	1.75	.62	น้อย	1
5. แหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย ส่งผลให้ประเพณีและวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่นสูญหาย	1.67	.71	น้อย	3
รวม	1.62	.48	น้อย	

จากตารางที่ 24 พบว่า ผลที่ได้จากการแสดงค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่ การท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะ ด้านผลกระทบเชิงลบ ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 1.62$, S.D =.48) โดยเมื่อพิจารณาผลของแต่ละข้อแล้ว ข้อมูลสูงสุด แหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยก่อให้เกิดปัญหาขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลในชุมชน อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 1.75$, S.D =.62) รองลงมาคือ แหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยก่อให้เกิดการรบกวนความเป็นส่วนตัวของคนในชุมชนอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 1.68$, S.D =.59) และข้อมูลต่ำสุด คือ แหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยก่อให้เกิดความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของคนในชุมชนอยู่ในระดับน้อยที่สุด ($\bar{X} = 1.44$, S.D =.68)

ตารางที่ 25 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่การ
ท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะ
ด้านการจัดการ

(n=400 คน)

ความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่ต่อการจัดการ ท่องเที่ยววิถีถิ่นวิถีไทยด้านการจัดการ	\bar{X}	S.D.	ระดับความ คิดเห็น	ลำดับที่
1. ความเหมาะสมของมาตรการป้องกันและเฝ้า ระวังผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม	3.42	.76	มาก	5
2. ความเหมาะสมของมาตรการป้องกันและเฝ้า ระวังผลกระทบด้านสังคมและวัฒนธรรม	3.78	.56	มาก	4
3. มีการรณรงค์ปลูกจิตสำนึกให้คนในชุมชนในการ ต้อนรับนักท่องเที่ยว	3.92	.63	มาก	3
4. มีการให้ความรู้เรื่องการท่องเที่ยวแก่คนในชุมชน	4.23	.69	มาก	2
5. มีการโฆษณาประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่าง ๆ ของ แหล่งท่องเที่ยวให้คนในชุมชนรับรู้อย่างทั่วถึง	4.39	.62	มาก	1
รวม	3.94	.44	มาก	

จากตารางที่ 25 พบว่า ผลที่ได้จากการแสดงค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่
การท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะ ด้านการจัดการ
ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.94$, S.D = .44) โดยเมื่อพิจารณาผลของแต่ละข้อแล้ว ข้อมูล
สูงสุด มีการโฆษณาประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่าง ๆ ของแหล่งท่องเที่ยวให้คนในชุมชนรับรู้อย่างทั่วถึง
อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.39$, S.D = .62) รองลงมาคือ มีการให้ความรู้เรื่องการท่องเที่ยวแก่คน
ในชุมชนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.23$, S.D = .69) และข้อมูลต่ำสุด คือ ความเหมาะสมของมาตรการ
ป้องกันและเฝ้าระวังผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.42$, S.D = .76)

ตารางที่ 26 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่การ
ท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะ
ด้านการมีส่วนร่วม

(n=400 คน)

ความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่ต่อการจัดการ ท่องเที่ยววิถีถิ่นวิถีไทยด้านการมีส่วนร่วม	\bar{X}	S.D.	ระดับความ คิดเห็น	ลำดับที่
1. คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและ ดำเนินการเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยว	4.39	.68	มาก	1
2. คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์ จากแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย	4.18	.84	มาก	3
3. คนในชุมชนมีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของการ จัดการแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย	4.27	.66	มาก	2
4. คนในชุมชนจัดตั้งองค์กร ชมรมหรือกลุ่มที่มี บทบาทในการจัดการแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย	4.11	.76	มาก	5
5. มีการกระจายอำนาจให้คนในชุมชนบริหาร จัดการแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย	4.12	.75	มาก	4
รวม	4.21	.54	มาก	

จากตารางที่ 26 พบว่า ผลที่ได้จากการแสดงค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่
การท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะ ด้านการมี
ส่วนร่วม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.21$, S.D = .54) โดยเมื่อพิจารณาผลของแต่ละข้อแล้ว
ข้อมูลสูงสุด คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและดำเนินการเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวอยู่ใน
ระดับมาก ($\bar{X} = 4.39$, S.D = .68) รองลงมาคือ คนในชุมชนมีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการ
แหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.27$, S.D = .66) และข้อมูลต่ำสุด คือ
คนในชุมชนจัดตั้งองค์กร ชมรมหรือกลุ่มที่มีบทบาทในการจัดการแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยอยู่ใน
ระดับมาก ($\bar{X} = 4.11$, S.D = .76)

ตารางที่ 27 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่การ
ท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะ
ด้านการส่งเสริมและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

(n=400 คน)

ความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่ต่อการจัดการ ท่องเที่ยววิถีถิ่นวิถีไทยด้านการส่งเสริมและพัฒนา แหล่งท่องเที่ยว	\bar{X}	S.D.	ระดับความ คิดเห็น	ลำดับที่
1. การพัฒนาและส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยมีการคำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับ ชุมชน	4.18	.77	มาก	2
2. มีการรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของคน ในชุมชนที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย	4.16	.77	มาก	3
3. ชุมชนต้องการให้มีการส่งเสริมและพัฒนาแหล่ง ท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยให้คงอยู่ตลอดไป	4.21	.75	มาก	1
รวม	4.18	.65	มาก	

จากตารางที่ 27 พบว่า ผลที่ได้จากการแสดงค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่
การท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะ ด้านการส่งเสริม
และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.18$, S.D = .65) โดยเมื่อพิจารณาผล
ของแต่ละข้อแล้ว ข้อมูลสูงสุด ชุมชนต้องการให้มีการส่งเสริมและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย
ให้คงอยู่ตลอดไป อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.21$, S.D = .75) รองลงมาคือ การพัฒนาและส่งเสริมแหล่ง
ท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยมีการคำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับชุมชนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.18$,
S.D = .77) และข้อมูลต่ำสุด คือ มีการรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของคนในชุมชนที่เกี่ยวข้อง
กับแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.16$, S.D = .77)

ตารางที่ 28 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่การ
ท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะ
ด้านการพัฒนาคุณภาพของชุมชน

(n=400 คน)

ความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่ต่อการจัดการ ท่องเที่ยววิถีถิ่นวิถีไทยด้านการพัฒนาคุณภาพ ของชุมชน	\bar{X}	S.D.	ระดับความ คิดเห็น	ลำดับที่
19. การมีแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในชุมชน ทำให้คนในชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้น	4.13	.82	มาก	5
20. การมีแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยส่งผลให้คน ในชุมชนมีความตระหนักในการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	4.13	.75	มาก	4
21. การมีแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยส่งผลให้คน ในชุมชนมีความตระหนักในการอนุรักษ์ ศิลปวัฒนธรรมและประเพณีของชุมชน	4.22	.80	มาก	3
22. การมีแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยส่งผลให้คน ในชุมชนได้รับความรู้เพิ่มขึ้น	4.28	.80	มาก	2
23. การมีแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยส่งผลให้คน ในชุมชนเกิดจิตสำนึกรักบ้านเกิด	4.32	.75	มาก	1
24. การมีแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยทำให้คน ในชุมชนเข้มแข็ง	4.12	.79	มาก	6
รวม	4.19	.52	มาก	

จากตารางที่ 28 พบว่า ผลที่ได้จากการแสดงค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่
การท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะ ด้านการพัฒนา
คุณภาพของชุมชนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.19$, S.D = .52) โดยเมื่อพิจารณาผลของแต่ละ
ข้อแล้ว ข้อมูลสูงสุด การมีแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยส่งผลให้คนในชุมชนเกิดจิตสำนึกรักบ้านเกิด
อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.32$, S.D = .75) รองลงมาคือ การมีแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยส่งผลให้คน
ในชุมชนได้รับความรู้เพิ่มขึ้นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.28$, S.D = .80) และข้อมูลต่ำสุด คือ การมีแหล่ง
ท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยทำให้คนในชุมชนเข้มแข็งอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.12$, S.D = .79)

ส่วนที่ 4 ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมของประชาชนในพื้นที่การท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะ

การวิเคราะห์พฤติกรรมของประชาชนในพื้นที่การท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะ โดยผู้วิจัยโดยใช้สถิติพรรณนา (Descriptive statistic) ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

ตารางที่ 29 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) พฤติกรรมของประชาชนในพื้นที่การท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะ

(n=400 คน)

พฤติกรรมของประชาชนในพื้นที่ต่อการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่นวิถีไทย	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น	ลำดับที่
1. การมีส่วนร่วมและสนับสนุนกิจกรรมแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย	4.16	.76	มาก	4
2. การประชาสัมพันธ์หรือแนะนำแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย	4.03	.69	มาก	6
3. การให้ข้อคิดหรือคำแนะนำในการส่งเสริมและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย	4.09	.76	มาก	5
4. การติดตามข่าวสารหรือความเป็นไปของแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย	4.17	.75	มาก	3
5. การเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยอันเนื่องมาจากการมีแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน	4.26	.71	มาก	2
6. การเรียนรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอันเนื่องมาจากการมีแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน	4.31	.68	มาก	1
รวม	4.16	.48	มาก	

จากตารางที่ 29 พบว่า ผลที่ได้จากการแสดงค่าเฉลี่ยพฤติกรรมของประชาชนในพื้นที่การท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.16$, S.D = .48) โดยเมื่อพิจารณาผลของแต่ละข้อแล้ว ข้อมูลสูงสุด การเรียนรู้

เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอันเนื่องมาจากการมีแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.31$, S.D = .68) รองลงมาคือ การเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยอันเนื่องมาจากการมีแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.26$, S.D = .71) และข้อมูลต่ำสุด คือ การประชาสัมพันธ์หรือแนะนำแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.03$, S.D = .69)

ตอนที่ 2 ผลจากการศึกษาวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศของการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย

1. ผลการศึกษาการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยของชุมชนที่ประสบความสำเร็จ (Best Practices)

2. ผลการศึกษาการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะจากพื้นที่ปฏิบัติการวิจัยเลือกศึกษาพื้นที่ปฏิบัติการวิจัยประกอบด้วยแหล่งท่องเที่ยว 4 แหล่ง ได้แก่

ส่วนที่ 1 ชุมชนลีเล็ด อำเภอพนมพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ส่วนที่ 2 ชุมชนคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ส่วนที่ 3 ชุมชนบ้านคลองยัน อำเภอวิภาวดี จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ส่วนที่ 4 ชุมชนบ้านเขาเทพพิทักษ์ อำเภอบ้านตาขุน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

1. ผลการศึกษาการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย ผู้วิจัยเลือกศึกษาโดยวิธีเลือกศึกษา ลักษณะพื้นที่ที่ประสบความสำเร็จ (Best Practices)

โดยการถอดบทเรียนจากพื้นที่ภาคใต้ที่ประสบความสำเร็จ จำนวน 1 พื้นที่ ได้แก่ ชุมชนบ้านลำขนุน ตำบลนาชุมเห็ด อำเภอย่านตาขาว จังหวัดตรัง

ผลการศึกษาการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะ สำหรับรายละเอียดเกี่ยวกับชุมชนบ้านลำขนุน หมู่ที่ 8 ตำบลนาชุมเห็ด อำเภอย่านตาขาว จังหวัดตรัง ที่จะนำเสนอมีประเด็นต่าง ๆ ที่น่าสนใจดังต่อไปนี้

ประวัติความเป็นมา

เริ่มเดิมทีตำบลนาชุมเห็ด ขึ้นกับอำเภอกันตัง จังหวัดตรัง และต่อในปี 2499 ได้แยกตัวมาเป็นอำเภอย่านตาขาว โดยมีนายอำเภอ คือ นายชื่น ทองศิริ เป็นคนแรก ในก่อนหน้านั้น ตำบลนาชุมเห็ด จากผู้เฒ่าเล่าต่อกันมาว่าตำบลนาชุมเห็ด เดิมนี้มีชุมชนอยู่ 4 แห่ง แต่ละแห่งนั้นส่วนมากจะเป็นเครือญาติย้ายมาจากถิ่นอื่น มาหักร้างลงไปเพื่อทำไร่ทำสวน ทำมาหากินไปวัน ๆ โดยผู้ที่เข้ามาแรก ๆ นั้นจะมาอยู่บริเวณบ้านหนองชุมแสง (หมู่ที่ 3 ปัจจุบัน) โดยมาจากอำเภอเมืองตรัง ชุมชนที่มีนามสกุลเก่าคือ โออินทร์ โปษสาลี มาจากตำบลโคกสะบ้า สุทธิคณมา จากตำบลทับเที่ยง บ้านหนองเป็ด (หมู่ที่ 5, 6 ปัจจุบัน) จากหลักฐานที่เล่าต่อกันมา คือ เป็นคนดั้งเดิม

มีนามสกุลทองขวิดชูเนตร พรหมมี พระแก้วและเทพสุวรรณ บ้านควนหิน (หมู่ที่ 2 ปัจจุบัน) จากหลักฐานบอกว่ามาจากตำบลละมอ อำเภอนาโยง และบางส่วนมาจากจังหวัดพัทลุง บ้านลำโทะ หรือบ้านลำพิกุล (หมู่ที่ 4 ปัจจุบัน) นามสกุลดั้งเดิมที่ทราบว่ามี บุญสิทธิ์ ช่วยเรื่อง เทพสุวรรณ พรหมมี นามสกุลดังกล่าวจะย้ายถิ่นฐานมาจากตำบลเกาะเปี้ยะ บ้านหนองเป็ด ตำบลนาชุมเห็ด

ตามหลักฐานของชุมชนทั้ง 4 นี้ปรากฏให้เห็นโบราณวัตถุ คือนิสิยของคนไทยที่นับถือ ศาสนาพุทธอยู่ที่ไหนต้องหาแหล่งยึดเหนี่ยวทางใจ นั่นก็คือวัด และสำนักสงฆ์ เพราะสมัยก่อนนั้น การศึกษาต้องเรียนในวัด ทั้ง 4 ชุมชนมีวัดอยู่ทุกแห่ง โดยแต่ละแห่งนั้นวัดมีอายุไม่ต่ำกว่า 100 ปี จากการที่เล่าต่อกันมาตำบลนาชุมเห็ดเดิมมีอยู่ 4 ชุมชน ชุมชนที่ 1 และ 2 มาอยู่ก่อน ชุมชนที่ 3 และ 4 ต่อไปได้ไปมาหาสู่กัน ระหว่างทางจึงเกิดชุมชนใหม่คือ บ้านไทรงาม และบ้านทอนปลา เพราะ ชุมชนนั้นได้เกิดโรงเรียนขึ้นมาตามชุมชนดังกล่าว ต่อมาได้มีการจัดตั้งหมู่บ้านในพื้นที่ตำบลนาชุมเห็ด 7 หมู่บ้าน คือหมู่ที่ 1 บ้านไทรงาม หมู่ที่ 2 บ้านควนหิน หมู่ที่ 3 บ้านต้นปรัง (หนองชุมแสง) หมู่ที่ 4 บ้านลำพิกุล หมู่ที่ 5 บ้านมาบเมา หมู่ที่ 6 บ้านหนองเป็ด หมู่ที่ 7 บ้านทอนปลา ประชาชนที่อาศัยอยู่ ส่วนมากมาจากจังหวัดพัทลุง และมาจากชุมชนต่าง ๆ ของอำเภอเมืองตรัง จังหวัดตรัง อย่างเช่น อาจารย์ติก แก้วพิทักษ์ มาจากย่านตาขาว อาจารย์โลม พุฒนวล มาจากนาโยง อาจารย์สุรินทร์ ล้วนแสง มาจากตำบลทับเที่ยง อาจารย์จำเริญ ชูงาน มาจากตำบลลำภูรา อาจารย์อินทร์ รักใหม่ อาจารย์เอี่ยม เรืองฤทธิ์ อาจารย์สมนึก หนูหมื่น อาจารย์เจิม ทองขาว มาจากจังหวัดพัทลุง บุคคล ที่กล่าวมาข้างต้นนี้มี อายุ 70- 80 ปี บางท่านก็ได้เสียชีวิตไปแล้ว ประชาชนในเขตนี้ไม่นิยมเรียน หนังสือ เพราะความห่างไกลจากตัวเมือง และขณะนั้นทางเข้าออกมาตัวเมืองต้องเดินเท้า และใช้ จักรยานประกอบกับพื้นที่ทำการเกษตรมากมาย ผู้เฒ่าผู้แก่ที่มีนามสกุลดังกล่าวข้างต้น มีพื้นที่ทำ การเกษตรรายละไม่น้อยกว่า 300 ไร่ต่อนามสกุล จึงบอกได้ว่าการเรียนหนังสือนั้นต้องเสียค่าใช้จ่าย สูง มีที่ทำกินอยู่แล้วไม่ต้องไปเรียนหนังสือก็ได้ เลยผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 70 ปีขึ้นไปส่วนมากอ่านหนังสือ ไม่ออกเขียนหนังสือไม่ได้

ต่อมาเมื่อปี 2528 ได้แยกหมู่บ้านอีก 1 หมู่บ้าน คือ บ้านลำขนุน เป็นหมู่ที่ 8 แยกจาก หมู่ที่ 4 และในปี 2538 ได้แยกอีก 1 หมู่บ้าน เป็นหมู่ที่ 9 คือ บ้านโคกโดน แยกจากหมู่ที่ 3 สำหรับการตั้งชื่อของหมู่หรือชุมชน จากการบอกเล่ากันมาจัดตั้งตามลักษณะที่พบเห็นในชุมชนนั้น เช่น บ้านไทรงาม จะมีต้นไทรอยู่ในบ้าน และขณะนั้นต้นไทรต้นนี้ก็ยังมีอยู่ ทุกปีของวันสงกรานต์จะมีการ นิมนต์พระมาตักบาตรที่ได้ต้นไทรทุกปี บ้านควนหิน ก็เป็นพื้นที่ราบสูงหรือเรียกกันว่าควน ลักษณะ เป็นหิน บ้านต้นปรังหรือหนองชุมแสง บริเวณนั้นมีแหล่งน้ำเนื้อที่ประมาณ 30 ไร่ จะมีปลาชุกชุม คนในชุมชนตกปลาเวลากลางคืนจะหาปลามาเป็นอาหาร ทำให้เกิดแสงไฟขึ้นมากมาย เลยชื่อว่า บ้านหนองชุมแสง บ้านลำโทะ (ลำพิกุล) เดิมนี้มีคลองชื่อว่าคลองลำโทะหรือลำพิกุลปัจจุบัน มีต้นไม้ เล็ก ๆ ขึ้นมากมาย เรียกว่า ต้นโทะบริเวณลำคลอง และต่อมาเห็นว่าชื่อไม่สวยงามเปลี่ยนมาเป็นชื่อ

บ้านลำพิกุล ชื่อบ้านอื่น ๆ ก็เช่นกัน สภาพพื้นที่เป็นที่ราบสูง พื้นที่นา มีน้อยมีบ้างก็บริเวณระหว่าง
ควน ราษฎรจะทำนา ฤดูเดียวคือในช่วงฤดูฝนและหลังจากนั้นปล่อยให้เป็นที่ว่าง มีต้นชุมเห็ดเล็ก
(พืชที่เป็นสมุนไพรใบไข่แกงได้) ขึ้นอยู่มากมายทั่วทุกหมู่บ้านเลยเกิดภาพรวมขึ้นมาตั้งชื่อว่า
“ตำบลนาชุมเห็ด”

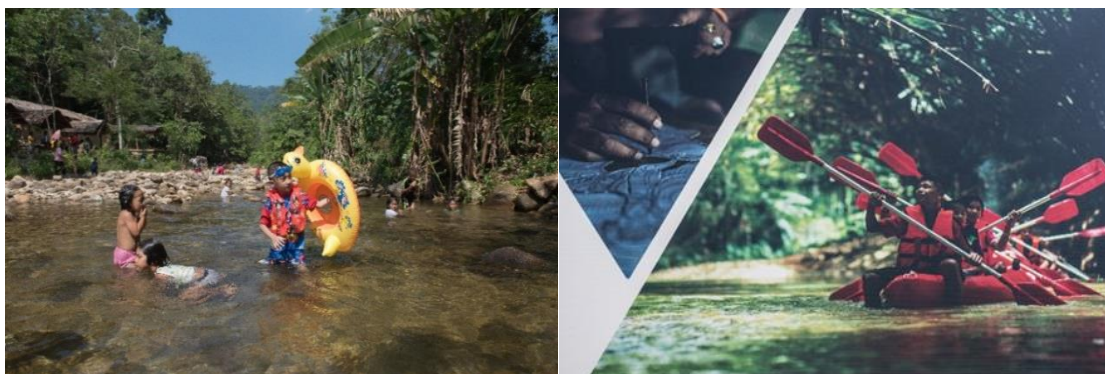
สภาพทั่วไปของชุมชนนาเห็ด

ชุมชนนาชุมเห็ดเป็นชุมชนที่ตั้งอยู่ในเขตอำเภอย่านตาขาว จังหวัดตรัง อยู่ห่างจาก
ตัวเมืองจังหวัดตรัง ประมาณ 25 กิโลเมตร และห่างจากที่ว่าการอำเภอย่านตาขาว ประมาณ
16 กิโลเมตร นาชุมเห็ดเป็นชุมชนเก่าแก่ที่มีอายุเกือบร้อยปี สภาพพื้นที่ของชุมชนมีอาณาเขตติดต่อกับ
เทือกเขานครศรีธรรมราช ซึ่งเป็นเทือกเขาทอดตัวในแนวเหนือ-ใต้ โดยเริ่มจากจังหวัดสุราษฎร์
ธานี นครศรีธรรมราช พัทลุง ตรัง ไปบรรจบกับเทือกเขาสันกาลาศีรีที่จังหวัดสตูล เทือกเขาที่ผ่านเขต
จังหวัดพัทลุงและจังหวัดตรัง ถือเป็นที่กั้นเขตแดนระหว่างสองจังหวัด ชาวบ้านแถบนั้นมักเรียกกันว่า
เทือกเขาบรรทัด โดยเรียกจากลักษณะของเทือกเขาที่ยาวตรงเหมือนไม้บรรทัด ป่าเทือกเขาบรรทัด
เป็นบริเวณที่สภาพสมบูรณ์ อุดมไปด้วยทรัพยากรธรรมชาตินานาชนิด ทั้งดินน้ำ ป่าไม้และสัตว์ป่า
ถือเป็นป่าแห่งหนึ่งที่มีความหลากหลายทางชีวภาพ ด้วยเหตุนี้เองจึงเป็นสาเหตุให้มีชาวบ้านอพยพ
เข้ามาตั้งรากฐานบริเวณนี้จำนวนมาก ผู้วิจัยได้รับการบอกเล่าจากผู้นำชุมชนเกี่ยวกับประวัติศาสตร์
ของชุมชนว่า แต่ก่อนแถบนี้เป็นป่าหมดเลย แรก ๆ ที่เขาอยู่กันมีประมาณ 4-5 ครอบครัว คือเขาจะ
พาสัตว์มาเลี้ยง พาวัว พาควาย เข้ามาและพบว่าบริเวณนี้เป็นป่าที่มีความอุดมสมบูรณ์ มีทุ่งหญ้า
มีแม่น้ำหลายสายไหลผ่าน เขาก็เลยจับจองต่างทำไร่กัน นาก็ไม่มี ก็มีแต่ไร่เลื่อนลอยกัน หลังจากนั้น
ก็ชักชวนกันมาเรื่อย ๆ ชาวบ้านต่างมาจับจองพื้นที่เป็นของตัวเองกัน มีการตกลงกันในการกำหนด
อาณาเขตระหว่างแต่ละครอบครัว (แผนพัฒนาสี่ปีองค์การบริหารส่วนตำบลนาชุมเห็ด 2561-2564)

ภาพที่ 2 การมีส่วนร่วมในการประชุมของชุมชนบ้านลำพิกุล

การทำเกษตรกรรมเป็นวิถีการดำเนินชีวิตของชาวบ้านในชนบททั่วไป อีกทั้งทรัพยากรธรรมชาติบริเวณชุมชนมีความอุดมสมบูรณ์ ทำให้ชาวบ้านต่างเข้ามาจับจองที่ดินกันแคบพอประมาณ สามารถที่จะทำการเพาะปลูกเพื่อการบริโภคในครัวเรือนและค้าขายแลกเปลี่ยนเล็ก ๆ น้อยเท่านั้น การตั้งบ้านเรือนของชาวบ้านในชุมชนจะห่างกันไม่มากนัก เพื่อให้สามารถไปมาหาสู่กันได้ง่าย ๆ แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของชาวบ้าน ต่อมาได้รวมตัวกันจนเกิดเป็นชุมชนขึ้นมา ในระยะต่อมาจากที่ชุมชนเคยเป็นเพียงหมู่บ้านเล็ก ๆ มีจำนวนไม่กี่ครัวเรือน เริ่มมีการขยายตัวของชุมชนเริ่มมากขึ้น ครอบครัวยุคใหม่ที่อพยพเข้ามามีความต้องการขยายครอบครัว ก็จำเป็นต้องซื้อที่ดินต่อจากชาวบ้านที่ได้จับจองพื้นที่ไว้ก่อนหน้านี้ ซึ่งในภายหลังก็ได้มีการใช้เอกสารสิทธิ์ในการครอบครองที่ดินตามกฎหมาย ในระยะแรกนั้นชาวบ้าน ในชุมชนจะไม่นิยมทำนา จะมีแต่การปลูกพืชสวน เช่น ยางพารา ทุเรียน ลางสาด มะพร้าว เป็นต้น โดยปลูกสลับกันไปเรื่อย ๆ ไม่ได้ปลูกพืชชนิดใดชนิดหนึ่งเพียงอย่างเดียว เมื่อได้เก็บเกี่ยวผลผลิตจากนั้นชาวบ้านจึงนำพืชผลทางการเกษตรเหล่านี้ไปจำหน่ายที่ตลาดบริเวณถนนคด อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง ซึ่งเป็นตลาดแห่งเดียวในสมัยนั้น ด้วยวิธีการเดินเท้าเป็นระยะทาง ประมาณ 9 กิโลเมตร โดยจะมีชาวจีนหรือพ่อค้าซีรลจากรยานมาจากตัวเมืองตรัง เพื่อมารับซื้อผลผลิตทางการเกษตรจากชาวบ้านในแถบนั้น และชาวบ้านก็จะซื้อของใช้ที่จำเป็นกลับมาในชุมชนเช่น กะปิ อาหารทะเล ส่วนเนื้อสัตว์อื่น ๆ และพืชต่าง ๆ ชาวบ้านจะหาได้จากป่าชุมชนเอง นอกจากการสัญจรทางเท้าแล้ว ชาวบ้านยังมีการสัญจรทางเรือ โดยเดินเท้าไปขึ้นเรือที่ทำเรือโหละคล้า ซึ่งเป็นตำบลใกล้เคียง มีลำคลองเหมาะแก่การสัญจรทางเรือ เพื่อเดินทางต่อไปยังตัวอำเภอย่านตาขาว ในอดีตอำเภอย่านตาขาวมีท่าเทียบเรือที่มีการติดต่อซื้อขายกันอย่างเป็นกิจจะลักษณะ ทั้งพ่อค้าชาวจีนที่อาศัยอยู่เป็นจำนวนมากในจังหวัดตรัง และการค้าขายกับต่างประเทศ จังหวัดตรังเป็นจังหวัดที่มีประวัติศาสตร์ที่สำคัญแห่งหนึ่ง มีความเจริญทางด้านเศรษฐกิจและติดต่อค้าขายกับต่างประเทศทางทะเลมาแต่โบราณ

ภาพที่ 3 กิจกรรมการท่องเที่ยวชุมชนบ้านลำขนุน

ลักษณะการแสดงโนราโกลนสามารถแสดงได้ทุกงานทั้งงานมงคลและงานอวมงคล โดยมีค่าใช้จ่ายในการแสดง ประมาณ 15,000-20,000 บาท โดยผู้รับผิดชอบการแสดงต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายทั้งไปและกลับด้วย การแสดงโนราโกลนในงานมหรสพแสดงในที่โล่งซึ่งผู้ชมสามารถร่วมสนุกสนานได้เต็มที่ โดยผู้ชมนั่งกับพื้นและร่วมเชียร์ ถ้าโนราโกลนร้องบทตลกพอใจก็จะให้เงินรางวัล

ภาพที่ 4 การแสดงมโนราชมุขมบ้านลำขนุน

ภาพที่ 5 การพักรับประทานอาหารชุมชนบ้านลำขนุน

การวิเคราะห์องค์ประกอบการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย บ้านลำขนุน

สำหรับการวิเคราะห์องค์ประกอบการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย ในครั้งนี้ใช้แนวคิดองค์ประกอบของ กุลวลี ละม้ายจิ้น (2552: 5-6) ที่กล่าวว่า การท่องเที่ยวจะประสบความสำเร็จได้นั้น แหล่งท่องเที่ยวจะต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญ 5 ประการ หรือที่เรียก 5AS ได้แก่ ความดึงดูดใจ (Attraction) ความสามารถในการเข้าถึง (Accessibility) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenity) ที่พัก (Accommodation) กิจกรรม (Activity) ซึ่งเมื่อนำแนวคิดองค์ประกอบการท่องเที่ยว 5 องค์ประกอบ

มาวิเคราะห์ทราบว่า การท่องเที่ยววิถีถิ่นชุมชนบ้านลำขนุนมีการดำเนินการในแต่ละองค์ประกอบดังต่อไปนี้

1. องค์ประกอบด้านความดึงดูดใจ ชุมชนบ้านลำขนุนมีทรัพยากรที่ดึงดูดใจมากมาย เช่น ทรัพยากรน้ำซึ่งเป็นจุดแข็งสำคัญจนทำให้เกิดโครงการผลิตกระแสไฟฟ้าพลังน้ำขึ้น ซึ่งโครงการดังกล่าวเกิดขึ้นเพื่อเป็นการสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนนาซุ่มเห็ด แหล่งท่องเที่ยวภูผาหมอก ซึ่งภูมิศาสตร์คล้ายคลึงกับภูกระดึง จังหวัดเลย อากาศหนาวเย็นตลอดปีมีพรรณไม้หลากหลาย ป่ามีความอุดมสมบูรณ์ ผลผลิตเด่นของชุมชน น้ำผึ้งโพรงน้ำมันมะพร้าวสกัดเย็น มะนาวศรีทองดำ (รสเปรี้ยวอมหวาน เปลือกบาง สามารถทานได้ทั้งเปลือก) หนั่งตะลุงแกะสลัก

2. องค์ประกอบด้านความสามารถในการเข้าถึง ชุมชนบ้านลำขนุนเป็นชุมชนที่ตั้งอยู่ในเขตอำเภอย่านตาขาว จังหวัดตรัง อยู่ห่างจากตัวเมืองจังหวัดตรัง ประมาณ 25 กิโลเมตร และห่างจากอำเภอย่านตาขาว ประมาณ 16 กิโลเมตร สามารถใช้รถยนต์ส่วนตัวเข้าถึงพื้นที่หน่วยงานที่รับผิดชอบมีการปรับปรุงเส้นทางอยู่เสมอ

3. องค์ประกอบด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ชุมชนบ้านลำขนุนมีสิ่งอำนวยความสะดวกด้านโครงสร้างพื้นฐานครบทุกอย่างไม่ว่าจะเป็น ไฟฟ้า ประปา ถนน ระบบสื่อสารต่าง ๆ ที่มีพลังงานไฟฟ้าที่ชุมชนสร้างขึ้นเอง ระบบประปาธรรมชาติ และมีสัญญาณ Internet Wifi คอยอำนวยความสะดวกให้นักท่องเที่ยว

4. องค์ประกอบด้านที่พัก ชุมชนบ้านลำขนุนมีบริการด้านที่พักทั้งที่เป็นแบบโฮมสเตย์ แต่ชุมชนจะจำกัดนักท่องเที่ยว เนื่องจากกฎระเบียบภายในชุมชนและมีที่พักภายนอก คอยอำนวยความสะดวกซึ่งอยู่ไม่ไกลจากพื้นที่

5. องค์ประกอบด้านกิจกรรม ชุมชนบ้านลำขนุนมีกิจกรรมที่โดดเด่นทั้งด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติ เช่น การล่องเรือ การเดินป่า ภูผาหมอก และด้านวัฒนธรรม เช่น มโนราห์โกรน ที่เป็นเอกลักษณ์ด้านภูมิปัญญาของที่นี่

ปัจจัยเงื่อนไขการดำรงอยู่ของชุมชนบ้านลำขนุน

สำหรับปัจจัยเงื่อนไขที่ทำให้ชุมชนบ้านลำขนุนยังคงดำรงอยู่ได้ตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งปัจจุบัน สืบเนื่องมาจากปัจจัยหรือเงื่อนไข 7 ประการ ดังต่อไปนี้

1. การส่งเสริมและสนับสนุนขององค์การบริหารส่วนตำบลย่านตาขาว การดำรงอยู่ของการท่องเที่ยววิถีถิ่นชุมชนบ้านลำขนุน ปัจจัยหรือเงื่อนไขประการหนึ่งคือ การส่งเสริมและการสนับสนุนของ องค์การบริหารส่วนตำบลย่านตาขาว ทั้งนี้เนื่องจากชุมชนนาซุ่มเห็ดเป็นชุมชนที่มีความพร้อมทั้งด้านทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรมนุษย์ ทุนในชุมชน ชาวบ้านและผู้นำชุมชนมีความเข้มแข็งจึงได้รับการสนับสนุนจาก องค์การบริหารส่วนตำบลย่านตาขาวเป็นอย่างดี

1.1 การพัฒนาศักยภาพผู้นำและกลุ่มต่างในชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบล ยานตาขาว มีแผนงานโครงการต่าง ๆ เกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพผู้นำและกลุ่มต่าง ๆ อยู่เสมอ เช่น การศึกษาดูงานชุมชนอื่น ๆ ที่ประสบผลสำเร็จ การอบรมกลุ่มอาชีพต่าง ๆ

1.2 การส่งเสริมประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวภายในชุมชนลำขนุน นอกจากการพัฒนาส่งเสริมศักยภาพทรัพยากรคนแล้ว ยังมีการส่งเสริมโดยการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวให้เป็นที่รู้จักมากขึ้น

2. ชุมชนลำขนุนมีทรัพยากรที่อุดมสมบูรณ์ของดิน น้ำและป่าไม้ชุมชนมีวิถีชีวิตที่เรียบง่าย ทำไร่ ทำสวน ปลูกผัก ชาวบ้านมีการจัดการและมีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ ทั้งชุมชนและชาวบ้านมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับทรัพยากรธรรมชาติ โดยผ่านวิถีชีวิตด้านต่าง ๆ ของชุมชน ชุมชนใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับป่ามาอย่างช้านาน ชาวบ้านมีความรักความหวงแหนทำให้ทรัพยากรธรรมชาติและผืนป่ายังคงความงามตามธรรมชาติและรวมไปถึงภูมิปัญญาความเชื่อของบรรพบุรุษ การดำเนินชีวิตของชาวบ้านในการอยู่ร่วมกับธรรมชาติโดยไม่ต้องทำลายทรัพยากรธรรมชาติ

3. การนำทรัพยากรในชุมชนมาประยุกต์ใช้ร่วมกับการท่องเที่ยว สิ่งสำคัญที่ทำให้การท่องเที่ยวยังคงดำรงอยู่ คือทรัพยากรในชุมชนเป็นจุดเด่นจุดแข็งของชุมชน เช่น ป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์ วัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิมที่ชาวบ้านและผู้เฒ่าผู้เฒ่านำมาประยุกต์โดยการใช้ทุนที่มีเหล่านี้ในชุมชนให้เกิดประโยชน์ร่วมกับบริหารจัดการทรัพยากร

4. การบริหารจัดการที่เข้มแข็งในชุมชนมีการวางแผนบริหารที่เข้มแข็ง ผู้นำมีความเข้มแข็งการแบ่งงานให้เหมาะกับคนมีการพัฒนาทักษะให้เพิ่มขึ้นอยู่เสมอโดยการศึกษาดูงานพื้นที่อื่น ๆ

5. ผู้นำชุมชนและความเข้มแข็งขององค์กรในชุมชน โดยผู้นำจะคอยกระตุ้นให้ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานต่าง ๆ ของชุมชน

6. ความสัมพันธ์และจิตสำนึกร่วมของชาวบ้านในชุมชนโดยชาวบ้านส่วนใหญ่ในชุมชนต่างเป็นเครือญาติจึงทำให้ความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด ทำให้ต่างเข้ามามีส่วนร่วมกับชุมชนอย่างสม่ำเสมอ

7. อัตลักษณ์และความโดดเด่นของชุมชนบ้านลำขนุน ชุมชนบ้านลำขนุนมีความโดดเด่นในด้านการเรียนรู้ระดับประเทศ ทั้งเป็นต้นแบบแหล่งเรียนรู้เรื่องไร่นาสวนผสม ที่นำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้กับชุมชนวิถีเกษตร นอกจากนี้ยังมีจุดเด่นของทรัพยากรธรรมชาติที่สวยงาม เช่น ภูเขาหมอก มีกิจกรรมพายเรือคายัค สามารถล่องไปตามลำคลองพิกุล ซึ่งเป็นลำคลองสายหลักที่มาบรรจบกันกับคลองขนุน น้ำตกสายรุ้ง คลองลำไ้ คลองลำปิ่นะ ระยะทางกว่า 8 กิโลเมตร ตลอดเส้นทางจะสัมผัสบรรยากาศชื่นชมธรรมชาติ สายน้ำใส ธรรมชาติในสวนยางพาราสลบสวนผลไม้ตลอดริมสองฝั่งคลอง นอกจากนี้บ้านลำขนุนยังมีจุดเด่นที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชนคือ ศิลปวัฒนธรรม

อย่างมโนราห์ และหนังตะลุง มีกิจกรรมเรียนรู้เชิงวัฒนธรรม คือการแกะสลักหนังตะลุง ที่กลุ่มนักท่องเที่ยวสามารถเรียนรู้ลงมือทำได้

ผลที่เกิดจากการท่องเที่ยววิถีถิ่นชุมชนบ้านลำขนุน ในที่นี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาจากเอกสาร งานวิจัยต่าง ๆ จากการลงพื้นที่ศึกษาข้อมูลจากพื้นที่จริง เพื่อทำให้ถึงผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวต่อชุมชนบ้านลำขนุน ทั้งด้านเศรษฐกิจชุมชน ด้านการบริหารจัดการชุมชน ด้านสังคมและวัฒนธรรม ด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น

1. ด้านเศรษฐกิจชุมชน พบว่าชุมชนบ้านลำขนุนมีทรัพยากรธรรมชาติที่มีความอุดมสมบูรณ์ มีแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลาย มีความเข้มแข็ง ชุมชนบ้านลำขนุนจัดการการท่องเที่ยวด้วยชุมชนเอง ผู้นำและชาวบ้านมีความสามัคคี ทำให้เกิดความพร้อมในการดำเนินกิจกรรมทางการท่องเที่ยว ทั้งเชิงเกษตรและเชิงนิเวศน์ ภายใต้การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จนได้รับรางวัลด้านการขับเคลื่อนกรรมการหมู่บ้านตามโครงการยอดคนดีศรีตรังเมืองแห่งความสุข ประจำปี 2556 ในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน เน้นการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ซึ่งเป็นเจ้าของทรัพยากรธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลาย ชาวบ้านร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ โดยสมัครใจ ทำกิจกรรมที่ตนเองถนัด เช่น งานด้านที่ปัก คือแบบโฮมสเตย์ มีทั้งหมด 4 หลัง พักได้ 25 คน การทำอาหารทำจากผลผลิตจากสวนเกษตรพอเพียงของชาวบ้าน

1.1 การท่องเที่ยววิถีถิ่นชุมชนบ้านลำขนุน ก่อให้เกิดการสร้างงานอาชีพ การท่องเที่ยววิถีถิ่นของชุมชนบ้านลำขนุน

1.2 การท่องเที่ยววิถีถิ่นชุมชนบ้านลำขนุนก่อให้เกิดการนำอัตลักษณ์ของชุมชนมาเผยแพร่ การท่องเที่ยวที่เกิดขึ้น ทำให้เกิดการนำอัตลักษณ์ของชุมชนมาเผยแพร่ทั้งด้านทรัพยากรธรรมชาติ ด้านอาชีพ ด้านภูมิปัญญา จากทรัพยากรที่เป็นทุนในชุมชน นำมาประยุกต์กับการท่องเที่ยว ทำให้เกิดรายได้และผลผลิตที่เป็นทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นเอกลักษณ์ สามารถสร้างจุดเด่น สร้างรายได้ให้ชุมชน ทำให้เกิดการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ชุมชนบ้านลำขนุน

2. ด้านการบริหารจัดการชุมชน พบว่าการดำเนินการต่าง ๆ ถูกดำเนินการโดยคนในชุมชน โดยชุมชนมีการแต่งตั้งคณะกรรมการ ด้านการบริหารจัดการท่องเที่ยวชุมชน ซึ่งมาจากการจัดตั้งของคนในชุมชน มีการแบ่งงานตามความถนัดของแต่ละคน เพราะคนในชุมชนเข้าใจงาน เข้าใจพื้นที่มากที่สุด บ้านลำขนุนเป็นชุมชนหนึ่งที่ประสบความสำเร็จในด้านการบริหารจัดการชุมชน แม้การท่องเที่ยวจะมีทั้งด้านดีและไม่ดี แต่ชุมชนสามารถจัดการสิ่งเหล่านั้นได้ ทำให้คนในท้องถิ่นนั้นภาคภูมิใจในทรัพยากรของชุมชน

3. ด้านสังคมและวัฒนธรรม

3.1 การท่องเที่ยววิถีถิ่นชุมชนบ้านลำขนุน ก่อให้เกิดการพัฒนาศักยภาพอยู่เสมอ เช่น ด้านการประกอบอาชีพ ที่นำการเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ให้เข้ากับชุมชน เช่น

การพัฒนาสายพันธ์มะนาว การพัฒนาฝีมือในกลุ่มอาชีพต่าง ๆ เช่น กลุ่มทำเครื่องแกง ทำขนม ชาวบ้านมีความต้องการและเต็มใจที่จะพัฒนาตนเองให้มีความรู้เพิ่มขึ้น กล้าคิด กล้าทำ กล้าแสดงออก กล้าที่จะพูด ชาวบ้านได้ฝึกฝนและเรียนรู้การทำงานเป็นทีม

3.2 การท่องเที่ยววิถีถิ่นชุมชนบ้านลำขุนก่อให้เกิดการเสริมสร้างความสัมพันธ์ อัยาศัยที่ดี จากการสัมภาษณ์ชาวบ้านพบว่าแต่ก่อนสมัยที่มีการท่องเที่ยวเกิดขึ้นใหม่ ๆ ชาวบ้านยังไม่ชินกับคนต่างถิ่นที่เข้ามาในหมู่บ้าน ชาวบ้านมักจะ (ແ່່คน) ไม่รับแขกบ้านแขกเมืองคนแปลกหน้า แต่เมื่อเวลาผ่านไปชาวบ้านเริ่มชินกับนักท่องเที่ยวที่มีจำนวนมากขึ้นทุกวัน เริ่มปฏิบัติตัวกลมกลืน เสมือนเป็นคนในชุมชนและคนในครอบครัว และเกิดความสัมพันธ์อันดีต่อกัน เพราะกิจกรรมการท่องเที่ยวเป็นเพียงกิจกรรมเสริม หรืออาชีพเสริมของชุมชน และการท่องเที่ยววิถีถิ่นนี้ไม่ได้รบกวนเวลาส่วนตัว ชาวบ้านดำเนินกิจกรรมประจำวันตามปกติ

4. ด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ พบว่าชุมชนบ้านลำขุนได้ให้ความสำคัญและทรัพยากรน้ำเป็นจุดแข็งที่สำคัญ จึงทำให้เกิดโครงการผลิตกระแสไฟฟ้าพลังน้ำขึ้น โครงการดังกล่าวเป็นการคืนรายได้ให้กับน้ำคืนรายได้ให้กับธรรมชาติ และชาวบ้านให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างต่อเนื่อง เพราะชาวบ้านมองว่าทรัพยากรเหล่านี้ได้สร้างรายได้ สร้างอาชีพ สร้างชีวิตให้แก่ชาวบ้าน จึงต้องช่วยกันอนุรักษ์ทรัพยากรให้มิใช่ถึงรุ่นลูกรุ่นหลาน ทำให้ชาวบ้านต้องตั้งกฎกติกาของหมู่บ้านในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ

5. ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น พบว่านอกเหนือจากทรัพยากรธรรมชาติป่า ป่าต้นน้ำ ระบบน้ำ และแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ชุมชนบ้านลำขุนยังมีวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น คือการแกะหนังตะลุง มโนราห์ จากปัญญาดั้งเดิม ที่บรรพบุรุษสั่งสมมา ได้มีการสืบทอดให้รุ่นลูกหลาน จากความรู้ที่ฝังในตัวตน (Tacit Knowledge) สู่ความรู้ที่ชัดแจ้ง (Explicit Knowledge) แสดงให้เห็นถึงการจัดการความรู้ของชุมชน จากที่เล่ากันปากต่อปาก เช่น ภูมิปัญญาสมุนไพรของชุมชนได้มีการจดบันทึกทำเป็นแหล่งเรียนรู้ชุมชน เอกสาร ซึ่งการท่องเที่ยวแบบวิถีถิ่นจะช่วยฟื้นฟู และส่งเสริมทางภูมิปัญญาและวัฒนธรรม เพื่อส่งเสริมความเป็นอัตลักษณ์ของชุมชนที่จะดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาเรียนรู้ ตลอดจนสร้างรายได้ที่เกิดจากการท่องเที่ยววิถีถิ่น เช่น การฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับหนังตะลุง มโนราห์ โดยใช้การท่องเที่ยวเป็นตัวกลางในการสืบทอดวัฒนธรรม

วิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศของชุมชนบ้านลำขุน

วิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ของชุมชนบ้านลำขุน ได้แก่ การมีส่วนร่วมของชุมชน ซึ่งชุมชนบ้านลำขุนเป็นชุมชนที่เข้มแข็ง มีการตั้งคณะทำงานจากคนภายในชุมชน คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานการท่องเที่ยว กิจกรรมต่าง ๆ ภายในชุมชนบ้านลำขุน และยังให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นสำคัญ ตลอดจนการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของกลุ่มต่าง ๆ

ที่มีอยู่ในชุมชนอย่างทั่วถึง ตลอดจนชาวบ้านจะมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุต่าง ๆ ของชุมชน ผ่านการประชุมประจำเดือนของชุมชน ผู้นำชุมชนและคณะกรรมการชุมชนจะมีส่วนร่วมในการวางแผนงานหรือโครงการต่าง ๆ เพราะชาวบ้านกลุ่มนี้เป็นคนในพื้นที่ จึงรู้จักสภาพบริบทของชุมชนเป็นอย่างดี และให้สมาชิกร่วมกันแสดงความคิดเห็นพร้อมข้อเสนอแนะ และทุกคนจะมีส่วนร่วมในการดำเนินการตามแผนที่วางไว้ และร่วมกันประเมินผลการดำเนินการต่อไป อย่างไรก็ตามชาวบ้านให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมเป็นอย่างดี และกระบวนกรต่าง ๆ ที่ได้กล่าวมานั้น เป็นส่วนหนึ่งของวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศของชุมชนบ้านลำขนุน

2. ผลการศึกษาการท่องเที่ยวยุติธรรม วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะจากพื้นที่ปฏิบัติการวิจัย 4 พื้นที่ได้แก่

ส่วนที่ 1 ชุมชนลีเล็ด อำเภอพนมพิณ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ส่วนที่ 2 ชุมชนคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ส่วนที่ 3 ชุมชนบ้านคลองยัน อำเภอวิภาวดี จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ส่วนที่ 4 ชุมชนบ้านเขาเทพพิทักษ์ อำเภอบ้านตาขุน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ส่วนที่ 1 ผลการศึกษาการท่องเที่ยวยุติธรรม วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะ สำหรับรายละเอียดเกี่ยวกับชุมชนลีเล็ด หมู่ที่ 4 ตำบลลีเล็ด อำเภอพนมพิณ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ประวัติชุมชน/ที่ตั้งชุมชน

ในสมัยที่มีหัวเมืองไชยาเป็นศูนย์กลางการปกครอง ขึ้นตรงกับกรุงศรีอยุธยา (ก่อนพ.ศ.2439) พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (ร.5) ทรงเสด็จไปบ้านดอน (ทางเรือ) แล้วเจอกับพายุฝน จึงทรงเสด็จไปตาม คลองสายนี้ ทำให้ชาวบ้านเข้าใจว่าเป็นคลองลัด จึงได้ชื่อเรียกชื่อคลอง สายนี้ว่า “คลองลัด” ชาวบ้านในคลองลัด ซึ่งส่วนใหญ่มีอาชีพทำไร่ข้าว จึงมีชาวจีนล่องเรือมา รับซื้อข้าวอยู่เป็นประจำ ชาวจีนจึงเรียก คลองลัด เพี้ยนไปเป็น คลอง เล็ด สมัย ร.5 ทรงปฏิรูประบบการปกครองท้องถิ่น โดยรวมอำนาจเข้าส่วนกลาง ทรงริเริ่มระบบการปกครองแบบ หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และจังหวัดในปี พ.ศ.2445 มีการตั้งเป็นตำบลลีเล็ด มีขุนลีเล็ดลัทธกิจ (นาค ธดากุล) เป็นกำนันคนแรก แต่เดิมชาวบ้านมีอาชีพทำไร่ข้าวปนกับสวนมะพร้าว เริ่มหันมาทำนา การทำไร่จึงหมดไปในช่วงนี้ ส่วนในคลองชาวบ้านไม่กล้าลงไปหาปลา เพราะมีจระเข้ชุกชุมมาก ชาวบ้านที่อยู่ริมคลองต้องใช้ไม้กั้นเป็นคอก เพื่อลงไปอาบน้ำ ต่อมาไม่นานมี พวกแขกมารับซื้อจระเข้ ชาวบ้านจับจระเข้ขายจนหมด ในที่สุดก็สูญพันธุ์ เมื่อในคลองไม่มีจระเข้ชาวบ้านก็เริ่มหันมาทำอาชีพประมงพื้นบ้าน พื้นที่ที่เป็นนาข้าวกลายเป็นสวนมะพร้าวจนถึงปัจจุบัน อาชีพที่สำคัญของชาวลีเล็ดก็คือ การทำประมงกับสวนมะพร้าว ที่ตั้งชุมชน: กลุ่มชุมชนลีเล็ดนำเที่ยวเพื่อการอนุรักษ์ 109 หมู่ที่ 5 ตำบลลีเล็ด อำเภอพนมพิณ จังหวัดสุราษฎร์ธานี 84130

สภาพทั่วไปของตำบลลีเล็ดจะเป็นที่ราบลุ่ม มีแม่น้ำไหลผ่านและบางส่วนอยู่ติดกับทะเล มีน้ำเค็มท่วมถึง เป็นพื้นที่ที่มีสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ ในอดีตแต่ละหมู่บ้านจะใช้เส้นทางทางน้ำในการสัญจรไปมา ซึ่งนับว่ามีเป็นร้อยสายเพราะลักษณะสภาพพื้นที่ที่เป็นเช่นนั้น ทำให้ประชากรที่อาศัยบริเวณที่ราบต่ำ ประกอบอาชีพทำสวนมะพร้าวสวนผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่ติดกับทะเลจะทำประมงพื้นบ้านเป็นอาชีพ นอกจากอาชีพการทำสวนมะพร้าวและประมงพื้นบ้านแล้ว ในปัจจุบันยังมีการทำนาทำไร่ร่วมด้วย ในตำบลลีเล็ดมีวัดอยู่ 5 วัดด้วยกัน คือ วัดบางใหญ่ วัดบางปลา วัดบางบุตร วัดคลองกอ และวัดตรีธาราราม มีโรงเรียนระดับชั้นประถมศึกษา 3 โรงเรียน คือ โรงเรียนวัดบางปลา โรงเรียนวัดตรีธารารามและโรงเรียนบ้านคลองราง ในปัจจุบันลีเล็ดเป็นตำบลที่มีความเจริญมากขึ้น จากที่เคยสัญจรกันทางน้ำก็เปลี่ยนมาใช้รถแทนมีถนนตัดใหม่เกิดขึ้นหลายสาย เชื่อมโยงอำเภอต่าง ๆ กับลีเล็ดให้มีความสะดวกขึ้น บ้านผู้คนจากที่เคยตั้งอยู่ริมแม่น้ำลำคลองได้เคลื่อนย้ายมาสร้างใกล้ถนน แต่ยังคงมีความเป็นวิถีชนบท (รายงานประจำปีองค์การบริหารส่วนตำบลลีเล็ด 2559)

อาชีพหลักของชุมชน

ทำสวนมะพร้าว ทำสวนปาล์ม น้ำมัน เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ประมงพื้นบ้าน ค้าขาย

ภาพที่ 6 อาชีพหลักของชุมชนลีเล็ด

ภาพที่ 7 ป้ายบอกทางและที่อยู่แหล่งท่องเที่ยววิถีเลือด

วัฒนธรรมประเพณี / เอกลักษณ์ อัตลักษณ์ชุมชน

ประเพณีสวดหมุ่มบ้าน จบปี จบเดือน ประเพณีวันสวดคลอง ประเพณีงานชักพระ-ทอดผ้าป่า วิถีชีวิตชาวประมงพื้นบ้าน

1. วันขึ้นปีใหม่ 1 ม.ค. ของทุกปี ชาวบ้านจะนำอาหารไปทำบุญตักบาตรที่วัด เพื่อเสริมสิริมงคลให้ตนเอง และอุทิศส่วนกุศลให้กับผู้ล่วงลับไปแล้ว นักท่องเที่ยวสามารถร่วมทำบุญกับชาวบ้านได้
2. วันมาฆบูชา ขึ้น 15 ค่ำ เดือน 3 เข้าทำ บุญตักบาตร เย็นร่วมกันเวียนเทียน เพื่อทำบุญและสืบทอดประเพณีสำคัญทางพุทธศาสนา
3. วันสงกรานต์ วันที่ 13-15 เมษายน ของทุกปี ตอนเช้าทำบุญตักบาตร หลังจากเสร็จพิธี มีการสงน้ำพระ รดน้ำดำหัวคนเฒ่าคนแก่ สาดน้ำสงกรานต์เพื่อแสดงความเคารพนับถือผู้หลักผู้ใหญ่ สืบทอดประเพณี
4. วันจบบีจบเดือน วันแรม 14 ค่ำ เดือน 5 มีการทำบุญตักบาตร การละเล่นพื้นบ้าน เล่นสะบ้า เล่นหญิงไหว้ชายรำ ปัจจุบันมีการแข่งป็นเสาน้ำมัน แข่งพายเรือหัวใบท้ายบอด พายกระทะ ชักเขยอ เป็นการฉลองส่งท้ายปีเก่าต้อนรับปีใหม่ไทย
5. วันวิสาขบูชา ขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6 วัน เช้านำอาหารไปทำบุญตักบาตร และเวียนเทียน
6. วันอาสาฬหบูชา ขึ้น 15 ค่ำ เดือน 8 มีการตักบาตร เวียนเทียน
7. วันสวดคลอง นิยมทำในเดือน 6 ของทุกปี เช้าชาวบ้านทำแพเล็ก ๆ ด้วยกาบกล้วย แล้วให้คนในหมู่บ้านนำดอกไม้ธูปเทียนข้าวสาร เส้นผม เล็บ และเศษเสื้อผ้าใส่ลงในแพ นำไปลอยในคลอง เชื่อว่าเป็นการนำเอาสิ่งไม่ดีออกไปจากตัว ชาวบ้านเรียกแพนี้ว่า “เรือเจ้าเรือนาย” จากนั้น

นิมนต์พระสงฆ์ลงเรือเพื่อสวดทำพิธี ชาวบ้านจะขับเรือให้พระสงฆ์สวดไปตลอดทางในคลอง เป็นการสะเดาะเคราะห์ ขับไล่สิ่งชั่วร้ายออกจากคลอง

8. วันเข้าพรรษา วันแรม 1 ค่ำ เดือน 8 ชาวบ้านจะทำบุญตักบาตร นำเงินทอกระดาษดอกไม้ไปวัด ทำพิธีในโบสถ์ เพื่อทำบุญส่งพระเข้าจำพรรษา เนื่องจากเป็นฤดูกาลเพาะปลูก ไม่เหมาะที่พระจะออกบิณฑบาต

9. วันรับตายาย (รับเปรต) วันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 10 เชื่อว่าเป็นวันที่ยมทูตปล่อยวิญญาณบรรพบุรุษกลับมารับส่วนบุญจากลูกหลาน โดยการนำอาหารคาวหวาน ดอกไม้ ธูปเทียน ผลไม้ และขนมประจำท้องถิ่น ไปทำบุญ เป็นวันที่ลูกหลานพบปะกัน

10. วันส่งตายาย (ส่งเปรต) วันแรม 15 ค่ำ เดือน 10 ชาวบ้านจะให้ความสำคัญกับวันส่งมากกว่าวันรับ โดยจะเตรียมอาหาร ที่นิยม คือ ข้าวสวย ผัดเปรี้ยวหวาน ทอดมัน แกงส้ม สะตอดอง แกงจืด ขนมหวาน เช่น ทองหยิบ ทองหยอด ฝอยทอง ขนมที่ขาดไม่ได้ คือ รั้งนก ขนมไส้เค็ม ขนมลา ขนมเทียน ขนมต้ม ผลไม้ต่าง ๆ เลี้ยงพระเพล ร่วมรับประทานอาหาร ตอนบ่าย สวดบังสุกุลกระดูก ที่ขาดไม่ได้คือ การตั้งร้านเปรต เพื่อให้วิญญาณที่ไม่มีญาติมารับส่วนบุญ

11. วันออกพรรษา วันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 11 ทำบุญตักบาตร เพื่อวันที่สิ้นสุดการจำพรรษาของพระสงฆ์

12. งานซักพระทอดผ้าป่า แรม 1 ค่ำ เดือน 11 ก่อนวันงาน ชาวบ้านร่วมกับพระสงฆ์ ทำเรือพนมพระ และรถพนมพระ ค็นวันพระ 15 ค่ำ ทำพิธีสวดสมโภชเรือพนมพระ ตกแต่งพุ่มผ้าป่า แรม 1 ค่ำ นิมนต์พระสงฆ์ลงเรือ เพื่อประพรมน้ำมนต์ให้กับชาวบ้าน เมื่อถึงอำเภอเมือง ก็เอารถพนมพระร่วมขบวนแห่ไปทั่ว เมือง

13. วันลอยกระทง ขึ้น 15 ค่ำ เดือน 12 จะทำเพื่อขอขมาเจ้าแม่คงคาและสะเดาะเคราะห์

ภาพที่ 8 ประเพณีการตักบาตรชุมชนลีเล็ด

14. ลิเกป่าคณะลิเกป่ามีหัวหน้ากลุ่มชื่อ นายจรัส กลีบแดง อายุ 78 ปี ฝึกเล่นลิเกป่ามาตั้งแต่อายุ 19 ปี มักนิยมเล่นในงานวัด งานศพ ในคืนหลังจากที่เผาศพแล้ว ลิเกป่าเล่นได้ทั้งกลางวันและกลางคืน เนื้อเรื่องที่เล่นส่วนใหญ่ เป็นเรื่องของสามัญชน นำมาจากวรรณคดีบ้าง ชาวบ้านแต่งเองบ้าง เช่น เรื่อง ทินกรรศมี มณีหยาดฟ้า จันทโครพ ตัวละครก็มีหลายตัว เช่น พระเอก นางเอก พระรอง นางรอง เจ้าเมือง นางเมือง ตัวร้าย แหก นางยักษ์ โจร เสนาอำมาตย์ ตาเจ้า แม่ชี ตัวตลก ฤาษี ส่วนเครื่องแต่งกายก็แตกต่างกันไป เช่น ผู้หญิงจะนุ่งผ้าลาย เสื่อยัด กรองคอ ลูกปัด ซฎา ต่างหู สร้อยคอ ส่วนผู้ชายนุ่งโจงกระเบน เสื่อยัด กรองคอ ลูกปัด ผ้าคาดพุง ส่วนฤาษี จะใส่ชุดฤาษีไม้เท้า และมีหมวกฤาษี เครื่องดนตรีที่ใช้ก็มี รำมะนา โหม่ง ฉิ่ง

ภาพที่ 9 ป่าโกงกางชุมชนลีเล็ด

ภาพที่ 10 ทศนียภาพป่าชายเลนลีเล็ด

ภาพที่ 11 การเย็บจากทำหลังคาชุมชนลีเล็ด

ภาพที่ 12 ระบบนิเวศ

ภาพที่ 13 บ้านพักโฮมสเตย์กลางทะเลชุมชนลีเล็ด

ภาพที่ 14 กลุ่มอาชีพทำบายาสูบชุมชนลีเล็ด

การวิเคราะห์องค์ประกอบการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย ชุมชนลีเล็ด

สำหรับการวิเคราะห์องค์ประกอบการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในครั้งนี้ ใช้แนวคิดองค์ประกอบของ กุลวลี ละม้ายจีน (2552 : 5-6) ที่กล่าวว่าการท่องเที่ยวจะประสบความสำเร็จได้นั้น แหล่งท่องเที่ยวจะได้มีองค์ประกอบที่สำคัญ 5 ประการ หรือที่เรียก 5AS ได้แก่ ความดึงดูดใจ (Attraction) ความสามารถในการเข้าถึง (Accessibility) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenity) ที่พัก (Accommodation) กิจกรรม (Activity) ซึ่งเมื่อนำแนวคิดองค์ประกอบการท่องเที่ยว 5 องค์ประกอบมาวิเคราะห์ทราบว่า การท่องเที่ยววิถีถิ่นชุมชนลีเล็ดมีการดำเนินการในแต่ละองค์ประกอบดังต่อไปนี้

1. องค์ประกอบด้านความดึงดูดใจ การได้มาสัมผัสบรรยากาศนั่งเรือชมลำคลองพูนพิน ซึ่งสองข้างทางเต็มไปด้วยป่าชายเลนสีเขียว ซึ่งที่นี่ได้ชื่อว่าอเมซอลเมืองไทยของชุมชนลีเล็ด ไม่ใช่ได้มาเพราะพูดเกินไป แต่สิ่งที่เห็นนั้นมันสวยงามมาก ลีเล็ดเป็นชุมชนชาวเลที่ผูกพันกับป่าชายเลนและอ่าวบ้านดอนโดดเด่นตรงเป็นจุดรับน้ำจืดมากที่สุดแห่งหนึ่งของประเทศ (รับน้ำมาจากแม่น้ำตาปี) ลีเล็ดจึงมีความหลากหลายทางธรรมชาติ จากการสัมภาษณ์พบว่า

“เมื่อก่อนป่าชายเลนที่ชุมชนลีเล็ดประสบปัญหาทรุดโทรมเยอะจนกระทั่งเกิดการรวมกลุ่มอนุรักษ์ขึ้นมาตั้งแต่ปี 2548 นับจากวันนั้นป่าชายเลนก็เริ่มมีการฟื้นฟูเพิ่มขึ้นกว่า 2,000 ไร่ รวมปัจจุบันมีพื้นที่ป่าราว 8,000 ไร่ และยังคงขยายต่อไปเรื่อย ๆ ป่าชายเลนเหล่านี้แทบไม่ต้องปลูกเพิ่ม ขอเพียงแค่อนุรักษ์อย่าตัดทำลายก็พอเพราะที่นี่มีลักษณะพิเศษคือแผ่นดินรูกทะเลเมื่อล่องเรือออกไปจากลำคลองสู่อ่าวบ้านดอน เราจะเห็นวิถีชีวิตชาวประมงพื้นบ้านที่หลากหลาย ทั้งวางอวน จับปลา รวมถึงการทำปากซ้อน (ลักษณะคล้ายยอ) เพื่อดักกุ้งเคยอันเป็นวัตถุดิบสำหรับ

ทำสลุยอดกะปิ ซึ่งเป็นของดีของชุมชนลีเล็ด สำหรับการวางลอบปูดำถ้าได้ตัวเล็กเกินไปก็ปล่อยให้ปล่อยลงทะเลแต่ถ้าตัวใหญ่ ๆ ก็ส่งขายนอกจากนี้ยังมีสะพานศึกษาเส้นทางธรรมชาติอยู่หลายจุด”

ภาพที่ 15 วิถีชีวิตชาวประมงจับปลาชุมชนลีเล็ด

2. องค์ประกอบด้านความสามารถในการเข้าถึง กลุ่มชุมชนลีเล็ดนำเที่ยวเพื่อการอนุรักษ์ 109 หมู่ที่ 5 ตำบลลีเล็ด อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี 84130 การเดินทาง ให้มาตามถนนพุนพิน-สุราษฎร์ธานี 200 เมตร เลี้ยวซ้ายตามถนนจุลจอมเกล้าข้ามแม่น้ำตาปี แล้วกลับรถใต้สะพานข้ามรถไฟถึงสามแยกวัดดอนกฐิน อีก 1 กิโลเมตร แล้วเลี้ยวซ้ายไปตามถนนพุนพิน-ไชยาสายล่าง อีก 1.5 กิโลเมตร พอถึงสามแยกเลี้ยวขวาไปตามถนนทุ่งโพธิ์ลีเล็ด อีก 17 กิโลเมตร ก็ถึงชุมชน

3. องค์ประกอบด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ชุมชนลีเล็ดมีความพร้อมทั้งด้านการคมนาคมด้านที่พักและสิ่งอำนวยความสะดวกโครงสร้างพื้นฐาน เพราะชุมชนลีเล็ดเป็นชุมชนที่ไม่ไกลจากตัวเมืองได้ ชื่อว่าป่าในเขตเมือง การเดินทางสามารถเดินทางได้ทั้งทางรถทางเรือแล้วแต่ความสะดวกของนักท่องเที่ยว

4. องค์ประกอบด้านที่พัก ชุมชนลีเล็ดมีจุดเด่นด้านที่พักโฮมสเตย์และสัมผัสชีวิตชาวบ้านเมื่อมาพักที่ชุมชนลีเล็ดนักท่องเที่ยวรู้สึกอบอุ่นและประทับใจ เพราะชาวบ้านชุมชนลีเล็ดเป็นกันเองและใจดี ต้อนรับอย่างเป็นกันเองด้วยวงเถิงกลองยาวบรรเลงเป็นรางวัลพื้นบ้าน อีกทั้งที่นี่ยังมีที่พัก โฮมสเตย์ชุมชนลีเล็ด (มี 12 หลัง) ที่ทำให้นักท่องเที่ยวได้ใกล้ชิดและเรียนรู้วิถีคนท้องถิ่นไปพร้อมกัน แบบไม่ต้องรีบร้อน ค่อย ๆ เป็นค่อย ๆ ไปแบบสโลว์ไลฟ์ ซึ่งโฮมสเตย์ของที่นี่ได้รับรางวัลมาตรฐาน Home stay Thai อันดับที่ 2 ของประเทศ จากสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว ปี 2552 ยามเย็นนักท่องเที่ยวสามารถนั่งทานอาหารไปพร้อมกับเจ้าของบ้านและชมบรรยากาศของชุมชน

5. องค์ประกอบด้านกิจกรรม กิจกรรมการทำกะปิโดยความพิเศษของกะปิที่นี่คือการใช้กุ้งหัวมันแทนเคยซึ่งจะทำให้มีรสชาติหวานกว่ากะปิทั่ว ๆ ไปการทำกะปಿನี้จะเริ่มจากนำกุ้ง

มาตากแดดเสร็จแล้วนำมาตำและใส่เกลือลงในสัดส่วน 1 : 10 กิโลกรัม ตำไปเรื่อย ๆ และหมักไว้ 2 วัน และนำมาตำต่ออีกก็จะได้กะปิแสนอร่อยนี้ ซึ่งชาวบ้านจะนำกะปิไปทำทั้งของคาวและของหวาน ตั้งแต่ น้ำพริก ไปจนถึง กะปಿನ้ำปลาหวาน

กิจกรรมปลูกป่าชายเลน เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ในชุมชนซึ่งจะมีการจัดกิจกรรมไว้สำหรับนักเรียน นักศึกษา การเรียนรู้วิถีชีวิต ห้อยเยียมชม กลุ่มอาชีพเสริมในชุมชน เช่น กลุ่มใบจาก กลุ่มกะปิ การประกอบกิจกรรมร่วมกับชาวบ้านตามวิถีชีวิตท้องถิ่น เช่น การร่วมออกเรือหาปลา ถีบกระดานจับปู การล่องเรือชมธรรมชาติ ระบบนิเวศน์ป่าชายเลน และลำคลองต่าง ๆ โดยจะลัดเลาะตามคูคลองของป่าชายเลนที่ทอดตัวยาวหลายกิโลเมตร เพื่อไปยัง จุดปลูกต้น โกงกาง ต้นไม้ชนิดนี้ถือว่าเป็นอีกหนึ่งพันธุ์ไม้ที่มีความสำคัญกับป่าชายเลน ต้นโกงกาง เป็นต้นไม้ที่มีรากยาวไปไกลซึ่งทำให้ดินเกาะกันจนกลายเป็นเกาะและยกให้พื้นดินบริเวณนั้นสูงขึ้น โดยกิจกรรมนั้นนอกจากจะได้ทำความดีแล้ว จะยังได้สัมผัสป่าชายเลนอย่างใกล้ชิดและอาจมีการเก็บ หอยจู้บแจงที่เกิดขึ้นตามหนองของต้นจากสด ๆ นอกจากนั้นยังมีทางเดินไปยัง Walkway ซึ่งเป็นอีกหนึ่งจุดชมวิวที่สามารถเดินเข้าไปในป่าเป็นระยะทางกว่า 2 กิโลเมตร ช่วงเวลาของน้ำ ขึ้น-น้ำ ลง

ภาพที่ 16 ทศนิยมภาพของชุมชนลีเล็ด

กิจกรรมนั่งเรือชมหิ่งห้อย ขึ้นเรือเพื่อเดินทางไปชมหิ่งห้อยซึ่งชุมชนลีเล็ดนี้เป็นที่ขึ้นชื่อว่ามีจำนวนหิ่งห้อยเยอะที่สุดในประเทศไทย ซึ่งจะได้พบเห็นนั่นคือแสงระยิบระยับของหิ่งห้อยที่กำลังรอคอยคู่ของตนเต็มต้นไม้ม จากหลากหลายจุดในลุ่มแม่น้ำแห่งนี้เรียกได้ว่าเป็นอีกหนึ่งไฮไลท์ที่สร้างความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยวเป็นจุดเด่นของการท่องเที่ยวชุมชน

ปัจจัยหรือเงื่อนไขของการดำรงอยู่ของชุมชนลีเล็ด

สำหรับปัจจัยเงื่อนไขที่ทำให้ชุมชนลีเล็ดยังคงดำรงอยู่ได้ตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งปัจจุบันสืบเนื่องมาจากปัจจัยหรือเงื่อนไข 4 ประการ ดังต่อไปนี้

1. ทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์ การมีทรัพยากรธรรมชาติและป่าชายเลนที่สมบูรณ์ เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ที่มีทั้งนักท่องเที่ยวที่ชอบแนวอนุรักษ์ นักศึกษา นักวิจัยต่าง ๆ เข้ามาศึกษาเพราะที่นี่ถือเป็นมหาลัยแห่งการเรียนรู้วิถีชาวประมง วิถีชุมชนบริเวณป่าชายเลน มีกิจกรรมต้องทำให้เรียนรู้มากมาย เช่น กิจกรรมปลูกป่าชายเลนที่นอกจากจะได้เรียนรู้แล้วยังได้ลงมือปฏิบัติ และยังเป็น การช่วยชุมชนอนุรักษ์อีกด้วย การเรียนรู้วิถีชีวิตชาวเล กินอาหารทะเลสด ๆ ซึ่งเป็นปัจจัยการดำรงชีพที่สำคัญที่สุดของการดำรงอยู่

2. การมีส่วนร่วมของชุมชนการมีส่วนร่วมทั้งภาคประชาชน ผู้นำ และชุมชน มีความสำคัญ ทำให้การท่องเที่ยวประสบความสำเร็จและดำรงอยู่ได้จนถึงปัจจุบันถ้าขาดส่วนหนึ่งส่วนใดไปก็คงไม่สำเร็จ จากเมื่อก่อนที่ชาวบ้านต่างคนต่างอยู่ทำมาหากินตามอิสระ เดียวนี้หันมาสนใจอาชีพเสริมการท่องเที่ยว สนใจชุมชนโดยสังเกตได้จากการเข้าร่วมประชุมประจำเดือนที่ เมื่อก่อนชาวบ้านไม่ค่อยสนใจ แต่เดี๋ยวนี้ชาวบ้านให้ความสนใจมากขึ้น

3. อัตลักษณ์และความแตกต่างการที่ชุมชนลีเล็ดมีทรัพยากรป่าชายเลนที่มีความแตกต่างจากที่อื่นคือ การมีพื้นที่ป่าชายเลนรูกทะเล 8,000 ไร่ ถือเป็นความอุดมสมบูรณ์ของชุมชน มีสัตว์น้ำมากมาย เช่น กุ้ง หอย ปู ปลา หอยแครง หอยขาว กุ้งที่ใช้ทำกะปิ ป่าชายเลนเหล่านี้มีต้นโกงกาง ต้นลำพู ต้นจาก ที่เกิดเองโดยธรรมชาติ ชาวบ้านแทบไม่ต้องปลูกเลย จากความอุดมสมบูรณ์ของระบบนิเวศน์ป่าชายเลนได้รับฉายาว่าเมซอนเมืองไทย

4. การประชาสัมพันธ์เนื่องจากชุมชนลีเล็ดมีจุดเด่นเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนที่อุดมสมบูรณ์มากเปรียบเหมือนมหาลัยแห่งการเรียนรู้ และชุมชนลีเล็ดยังไม่ไกลจากเมือง การคมนาคมสัญจรสะดวกง่ายต่อการเข้าถึง บวกกับมีมหาลัยสงขลานครินทร์กับมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี มาทำวิจัยลงพื้นที่บ่อยครั้ง จึงเป็นจุดสนใจและช่วยประชาสัมพันธ์เป็นอย่างดี ไม่ว่าจะเป็นรายการโทรทัศน์ วิทยุ ป้ายประชาสัมพันธ์ อินเทอร์เน็ตและFacebook ดังนั้น การประชาสัมพันธ์จึงมีความสำคัญที่ส่งผลให้การท่องเที่ยวชุมชนลีเล็ดประสบความสำเร็จและยังคงดำรงอยู่

ผลที่เกิดจากการท่องเที่ยววิถีถิ่นชุมชนลีเล็ด ในที่นี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาจากเอกสาร งานวิจัยต่าง ๆ จากการลงพื้นที่ศึกษาข้อมูลจากพื้นที่จริง เพื่อทำให้ถึงผลที่เกิดจากการท่องเที่ยว ต่อชุมชนคลองน้อย ทั้งด้านเศรษฐกิจชุมชน ด้านการบริหารจัดการชุมชน ด้านสังคมและวัฒนธรรม ด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

1. **ด้านเศรษฐกิจชุมชน** เมื่อนักท่องเที่ยวเดินทางถึงชุมชนลีเล็ด นักท่องเที่ยว จะได้รับการต้อนรับอย่างเป็นกันเองด้วยวงเถิดเทิงกลองยาวบรรเลงเป็นรางวัลพื้นบ้าน ชมจากออร์อย ขึ้นชื่อของชาวชุมชนลีเล็ด มีมัดคุเทศก์ท้องถิ่นและผู้นำชุมชนที่มาบอกเล่าเรื่องราวที่เกี่ยวกับชุมชนเมื่อสมัย ร.5 ท่าน ทรงเสด็จไปยังบ้านดอนทางเรือ และทรงเห็นว่าคลองสายนี้เป็นทางลัด จึงได้ชื่อว่า

คลองลัด และในสมัยที่ชาวจีนย้ายถิ่นฐานเข้ามาเป็นจำนวนมากซื้อนี้ได้เพี้ยนไปเป็นคลองเล็ด จนได้มาเป็นตำบลลีเล็ดในปัจจุบันหลังจากมีการปฏิรูปการปกครองท้องถิ่น ดังข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ชาวบ้านและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

“ผมเป็นชาวบ้านผมก็ตั้งใจที่ได้ต้อนรับนักท่องเที่ยว มีนักท่องเที่ยวเข้ามาเยอะผมก็ดีใจ เมื่อก่อนชุมชนที่นี่เป็นแค่ชุมชนชุมชนชาวเล ที่ทำอาชีพหาเข้ากินค้า ออกเรือหาปลา แต่พอมีการท่องเที่ยวเกิดขึ้น ก็เห็นได้ว่าชุมชนลีเล็ดมีคนรู้จักมากมาย มีชื่อเสียง นักท่องเที่ยวเยอะขึ้น ถ้าพูดถึงเรื่องอาหารทะเลสด ๆ กะปิขึ้นชื่อ ต้องที่นี่ชุมชนลีเล็ด”

การท่องเที่ยวชุมชนทำให้เกิดการนำอัตลักษณ์ของชุมชนมาเผยแพร่ ตั้งแต่มีการท่องเที่ยวเกิดขึ้น อย่างแรกคือชาวบ้านได้รู้จักคำว่าอัตลักษณ์ชุมชน ทรัพยากรชุมชน การสร้างรายได้ทั้งทางตรงทางอ้อม จากสิ่งเหล่านี้นอกจากจะเอามาเป็นจุดขายหารายได้และยังเป็นการสร้างจิตสำนึกอนุรักษ์ให้เกิดขึ้นด้วย ดังข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ชาวบ้านและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

“อาชีพหลักของผมคือประมงครับ จากการทำประมงที่เป็นอาชีพดั้งเดิมหาของทะเลได้แล้วมาส่งแม่ค้า แต่ตอนนี้มีนักท่องเที่ยวที่อยากกินสด ๆ ราคาถูกกว่าท้องตลาดมาซื้อถึงที่รวมทั้งผมได้เป็นไกด์ชุมชนแนะนำสถานที่ท่องเที่ยว”

2. ด้านการบริหารจัดการชุมชน จากความเป็นมาของผู้นำชุมชนและความหลากหลายทางทรัพยากรของชุมชนลีเล็ดทั้งด้านทรัพยากร ด้านภูมิปัญญา ด้านอาชีพ ชุมชนจึงต้องมีหลักการในการบริหารที่เป็นระเบียบ มีกฎระเบียบภายในชุมชนที่เข้มงวดการออกกฎระเบียบโดยคนในชุมชนเองทั้งด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและดูแลนักท่องเที่ยว การบริหารงานที่ดำเนินงานโดยคนในชุมชนร่วมมือกันอย่างสามัคคีทั้งร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมวางแผน ร่วมแก้ไขปัญหาตลอดจนร่วมรับผลประโยชน์ โดยคณะทำงานด้านการท่องเที่ยวจะมาจากการเลือกและแต่งตั้งกันเองภายในกลุ่ม แต่ละคนจะได้รับมอบหมายงานความรับผิดชอบที่เหมาะสมกับตำแหน่งงาน

3. ด้านสังคมและวัฒนธรรม การท่องเที่ยวก่อให้เกิดความสามัคคีและการมีส่วนร่วมมากขึ้นเนื่องจากสภาพพื้นที่ด้านการทำอาชีพประมง จะมีพื้นที่ส่วนหนึ่งที่เป็นส่วนรวมของชุมชนที่ชาวบ้านช่วยกันดูแลพื้นที่ส่วนรวมตรงนี้ ชาวบ้านจะต้องช่วยผลัดเปลี่ยนกันเข้ามาดูแลซึ่งมีรายได้และผลประโยชน์เป็นจำนวนมาก เพราะฉะนั้นถ้าใครคนใดคนหนึ่งเห็นแก่ตัวหรือขาดความสามารถในการดูแลชาวบ้าน ก็จะไม่ได้รับผลประโยชน์จากตรงนี้ ซึ่งความสามัคคีที่ชาวบ้านมีให้กันจึงส่งผลให้ชุมชนประสบความสำเร็จทั้งด้านอาชีพ รายได้ รวมถึงทรัพยากรอีกด้วย และจากอดีตที่ชุมชนลีเล็ดประสบปัญหาป่าเสื่อมโทรมเกิดจากไม่เข้าถึงข้อมูลด้านต่าง ๆ ชาวบ้านไม่เปิดรับองค์ความรู้ใหม่ จนกระทั่งผู้นำได้นำองค์ความรู้วิธีการเข้าถึงสู่ชุมชนทำให้ชุมชนประสบความสำเร็จ จากที่ชาวบ้านในชุมชนไม่เปิดใจจนกระทั่งเกิดการท่องเที่ยวขึ้นมาชุมชนและชาวบ้านได้รับผลประโยชน์ทางบวกมากขึ้นชาวบ้านก็เริ่มเห็นด้วยกับการท่องเที่ยว

4. ด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติปลูกป่าชายเลน ชุมชนลีเล็ด มีธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ ได้ชื่อว่าเป็น ป่าอเมซอนเมืองไทย มีระบบนิเวศแบบ 2 น้ำ หรือเรียกว่า น้ำกร่อย ทำให้มีความหลากหลายทางชีวภาพ ทั้งพรรณไม้และพันธุ์สัตว์น้ำ โดยเฉพาะมีป่าชายเลนที่มีความอุดมสมบูรณ์ อีกทั้งป่าชายเลนยังให้ประโยชน์ทั้งช่วยป้องกันภัยธรรมชาติ และยังเอื้อประโยชน์ให้แก่คนในชุมชน ช่วงที่เวลาน้ำขึ้นชาวบ้านจะไปตัดจาก หาดหอย จับปูเปี้ยว ดักอวน ช่วงที่น้ำลงก็หาหอย ถีบกระดานหาหอย ตกเบ็ดและหาปู หลังจากนั้นจะมีภารกิจปลูกต้นไม้โกงกางหรือต้นลำพู แล้วแต่ความสะดวกของนักท่องเที่ยว ถือว่าเป็นอีกหนึ่งพันธุ์ไม้ที่มีความสำคัญกับป่าชายเลน อย่างไรก็ตามชุมชนบอกว่าต้นโกงกางเป็นต้นไม้ที่มีรากยาวไปไกล ซึ่งทำให้ดินเกาะกันจนกลายเป็นเกาะและยกให้พื้นดินบริเวณนั้นสูงขึ้นและจุดชมวิวที่ดีที่สุด ณ ชุมชนลีเล็ดจุดชมวิวที่ดีที่สุดของที่นี่ คือ เขตอนุรักษ์พิเศษนักท่องเที่ยวสามารถเดินทางตาม Walkway ไปประมาณ 2 กิโลเมตร ก็จะไปถึงจุดชมวิวที่มีต้นลำพูกว่าล้านต้นเรียงรายอยู่สองข้างทาง สามารถมองเห็นนगरะยางและอ่าวคูใหญ่ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงทรัพยากรป่าชายเลนชุมชนลีเล็ดมีความสมบูรณ์มากที่สุด

5. ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น จากการที่ชุมชนมีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ ตั้งแต่สมัยปู่ย่าตายาย ได้มีการนำทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนประยุกต์ให้เข้ากับวิถีชีวิต เช่น ต้นจากที่ขึ้นตามป่าชายเลนเต็มสองริมฝั่งคลอง ที่ชาวบ้านนำมาทำตับจากโดยการนำส่วนใบของต้นจากมาเย็บทำเป็นจากมุงหลังคา นอกจากนี้ยังใช้ใบมาห่อขนมจากที่เป็นที่ขึ้นชื่อของชุมชนลีเล็ด ลูกจากนำมาทำเป็นขนมจาก ขนมหวาน การทำใบจาก ซึ่งทุกส่วนของต้นจากสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้หมดเลย การทำปากช้อน (ลักษณะคล้ายยอ) ที่น่ากึ่งตัวเล็ก ๆ มาทำสุดยอดกะปิจของชุมชนลีเล็ดเป็นจุดเด่นหรืออัตลักษณ์ของชุมชนด้วย ชุมชนลีเล็ดยังคงไว้ซึ่งวัฒนธรรมที่ชุมชนผลิตขึ้นมาใช้เอง และแสดงถึงความเป็นอัตลักษณ์ของชุมชน ซึ่งได้แก่ภูมิปัญญาน้ำมันมะพร้าวสกัดเย็น กระบวนการพื้นฟูภูมิปัญญาน้ำมันมะพร้าวสกัดเย็น เกิดขึ้นจากกลุ่มภายในชุมชนยังคงดำรงความสัมพันธ์กันในลักษณะเครือญาติภูมิปัญญาน้ำมันมะพร้าวสกัดเย็นมาเป็นเครื่องมือในการสร้างความเป็นชุมชนในชุมชนเข้ามามีบทบาทในภูมิปัญญาน้ำมันมะพร้าวสกัดเย็นเชื่อมโยงเครือข่ายจากภายนอก ได้แก่ ภาครัฐ เอกชน และภาคชุมชนภายนอก เพื่อช่วยหนุนเสริมภูมิปัญญาน้ำมันมะพร้าวสกัดเย็น รู้จักการเรียนรู้และเข้าใจวัฒนธรรมด้านภูมิปัญญาน้ำมันมะพร้าวสกัดเย็นของตนเองอย่างถ่องแท้ รวมถึงการเปิดรับความรู้จากภายนอก เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดการภูมิปัญญาน้ำมันมะพร้าวสกัดเย็นของตนเอง คุณลักษณะของผู้นำท้องถิ่นที่เอื้อต่อการพัฒนาชุมชนซึ่งได้แก่ มีจิตใจที่มุ่งมั่นต่อการพัฒนา มีความซื่อตรงต่อหน้าที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง ความเป็นผู้นำ มีการทำงานที่โปร่งใส มีความรู้และเข้าใจในวัฒนธรรมชุมชนของตนเองอย่างถ่องแท้ มีใจในการจัดกิจกรรมและเป็นนักประสานงานที่ดี ชุมชนมีวิถีคิดแบบองค์รวมคือการคิดทั้งกระบวนการ เพราะทุกสิ่งทุกอย่างล้วนแต่เชื่อมโยงสัมพันธ์กันและมีพลวัตอย่างต่อเนื่องในเรื่องคนกับคน คนกับภูมิปัญญา คนกับศิลปวัฒนธรรม

คนกับเศรษฐกิจ คนในกับคนนอก ซึ่งล้วนสัมพันธ์และทับซ้อนกันทั้งหมดซึ่งจะเห็นได้ว่าภูมิปัญญาน้ำมันมะพร้าวสกัดเย็นไม่ได้เกิดจากคนหรือกลุ่มคนหรือกลุ่มหนึ่งเพียงอย่างเดียว แต่เกิดจากคนและกลุ่มหลายกลุ่มที่มีความหลากหลายเข้ามาสัมพันธ์กัน การทำงานจึงไม่มีสูตรสำเร็จที่เป็นสากลเกิดจากการคิดเองทำเองในชุมชน จึงเป็นลักษณะพิเศษเฉพาะพื้นที่แต่มีความเป็นเอกภาพ ชุมชนลีเล็ดเปิดพื้นที่ให้กับสมาชิกในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกับกิจกรรม ถึงแม้ว่าสมาชิกในชุมชนอาจจะไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมทั้งหมดทุกกระบวนการ สมาชิกในชุมชนอาจมีส่วนร่วมมากบ้างน้อยบ้างตามกำลังซึ่งเกิดจากความสมัครใจเมื่อรวมเข้าด้วยกันจึงทำให้กิจกรรมประสบผลสำเร็จ ชุมชนใช้หลักการเรียนรู้ร่วมกันซึ่งเกิดจากการทำวิจัยอย่างมีส่วนร่วมของผู้นำจนเกิดเป็นองค์ความรู้ภูมิปัญญาน้ำมันมะพร้าวสกัดเย็นและนอกจากการเรียนรู้กันเองภายในชุมชนแล้ว ยังมีการเปิดรับความรู้จากภายนอกเข้ามาประยุกต์กับความรู้ภายในชุมชนให้เกิดประโยชน์กับชุมชนเอง ภูมิปัญญาน้ำมันมะพร้าวสกัดเย็นเริ่มต้นจากชุมชนคิดและทำกันเองนำวัฒนธรรมของตนเองมาใช้ในการพัฒนาชุมชน และเชื่อมโยงภาคีภายนอกเข้ามาหนุนเสริมในรูปของเงินทุนและความรู้ซึ่งนำไปสู่การพึ่งตนเอง

วิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศของชุมชนลีเล็ด

วิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ของชุมชนลีเล็ดคือ การดึงชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม การเริ่มต้นจากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนลีเล็ด คือสภาพป่าชายเลนที่ถูกทำลายจนเสื่อมโทรมจนเกิดกลุ่มอนุรักษ์เกิดขึ้น แต่ชุมชนจะประสบความสำเร็จด้านการอนุรักษ์ได้นั้น ต้องอาศัยความร่วมมือจากภาคประชาชนในการเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ระบบนิเวศน์จนทำให้เกิดป่าชายเลนเพิ่มขึ้น 8,000 ไร่ การดึงชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมจึงมีความสำคัญที่สุดในชุมชน และผู้นำต้องใช้เวลาทำความเข้าใจกับระบบนิเวศน์ ประโยชน์ของระบบนิเวศน์ ผู้นำในชุมชนต้องทำให้ชาวบ้านเห็นเป็นตัวอย่างแล้วชาวบ้านจึงจะทำตามจนเกิดผลสำเร็จตามมาจนปัจจุบัน สภาพพื้นที่ของชุมชนลีเล็ดอุดมสมบูรณ์จนได้ชื่อว่าอเมซอนเมืองไทย สามารถสร้างรายได้ให้ชุมชนหลายด้าน ทั้งด้านทรัพยากรป่าชายเลนเพิ่มขึ้น ด้านเศรษฐกิจ ด้านการท่องเที่ยว ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น จนถือได้ว่าเป็นมหาลัยแห่งการเรียนรู้ที่สำคัญของจังหวัดสุราษฎร์ธานี ทั้งหมดนี้จะไม่สำเร็จหากไม่ได้รับความร่วมมือจากชุมชนและชาวบ้านการดึงชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนลีเล็ดเป็นประเด็นที่สำคัญมากซึ่งชาวบ้านทุกคนเป็นเจ้าของชุมชนย่อมที่จะรู้สภาพบริบท รู้ปัญหาของชุมชนเป็นอย่างดี การท่องเที่ยวชุมชนของลีเล็ดจะให้คนในชุมชนช่วยกันจัดการดูแลบริหารงานกันเอง โดยเริ่มต้นจากผู้นำชุมชนเป็นผู้ริเริ่มให้ชาวบ้านได้คิด ได้พูดคุยกันในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ของชุมชน เช่น ปัญหาป่าชายเลนเสื่อมโทรม โดยชุมชนจะใช้กระบวนการเรียนรู้ร่วมมือกัน โดยจะเริ่มทบทวนปัญหาว่า เกิดอะไร เช่น ปัญหาป่าชายเลนมันเกิดจากการตัดไม้โกงกางไปทำพื้นที่ให้สูญเสียระบบนิเวศน์ จนชาวบ้านสามารถแก้ปัญหาของชุมชนได้จนยั่งยืนและประสบความสำเร็จจนเกิดระบบนิเวศน์ป่ารุกทะเล มีต้นโกงกาง ต้นลำพู ที่เกิดใหม่เพิ่มขึ้นทุกปีโดยชาวบ้านไม่ต้องปลูกเพิ่ม รางวัล

กิบนรีทองคำประเภทการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อันดับ 1 ของประเทศ รางวัลชุมชนดีเด่นด้านการท่องเที่ยว ปี พ.ศ.2551 จากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย รางวัลมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย อันดับ 2 ของประเทศ พ.ศ.2552 จากสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว รางวัลการจัดการน้ำตามแนวพระราชดำริ จากกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จากรางวัลเหล่านี้ก็สามารถทำให้ชุมชนแห่งนี้เป็นที่ยอมรับระดับประเทศเป็นเครื่องยืนยันถึงการปฏิบัติด้านการท่องเที่ยวที่เป็นเลิศ และรางวัลเหล่านี้ที่ได้มา จะสำเร็จไม่ได้ถ้าขาดการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชน ดังนั้นการดึงชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวถือว่าเป็นวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศของชุมชนลีเล็ด

ส่วนที่ 2 ผลการศึกษาการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะ สำหรับ รายละเอียดเกี่ยวกับชุมชนคลองน้อย หมู่ที่ 3 ตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี สภาพทั่วไปของชุมชนคลองน้อย

ลักษณะบริบทของตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีพื้นที่เป็นที่ราบลุ่มริมฝั่งแม่น้ำ มีแหล่งน้ำธรรมชาติกระจายอยู่ทั่ว มีแม่น้ำและลำคลองล้อมรอบหลายสายมีเนื้อที่ทั้งหมด ตำบล ประมาณ 18,125 ไร่ หรือ 29 ตารางกิโลเมตร ประกอบด้วย 9 หมู่บ้านส่วนชุมชนคลองน้อย เป็นชุมชนหนึ่งในหมู่ที่ 3 ประกอบด้วยประชากรเพศชาย จำนวน 284 คน เพศหญิง จำนวน 293 คน รวม 577 คน จำนวนครัวเรือน 156 ครัวเรือน การคมนาคมของตำบลคลองน้อยมีทั้งการสัญจรทางน้ำและทางบก เป็นชุมชนที่ตั้งถิ่นฐานทำกินในลุ่มน้ำคลองเล็กคลองน้อย ตลอดจนคลองที่ขุดโดยแรงงานคน รวมกันทั้งสิ้นนับร้อยคลอง ซึ่งได้รับการขนานนามว่า “ชุมชนคลองร้อยสาย” ของแม่น้ำตาปีสายต้นานของสุราษฎร์ธานี ส่วนถนน มีถนนสายต่าง ๆ สำหรับประชาชนใช้สัญจรไปมาภายในหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และจังหวัด มีถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก มี 4 สาย และสายถนนคอนกรีตในหมู่บ้านแยกจากถนน หมู่ที่ 3 ระยะทาง 1,300 เมตร ด้วยชุมชนคลองน้อย เป็นชุมชนที่ประชากรอาศัยอยู่ไม่หนาแน่น ส่งผลให้มีโรงเรียน หรือศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนวัยเรียน ไม่มีองค์การทางศาสนา และสถานรักษาพยาบาล แต่ด้วยการคมนาคมที่สะดวกสบาย ทำให้ชาวชุมชนคลองน้อย ไม่ได้รับปัญหาในการเข้าถึงสถานที่ดังกล่าวข้างต้น หากแต่มี อสม. ครบทุกหมู่บ้านตามเกณฑ์ของกระทรวงสาธารณสุข และในการดูแลความปลอดภัยก็ยังมีเจ้าหน้าที่รักษาความสงบประจำหมู่บ้านทุกหมู่บ้าน และอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนทุกหมู่บ้าน (อปพร.) คอยให้การดูแลประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพหลัก คือการทำสวนมะพร้าวซึ่งส่วนใหญ่จะมีการปลูกมะพร้าวกันแทบทุกครัวเรือน รายได้หลักจึงมาจากมะพร้าว ส่วนอาชีพรองของคนในตำบลคลองน้อย คือการปลูกไม้ผล พืชไร่ พืชผัก พืชสำคัญที่ทำรายได้ให้กับเกษตรกร ได้แก่ กระท้อน มังคุด ส้มโอ มะนาว ชมพู่ทุเรียนเงาะ กัลล้วย พืชผักต่าง ๆ และสวนปาล์ม อาชีพรับจ้าง ได้แก่ รับจ้างทั่วไป และทำงานตามโรงงานอุตสาหกรรมนอกเขตพื้นที่ และยังปรากฏอาชีพค้าขาย ได้แก่ ขายผัก ผลไม้ ขายของชำ ขายอาหาร และสุดท้ายคือ รับราชการ

ภาพที่ 17 สวนมะพร้าวชุมชนคลองน้อย

ในเขตพื้นที่ตำบลคลองน้อย ไม่มีทรัพยากรป่าไม้ น้ำตก ภูเขา และทะเล แต่จะมีพันธุ์ไม้ที่เจริญได้ดีในเขตน้ำกร่อย เช่น ต้นจาก ต้นลำพู และป่าโกงกาง ดังนั้นทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญของพื้นที่ตำบลคลองน้อย คือ ดิน ในเขตพื้นที่ตำบลคลองน้อย มีดินที่มีลักษณะคุณภาพสมบูรณ์เหมาะแก่การปลูกพืชหลายชนิดด้วยกัน สามารถปลูกได้ทั้งไม้ผล ไม้ยืนต้น และพืชผักเกือบทุกชนิด ส่วนแหล่งน้ำลำคลอง ในเขตพื้นที่ของตำบล ทุกหมู่บ้านมีลำคลองและแม่น้ำไหลผ่านหลายสาย มีน้ำสำหรับการเกษตรตลอดปี มีสภาวะการขึ้นลงของน้ำตามอิทธิพลของน้ำทะเล นับเป็นทรัพยากรที่สำคัญต่อการเกษตร และใช้สอยประจำวัน แต่มีบางฤดูกาลที่เกิดน้ำท่วมในช่วงสั้น ๆ ทำให้เกิดผลกระทบต่อพืชผลทางการเกษตรบางชนิดเสียหายบ้าง มีแม่น้ำ 1 สาย ลำคลอง 19 สาย คูส่งน้ำเข้าสวนอีกเป็นจำนวนมาก ส่วนทรัพยากรที่สำคัญและเป็นอาชีพเสริมให้กับชุมชน คือ สัตว์น้ำ จากสภาพพื้นที่ล้อมรอบไปด้วยน้ำ และมีแม่น้ำลำคลองเชื่อมติดต่อกันตลอด ทำให้มีสัตว์น้ำนา ๆ ชนิด ซึ่งเป็นแหล่งอาหารที่สำคัญของราษฎรในตำบลอีกด้วย

ภาพที่ 18 วิถีชีวิตชุมชนของชาวบ้านชุมชนคลองน้อย

ประวัติศาสตร์ตำบลคลองน้อย แรกเริ่มเดิมมีชื่อว่า ตำบลป่าเหล่า โดยการตั้งชื่อตามเจ้าที่คือ พ่อตาเหล่า แม่ยายเศรษฐีโดยเอาชื่อของตามาตั้งคือ พ่อตาเหล่ามาตั้งเป็นชื่อตำบลป่าเหล่าเพราะสภาพในตอนนั้นเป็นป่ามาก ตำบลป่าเหล่า มีกำนันคนแรกชื่อ ขุนรัตนมาล เป็นกำนันจนครบเกษียณอายุราชการต่อมามี พันเขียน เทพพิพิธ เป็นกำนันแทน สมัยนั้นมีการตั้งเป็นกักอั้งยี่ (เจ้าพ่อในปัจจุบัน) สามารถคุมครองหมู่บ้านได้ และมีลูกบ้านเป็นสมาชิก ถ้าหากใครเป็นสมาชิกจะมีที่ตักน้ำซึ่งเรียกว่า หมาดักน้ำ (ทำด้วยกาบหมาก) แขนงไว้ที่หน้าบ้านริมคลอง การปกครองสมัยนั้นบ้านเมือง ยุ่งเหยิงมากและกำนันได้ถูกทางราชการจับตัวไปทิ้งที่แม่น้ำโขง (ตามข่าวที่ทราบ) เมื่อสิ้นสมัยของ พันเขียน เทพพิพิธ บุตรชายพันเขียน เป็นกำนันแทน และได้เปลี่ยนชื่อตำบลป่าเหล่ามาเป็นตำบลคลองน้อยจนกระทั่งปัจจุบัน ด้วยพื้นที่ตำบลคลองน้อยมีคลองเป็นจำนวนมาก ทั้งที่ขุดโดยใช้แรงงานคน และคลองที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ จึงได้รับการขนานนามว่า “ชุมชนคลองร้อยสาย” แม้คลองที่ขุดขึ้นเพื่อใช้ในการสัญจร และใช้ในการเกษตรในปัจจุบัน จะลดลงตามความจำเป็น แต่ก็ยังหลงเหลือร่องรอยปรากฏให้เห็นตลอดแนวลำคลอง คนภายนอกชุมชนเรียกคนย่านนี้ว่า “คนในบาง” ซึ่งชาวชุมชนก็ยอมรับสรรพนามดังกล่าว

การตั้งถิ่นฐานก่อร่างสร้างตัวไม่น้อยกว่า 170 ปี โดยมีวัดบางแพนแดงเป็นหลักฐานว่าสร้างโดยพ่อท่านชู เมื่อปี พ.ศ.2378 ช่างศาลาทำนํามีต้นไทรอายุเกินร้อยปีเป็นที่เก็บอัฐิบรรพบุรุษเป็นที่กราบไหว้บูชาของชาวบ้านสืบเนื่องกันมาจนถึงปัจจุบัน ชาวบ้านตำบลคลองน้อย มีทั้งคนพื้นเพดั้งเดิม และคนที่อพยพถิ่นฐานมาจากที่อื่น เช่น เพชรบุรี ราชบุรี นครปฐม และสมุทรสาคร ซึ่งได้รับการเรียกขานว่า “คนนอก” ซึ่งก็อยู่ร่วมกันอย่างมีปฏิสัมพันธ์ และบูรณาการวิถีวัฒนธรรมเข้ากันได้ดี ทำให้มีวิถีชีวิตที่มีชีวา มีภาษาพูดมีทั้งภาษากลาง และภาษาท้องถิ่นของภาคใต้ ประเพณีดั้งเดิมมีการทำบุญเดือนสิบ วันสงกรานต์ วันปีใหม่ วันตรุษไทย และการบวชนาค เป็นต้น (แผนพัฒนาสามปีองค์การบริหารส่วนตำบลคลองน้อย 2559)

ภาพที่ 19 โคมสเดย์ ชุมชนคลองน้อย

ภาพที่ 20 อยู่ต่อเรือชุมชนคลองน้อย

ภาพที่ 21 การฝึกยิงชุมชนคลองน้อย

การวิเคราะห์องค์ประกอบการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย ชุมชนคลองน้อย

สำหรับการวิเคราะห์องค์ประกอบการท่องเที่ยววิถีถิ่นวิถีไทยในครั้งนี้ใช้แนวคิดองค์ประกอบของ กุลวลี ละม้ายจีน (2552: 5-6) ที่กล่าวว่า การท่องเที่ยวจะประสบความสำเร็จได้นั้น แหล่งท่องเที่ยวจะต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญ 5 ประการ หรือที่เรียก 5AS ได้แก่ ความดึงดูดใจ (Attraction) ความสามารถในการเข้าถึง (Accessibility) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenity) ที่พัก (Accommodation) กิจกรรม (Activity) ซึ่งเมื่อนำแนวคิดองค์ประกอบการท่องเที่ยว 5 องค์ประกอบ มาวิเคราะห์ทราบว่า การท่องเที่ยววิถีถิ่นชุมชนคลองน้อยมีการดำเนินการในแต่ละองค์ประกอบดังต่อไปนี้

1. องค์ประกอบด้านความดึงดูดใจ ชุมชนคลองน้อยมีความพิเศษของชุมชนมีเอกลักษณ์ที่แตกต่างจากชุมชนอื่น คือเป็นการท่องเที่ยวเชิงวิถีชุมชน เป็นชุมชนที่ใช้ชีวิต

สองริมฝั่งคลองแบบดั้งเดิม ถึงแม้จะอยู่ไม่ไกลจากตัวเมือง คนภายนอกชุมชนเรียกย่านนี้ว่า คนในบาง ซึ่งชาวชุมชนก็ยอมรับสรรพนามนี้ และบอกตัวเองว่าเราเป็นคนในบาง และมีวิถีเหมือนพี่น้อง ผองชาวสำราญ (สวนผสมผสาน) เมื่อมาถึงชุมชนคลองน้อยอันดับหนึ่งที่เป็นจุดดึงดูดคือ หิ่งห้อย ซึ่งหิ่งห้อยนอกจากจะมีความสวยงาม แสงสว่างในตัวของมันที่ออกมายามค่ำคืน เปรียบเสมือน ไฟปลอมกระพริบ หิ่งห้อยยังบ่งบอกถึงระดับน้ำได้ด้วย หิ่งห้อยมีให้ชมทั้งปี แต่ที่มีมากที่สุดคือ ช่วงพฤษภาคมถึงตุลาคม นอกจากนี้กลุ่มสัตว์ปีกยังมีนกแก้ว นกเขา นกปอด นกหัวขวาน และนกต่างถิ่น ที่มาอาศัยอยู่ในชุมชนที่บ่งบอกความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติและเกิดการตั้งกลุ่มการอนุรักษ์ สัตว์เหล่านี้ขึ้น ทำให้ชุมชนมีแหล่งเรียนรู้ มีกิจกรรมในการทำร่วมกันทั้งชาวบ้าน นักท่องเที่ยวและ บุคคลภายนอกมากขึ้น นอกจากความงามตามธรรมชาติแล้ว การที่เราได้เรียนรู้วิถีชีวิตของชาวบ้าน ที่ยืนอยู่ด้วยความเข้มแข็งของชุมชนเองนั้น เป็นจุดที่ทำให้น่าสนใจนักท่องเที่ยวจะได้เที่ยวอย่างลึกซึ้ง อย่างแท้จริง ซึ่งนอกจากทะเลแล้วจังหวัดสุราษฎร์ธานี ยังมีชุมชนที่อยู่กับคลองมายาวนาน ยังยึด วิถีพอเพียงสร้างรายได้เพิ่มและกลายเป็นสิ่งดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติที่ชอบ เรียนรู้วิถีชีวิตแลกเปลี่ยนทัศนคติ

2. องค์ประกอบด้านความสามารถในการเข้าถึง ชุมชนคลองน้อยได้ชื่อว่าเป็นป่า ในเขตเมือง ซึ่งอยู่ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี เดินทางจากตัวเมืองแค่ไม่ถึงสิบกิโลก็ถึงชุมชน คลองน้อย ซึ่งเป็นวิถีชีวิตชนบทที่อยู่ในเขตเมือง คือมีสภาพพื้นที่เป็นลำคลองร้อยสายมีวิถีชีวิตควบคู่ กับสายน้ำ สมัยก่อนจะสัญจรทางเรือเป็นส่วนใหญ่ ปัจจุบันมีถนนเข้าถึงทุกพื้นที่แต่ชาวบ้านยังใช้เรือ เป็นพาหนะอยู่ ชุมชนคลองน้อยตั้งอยู่หมู่ที่ 9 ตำบลคลองน้อย อำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี จังหวัด สุราษฎร์ธานี 84000 ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือของตัวอำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี อยู่ห่างจาก ที่ว่าการอำเภอประมาณ 9 กิโลเมตร (ทางรถยนต์) ชุมชนคลองน้อยอยู่ห่างจากศาลากลางจังหวัด 19 กิโลเมตร การเดินทางใช้ทางหลวงหมายเลข 4013 สายนครศรีธรรมราช-ปากพอง ดังข้อมูล ที่ได้จากการสัมภาษณ์ชาวบ้าน นักท่องเที่ยวและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

“ชาวบ้านที่นี่ใช้ชีวิตควบคู่กับลำคลองมาตั้งแต่สมัยก่อนชาวบ้านจึงมีความผูกพัน กับสายน้ำ บ้างก็มีอาชีพหลักที่เกิดจากภูมิปัญญาที่เกิดจากปู่ตายาย ที่ได้รับการสั่งสมจากรุ่นสู่รุ่น เช่น ช่างกบกับภูมิปัญญาการต่อเรือ ทำให้เห็นถึงสภาพความเป็นอยู่ของชาวบ้านที่ชุมชนคลองน้อย อย่างแท้จริง”

“ผมเกิดและโตกับชุมชนที่นี่มาตั้งแต่เด็ก ผมได้เรียนรู้วิถีการขับเรือจากพ่อ ผมขับเรือได้ตั้งแต่เด็กเพราะบ้านอยู่ติดคลอง ตอนนี้มีอาชีพเสริมคือการขับเรือพานักท่องเที่ยว ชมวิถีชีวิตสองริมฝั่งคลองและทำกิจกรรมต่าง ๆ ถ้าวันไหนที่น้ำขึ้นสูงผมจะไม่แนะนำให้ลงเรือ แต่เราจะใช้รถยนต์ในการเดินทางทำกิจกรรมครับ”

ดังนั้นชุมชนคลองน้อยจึงมีองค์ประกอบการเข้าถึงที่สะดวกสบายเป็นทางเลือกให้นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวมาพักผ่อนหรือมาทำกิจกรรมร่วมกับชุมชนไม่ว่าจะทางรถทางเรือหรือแม้กระทั่งการเข้าถึงกิจกรรมหรือข้อมูลต่าง ๆ ของชุมชนที่มีการนำเสนอให้นักท่องเที่ยวหรือผู้ที่สนใจได้หารายละเอียดข้อมูลตลอดเวลา เช่น ทางอินเทอร์เน็ตที่มีข้อมูลรองรับมากมายจากหน่วยงานองค์การบริหารส่วนตำบลคลองน้อย และจากสำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยสุราษฎร์ธานีที่นักท่องเที่ยวหรือผู้ที่สนใจเข้าไปสอบถามได้ตลอด จะมีโบชัวร์ แผ่นพับ ข้อมูลติดต่อกับชุมชนต่าง ๆ

3. องค์ประกอบด้านสิ่งอำนวยความสะดวก เนื่องจากชุมชนคลองน้อยเป็นชุมชนที่อยู่ในเขตอำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี จึงไม่แปลกที่จะมีสิ่งอำนวยความสะดวกที่ครบ เช่น ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ไฟฟ้า ประปา มีความพร้อมทั้งด้านการคมนาคมด้านที่พักและสิ่งอำนวยความสะดวกโครงสร้างพื้นฐาน เพราะชุมชนคลองน้อยเป็นชุมชนที่ไม่ไกลจากตัวเมืองได้ชื่อว่าป่าในเขตเมืองการเดินทางสามารถเดินทางได้ทั้งทางรถทางเรือแล้วแต่ความสะดวกของนักท่องเที่ยว แต่ชุมชนคลองน้อยได้ชื่อว่าเป็นการใช้ชีวิตแบบวิถีชนบทในเขตเมือง ชุมชนยังคงรักษาเอกลักษณ์วิถีชีวิตแบบดั้งเดิมไว้ได้เกือบร้อยเปอร์เซ็นต์ แม้ความเจริญทางด้านวัตถุจะเข้ามาพัฒนาไปบ้างจากถนนลูกรังที่เปลี่ยนเป็นถนนลาดยาง มีไฟฟ้าส่องสว่างทั่วทุกพื้นที่ เพื่อเพิ่มความปลอดภัยให้ทั้งชาวบ้านและนักท่องเที่ยวที่สัญจรไปมา และชาวบ้านชุมชนคลองน้อยที่มีนิสัยเป็นกันเองคอยดูแลนักท่องเที่ยวอำนวยความสะดวกตลอด ดังข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์

“ชุมชนแห่งนี้ได้ชื่อว่าเป็นวิถีชนบทในเขตเมือง ฉะนั้นความสะดวกต่าง ๆ ไม่ต้องกังวลเพราะการเดินทางสะดวก ความเป็นอยู่สะดวกแต่ยังคงวิถีชีวิตแบบเดิมอยู่”

4. องค์ประกอบด้านที่พัก ชุมชนคลองน้อยเมื่อเข้ามาที่พักโฮมสเตย์ นักท่องเที่ยวจะได้พักโฮมสเตย์อย่างแท้จริง คือการอยู่ร่วมกับเจ้าของบ้าน กินร่วมกับเจ้าของบ้าน นอนร่วมกับเจ้าของบ้าน จะทำให้ได้สัมผัสและได้เรียนรู้วิถีชีวิตของชาวบ้าน ซึ่งเป็นวิถีชีวิตครอบครัวหนึ่งของชุมชนโดยแท้จริง จากนั้นเจ้าของบ้านยังมีกิจกรรมที่ให้นักท่องเที่ยวได้ผ่อนคลายได้พักผ่อนสบายๆ ทั้งทางร่างกายและจิตใจ ไม่ว่าจะเป็นการตกปลา ตกกุ้งแม่น้ำ การเที่ยวชมสวนผลไม้ ตลอดจนการล่องเรือชมหิ่งห้อยตอนกลางคืน ซึ่งที่ชุมชนคลองน้อยมีเยอะมากในยามค่ำคืนจากต้นลำพูหลังบ้านเพียงต้นเดียวที่มีหิ่งห้อยเป็นพัน ๆ ตัว ที่แปลงแสงระยิบระยับ ที่พักมี จำนวน 8 หลังรับนักท่องเที่ยวได้ 50 คน ค่าที่พัก 100 บาท/คน/คืน ค่าอาหาร 100 บาท/คน/มื้อ ค่ากิจกรรมกลุ่มละ 200 บาท/ครั้ง พักดี หมู่ที่ 9 ตำบลคลองน้อย อำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ชุมชนคลองน้อยมีความพร้อมในการต้อนรับนักท่องเที่ยว มีโฮมสเตย์ที่ให้บริการโดยเจ้าของบ้านที่เป็นกันเอง มีกิจกรรมหลากหลายที่นักท่องเที่ยวสามารถทำร่วมกับชาวบ้าน เช่น ด้านอาหารที่เป็นจุดเด่นคือ การได้รับประทานอาหารฝีมือชาวบ้านเอง รสชาติแบบชาวใต้แท้ ๆ ที่บริการนักท่องเที่ยวที่มาพักโฮมสเตย์ทุกมื้อ

5. องค์ประกอบด้านกิจกรรม

ชุมชนคลองน้อยมีกิจกรรมเด่นของชุมชนคลองน้อยคือการล่องเรือสัมผัสวิถีชีวิตของชาวบ้านที่อาศัยอยู่สองริมฝั่งคลองมีอาชีพหลักคือทำสวนผลไม้ เช่น กระท้อนและสวนมะพร้าว เป็นการเรียนรู้และสัมผัสธรรมชาติ เรียนรู้การทำประมงพื้นบ้านในลำคลองซึ่งเป็นกิจกรรมอันดับต้น ๆ ที่นักท่องเที่ยวให้ความสนใจเป็นอย่างมาก

ภาพที่ 22 กิจกรรมล่องเรือชุมชนคลองน้อย

ชมศูนย์สาธิตการฝึกเลี้ยงเพื่อการ เกษตรหรือฝึกเลี้ยงเพื่อเก็บมะพร้าว ซึ่งเป็นภูมิปัญญาชาวบ้านที่ถ่ายทอดรักษา และพัฒนาให้มีมูลค่ากันมาตั้งแต่รุ่นปู่รุ่นย่า การฝึกเลี้ยงเพื่อช่วยเก็บมะพร้าว ซึ่งเป็นปฏิสัมพันธ์ที่นำมหัสจรรย์ระหว่างผู้ฝึก - ผู้ใช้ - ผู้ว่าจ้าง มิใช่การเลี้ยงแบบใช้แรงงานทรมานสัตว์ขาดความเมตตา กรุณา แต่เป็นเสมือนหนึ่งของครอบครัว โดยการฝึกเลี้ยงจะมี 4 ขั้นตอน เริ่มจากการเข้าป่า-การห้อยป่า-การขึ้นราว และปิดหลักสูตรด้วยการขึ้นต้นจริง ปกติเราจะได้ชมการแสดงของลิงหรือโรงเรียนสอนลิงที่หารายได้แต่ชุมชนคลองน้อยมีการสืบทอดภูมิปัญญาการฝึกเลี้ยงเพื่อการเกษตร

การเรียนรู้ภูมิปัญญาการต่อเรือของช่างกบซึ่งเป็นช่างต่อเรือฝีมือเอกที่มีชื่อเสียงระดับตำบลและระดับจังหวัด โดยได้สืบทอดอาชีพนี้มากกว่า 3 ชั่วอายุคน และจะสืบทอดให้ลูกหลานต่อไป โดยเรือออกทะเลแต่ละลำต้องใช้เวลาต่อเป็นแรมเดือนซึ่งมีหลายขั้นตอนตั้งแต่การวางกระดองหมึกใส่ราวคู่แรกใส่ทวนหัวทวนใต้ขึ้นดานวางกงยึดและอีกหลายขั้นตอนซึ่งมีความน่าสนใจในการศึกษาหาความรู้ภูมิปัญญาของชาวคลองน้อย

ภาพที่ 23 ภูมิปัญญาการต่อเรือชุมชนคลองน้อย

การนั่งเรือชมต้นไทรเก็บกระดูกและไหว้พระ ณ วัดบุญบันเทิง ซึ่งเป็นวัดประจำหมู่บ้านที่มีเรื่องเล่าว่าวัดนี้สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2378 มีพระพุทธรูปหลวงปู่ชอนเป็นที่เคารพของชาวบ้าน และบริเวณทำนํ้ามีต้นไทรยืนต้นอายุกว่า 200 ปี ในอดีตเป็นแหล่งรวมจิตใจของชาวคลองน้อย ซึ่งชาวบ้านจะเอาอิฐบรรพบุรุษฝากไว้บนต้นไทรให้รุกเทวดาคอยปกป้องรักษาและในช่วงเทศกาลบุญเดือนสิบของทุกปีชาวบ้านจะมารวมตัวกันที่ต้นไทรเพื่อทำบุญให้บรรพบุรุษ

กลุ่มผลิตภัณฑ์กะลามะพร้าว การนำกะลามะพร้าวซึ่งเป็นเศษวัสดุที่เหลือใช้จากมะพร้าว สามารถนำมาประดิษฐ์เป็นงานศิลปะและของใช้ได้อย่างหลากหลายเช่น โคมไฟกระบวย ตักน้ำ ช้อน ช้อม ทัพพี สามารถซื้อหาได้เป็นของขวัญของฝากแก่ญาติสนิทมิตรสหายได้

โรงปอกมะพร้าวตำบลคลองน้อยเป็นแหล่งปลูกมะพร้าวที่ดีที่สุดของชุมชนในบางมะพร้าว มีความผูกพันกับคนในบางเป็นอย่างดี โรงปอกมะพร้าวของคุณสุวิทย์ เหมวิเศษ เป็นแหล่งรับซื้อมะพร้าวของสวนในบาง และนำมาปอกส่งขายในหลายจังหวัด วัสดุที่ใช้เปลือกจะย่อยเป็นวัสดุปลูกต้นไม้และกะลามะพร้าวจะนำไปทำถ่านอัดแท่ง

ภาพที่ 24 กลุ่มผลิตภัณฑ์กะลามะพร้าวชุมชนคลองน้อย

คันเบ็ดตกกุ้งคุณสุนทร เทพจินดา เจ้าของภูมิปัญญาการทำคันเบ็ดตกกุ้งแม่น้ำแบบไม่เหมือนใคร มีทั้งแบบดั้งเดิม แบบคันยาวกลมกลิ้ง เคลือบแล็คเกอร์โซว์ลายไม้มีทั้งแบบเบาแบบหนักกระชับมีราคาตามเนื้อไม้และความยาว

ภาพที่ 25 คันเบ็ดตกกุ้งของชาวบ้านชุมชนคลองน้อย

ปัจจัยหรือเงื่อนไขของการดำรงอยู่ของชุมชนคลองน้อย

สำหรับปัจจัยหรือเงื่อนไขที่ทำให้ชุมชนคลองน้อยยังคงดำรงอยู่ได้ตั้งแต่ต้นจนถึงปัจจุบันสืบเนื่องมาจากปัจจัยหรือเงื่อนไข 3 ประการ ดังต่อไปนี้

1. **ผู้นำมีความเข้มแข็ง** จากผู้นำที่มีความเข้มแข็ง ผู้นำมีความรู้มีความเสียสละได้รับการยอมรับจากคนในชุมชนและเจ้าหน้าที่ ซึ่งจากผู้นำส่งผลต่อกระบวนการก่อเกิดกลุ่ม เช่น กลุ่มท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ กลุ่มอนุรักษ์สัตว์ กลุ่มนึ่งสับสายน้ำต่าง ๆ ในชุมชน การมีผู้นำที่ดีของชุมชนทำให้มีการส่งเสริมให้กลุ่มประสบความสำเร็จไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ผู้นำเป็นที่ยอมรับของชาวบ้านทำให้ชาวบ้านให้ความร่วมมือมากกว่าที่จะเอาเปรียบหรือแข่งขันกัน มีการพบปะพูดคุย ประชุมสม่ำเสมอ ทั้งผู้นำและชาวบ้านมีความเหนียวแน่น ทั้งนี้ผู้นำในชุมชนมีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ เช่น การหาข้อมูลเพิ่มเติม การศึกษาเมื่อมีปัญหาสามารถใช้เหตุและผลในการตัดสินใจ ซึ่งทั้งผู้นำและกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชนคลองน้อยนี้ ทำให้เกิดความภูมิใจของนักท่องเที่ยวเมื่อเข้ามาท่องเที่ยวในชุมชนแห่งนี้เริ่มแรกก็ได้รับการต้อนรับที่ดีจากผู้นำ ได้ชื่นชมธรรมชาติ กิจกรรมต่าง ๆ โดยชาวบ้านหรือไกด์ในชุมชน ได้พักผ่อนในที่พักที่มีแต่มิตรไมตรี และสิ่งดีที่นักท่องเที่ยวได้รับจะได้รับการบอกต่อไปเพื่อเป็นชื่อเสียง ทำให้ชุมชนนี้เป็นที่ยอมรับและรู้จักต่อไป

การที่ชุมชนคลองน้อยจะประสบความสำเร็จได้ในแต่ละด้านนั้นสิ่งสำคัญที่สุดคือการมีผู้นำที่เข้มแข็ง เกิดจากการสนับสนุนและส่งเสริมโดยการรับอาสาสมัครแกนนำเยาวชนในชุมชนเข้ามารวมกลุ่ม เพื่อส่งเสริมให้เกิดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เพราะในขณะนั้นสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในชุมชนเป็นสภาพปัญหาที่ชาวบ้านในชุมชนได้รับผลกระทบจากมลภาวะ

ในแม่น้ำลำคลอง และพฤติกรรมการทิ้งขยะลงในแม่น้ำลำคลองของชาวบ้าน ส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมในแม่น้ำลำคลอง ปัญหาภาวะทางน้ำ นำไปสู่ปัญหาในการคมนาคมอีกด้วย ซึ่งลำคลองเป็นเส้นทางหลักในการสัญจรของคนชุมชน การทำงานของกลุ่มแกนนำในช่วงแรกเป็นแบบ “พูดให้ฟัง ทำให้เห็น” เริ่มจากการรณรงค์ให้ความรู้ การสร้างความตระหนักให้เกิดขึ้นด้วยการตรวจวัดสภาพน้ำและมีเพียงปัญหาขยะในแม่น้ำลำคลอง แต่ยังไม่ส่งผลกระทบต่อสภาพน้ำในลำคลอง ยังสามารถฟื้นฟูให้กลับมาเป็นปกติได้ เมื่อแกนนำเข้ามาดำเนินกิจกรรมอนุรักษ์และแก้ปัญหาขยะในแม่น้ำลำคลอง การดำเนินกิจกรรมระยะหนึ่ง ชาวบ้านก็ได้รับประโยชน์จากการดำเนินกิจกรรมอย่างแท้จริง ขยะในแม่น้ำลำคลองลดปริมาณลง ทำให้การคมนาคมเป็นไปอย่างสะดวกสบายมากขึ้น หมดปัญหาขยะพันทางเสื่อของเรือที่ใช้สัญจร ส่งผลให้ชาวบ้านเกิดความตระหนัก เกิดจิตสำนึกและเห็นประโยชน์ของการดำเนินกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหาข้างต้น จัดเป็นกระบวนการปลูกจิตสำนึกให้ชาวบ้านเกิดความตระหนักในสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น จากการปฏิบัติให้เห็นถึงข้อดีของการรักษาสภาพแวดล้อมได้อย่างชัดเจน เมื่อเกิดความตระหนักอย่างแท้จริง ชาวบ้านจึงให้ความร่วมมือในกิจกรรมอนุรักษ์อย่างต่อเนื่อง

2. อัตลักษณ์และความแตกต่าง อัตลักษณ์ที่มีอยู่ด้านทรัพยากรธรรมชาติ ภูมิปัญญาวัฒนธรรมประเพณี และวิถีชีวิต ถือเป็นจุดเด่นดึงดูดนักท่องเที่ยว การกระตุ้นให้มีการจัดการท่องเที่ยวในระดับชุมชน ส่งผลให้ชุมชนพัฒนาตนเองได้มากยิ่งขึ้น การดำเนินชีวิตที่เรียบง่าย ทำให้วิถีชีวิตของชาวบ้านในชุมชนมีเสน่ห์ให้นักท่องเที่ยวเข้ามาสัมผัสมากยิ่งขึ้น ชุมชนคลองน้อยจึงเป็นชุมชนหนึ่งที่มีความโดดเด่นในด้านพื้นที่ เป็นที่ราบลุ่มริมฝั่งแม่น้ำ โดยมีแม่น้ำและลำคลองล้อมรอบหลายสาย การนำทุนที่มีในชุมชนมาปรับใช้เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชน ซึ่งเป็นการดึงดูดและสร้างความเข้าใจถึงวิถีการดำเนินชีวิต ทำให้เกิดคุณค่าและสร้างมูลค่ายิ่งขึ้น การมีศูนย์การเรียนรู้จากสภาพพื้นที่ ที่มีความหลากหลายทางธรรมชาติทำให้มีแหล่งเรียนรู้มากมาย ที่เป็นจุดเด่นของชุมชนคลองน้อยแห่งนี้ เช่น อุตุเรือ ศูนย์ฝึกยิง ศูนย์เรียนรู้ผลิตภัณฑ์จากและกะลามะพร้าว เครื่องจักสาน และเครื่องมือประมงพื้นบ้านเบ็ดตกกุ้ง จุดเด่นด้านทรัพยากรที่เป็นทุนที่เกิดจากธรรมชาติโดยแท้จริง ถือได้ว่าเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นหาได้จากที่นี้เท่านั้น เช่น มะพร้าวมหาสุตม์ ต้นลำพู หิงห้อย กอจกนกกต่าง ๆ ซึ่งการท่องเที่ยวของที่นี่จะแบ่งเป็น 2 ภาค คือ การชมธรรมชาติในภาคกลางวัน และภาคกลางคืน แต่การชมธรรมชาติภาคกลางคืน จะเป็นที่นิยมที่สุด คือการนั่งเรือชมหิงห้อยจากต้นลำพู ส่วนการชมธรรมชาติภาคกลางวันเป็นการดูนก การเข้าศึกษาจุดเรียนรู้ต่าง ๆ ของชุมชน

หิงห้อย ชุมชนคลองน้อยแห่งนี้เป็นสถานที่ชมหิงห้อยยามราตรีที่สวยงามอีกที่หนึ่งในประเทศไทยที่มีให้ชมตลอดทั้งปี หลายคนที่มาที่นี่เกิดความประทับใจ ลักษณะหิงห้อยเป็นสัตว์ปีกแข็ง กินตัวหนอน กลางวันจะอาศัยอยู่ตามพื้นดินที่มีต ๑ สมัยก่อนชาวบ้านชอบจับหิงห้อยใส่ขวดโหล เพื่อให้แสงสว่างในการอ่านหนังสือหรือเดินไปไหนมาไหน การล่องเรือชมหิงห้อยยามค่ำคืนเป็นหนึ่งใน

ในกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวชื่นชอบและเป็นที่ยอมรับมาก โดยปกติแล้วหิ่งห้อยจะมีมากโดยเฉพาะในช่วงฤดูฝน ตั้งแต่เดือนพฤษภาคม - ตุลาคม ควรเลือกชมในช่วงเวลาที่เป็นช่วงแรมหรือคืนเดือนมืด เพราะเห็นแสงของหิ่งห้อยได้ชัดเจนกว่าเวลาข้างขึ้น นอกจากนี้ควรเลือกช่วงเวลาที่มีน้ำขึ้นมากเนื่องจากชุมชนคลองน้อยเป็นชุมชนที่ได้ชื่อว่าคลองสองน้ำ คือน้ำจืดกับน้ำกร่อย ในช่วงน้ำขึ้นเรือสามารถเข้าไปใกล้กับต้นลำพูซึ่งหิ่งห้อยเกาะอยู่ ทำให้สามารถเห็นแสงของหิ่งห้อยได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น นักท่องเที่ยวที่มีความประสงค์จะนั่งเรือชมหิ่งห้อยประกายความงามยามค่ำคืน สามารถติดต่อเรือได้ ซึ่งทางชุมชนได้จัดบริการไว้ให้ที่จุดบริการหรือจะติดต่อกับที่พักหรือโฮมสเตย์ต่าง ๆ ก็ได้ โดยเรือจะล่องไปตามลำน้ำหรือคลองย่อยต่าง ๆ ที่มีต้นลำพูริมฝั่ง ก่อนเข้าเรือนักท่องเที่ยวควรตรวจสอบระยะทางการล่องเรือชมหิ่งห้อยกับผู้ให้บริการเสียก่อน

3. การมีส่วนร่วมของประชาชน การท่องเที่ยวในรูปแบบชุมชนของชุมชนคลองน้อย สิ่งสำคัญที่ทำให้การท่องเที่ยวยังคงดำรงอยู่ได้ คือการมีส่วนร่วมของประชาชนถ้าขาดการมีส่วนร่วมจากประชาชนการท่องเที่ยวก็ไม่ประสบความสำเร็จ เพราะคนคือปัจจัยหลักของการพัฒนาชุมชน ทุกกิจกรรมของชุมชนชาวบ้าน จะต้องมีส่วนร่วมตั้งแต่ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการ ตลอดจนร่วมรับผลประโยชน์เพราะทุกคน คือเจ้าของชุมชนชาวบ้านย่อมรู้บริบทและสภาพปัญหาที่ดีที่สุดและการท่องเที่ยววิถีถิ่นชุมชนคลองน้อยเกิดจากการมองเห็นสิ่งธรรมดาที่อยู่ในชุมชนแต่เป็นสิ่งแปลกใหม่ของคนต่างถิ่น เช่น วิถีชีวิตริมคลองที่ใช้การท่องเที่ยวเข้ามากระตุ้นและชุมชนช่วยกันอนุรักษ์และวางแผนทรัพยากรธรรมชาติจนกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่นที่น่าสนใจ เหมาะสำหรับผู้ที่มีใจการท่องเที่ยววิถีชุมชน การท่องเที่ยววิถีชุมชนคลองน้อยแม้จะไม่ใช้การท่องเที่ยวแบบหรูหราสะดวกสบาย แต่เป็นการท่องเที่ยวอย่างสร้างสรรค์บวกกับน้ำใจไมตรีของชาวบ้านที่มีให้ ดังนั้นการท่องเที่ยวของชุมชนคลองน้อยจะดำรงอยู่ต่อไปไม่ได้ถ้าขาดการมีส่วนร่วมจากประชาชน

ผลที่เกิดจากการท่องเที่ยววิถีถิ่นชุมชนคลองน้อย ในที่นี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาจากเอกสาร งานวิจัยต่าง ๆ จากการลงพื้นที่ศึกษาข้อมูลจากพื้นที่จริง เพื่อทำให้ถึงผลที่เกิดจากการท่องเที่ยว ต่อชุมชนคลองน้อย ทั้งด้านเศรษฐกิจชุมชน ด้านการบริหารจัดการชุมชน ด้านสังคมและวัฒนธรรม ด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น

1. ด้านเศรษฐกิจชุมชน ชุมชนคลองน้อยไม่มีทรัพยากรป่าไม้ ภูเขา น้ำตก ทะเล ดังนั้นทรัพยากรที่สำคัญของชุมชนคลองน้อย คือดินเพราะดินมีลักษณะอุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การทำเกษตรปลูกพืชหลายชนิด ปลูกได้ทั้งไม้ผลไม้น้ำยืนต้นและพืชผักสวนครัวเกือบทุกชนิด ชุมชนคลองน้อยปรับวิธียึดเอาวิถีชีวิตความเป็นอยู่อัตลักษณ์ชุมชนความเป็นอยู่ของชาวบ้านมาสร้างเป็นอาชีพเกิดเป็นรายได้กับนักท่องเที่ยวเช่น อู๋ต่อเรือ ศูนย์ฝึกเลี้ยงเพื่อการเกษตร เย็บจาก ผลิตภัณฑ์จากกะลาและคันเบ็ดตกกุ้งแม่น้ำ สวนผลไม้แบบผสมผสาน ปลาเสื่อพันน้ำ ดังข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์

“การท่องเที่ยวนี้แหละเป็นตัวกระตุ้นในการกระจายรายได้กระตุ้นในเรื่องของเศรษฐกิจชุมชน เหมือนราคากระท้อนตั้งแต่ตอนไม่มีชื่อเสียงต้องส่งพ่อค้าอย่างเดียว เดียวนี้ขายริมถนน ในตลาดขายถูกกว่าของเรานักท่องเที่ยวยังมาซื้อของเรา ชื่อเสียงดี ชื่อในสวน ขายในสวน การท่องเที่ยวนี้แหละเป็นตัวขับเคลื่อนกระตุ้น”

ด้วยปัจจุบันค่าครองชีพที่สูงขึ้นรวมถึงรายได้จากอาชีพหลักของชาวบ้านชุมชนคลองน้อย คือ การเกษตรและสวนมะพร้าวซึ่งเกิดปัญหาราคาคาผลผลิตทางการเกษตรที่ตกต่ำ หลังจากเกิดการท่องเที่ยวชุมชนเกิดขึ้นจากรายได้กระแสที่ไม่พอเลี้ยงชีพ แต่ปัจจุบันชาวบ้านสามารถดำรงอยู่ได้จากรายได้ของอาชีพเสริม จากราคาผลไม้ที่ผ่านพ่อค้าคนกลางถูกตราค่า พ่อค้ามารับซื้อถึงสวน แต่ตอนนี้ชาวบ้านมีร้านค้าในชุมชน มีตลาดนัดประชารัฐ และสามารถตั้งขายนักท่องเที่ยวได้ ซึ่งกระท้อนเป็นผลไม้ของชุมชนที่ขึ้นชื่อถือเป็นจุดเด่นจากการเกษตรที่นักท่องเที่ยวจะต้องมาชิมมาซื้อถึงสวน

2. ด้านการบริหารจัดการชุมชน การท่องเที่ยวของชุมชนคลองน้อยมีรูปแบบการบริหารจัดการของชุมชนคลองน้อยในรูปแบบกลุ่ม มีการดำเนินงานในลักษณะกลุ่มมีคณะกรรมการและลักษณะกลุ่มที่มาจากคนภายในชุมชนที่ช่วยกันบริหารจัดการ จัดระเบียบทรัพยากรและบุคลากร ภายใต้กติกาที่ร่วมกันกำหนดทุกโปรแกรมการท่องเที่ยวของชุมชน มีการดูแลเรื่องทรัพยากรธรรมชาติ การจัดการขยะและระบบนิเวศน์เพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ได้ด้วยตัวเอง ชุมชนคลองน้อยมีการเชื่อมโยงกับเครือข่ายด้านการท่องเที่ยวทั้งในจังหวัดและระดับประเทศ กลุ่มมีการทำกิจกรรมร่วมกับกลุ่มอื่น ๆ ภายในชุมชนคลองน้อย และภายนอกชุมชนคลองน้อย เป็นรูปแบบของเครือข่ายด้านการท่องเที่ยว ได้แก่ กลุ่มชุมชนลีเล็ดนำเที่ยวเพื่อการอนุรักษ์ กลุ่มท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บางไผ่ กลุ่มท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านถ้ำผึ้ง เป็นต้น โดยมีการร่วมทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์กับเครือข่ายดังกล่าวเป็นระยะ เช่น การทำกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชายเลนร่วมกับกลุ่มชุมชนลีเล็ดนำเที่ยวเพื่อการอนุรักษ์และได้รับรางวัลชุมชนต้นแบบด้านการท่องเที่ยว

3. ด้านสังคมและวัฒนธรรม ชมรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ชุมชนคลองน้อย จัดตั้งขึ้นมาบนพื้นฐานความตั้งใจของชาวชุมชนที่จะสร้างความสามัคคีในการทำงานพัฒนา และการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน โดยเฉพาะความร่วมมือระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลคลองน้อย กับชาวบ้านในชุมชน ให้เห็นคุณค่าของทรัพยากรท้องถิ่น ของดีชุมชนและภูมิใจในประเพณี วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตของตนเองอย่างภาคภูมิใจ ตลอดจนการสร้างชื่อเสียงให้กับชุมชนคลองน้อย และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ให้คงอยู่ยืนยาวตราบนานเท่านาน ดังนั้นกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวของกลุ่มส่วนใหญ่เป็นการนำเอาวิถีชีวิตของชุมชนมาเป็นจุดขาย และจากการทำกิจกรรมด้านการท่องเที่ยว ยังนำมาซึ่งการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น และเกิดความคิดสร้างสรรค์ใหม่ ๆ ในหลาย ๆ ด้าน การนำเอาวิถีชีวิตความเป็นอยู่มาเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมการ

ห้องเที่ยว จึงไม่ได้เป็นการจัดแสดงแต่ประการใด กิจกรรมต่าง ๆ สามารถดำเนินไปได้ แม้ไม่มีนักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมชมก็ตาม เพราะกิจกรรมเหล่านั้นเป็นวิถีชีวิต วัฒนธรรม ภูมิปัญญา และการประกอบอาชีพที่รับการสืบทอดมาตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษอยู่แล้วแต่เดิม

4. ด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ชมรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ชุมชนคลองน้อย ชุมชนคลองน้อยเป็นชุมชนที่มีการขนานนามว่า “ชุมชนคลองร้อยสาย” เพราะชุมชนแห่งนี้มีลำคลองเป็นจำนวนมากกว่าร้อยลำคลอง ทั้งคลองธรรมชาติและคลองที่ขุดขึ้นเพื่อสัญจรและการเกษตร แม้วิถีชีวิตของชาวชุมชนจะผูกพันกับสายน้ำ แต่ครั้งหนึ่งที่เคยประสบกับปัญหาภาวะทางน้ำที่มีการทิ้งขยะลงในแม่น้ำลำคลอง จนก่อให้เกิดปัญหาการสัญจรทางน้ำ รวมถึงการอุปโภคที่ไม่ได้รับความสะอาดอย่างที่เคยผ่านมา จนกระทั่งมีการตั้งกลุ่ม “นักสืบสายน้ำ” ซึ่งเป็นกลุ่มเยาวชนในพื้นที่เข้ามาดำเนินกิจกรรมอนุรักษ์ และฟื้นฟูสายน้ำแห่งนี้ให้กลับมามีคุณภาพที่ดีอีกครั้ง จากปรากฏการณ์ดังกล่าว ทำให้ชาวชุมชนคลองน้อยหันมาให้ความสนใจกับการดูแลเอาใจใส่สภาพแวดล้อมโดยรวม ตลอดจนทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในชุมชนให้เกิดความยั่งยืนและสืบต่อไปจนรุ่นลูกรุ่นหลาน

5. ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาท้องถิ่นนับว่ามีความสำคัญกับท้องถิ่นอย่างยิ่ง เนื่องจากจะสะท้อนถึงสภาพความเป็นอยู่และถือได้ว่าเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น ภูมิปัญญาของชุมชนแห่งนี้ เช่น การอนุรักษ์พันธ์ปลาเสือพ่นน้ำ การฝึกลิงที่ต่างจากที่อื่นคือปกติเราจะได้ชมการแสดงของลิงหรือโรงเรียนสอนลิงที่หารายได้ แต่ชุมชนคลองน้อยมีการสืบทอดภูมิปัญญาการฝึกลิงเพื่อการเกษตรผลิตภัณฑ์จากกะลา ใบจาก และก้านมะพร้าว การต่อเรือประมงการทำอุปกรณ์ในการประมง ตลอดจนวิถีชีวิตชาวประมง ซึ่งสามารถสื่อออกมาในภาพรวมของชุมชนซึ่งเป็นองค์ความรู้ที่ชุมชนมีการสืบทอดกันมาจากอดีตยาวนานมาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งสิ่งที่เห็นได้เด่นชัดของชุมชน ประกอบด้วยสิ่งต่อไปนี้ ภูมิปัญญาการต่อเรือ เรือถือได้ว่าเป็นสิ่งที่ผูกพันและสะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตของผู้คนที่อาศัยอยู่ริมน้ำได้เป็นอย่างดี ซึ่งในอดีตยังไม่มีธุรกิจการต่อเรือเพื่อขาย แต่ชาวบ้านจะต้องช่วยกันต่อเรือเองสำหรับเอาไว้ใช้ในครัวเรือน โดยอาศัยแรงงานผู้ชายอาจจะเป็นพ่อ ลุง ตา หรือปู่เป็นหลัก ส่วนลูก ๆ หลาน ๆ ที่สนใจก็จะเข้าไปช่วยเหลือ เท่ากับเป็นการเรียนรู้และฝึกฝนไปในตัวด้วย จนกระทั่งสามารถต่อเรือได้เองเมื่อโตขึ้น ต่อมาในหมู่บ้านหนึ่ง ๆ อาจมีผู้มีฝีมือในการต่อเรือได้คืออาสาที่จะต่อเรือให้ โดยได้รับสินจ้างรางวัลเป็นการตอบแทน ทำให้เกิดช่างต่อเรือประจำหมู่บ้าน และช่างที่มีฝีมือและชื่อเสียงดีก็กลายเป็นช่างอาชีพทำการต่อเรือสืบทอดกันมาจนทุกวันนี้ ชุมชนแห่งนี้ก็เช่นเดียวกับชุมชนริมน้ำอื่น ๆ ที่มีวิถีผูกพันอยู่กับสายน้ำมาเป็นเวลานาน แม้ว่าในปัจจุบันที่กระแสสังคมยุคใหม่ได้ศึบศึกลานเข้าสู่ชุมชน เปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมให้กลายเป็นรูปแบบที่ทันสมัย มีการตัดถนนสายใหม่ ๆ เข้าไปในชุมชน ทำให้รูปแบบการคมนาคมในชุมชนต่างไปจากเดิม แต่กระนั้นก็ตาม เรือก็ยังคงบทบาทสำคัญสำหรับคนในชุมชนแห่งนี้

วิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศของชุมชนคลองน้อย

วิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ของชุมชนคลองน้อยคือ การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ การท่องเที่ยวของชุมชนคลองน้อยเป็นทางเลือกในการจัดการการท่องเที่ยวที่มีคนในชุมชนนั้นเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางของการท่องเที่ยวบนฐานความคิดที่ว่าชาวบ้านทุกคนนั้นเป็นฐานทรัพยากรและเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับการท่องเที่ยวโดยชุมชนจะนำทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนด้านต่าง ๆ เช่นด้านภูมิปัญญา ธรรมชาติ วิถีชีวิต รวมทั้งผลผลิตทางการเกษตรที่ใช้เป็นต้นทุนในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม ซึ่งมีการพัฒนาศักยภาพของคนในชุมชนให้มีความรู้ความสามารถในเรื่องของการดำเนินการ การตัดสินใจ การวางแผนต่าง ๆ สามารถสรุปบทเรียนให้ได้ว่าวันไหนดีไม่สมควรทำหรือไม่สมควรทำ และการบริหารจัดการชุมชนที่มีโครงสร้างการทำงานโดยคนในชุมชนมีคณะทำงานที่เลือกโดยคนในชุมชนมีการแบ่งงานกันตามหน้าที่ที่เหมาะสมหมอบหมายงานให้ตรงตามความถนัดของแต่ละคน ทำให้ได้เห็นกระบวนการในการแสวงหาความรู้ กระบวนการหรือเทคนิคต่าง ๆ จากสิ่งที่มีในชุมชนจากอาชีพหลักคือสวนมะพร้าวสามารถนำมาทำผลิตภัณฑ์ภูมิปัญญาที่เป็นความรู้เดิมมาจากบรรพบุรุษนั้นมีหลายสิ่งที่ต้องเรียนรู้เป็นความรู้ที่ติดตัวมาประกอบอาชีพ การใช้ระยะเวลาในการเสาะแสวงหาเคล็ดลับต่าง ๆ กรรมวิธีต่าง ๆ ในกระบวนการผลิตน้ำมันมะพร้าวที่จะมีความเหมาะสม จึงเป็นจุดเริ่มต้นจากนั้นได้ศึกษาองค์ความรู้ เช่น ทดสอบการทอดการคิดค้นทดลองผลิตภัณฑ์ การบรรจุผลิตภัณฑ์ให้เก็บไว้ได้นานแล้วทดลองต่าง ๆ จนท้ายสุด นั้นเป็น (Best Practice) เพราะชาวบ้านและผู้นำเหล่านี้มีความคิดเชื่อจากการทดลองปฏิบัติ เรียนรู้ ปรับเปลี่ยนจนท้ายที่สุดเกิดประโยชน์และเกิดความสำเร็จและเป็นเอกลักษณ์ต้องยอมรับในการเป็นนักแสวงหาความรู้ เรียนรู้แล้วปรับเปลี่ยนหาสิ่งที่เหมาะสมสอดคล้องจนเกิดความสำเร็จในที่สุด

การปฏิบัติงานที่เป็นคนในชุมชนคลองน้อยมีกระบวนการเรียนรู้ช่วยกันคิด ช่วยกันทำ เช่น เมื่อมีนักท่องเที่ยวมาในชุมชนจะเป็นระบบหมุนเวียนจากการสัมภาษณ์ชาวบ้านและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง พบว่า

“การบริหารงานท่องเที่ยวของเราใช้ระบบหมุนเวียนครับ คือ เมื่อมีนักท่องเที่ยวเข้ามาพัก เช่น โฮมสเตย์แขกชุดแรกจะให้พักโฮมสเตย์ป่าฉิมแขกชุดที่สองจะให้พักโฮมสเตย์ป่าแดงเราจะหมุนเวียนกันไปเป็นระบบรวมถึงการบริการอื่น ๆ เช่นการขับเรือพานักท่องเที่ยวก็เช่นกัน”

จากหลักการการมีส่วนร่วมบริหารจัดการอย่างเป็นระบบและทางชุมชนได้ตั้งเป็นกฎระเบียบในการบริหารงานได้อย่างชัดเจนและกฎระเบียบของชุมชนและได้มีการปฏิบัติกันอย่างเคร่งครัด เมื่อถึงเวลาประชุมหมู่บ้านชาวบ้านก็จะมาประชุมโดยทุกคนมีส่วนร่วมในการรับฟังความคิดเห็นต่าง ๆ ของแต่ละคนการรับฟังปัญหาแล้วเอามาถกเถียงจนเอามาแก้ปัญหาพร้อมกันมาพูดคุยและเกิดการแก้ปัญหาพร้อมกันเพื่อให้ได้ในสิ่งที่ดีที่สุด ดังนั้นการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการจึงเป็นการปฏิบัติที่เป็นเลิศของชุมชนคลองน้อย

ส่วนที่ 3 ผลการศึกษาการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะ สำหรับ รายละเอียดเกี่ยวกับชุมชนคลองยัน หมู่ที่ 1 ตำบลตะกุกเหนือ อำเภอวิภาวดี จังหวัดสุราษฎร์ธานี ประวัติชุมชน/ที่ตั้งชุมชน

ชุมชนท่องเที่ยวกลุ่มวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ลุ่มน้ำคลองยัน ที่ตั้ง 93 หมู่ 1 ตำบลตะกุกเหนือ อำเภอวิภาวดี จังหวัดสุราษฎร์ธานี สภาพทั่วไปของชุมชนกลุ่มวิสาหกิจชุมชนชุมชนท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ลุ่มน้ำคลองยัน ตั้งอยู่ที่อำเภอวิภาวดี เดิมเป็นส่วนหนึ่งของอำเภอคีรีรัฐนิคม ต่อมาได้ยกเป็นอำเภอตามโครงการอำเภอเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสเฉลิมพระชนมพรรษาครบ 80 พรรษา เมื่อวันที่ 5 ธันวาคม 2550 ชื่อของอำเภอวิภาวดี มาจากพระนามของพระองค์เจ้าวิภาวดีรังสิต ซึ่งได้เสด็จมาดูแลทุกข์สุขของราษฎรในพื้นที่นี้หลายครั้ง สภาพทั่วไปของชุมชนท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ลุ่มน้ำคลองยัน รายล้อมไปด้วยสวนยางพารา ปาล์มน้ำมัน ผลไม้ ภูเขา น้ำตก บ่อน้ำร้อน มีทรัพยากรธรรมชาติที่สวยงาม อุดมสมบูรณ์ อากาศสดชื่น มีพื้นที่ต้นน้ำคลองยันเป็นแหล่งธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ อำเภอวิภาวดีมี 2 ตำบล คือ ตำบลตะกุกเหนือ และตำบลตะกุกใต้ ประชากรในชุมชนประกอบอาชีพทำสวนยางพาราและปาล์มน้ำมันเป็นอาชีพหลัก อาชีพรองคือ การทำสวนผลไม้ ค้าขาย รับจ้างและประกอบกิจการท่องเที่ยว ชาวบ้านส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ มีการประกอบพิธีกรรมตามความเชื่อที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษ มีความเคารพต่อกฎระเบียบและกติกาสังคมของชุมชน แหล่งท่องเที่ยวภายในชุมชนลำน้ำคลองยัน น้ำตกวิภาวดี ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง อุทยานแห่งชาติแก่งกรุง เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าคลองยัน น้ำพุร้อนบ้านบางจำ กิจกรรมและการบริการด้านการท่องเที่ยวของชุมชน ทรัพยากรการท่องเที่ยวภายในชุมชนประกอบด้วย ลำคลอง น้ำตก ภูเขา ป่า น้ำพุร้อน ผ้าทอที่ศูนย์ศิลปาชีพ ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่นแบบชาวใต้ อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า กิจกรรมการท่องเที่ยวภายในชุมชนล่องแก่งตามลำน้ำคลองยัน เดินป่าศึกษาธรรมชาติ ดูนกและชมป่าสนุนไพร ชมและทดลองกรีดยางพารา ชมการเพาะเห็ดนางฟ้า เห็ดเป๋าฮื้อ การปลูกต้นไม้เพื่อลดภาวะโลกร้อน การทำฝายชะลอน้ำแบบผสมผสาน เรียนรู้การประกอบอาหารแบบชาวใต้ ศึกษาศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ชมการทอผ้าที่ศูนย์ศิลปาชีพ ชมสัตว์ป่าที่อุทยานแห่งชาติแก่งกรุง และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าคลองยัน

ตำบลตะกุกเหนือ เป็น 1 ใน 2 ตำบล ของอำเภอวิภาวดี จังหวัดสุราษฎร์ธานี เดิมเคยอยู่ในเขตการปกครองของอำเภอคีรีรัฐนิคม และเมื่อวันที่ 1 เมษายน 2535 กระทรวงมหาดไทยได้ประกาศจัดตั้งเป็นกิ่งอำเภอวิภาวดี โดยกิ่งอำเภอวิภาวดีแบ่งออกเป็น 2 ตำบล คือตำบลตะกุกเหนือและตำบลตะกุกใต้ จนกระทั่งในวันที่ 24 สิงหาคม พ.ศ. 2550 จึงได้มีพระราชกฤษฎีกายกฐานะกิ่งอำเภอวิภาวดีขึ้นเป็นอำเภอวิภาวดี โดยให้มีผลบังคับตั้งแต่วันที่ 8 กันยายนปีเดียวกัน ที่ว่าการอำเภอวิภาวดีอยู่ในพื้นที่ตำบลตะกุกเหนือ มีเนื้อที่ทั้งหมด 377 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 235,625 ไร่ สำหรับชื่อตำบล “ตะกุกเหนือ” นั้น สันนิษฐานมาจากการที่สภาพภูมิประเทศที่ใช้เป็นเส้นทางในการคมนาคม

เดิมใช้ลำน้ำคลองยันเป็นเส้นทางหลักในการคมนาคมและค้าขายซึ่งพาหนะที่ใช้ในการคมนาคม คือ เรือแจวซึ่งขณะที่แจวไปกระทบกับกาบเรือจะมีเสียงดัง ตะกุกตะกักจึงน่าจะเป็นที่มาของบ้านตะกุก ซึ่งต่อมาแยกเป็นตะกุกเหนือและตะกุกใต้ พื้นที่ตำบลตะกุกเหนือส่วนใหญ่เป็นที่อกเขาและเนินดิน สูง ๆ ต่ำ ๆ สภาพทั่วไปเป็นป่าเตรียมการสงวน หมายเลข 92 ประมาณร้อยละ 60 จัดเป็นเขตนิคม สหกรณ์ท่าฉาง ประมาณร้อยละ 20 เป็นสวนผลไม้และที่อยู่อาศัยประมาณร้อยละ 20 มีลำน้ำคลอง ยันไหลผ่านพื้นที่เป็นระยะทางประมาณ 27 กิโลเมตร

สำนักงานตั้งอยู่เลขที่ 111 หมู่ที่ 4 ตำบลตะกุกเหนือ อำเภอวิภาวดี จังหวัดสุราษฎร์ธานี การเดินทางจากศาลากลางจังหวัดสุราษฎร์ธานี ถึงองค์การบริหารส่วนตำบลตะกุกเหนือ สามารถใช้ เส้นทางรถยนต์ได้ 2 เส้นทาง เส้นทางแรก เลี้ยวซ้ายจากสี่แยกนายพันธ์ ผ่านองค์การบริหารส่วนตำบล มะลวน ผ่านโรงเรียนวัดห้วยกรวด ระยะทางประมาณ 35 กิโลเมตร ใช้เวลาในการเดินทาง ประมาณ 45 นาที และเส้นทางที่สองเลี้ยวซ้ายจากสี่แยกควนรา ระยะทางประมาณ 75 กิโลเมตร ใช้ระยะเวลา ในการเดินทาง ประมาณ 1.2 ชั่วโมง สำหรับอาณาเขต จำนวนหมู่บ้าน การปกครองแบ่งออกเป็น 17 หมู่บ้าน ประชากรมีจำนวนทั้งสิ้น 9,189 คน แยกเป็นชาย 4,802 คน หญิง 4,387 คน ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอสุขสำราญ จังหวัดระนอง อำเภอไชยา และอำเภอท่าฉาง ทิศตะวันออก ติดต่อกับ อำเภอท่าฉาง อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ทิศตะวันตกติดต่อกับอำเภอสุขสำราญ จังหวัด ระนอง และอำเภอบ้านตาขุน ทิศใต้ติดต่อกับตำบลตะกุกใต้ อำเภอคีรีรัฐนิคม และอำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ลักษณะของชุมชนในพื้นที่

ที่ทำการเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าคลองยันตั้งอยู่บริเวณน้ำตกวิภาวดี หมู่ที่ 8 ตำบลตะกุกใต้ อำเภอวิภาวดี จังหวัดสุราษฎร์ธานี ห่างจากที่ว่าการอำเภอวิภาวดี ไปตามถนน รพช. สายตะกุกเหนือ - บ้านยาง มีทางแยกขวาวบริเวณบ้านปากพาย ระยะทาง 8 กิโลเมตร ถึงบริเวณน้ำตกและที่ทำการ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าคลองยัน มีอาณาเขตครอบคลุมพื้นที่ตำบลปากฉลุย อำเภอท่าฉาง ตำบล ตะกุกเหนือ ตำบลตะกุกใต้ อำเภอวิภาวดี ตำบลน้ำหัก ตำบลท่าขนอน ตำบลกะเปา อำเภอคีรีรัฐนิคม และตำบลเขาพัง อำเภอบ้านตาขุน จังหวัดสุราษฎร์ธานี พื้นที่รับผิดชอบประมาณ 305,000 ไร่ หรือ 488 ตารางกิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อ ทิศเหนือ จดแนวเขตติดต่อกับเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า คลองนาคา จังหวัดระนอง อุทยานแห่งชาติแก่งกรุง ท้องที่ตำบลปากฉลุย อำเภอท่าฉาง จังหวัด สุราษฎร์ธานี ทิศใต้ จดแนวเขตติดต่อกับเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าคลองแสง ท้องที่ตำบลเขาพัง อำเภอบ้านตาขุน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ทิศตะวันออก จดแนวเขตป่าเตรียมสงวนหมายเลข 91 ท้องที่ตำบลน้ำหัก ตำบลท่าขนอน อำเภอคีรีรัฐนิคม จังหวัดสุราษฎร์ธานี ทิศตะวันตก จดแนวเขต ติดต่อกับเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าคลองนาคา จังหวัดระนอง เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าคลองแสงและอุทยาน

แห่งชาติเขาสกในส่วนที่เป็นพื้นที่อ่างเก็บน้ำเขื่อนรัชชประภา ท้องที่ตำบลเขาพัง อำเภอบ้านตาขุน จังหวัดสุราษฎร์ธานี (รายงานประจำปีองค์การบริหารส่วนตำบลตะกุกเหนือ 2559)

ภาพที่ 26 กิจกรรมพายเรือชมชนคลองยัน

การวิเคราะห์องค์ประกอบการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย ชุมชนคลองยัน

สำหรับการวิเคราะห์องค์ประกอบการท่องเที่ยววิถีถิ่นวิถีไทยในครั้งนี้ใช้แนวคิดองค์ประกอบของ กุลวลี ละม้ายจีน (2552: 5-6) ที่กล่าวว่า การท่องเที่ยวจะประสบความสำเร็จได้นั้น แหล่งท่องเที่ยวจะได้มีองค์ประกอบที่สำคัญ 5 ประการ หรือที่เรียก 5AS ได้แก่ ความดึงดูดใจ (Attraction) ความสามารถในการเข้าถึง (Accessibility) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenity) ที่พัก (Accommodation) กิจกรรม (Activity) ซึ่งเมื่อนำแนวคิดองค์ประกอบการท่องเที่ยว 5 องค์ประกอบ มาวิเคราะห์ทราบว่า การท่องเที่ยววิถีถิ่นชุมชนคลองยันมีการดำเนินการในแต่ละองค์ประกอบดังต่อไปนี้

1. องค์ประกอบด้านความดึงดูดใจ ชุมชนคลองยัน รายล้อมไปด้วยสวนยางพารา ปาล์มน้ำมัน ผลไม้ ภูเขา น้ำตก บ่อน้ำร้อน มีทรัพยากรธรรมชาติที่สวยงาม อุดมสมบูรณ์ อากาศสดชื่น มีพื้นที่ต้นน้ำคลองยันเป็นแหล่งธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ แหล่งท่องเที่ยวภายในชุมชนลำน้ำคลองยัน น้ำตกวิภาวดี ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงอุทยานแห่งชาติแก่งกรุง เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าคลองยัน น้ำพุร้อนบ้านบางจำ กิจกรรมและการบริการด้านการท่องเที่ยวของชุมชน ทรัพยากรการท่องเที่ยวภายในชุมชน ประกอบด้วย ลำคลอง น้ำตก ภูเขา ป่า น้ำพุร้อน ผ้าทอที่ศูนย์ศิลปาชีพ ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่นแบบชาวใต้ อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า กิจกรรมการท่องเที่ยวภายในชุมชนล่องแก่งตามลำน้ำคลองยัน เดินป่าศึกษาธรรมชาติ ดูนกและชมป่าสมุนไพร ชมและทดลองกรีดยางพารา ชมการเพาะเห็ดนางฟ้า เห็ดเป๋าฮื้อ การปลูกต้นไม้เพื่อลดภาวะ

โลกร้อน การทำฝายชะลอน้ำแบบผสมผสาน เรียนรู้การประกอบอาหารแบบชาวใต้ ศึกษาศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ชมการทอผ้าที่ศูนย์ศิลปาชีพ ชมสัตว์ป่าที่อุทยานแห่งชาติแก่งกรุง และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าคลองยันเป็นป่าดงดิบชื้นที่สมบูรณ์มีแหล่งน้ำแหล่งอาหารของสัตว์ป่าอุดมสมบูรณ์ และมีสัตว์ป่าสงวนและสัตว์ป่าคุ้มครองหลายชนิดอาศัยอยู่อย่างชุกชุม เช่น เลียงผา ควายป่า กวาง กระทิง วัวแดง ช้างป่า เสือโคร่ง สมเสร็จ อีเก้งหม้อ นางอาย ชะนี ลิง และนกชนิดต่าง ๆ ฉะนั้นเพื่อรักษาไว้ซึ่งพันธุ์สัตว์ป่าและให้เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่าโดยปลอดภัย รวมทั้งเป็นการช่วยป้องกันรักษาต้นน้ำลำธารและป่าไม้ที่มีอยู่ในพื้นที่แห่งนี้ให้คงอยู่อย่างถาวรตลอดไป

ภาพที่ 27 ป่าอุดมสมบูรณ์ชุมชนคลองยัน

2. องค์ประกอบด้านความสามารถในการเข้าถึง จากกรุงเทพฯ ใช้เส้นทางสายธนบุรี-ปากท่อ (ทางหลวงหมายเลข 35) แล้วใช้ทางหลวงหมายเลข 4 โดยตลอด ผ่านจังหวัดเพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ ชุมพร เข้าสู่ทางหลวงหมายเลข 41 ถึงสุราษฎร์ธานี รวมระยะทางประมาณ 644 กิโลเมตร การเดินทางสู่คลองยัน เส้นทางค่อนข้างลำบากเนื่องจากภูมิประเทศเป็นภูเขาสูงถนนขรุขระเป็นหลุมเป็นบ่อและบางช่วงเป็นดินเหนียวจึงต้องใช้รถขับเคลื่อนสี่ล้อ (4WD) โดยเฉพาะในช่วงฤดูฝนการเดินทางจะลำบากมากขึ้น ตลอดสองข้างทางจะได้เห็นวิถีชีวิตของเกษตรกรชาวใต้ซึ่งมีรายได้หลักจากการทำสวนยางพารา สวนกาแฟ สวนปาล์ม และสวนผลไม้ รถต้องตะลุยทางลูกรังที่ทุรกันดารขึ้นลงภูเขาหลายลูกเพื่อไปยังหน่วยพิทักษ์ป่า “คลองยัน” ไปทางเหนือของแม่น้ำคลองยันขึ้นไปอีกประมาณ 20 กิโลเมตร มีเส้นทางเดียวที่จะไปได้คือต้องอ้อมผ่านหมู่บ้าน “คลองวาย” ก่อนจะถึงคลองยัน

3. องค์ประกอบด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ชุมชนคลองยันมีสิ่งอำนวยความสะดวกให้นักท่องเที่ยวครบครันไม่ว่าจะเป็นด้านที่พักจะมีทั้งโฮมสเตย์และที่พักริมน้ำ บ้านต้นไม้ ด้านอาหารจะเป็นอาหารพื้นถิ่นรสชาติอร่อยในชุมชน มีศูนย์จำหน่ายของฝากและที่ระลึกชุมชนเช่น ผ้าขาวม้า

เสือ จากศูนย์ศิลปาชีพบ้านท่านผู้หญิง ผลิตภัณฑ์จากโรงตีเหล็ก มีการดูแลด้านความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวดูแลโดยตำรวจและผู้ดูแลซึ่งเป็นผู้ไว้ใจได้ โครงสร้างพื้นฐาน ถนน ไฟฟ้า รวมทั้งระบบน้ำประปา

4. องค์ประกอบด้านที่พัก บ้านพักโฮมสเตย์มีทั้งหมด 3 หลัง ราคา 490 บาท/คน/คืน (รวมอาหาร 2 มื้อ) กระท่อมริมน้ำ 2 หลัง เต็นท์เล็ก (2 คน) 150 บาท /หลัง เต็นท์ใหญ่ (4 คน) 200 บาท / คืน / หลัง ราคาเฉพาะวันจันทร์ – พุธสพดี ราคา 450 บาท/หลัง วันศุกร์ – อาทิตย์ 600 บาทหลัง เต็นท์ 150 บาท/หลัง

ภาพที่ 28 ที่พักรวมชนคลองยันบ้านพักของอุทยาน

5. องค์ประกอบด้านกิจกรรม

กิจกรรมการท่องเที่ยว (มีให้เลือกตามสภาพดินฟ้า อากาศและเวลา)

1. ชมทะเลหมอก ที่คลองยัน จุดชมทะเลหมอกมี 2 จุด คือผาไทรน้อย และผาหนูมาน
2. กิจกรรมเดินป่าศึกษาธรรมชาติของป่าทางใต้ อาจจะต้องระวังทากชะหน้อย อาจได้เห็นร่องรอยของสัตว์ป่าอื่น ๆ เช่น เก้ง กวาง กระต๊อง และอาจได้ยินเสียงค่างหรือชะนีร้อง และกระโจนตามยอดไม้เป็นระยะ ๆ นอกจากนั้นบนท้องฟ้าจะมีนกเงือก บินมาให้เห็นเป็นระยะ ๆ และยังพบนกพญาไฟซึ่งเป็นนกประจำถิ่นที่หาดูได้ยากมาก ถ้าเป็นฤดูลูกไทรสุก จะพบนกจำนวนมาก กินลูกไทร ริมฝั่งอาจได้เห็นร่องรอยของสัตว์ป่าที่ลงมากินน้ำ ไก่ป่า หนูบ้านมีน้ำตกขนาดกลาง คือน้ำตกโตนบางจำ ซึ่งมีน้ำไหลตลอดทั้งปี เป็นที่เล่นน้ำได้อย่างสนุกสนานทีเดียว

ภาพที่ 29 กิจกรรมเดินป่าชุมชนคลองยัน

3. กิจกรรมการล่องแก่งในสายน้ำคลองยันโดยก่อนที่จะล่องแก่งจะมีการวางแผนเตรียมความพร้อม ทั้งอุปกรณ์ เรือยาง ชูชีพ หมวกกันน็อก มีระยะทางของแก่งยาวที่สุดคือประมาณ 400 เมตร ตลอดแก่งกระแสน้ำจะผันผวน บางช่วงเป็นสันน้ำ บางตอนเป็นโขดหิน ตลอดการล่องแก่งมีแก่งต่าง ๆ ให้ผจญภัยอีกไม่น้อยกว่า 40 แก่ง แต่ถ้าล่องจากต้นน้ำ จะผ่านแก่งต่าง ๆ นับร้อย ๆ แก่งทีเดียว

ภาพที่ 30 กิจกรรมการล่องแก่งในสายน้ำคลองยัน

4. พักแรมกลางป่าเรียกว่าหาดปากซุน จะกางเต็นท์ นอน หรือทำกิจกรรมแคมป์ไฟ ดูดาว ได้บรรยากาศของป่า

5. กิจกรรมการทำฝายชะลอน้ำ

6. กิจกรรมการสาธิตการกรีดยางพารา
7. กิจกรรมการศึกษาศูนย์เรียนรู้ศูนย์ศิลปาชีพบ้านท่านหญิง การทอผ้า
8. เรียนรู้ภูมิปัญญาพื้นบ้านการตีเหล็กที่โรงตีเหล็ก

ปัจจัยหรือเงื่อนไขของการดำรงอยู่ของชุมชนคลองยัน

สำหรับปัจจัยเงื่อนไขที่ทำให้ชุมชนคลองยันยังคงดำรงอยู่ได้ตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งปัจจุบัน สืบเนื่องมาจากปัจจัยหรือเงื่อนไข 3 ประการ ดังต่อไปนี้

1. **อัตลักษณ์ของชุมชน** ชุมชนคลองยันมีอัตลักษณ์ต่างจากชุมชนอื่นของจังหวัดสุราษฎร์ธานีที่เห็นได้อย่างชัดเจน คือชุมชนคลองยันมีความโดดเด่นด้านทรัพยากรป่าไม้ สัตว์ ป่าวิถีเกษตร การล่องแก่งลำน้ำคลองยัน เดินป่าดูนกสำรวจธรรมชาติ ชมสาธิตทดลองการกรีดยางพารา การหุงข้าว ไม้ไผ่ พักแรมเล่นน้ำที่ศรีแก่งกรุงโฮมสเตย์ ในป่าหรือสะพานแขวน จุดเด่นอีกอย่างของชุมชนคลองยัน คือการร่วมงานล่องแก่งฮันนีมูน 14 กุมภาพันธ์ การล่องแก่งลำน้ำคลองยัน การดูงานสถานที่ศึกษาดูงานในชุมชน เช่น ศูนย์ศิลปาชีพบ้านท่านผู้หญิง โรงตีเหล็ก ศูนย์เศรษฐกิจพอเพียง จึงทำให้ชุมชนคลองยันสามารถดำรงอยู่ได้จนถึงปัจจุบัน

2. **การมีส่วนร่วมของชุมชน** ชุมชนคลองยันดำเนินการโดยคนในชุมชนบริหารจัดการเองการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนทั้งผู้นำ ชาวบ้าน รวมถึงหน่วยงานต่าง ๆ แต่ทั้งนี้ทุกอย่างจะขึ้นอยู่กับคนในชุมชนเท่านั้น ทั้งผู้นำและชาวบ้านจะมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ผืนป่าการจัดการอย่างมีระบบ โดยการใช้การท่องเที่ยวเป็นตัวเชื่อมในการอนุรักษ์

3. **การประชาสัมพันธ์** ชุมชนคลองยันมีจุดเด่นเรื่อง การล่องแก่ง การเดินป่า ดังนั้นจึงนำจุดเด่นนี้มาประชาสัมพันธ์ จนกระทั่งเป็นที่รู้จักกันทั่วไปในกลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่ชอบการเดินป่า ดูนกดูสัตว์ สำรวจธรรมชาติ และชุมชนมีการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องไม่ว่าจะเป็นทางวิทยุ ป้ายประชาสัมพันธ์ อินเทอร์เน็ต เช่น facebook ดังนั้นการประชาสัมพันธ์จึงเป็นอีกปัจจัยและเงื่อนไข ที่ทำให้การท่องเที่ยวชุมชนคลองยันสามารถดำรงอยู่ได้จนถึงปัจจุบัน

ผลที่เกิดจากการท่องเที่ยววิถีถิ่นชุมชนคลองยัน ในที่นี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาจากเอกสาร งานวิจัยต่าง ๆ จากการลงพื้นที่ศึกษาข้อมูลจากพื้นที่จริง เพื่อให้ถึงผลที่เกิดจากการท่องเที่ยว ต่อชุมชนคลองยัน ทั้งด้านเศรษฐกิจชุมชน ด้านการบริหารจัดการชุมชน ด้านสังคม และวัฒนธรรม ด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น

1. **ด้านเศรษฐกิจชุมชน** การท่องเที่ยวชุมชนคลองยันก่อให้เกิดการสร้างงาน สร้างอาชีพให้กับคนในชุมชน เนื่องจากกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การเดินป่า การสาธิตการกรีดยาง โรงตีเหล็ก การทอผ้า กิจกรรมเหล่านี้ไม่ได้นำท่องเที่ยวเพียงอย่างเดียว ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้เป็นการเปิดโอกาสให้เกิดการจ้างงานในชุมชนคลองยันทั้งทางตรงและทางอ้อม จากทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนล้วน ๆ เช่น การเป็นไกด์ท้องถิ่น ดังข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์

“โดยส่วนตัวก็มองว่าการท่องเที่ยวก็สร้างประโยชน์ให้ชุมชนมากมาย ซึ่งที่นี้ก็เป็นที่รู้จักกันอยู่แล้ว มีชื่อเสียงอันดับต้น ๆ ของสุราษฎร์ธานี ในด้านการท่องเที่ยวหลายกลุ่ม หลากหลายอาชีพเข้ามา โดยเฉพาะคนที่ชอบการเดินป่า น้ำตก ล่องแก่ง ทำให้เศรษฐกิจในชุมชนดีขึ้น รายได้ก็ดีขึ้นและเกิดอาชีพเสริมด้วย”

จากสภาพพื้นที่ของชุมชนคลองยันที่มีทรัพยากรป่าที่อุดมสมบูรณ์ มีป่าไม้ มีลำคลองที่สมบูรณ์และสวยงามจน ได้รับการขนานนามว่าได้ชื่อว่าน้ำใส ไหลเย็น เห็นตัวปลา มีสัตว์ น้ำที่หลากหลาย ชุมชนแห่งนี้จึงมีความพร้อมเปิดรับนักท่องเที่ยว นักเรียน นักศึกษา ตลอดจนคณะ ศึกษาดูงานต่าง ๆ เข้ามาศึกษาและทำกิจกรรมเกี่ยวกับระบบนิเวศป่าชุมชนกิจกรรมที่ได้รับความนิยม รองลงมาจาก การเดินป่าศึกษา ระบบนิเวศ คือกิจกรรมการล่องแก่งทั้งแบบเรือแคนูและแบบแพไม้ไผ่ ที่ได้รับความนิยมอย่างมากอีกทั้งยังไม่ส่งผลเสียต่อระบบนิเวศ เป็นกิจกรรมที่ควบคู่กับการอนุรักษ์ ซึ่งกิจการเหล่านี้ก่อให้เกิดการจ้างงานชาวบ้านมีอาชีพเสริมมีรายได้เพิ่มขึ้นจากกิจกรรมเหล่านี้

2. ด้านการบริหารจัดการชุมชน ชุมชนคลองยันมีการบริหารจัดการชุมชนในรูปแบบของ โครงสร้างการทำงานโดยคนในชุมชน ซึ่งมาจากการเลือกภายในชุมชนไม่มีบุคคลหรือหน่วยงาน ภายนอกเข้ามาเกี่ยวข้อง มีคนทำงานทั้งหมด 25 คน โดยการท่องเที่ยวชุมชนคลองยันมี นางรัตนศรี วิเชียร เป็นประธานกลุ่มท่องเที่ยว นายธรรมนุญ สังข์ทอง และนายสมนึก เจริญแท้ เป็นรองประธาน โดยการท่องเที่ยวคลองยันเกิดจากการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการก่อตั้งอย่างแท้จริง ซึ่งการทำงาน ของชุมชนจะทำงานร่วมกันทั้งภาคประชาชน หน่วยงานราชการ องค์กรบริหารส่วนตำบล ตะกุกเหนือและอุทยานแห่งชาติแก่งกรุง ซึ่งทั้งสามหน่วยงานมีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบของแต่ละหน่วยงานคือ ชาวบ้านจะดูแลบริหารงานด้านที่พัก โฮมสเตย์ อาหารพื้นถิ่นของชุมชน กิจกรรม เพาะเห็ด กิจกรรมศึกษาโรงตีเหล็ก ศูนย์อพยพบ้านท่านหญิง รวมทั้งกิจกรรมทางการเกษตรต่าง ๆ องค์กรบริหารส่วนตำบลตะกุกเหนือจะสนับสนุนงบประมาณโครงการต่าง ๆ ของชุมชนคอยอำนวยความสะดวกด้านต่าง ๆ ส่วนอุทยานแก่งกรุงทำหน้าที่ในการปฏิบัติกิจกรรมล่องแก่ง เดินป่า ซึ่งต้องมีเจ้าหน้าที่ป่าไม้ดูแลตลอดระยะทางของกิจกรรม

3. ด้านสังคมและวัฒนธรรม การท่องเที่ยวชุมชนคลองยันก่อให้เกิดการพัฒนาตนเอง ของชาวบ้านและผู้นำอยู่เสมอ จากการสัมภาษณ์พบว่านักเรียนที่ศึกษาอยู่โรงเรียนบ้านท่านหญิง ที่ทำหน้าที่มีคหุเทศก้น้อย จะเกิดจากความสมัครใจ กล้าแสดงออก กล้าพูด ซึ่งมีคหุเทศก้น้อยจะใช้ เวลาว่างของตนเองมาเรียนรู้กับป้าศรี ประธานกลุ่มท่องเที่ยว และได้รับการสนับสนุนจากผู้ปกครอง และนอกจากเด็ก ๆ จะเรียนรู้เส้นทางศึกษาธรรมชาติ น้ำตก วิถีชีวิตของคนลุ่มน้ำคลองยันแล้ว เด็ก ๆ ยังได้รับการปลูกฝัง ปลูกจิตสำนึกให้เกิดการอนุรักษ์และรักบ้านเกิดตนเอง เพื่อที่จะโตมาจะได้มา ทำงานให้ชุมชนอย่างแท้จริง

การท่องเที่ยวชุมชนก่อให้เกิดการพัฒนาวัฒนธรรม ซึ่งปัจจุบันการท่องเที่ยวชุมชนมีบทบาทให้การอนุรักษ์วัฒนธรรมดั้งเดิมของชุมชนได้ดี เช่น หนึ่งตะลุงที่เป็นศิลปวัฒนธรรมของชุมชน สามารถนำมาเป็นจุดดึงดูดในการท่องเที่ยว และยังเป็นการสร้างรายได้เสริมที่เกิดกับการท่องเที่ยวและยังเป็นการช่วยฟื้นฟูทางวัฒนธรรมซึ่งเป็นอัตลักษณ์เฉพาะถิ่นของชุมชน ดังข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์

“ป่าดีใจมากที่การแสดงหนังตะลุง มโนราห์ ที่แสดงโดยนักเรียน ได้รับการสืบทอดไปสู่รุ่นลูกหลาน”

4. ด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ การท่องเที่ยวช่วยให้สร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากร เริ่มต้นจากธนาคารต้นไม้ที่บ้านจะต้องปลูกต้นไม้ไว้ และประชาชนตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพราะชุมชนลุ่มน้ำคลองยันมีอุทยานแห่งชาติแก่งกรุงเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำระดับ A ของประเทศไทย สองฝั่งคลองร่มรื่นด้วยธรรมชาติที่สมบูรณ์ มีต้นไม้ใหญ่นานาพันธุ์ เพราะความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรจึงเป็นสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยว แนวผจญภัย เดินป่าถือเป็นอัตลักษณ์ของชุมชนคลองยัน ชาวบ้านก็เลยเกิดความตระหนักว่าถ้าไม่มีป่าหรือทรัพยากรเสื่อมโทรมก็เป็นการทำลายชื่อเสียงของชุมชน ทุกคนจึงช่วยกันรักษาผืนป่าของชุมชนไว้ให้อยู่ในสภาพดีเพื่อดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามามากขึ้น การทำกิจกรรมรณรงค์ปลูกจิตสำนึกเรื่องอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้เกิดความยั่งยืนในชุมชน รวมถึงการหาแนวทางการอนุรักษ์ลุ่มน้ำคลองยัน โดยบทบาทของเยาวชนร่วมกับชุมชนปลูกฝังจิตสำนึกสาธารณะ ในการรักษากันฐานบ้านเกิด เยาวชนและชุมชนเผยแพร่บทเรียนองค์ความรู้ของชุมชนในการอนุรักษ์ลุ่มน้ำคลองยัน นำสู่การสร้างความร่วมมือในการดูแลรักษาทรัพยากรของลุ่มน้ำคลองยัน เช่น การจัดการป่าชุมชนหรือการจัดการป่าสาธารณะในหมู่บ้าน จนถึงพื้นที่ต้นน้ำการจัดทำเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าสาธารณะในหมู่บ้าน จนถึงพื้นที่ต้นน้ำการจัดทำเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าสาธารณะเป็นการลดละเลิกการใช้สารเคมีและหันมาพึ่งตนเองแบบเศรษฐกิจพอเพียง สองริมฝั่งตลอดสายน้ำคลองยัน น้ำใส ไหลตลอดทั้งปี ประกอบกับความสวยงามของแก่งและโขดหินที่ธรรมชาติสร้างมาตลอดสายน้ำ ทำให้ชาวบ้านในพื้นที่ลุ่มน้ำคลองยันตอนบนเริ่มหันมาทำการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์โดยเมื่อ 5 ปีก่อน เป็นการล่องแพไม้ไผ่ ต่อมาชาวบ้านได้ระดมทุนเพื่อซื้อเรือยางสำหรับการล่องแก่งโดยเฉพาะและจัดบ้านของตนเพื่อเป็นที่พักอาศัยของนักท่องเที่ยวด้วย ในช่วงแรก ๆ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะเป็นชาวต่างชาติที่ชอบธรรมชาติและผลการผจญภัยการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ดังข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์

“เท่าที่สังเกตสิ่งแวดล้อมในชุมชนเปลี่ยนไปทางที่ดีขึ้น ดูได้จากสัตว์ป่าที่มีการอนุรักษ์ อากาศที่บริสุทธิ์”

5. ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น การดำเนินชีวิตของชาวบ้านที่มีวิถีชีวิตชาวเกษตรที่ได้รับการสั่งสมถ่ายทอดมาจนถึงปัจจุบัน เช่น อาชีพการตีเหล็ก ที่เป็นภูมิปัญญาที่มีจุดเด่นปัจจุบัน

มีไม่กี่แห่งแต่ที่นี่สามารถมีการสืบทอดมาได้จนถึงปัจจุบัน และการสืบทอดอาชีพเกษตรด้านการกรีดยางพาราที่เป็นอาชีพหลักของชาวบ้าน มีการถ่ายทอดโดยการเป็นจุดศูนย์การเรียนรู้ให้นักท่องเที่ยวได้ลงมือทำ ผ้าขาวม้า เสื้อ จากศูนย์ศิลปาชีพบ้านท่าหนูงิ ผลิตภัณฑ์จากโรงตีเหล็ก จากการท่องเที่ยวก่อให้เกิดการฟื้นฟูภูมิปัญญาดั้งเดิมของชุมชนที่สูญหายไปแล้วหรือกำลังจะสูญหายกลับมาให้ชุมชนเป็นที่น่าภาคภูมิใจอีกครั้ง ถือว่าเป็นจุดเด่นอัตลักษณ์ของชุมชนอย่างแท้จริง ที่การท่องเที่ยวชุมชนเป็นตัวเชื่อมโยงให้ภูมิปัญญาเหล่านี้ได้เกิดขึ้นมาอีกครั้งซึ่ง นอกจากจะเป็นการดำรงไว้ของภูมิปัญญาแล้วยังสามารถนำมาต่อยอดและเกิดการพัฒนาต่อไป

วิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศของชุมชนคลองยัน

วิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ของชุมชนคลองยันคือ การบริหารจัดการซึ่งชุมชนคลองยันเป็นหมู่บ้านเล็ก ๆ ในอำเภอวิภาวดี จังหวัดสุราษฎร์ธานี ซ่อนตัวอยู่ท่ามกลางธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ที่สุดแห่งหนึ่งของภาคใต้ โดยได้รับความสมบูรณ์จากผืนป่าของอุทยานแห่งชาติแก่งกรุง เขตอนุรักษ์พันธุ์สัตว์คลองนาคา เขตอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ป่าคลองแสง คลองยันและพื้นที่ลุ่มน้ำชั้นหนึ่ง A รวมเนื้อที่ป่าอนุรักษ์ผืนเดียวกันซึ่งเป็นต้นน้ำคลองยันกว่า 6 แสนไร่ ต่อมาเกิดปัญหาการบุกรุกทำลายสิ่งแวดล้อมมากขึ้น ชาวบ้านจึงได้รวมตัวกันจัดตั้งเป็นชมรมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติลุ่มน้ำคลองยัน ในปี 2531 เพื่อดำเนินกิจกรรมรณรงค์ปลูกจิตสำนึกเรื่องอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ให้เกิดความยั่งยืนในชุมชนรวมถึงการหาแนวทางการอนุรักษ์ลุ่มน้ำคลองยัน โดยบทบาทของเยาวชนร่วมกับชุมชน ปลูกฝังจิตสำนึกสาธารณะในการรักษากินฐานบ้านเกิดกับเยาวชนและชุมชน และเผยแพร่บทเรียนองค์ความรู้ของชุมชนในการอนุรักษ์ลุ่มน้ำคลองยัน นำสู่การสร้างร่วมมือในการดูแลรักษาทรัพยากรของลุ่มน้ำคลองยัน เช่น การจัดการป่าชุมชนหรือการจัดการป่าสาธารณะในหมู่บ้าน จนถึงพื้นที่ต้นน้ำการจัดทำเกษตรยั่งยืน เกษตรอินทรีย์หรือเกษตรผสมผสาน เป็นการลดละเลิกการใช้สารเคมีและหันมาพึ่งตนเองแบบเศรษฐกิจพอเพียง สองริมฝั่งตลอดสายน้ำคลองยัน น้ำใส ไหลตลอดทั้งปี ประกอบกับความสวยงามของแก่งและโขดหินที่ธรรมชาติสร้างมา ตลอดสายน้ำ ทำให้ชาวบ้านในพื้นที่ลุ่มน้ำคลองยันตอนบนเริ่มหันมาทำการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยเมื่อ 5 ปีก่อนเป็นการล่องแพไม้ไผ่ ต่อมาชาวบ้านได้ระดมทุนเพื่อซื้อเรือยางสำหรับการล่องแก่งโดยเฉพาะ และจัดบ้านของตนเพื่อเป็นที่พักอาศัยของนักท่องเที่ยวด้วย ในช่วงแรก ๆ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะเป็นชาวต่างชาติที่ชอบธรรมชาติและการผจญภัย การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชุมชนคลองยันอาจคล้าย ๆ กับที่อื่นแต่ยังมีความเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนอยู่เนื่องจากเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ยังไม่เป็นที่รู้จัก ธรรมชาติยังคงความสวยงาม และที่สำคัญการจัดการท่องเที่ยวดำเนินการโดยชาวบ้านเจ้าของพื้นที่ การที่ชุมชนเข้ามาดูแลเรื่องการท่องเที่ยวเองอาจเป็นอุปสรรคต่อธุรกิจท่องเที่ยวและทำให้เงินรายได้จากการท่องเที่ยวไม่สูงมากนัก แต่ชาวบ้านก็มีสิทธิที่จะใช้และบริหารจัดการทรัพยากรในชุมชนท้องถิ่นของตนและเมื่อนักท่องเที่ยวเดินทางมาถึงชุมชน

คลองยันจะได้รับการต้อนรับจากชาวบ้าน ที่เป็นชาวบ้านจริง ๆ ไม่ได้มีการจัดฉากเพื่อหวังผลจากการท่องเที่ยว ชาวบ้านดำรงชีวิตอย่างไร ก็จะได้เห็นอย่างนั้นจะได้รู้จักวิถีชีวิตและบุคลิกของคนได้ รวมทั้งวัฒนธรรมความเป็นอยู่อาชีพและความมีน้ำใจของชาวใต้

ส่วนที่ 4 ผลการศึกษาการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะ สำหรับรายละเอียดเกี่ยวกับชุมชนบ้านเขาเทพพิทักษ์ หมู่ที่ 1 ตำบลเขาพัง อำเภอบ้านตาขุน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ประวัติชุมชน/ที่ตั้งชุมชน

ชุมชนบ้านเขาเทพพิทักษ์ และบ้านใหม่พัฒนา ตั้งอยู่ หมู่ที่ 1 ตำบลเขาพัง อำเภอบ้านตาขุน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ห่างจากตัวเมืองไปทางทิศตะวันตก ประมาณ 80 กิโลเมตร ตั้งอยู่ติดกับลำน้ำคลองแสง ต้นแม่น้ำพุมดวงซึ่งไหลลงแม่น้ำตาปี ทิศเหนือจรดหมู่ที่ 5 ตำบลเขาพัง อำเภอบ้านตาขุน ทิศใต้จรดพื้นที่อุทยานแห่งชาติเขาสก ทิศตะวันออกจรดหมู่ที่ 4 ตำบลเขาพัง อำเภอบ้านตาขุน ทิศตะวันตก จรด หมู่ที่ 3 ตำบลเขาพัง อำเภอบ้านตาขุน

ประชากรในชุมชนกว่า 90 ครัวเรือน ส่วนใหญ่เป็นที่อยู่อาศัยมาดั้งเดิม และอีกส่วนหนึ่งย้ายถิ่นฐานจากที่อื่นเมื่อ ประมาณ 20 ปีที่ผ่านมา ชุมชนมีความเป็นอยู่แบบเครือญาติมีการแบ่งปันพึ่งพาอาศัยกันคนในชุมชนส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพทำสวนยางพารา สวนปาล์มน้ำมัน สวนผลไม้แบบสวนสมรม คือปลูกพันธุ์ไม้หลากหลายชนิดผสมผสานกันไป นอกจากนี้ยังมีการทำอาชีพเสริม เช่น กลุ่มทำปุ๋ย กลุ่มเลี้ยงปลาในบ่อปูน เลี้ยงไก่ไข่ ปลูกผักพื้นบ้านปลอดสารพิษ โรงสีข้าว และในช่วงระยะหลังชุมชนได้เริ่มให้ความสนใจกับการทำอาชีพเสริม โดยการจัดการท่องเที่ยวในชุมชนเพราะชุมชนมีทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์ ล้อมรอบด้วยพื้นที่ป่าและตั้งอยู่ติดกับเขื่อนรัชชประภา ซึ่งเป็นหนึ่งในสถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงในจังหวัดสุราษฎร์ธานี คนในชุมชนจึงทำอาชีพเสริมโดยการจัดเตรียมที่พักนำเที่ยว ขับเรือจ้าง ขายสินค้าและผลไม้ริมทาง เป็นต้น

ภาพที่ 31 ทศนิยมภาพชุมชนบ้านเขาเทพพิทักษ์

ตั้งแต่ชุมชนเริ่มมีการจัดการท่องเที่ยว ทำให้เกิดการรวมกลุ่มขึ้นในชุมชนเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลสถานการณ์เรื่องการท่องเที่ยวในชุมชน มีการจัดการพื้นที่ให้นักท่องเที่ยวได้มาเที่ยวในชุมชนตั้งแต่ยังไม่มีควมหลากหลายและชุมชนมีความน่าสนใจหลายด้าน ทั้งฐานทรัพยากรธรรมชาติ วิถีชุมชนและประวัติศาสตร์ ซึ่งมีศักยภาพในการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ที่ทำให้ชุมชนมีความพร้อมมากขึ้น การท่องเที่ยวแบบวิถีธรรมชาติโดยจัดให้นักท่องเที่ยวสามารถเข้าไปเยี่ยมชมธรรมชาติจะเป็นการกระจายรายได้ให้กับพี่น้องในชุมชน และเป็นการกระตุ้นให้คนในชุมชนช่วยกันดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมมากขึ้น หลังจากนั้นทางผู้นำกลุ่มการท่องเที่ยวได้ทำการสำรวจข้อมูลเพิ่มเติม ในเรื่องพื้นที่ทางธรรมชาติ แหล่งโบราณคดี เพื่อพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวและพยายามปรับปรุงการจัดการท่องเที่ยวโดยมีการวางแผนรวมกลุ่ม เพื่อปรับปรุงเรื่องอาหารในการรองรับนักท่องเที่ยว เช่น กลุ่มปลูกพืชผักปลอดสารพิษ กลุ่มเลี้ยงไก่ กลุ่มทำสวน สมรม เป็นต้น จากนั้นได้นำข้อมูลที่สำรวจเพิ่มเติมขึ้นนี้เข้าที่ประชุมในหมู่บ้านเพื่อถามความคิดเห็นชาวบ้านในการจัดการท่องเที่ยว และมีการประสานงานกับเทศบาล อุทยานแห่งชาติเขาสก ซึ่งทุกหน่วยงานพร้อมให้ความร่วมมือในการดำเนินงาน จึงถือเป็นโอกาสดีในการจะปรับปรุงการดำเนินงานต่อไป (รายงานประจำปีองค์การบริหารส่วนตำบลเขาพัง 2559)

ภาพที่ 32 สวนผลไม้แบบดั้งเดิมชุมชนเขาเทพพิทักษ์

ภาพที่ 33 วิถีชีวิตชาวสวนยางพาราชุมชนเขาเทพพิทักษ์

ภาพที่ 34 โบราณคดีวัดเขาพังชุมชนเขาเทพพิทักษ์

การวิเคราะห์องค์ประกอบการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย ชุมชนบ้านเขาเทพพิทักษ์

สำหรับการวิเคราะห์องค์ประกอบการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย ในครั้งนี้ ใช้แนวคิดองค์ประกอบของ กุลวลี ละม้ายจีน (2552: 5-6) ที่กล่าวว่า การท่องเที่ยวจะประสบความสำเร็จได้นั้น แหล่งท่องเที่ยวจะได้มีองค์ประกอบที่สำคัญ 5 ประการ หรือที่เรียก 5AS ได้แก่ ความดึงดูดใจ (Attraction) ความสามารถในการเข้าถึง (Accessibility) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenity) ที่พัก (Accommodation) กิจกรรม (Activity) ซึ่งเมื่อนำแนวคิดองค์ประกอบการท่องเที่ยว 5 องค์ประกอบ มาวิเคราะห์ทราบว่า การท่องเที่ยววิถีถิ่นชุมชนบ้านเขาเทพพิทักษ์มีการดำเนินการในแต่ละองค์ประกอบดังต่อไปนี้

1. **องค์ประกอบด้านความดึงดูดใจ** ชุมชนเทพพิทักษ์มีเอกลักษณ์ที่แตกต่างจากชุมชนอื่น คือมีความหลากหลายของทรัพยากร ทั้งด้านการเกษตรของชุมชน ด้านประวัติศาสตร์ชุมชน

ด้านภูมิปัญญา ด้านประเพณี ที่ชุมชนเอาสิ่งเหล่านี้ที่มีอยู่ในชุมชนมาเป็นจุดเด่นในการท่องเที่ยว มีสวนผลไม้แบบดั้งเดิม เป็นสวนผลไม้ที่ได้รับมรดกจากบรรพบุรุษ (สวนสมรม) ซึ่งมีเงาะ มังคุด กระท้อน และยังมีทุเรียนพันธุ์คลองแสงต้นสูงใหญ่เป็นทุเรียนพันธุ์ดั้งเดิมอยู่หลายต้น อายุไม่น้อยกว่า 100 ปี แสดงให้เห็นว่าชุมชนได้มีการทำสวนผลไม้มายาวนาน ทุเรียน คลองแสงมีชื่อเสียงโด่งดัง เนื่องจากมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว คือกลิ่นหอม รสชาติหวานมัน เนื้อสีทองสวยน่ารับประทาน เป็นทุเรียนบ้านที่มีรสชาติต่างจากพื้นที่อื่น ซึ่งเมื่อนักท่องเที่ยวได้ชิมแล้วถึงกับต้องนำเมล็ดไปปลูกที่บ้าน ด้านประวัติศาสตร์ ชุมชนมีเรื่องเล่ามาตั้งแต่อดีตมีการขุดพบข้าวของเครื่องใช้สมัยโบราณ ด้านภูมิปัญญา เช่น การเล่นทองโย่ง ลูกหวีอ ใบพัดไม้ไผ่ มะขุม ซึ่งเป็นภูมิปัญญาที่หาได้ยาก แต่ชาวบ้านชุมชนนี้ได้มีการอนุรักษ์ไว้และเป็นจุดเด่นของการท่องเที่ยวอีกอย่างหนึ่งคือสะพานแขวน กับภูเขารูปหัวใจ ซึ่งเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวมาก ต้องมาแวะถ่ายรูปเช็คอินซึ่งเป็นความงามที่ธรรมชาติสร้างสรรค์ไว้ให้ชุมชน

ภาพที่ 35 ทศนิยมภาพชุมชนเขาเทพพิทักษ์

2. องค์ประกอบด้านความสามารถในการเข้าถึง ชุมชนเขาเทพพิทักษ์อยู่ในพื้นที่อำเภอบ้านตาขุน ซึ่งเป็นที่ตั้งของเขื่อนรัชชประภา เป็นที่ท่องเที่ยวกระแสหลักที่ใคร ๆ ก็รู้จักและเมื่อนักท่องเที่ยวมาเที่ยวเขื่อนรัชชประภาแล้วก็ต้องแวะเที่ยวชมชุมชนเขาเทพพิทักษ์ ซึ่งเป็นทางผ่านไม่ไกลจากเขื่อน ประมาณ 3 กิโลเมตร สามารถใช้รถยนต์ส่วนตัวเข้าถึงพื้นที่ได้การเดินทางสู่เขาเทพพิทักษ์อยู่ห่างจากประตูทางเข้าเขื่อนรัชชประภาหรือเขื่อนเชี่ยวหลาน ประมาณ 100 เมตร ทางเข้าจะอยู่ขวามือมีป้ายบอกทางให้ขับรถตามไปเรื่อย ๆ ถึงแล้วต้องเอารถไปจอดไว้ที่วัดเขาพัง นอกจากนี้ด้านข้อมูลข่าวสารที่ทำให้การติดต่อสื่อสารหรือการเข้าถึงข้อมูลต่าง ๆ ของชุมชนที่ทำให้ชุมชนเป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลายคือ Social Facebook เป็นสื่อในการเข้าถึงการท่องเที่ยวอย่างดี

3. องค์ประกอบด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ชุมชนเขาเทพพิทักษ์มีสิ่งอำนวยความสะดวกด้านโครงสร้างพื้นฐานครบ ทั้งด้านไฟฟ้า ประปา ถนน การคมนาคมสะดวก การพยายามจัดการที่พักรักษาและบริการที่ดีมีสิ่งอำนวยความสะดวก มีจุดบริการให้คำปรึกษาแนะนำนักท่องเที่ยว ทั้งหน่วยงานรัฐและประชาชน มีการจัดการด้านสุขภาพที่ดี มีการดูแลรักษาความปลอดภัยในระดับที่เชื่อถือและไวใจได้ ตลอดจนเส้นทางคมนาคมเข้าถึงโดยใช้ถนนเส้นหลัก จากสภาพพื้นที่ที่มีเขื่อนรัชชประภาเป็นการท่องเที่ยวกระแสหลัก เป็นชุมชนที่เป็นทางผ่านของถนนสายหลัก การท่องเที่ยวชุมชนเขาเทพพิทักษ์จึงเป็นอีกทางเลือกของการท่องเที่ยวชุมชนให้กับนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ

4. องค์ประกอบด้านที่พัก ทางชุมชนมีที่พักแบบโฮมสเตย์ที่แตกต่างจากที่อื่น คือการพักร่วมกับชาวบ้าน กินอยู่ใช้ชีวิต ดูวิถีชีวิตประจำวัน สามารถพักผ่อนได้ตามอัธยาศัยหรือดูวิถีชีวิตประจำวันการทำสวนยางพารา สวนปาล์ม น้ำมัน สวนผลไม้และการเกษตรแบบผสมผสานตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง และสามารถลงมือปฏิบัติร่วมกับเจ้าของสวนได้ โฮมสเตย์ของชุมชนเขาเทพพิทักษ์มีด้วยกัน 4 หลัง

5. องค์ประกอบด้านกิจกรรม กิจกรรมที่โดดเด่นของชุมชนเขาเทพพิทักษ์ คือการเที่ยวชมสะพานแขวนกับภูเขารูปหัวใจ นั่งรถสามล้อเครื่องชมสวน (สมรม) ของชุมชน การชิมผลไม้ตามฤดูกาล เช่น ทุเรียนบ้านสายพันธุ์คลองแสง การเรียนรู้ประวัติศาสตร์ชุมชนจากโบราณวัตถุต่าง ๆ ที่ทางชุมชนพบ การพักโฮมสเตย์ของชุมชนเองซึ่งมีจุดเด่นด้านอาหาร คือนักท่องเที่ยวจะได้ชิมข้าวหลามปลายอก ซึ่งเป็นจุดเด่นเป็นของดีหากินยากต้องมีที่ชุมชนเขาเทพพิทักษ์เท่านั้น และกิจกรรมที่เป็นจุดสนใจอีกสถานที่หนึ่งคือสะพานแขวนกับภูเขารูปหัวใจมีลักษณะเป็นสะพานแขวนชิงสียงขนาดใหญ่ ซึ่งยึดกับเสาคอนกรีตพื้นปูด้วยแผ่นไม้กระดานโครงเหล็กที่สร้างขึ้นเพื่อความสะดวกในการชมพืชผลทางการเกษตรชาวบ้านข้ามคลองพะแสง ฉากหลังมีความงดงามของเขาเทพพิทักษ์หรือภูเขารูปหัวใจที่เป็นภูเขาที่มีรูปร่างเป็นรูปหัวใจมองเห็นได้อย่างชัดเจนเหมาะสำหรับการเซลฟี่สวย ๆ หรือใครที่ชอบถ่ายภาพก็สามารถพายเรือคายักในคลองพะแสงที่ทอดยาวได้ อีกหนึ่งฤดูผลไม้ชาวบ้านยังเปิดบริการให้เที่ยวชมและรับประทานผลไม้ได้ไม่อั้นในราคาเบา ๆ อิ่มละ 100 บาท เช่น มังคุด ลองกอง มะพร้าว โดยเฉพาะทุเรียน ที่เป็นราชาแห่งผลไม้ ซึ่งเป็นทุเรียนบ้านที่ขึ้นชื่อ เรียกได้ว่ามาเยือนที่นี่ได้ทั้งความอิ่มความคุ้มมีทั้งบริการโฮมสเตย์สำหรับนักท่องเที่ยวพร้อมพาชมสวนผลไม้และต้นทุเรียนอายุ 100 กว่าปีที่หาชมได้ที่ชุมชนแห่งนี้

ปัจจัยหรือเงื่อนไขของการดำรงอยู่ของชุมชนเขาเทพพิทักษ์

สำหรับปัจจัยเงื่อนไขที่ทำให้ชุมชนเขาเทพพิทักษ์ยังคงดำรงอยู่ได้ ตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งปัจจุบัน สืบเนื่องมาจากปัจจัยหรือเงื่อนไข 5 ประการ ดังต่อไปนี้

1. การที่ชุมชนนำทรัพยากรธรรมชาติมาเป็นจุดเด่นในการท่องเที่ยว การนำทุนที่มีอยู่ในชุมชนมาประยุกต์ให้เกิดรายได้เสริม เกิดการพัฒนาการต่อยอด
2. การมีผู้นำที่เข้มแข็ง จากการมองสิ่งที่มีอยู่ในชุมชนเกิดจุดประกายทางความคิดที่จะช่วยเหลือชาวบ้าน อยากให้ชาวบ้านมีรายได้เสริมมีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ผู้นำชุมชนมีความสำคัญมากที่จะปลุกกระดมทางความคิดและผู้นำมีการพัฒนาศักยภาพอยู่เสมอ
3. การบริหารจัดการที่เข้มแข็ง ชุมชนเขาเทพพิทักษ์มีโครงสร้างการบริหารงานที่ชัดเจน แบ่งงานกันทำ และวางงานให้เหมาะกับคน มีกฎระเบียบที่ชัดเจน
4. การมีแหล่งท่องเที่ยวหลักคือ เขื่อนรัชชประภาที่เป็นที่รู้จักทั่วโลกเป็นตัวดึงดูดให้เข้ามาท่องเที่ยวชุมชนเทพพิทักษ์ที่เป็นการท่องเที่ยวทางเลือก
5. เครือข่ายภายนอกมีความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกในการจัดการดูแลและการท่องเที่ยว โดยมีการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว สนับสนุนข้อมูลในการบริหารจัดการโฮมสเตย์ โดยได้รับการสนับสนุนการท่องเที่ยวชุมชนจากภาครัฐ ตามนโยบายและแผนพัฒนาการท่องเที่ยว มีการพัฒนาอย่างยั่งยืนฟื้นฟูและพัฒนาให้มีศักยภาพและใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้ควบคู่กับการอนุรักษ์ทรัพยากร สิ่งแวดล้อม สังคม วิถีชีวิตของชุมชน

ผลที่เกิดจากการท่องเที่ยววิถีถิ่นชุมชนเขาเทพพิทักษ์ ในที่นี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาจากเอกสาร งานวิจัยต่าง ๆ จากการลงพื้นที่ศึกษาข้อมูลจากพื้นที่จริง เพื่อทำให้ถึงผลที่เกิดจากการท่องเที่ยว ต่อชุมชนเขาเทพพิทักษ์ ทั้งด้านเศรษฐกิจชุมชน ด้านการบริหารจัดการชุมชน ด้านสังคมและวัฒนธรรม ด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ด้านภูมิปัญญา

1. ด้านเศรษฐกิจชุมชน การท่องเที่ยวก่อให้เกิดรายได้เสริม เกิดการสร้างงานเกิดกลุ่มใหม่ อาชีพใหม่ ๆ ขึ้นมา เกิดการจ้างงานในชุมชนเพราะการท่องเที่ยวจริง ๆ แล้วไม่ได้หมายถึงการมีนักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวเพียงอย่างเดียว แต่ยังสามารถสร้างกิจกรรมเข้ามามากมาย เป็นการเปิดโอกาสให้เกิดการจ้างงาน ทั้งทางตรงและทางอ้อมจากการขายสินค้าภายในชุมชน ขั้บรถสามล้อรับส่งนักท่องเที่ยว เป็นไกด์ท้องถิ่น ดังข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์

“เมื่อก่อนผมมีอาชีพทำสวนยางพารามีรายได้แค่ทางเดียวแต่ตอนนี้เมื่อการท่องเที่ยวเกิดขึ้น ผมมีรายได้เสริมจากการขั้บรถสามล้อพานักท่องเที่ยว เที่ยวชมทัศนียภาพบริเวณสะพานแขวน ผมมีรายได้อย่างน้อยวันละ 600 - 800 บาท เลยครับ”

“ถ้าพูดถึงเรื่องเศรษฐกิจผมมองถึงสิ่งดี ๆ มุมดี ๆ มากกว่าผลประโยชน์ คือ จากที่ปกติชาวบ้านมีรายได้แค่ทางเดียว ทำสวนทำการเกษตร งานในสวนก็ไม่ได้ใช้เวลาทั้งวัน อีกทั้งในชุมชนมีเรื่องราวมีประวัติมากมาย มีทรัพยากรที่โดดเด่นอยู่แล้ว อีกทั้งรวมถึงการมีแหล่งท่องเที่ยวอย่างเขื่อนรัชชประภาที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักอยู่แล้ว ทำให้ชุมชนแห่งนี้เป็นที่ท่องเที่ยวทางเลือกได้ไม่ยากเลย”

2. การบริหารจัดการชุมชน ชุมชนเขาเทพพิทักษ์มีการบริหารจัดการภายในชุมชนเป็นอย่างดี มีโครงสร้างที่กำหนดโดยคนในชุมชน มีการเลือกคนให้เหมาะกับงานกับตำแหน่งหน้าที่ชุมชนเขาเทพพิทักษ์เกิดขึ้นจากการรวมกลุ่มของชาวบ้าน ไม่มีหน่วยงานภายนอกมาเกี่ยวข้อง โดยชุมชนดำเนินการโดยคนในชุมชนเองและช่วยกันบริหารงาน 2 ส่วน คือส่วนแรก ประธาน รองประธาน เลขา เภรัญญิก และการประชาสัมพันธ์ส่วนอีก 5 คน เป็นฝ่ายกรรมการทั่วไป และทางกลุ่มได้มีการนำเงินที่หักจากรายได้การท่องเที่ยว 10 เปอร์เซ็นต์ แบ่งเป็น 5 เปอร์เซ็นต์ เพื่อตอบแทนให้คณะกรรมการ 5 คน 5 คนข้างต้น จะเป็นคนบริหารจัดการหลัก โดยประธานทำหน้าที่ประชุมหน่วยงานรัฐงานข้างนอก ไปประชุมวิชาการ จะทำหน้าที่ส่วนใหญ่ 100 เปอร์เซ็นต์ รองประธานจะทำหน้าที่คล้ายประธานเลขาจะต้องเป็นคนจัดบันทึกวาระการประชุม เภรัญญิก เป็นคนเก็บเงินการท่องเที่ยว 10 เปอร์เซ็นต์ จากนักท่องเที่ยวที่เข้ามา การบริหารจัดการเงินเป็นสองส่วน การตลาด ทำหน้าที่เกี่ยวกับข้อมูลการท่องเที่ยวทั้งหมด ประชาสัมพันธ์กลุ่มท่องเที่ยวเช่น Facebook ดังข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์

“ตอนนี้แบ่งคณะทำงาน 5 คนนี้ได้รับผิดชอบแต่ในอนาคตอาจเป็นคนอื่นที่อยู่ในชุมชนก็ได้ มองว่าคนทุกคนทำงานจะต้องมีค่าตอบแทนให้ได้ตามสัดส่วน ฝ่ายเภรัญญิกจะเป็นคนแบ่งเงินปันผลอีกส่วนไว้ดูแลสมาชิก เลี้ยงข้าว เลี้ยงกาแฟ ไปศึกษาดูงานดูแลสมาชิกยามฉุกเฉิน”

3. ด้านสังคมและวัฒนธรรม การท่องเที่ยวก่อให้เกิดความเจริญของชุมชน ชุมชนเขาเทพพิทักษ์เริ่มมีความเจริญทางด้านการท่องเที่ยวมากขึ้น เนื่องจากมีการสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว มีหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนมาคอยช่วยเหลือเมื่อมีนักท่องเที่ยวมากขึ้น ความต้องการก็มีมากขึ้น ทำให้ชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้น ดังคำกล่าวของประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ว่าเจริญแล้วชุมชนไม่ได้ไปเสียชาวบ้านก็ยังประกอบอาชีพทำสวนยางพารา ทำสวนผลไม้กันเหมือนเดิม แต่พอมีการท่องเที่ยวเข้ามาทำให้ชุมชนคึกคักเศรษฐกิจดีขึ้น

จากการสัมภาษณ์ชาวบ้าน นักท่องเที่ยวและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องพบว่า เมื่อชุมชนเขาเทพพิทักษ์มีการท่องเที่ยวเกิดขึ้นความสัมพันธ์ของคนในชุมชนมันมีความสัมพันธ์ที่ดีกว่าเดิม มีความสามัคคีเพิ่มขึ้น มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กัน ทำให้ชุมชนก้าวไปสู่ความเข้มแข็ง ดังข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์

“ถ้าพูดถึงปัญหาหรือความขัดแย้งยังไม่มี ชาวบ้านกับชุมชนยังดำเนินกิจวัตรประจำวันเหมือนเดิม”

ชุมชนเขาเทพพิทักษ์เริ่มมีความเจริญทางด้านการท่องเที่ยวมากขึ้น เนื่องจากมีการสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว มีหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนมาคอยช่วยเหลือเมื่อมีนักท่องเที่ยวมากขึ้น ความต้องการก็มีมากขึ้น ทำให้ชุมชนมีรายได้ ดังคำกล่าวของประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่

“จริงแล้วชุมชนไม่ได้เปลี่ยนไปเลย ชาวบ้านก็ยังประกอบอาชีพ การเกษตร ทำสวนยางพารา ทำสวนผลไม้กันเหมือนเดิม แต่พอมีการท่องเที่ยวเข้ามา ก็ทำให้ชุมชนศึกษาค้น เคารษฐกิจดีขึ้น”

เมื่อชุมชนเขาเทพพิทักษ์มีการท่องเที่ยวเกิดขึ้น ความสัมพันธ์ของคนในชุมชนนั้น มีความสัมพันธ์ที่ดีกว่าเดิม มีความสามัคคีเพิ่มขึ้น มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กัน ทำให้ชุมชนก้าวไปสู่ ความเข้มแข็ง

“ถ้าพูดถึงปัญหาหรือความขัดแย้งยังไม่มีชาวบ้านกับชุมชนยังดำเนินกิจวัตร ประจำวันเหมือนเดิมนะ”

4. อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ การท่องเที่ยวก่อให้เกิดการพัฒนาร่วมมืออนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จะเห็นได้ชุมชนเขาเทพพิทักษ์เมื่อมีการท่องเที่ยวเกิดขึ้น จะมีกิจกรรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทั้งสิ้น เพราะจุดเด่นคือการอนุรักษ์ธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ และ ชุมชนเขาเทพพิทักษ์มีความสัมพันธ์กับทรัพยากรธรรมชาติ เช่น วิถีของชุมชน การสาธิตการ กริดยางพารา การหุงข้าวในกระบอกไม้ไผ่ (ข้าวหลามปลายอก) และอื่น ๆ การรักษาแหล่งท่องเที่ยว ไม่ให้เสื่อมโทรม

การรักษาวัฒนธรรมแบบเดิมไว้ เช่น มีลักษณะเป็นสะพานแขวนชิงสียงขนาดใหญ่ ซึ่งยึดกับเสาคอนกรีตพื้นปูด้วยแผ่นไม้กระดานโครงเหล็กที่สร้างขึ้นเพื่อความสะดวกในการขนพืชผล ทางการเกษตร ชาวบ้านข้ามคลองพะแสง ฉากหลังมีความงดงามของเขาเทพพิทักษ์หรือเขารูปหัวใจ ที่เป็นภูเขาที่มีรูปร่างเป็นรูปหัวใจมองเห็นได้อย่างชัดเจน เหมาะสำหรับการเซลฟี่สวย ๆ หรือใคร ที่ชอบทำทากก็สามารถพายเรือคายักในคลองพะแสงที่ทอดยาวได้ อีกหนึ่งฤดูผลไม้ชาวบ้านยังเปิด บริการให้เที่ยวชมและรับประทานผลไม้ไม่อั้นในราคาเบา ๆ อิ่มละ 100 บาท เช่น มังคุด ลองกอง มะพร้าว โดยเฉพาะทุเรียน ที่เป็นราชาแห่งผลไม้ ซึ่งเป็นทุเรียนบ้านที่ขึ้นชื่อ เรียกได้ว่ามาเยือนที่นี่ ได้ทั้งความอิ่มความคุ่มมีทั้งบริการโฮมสเตย์สำหรับนักท่องเที่ยว พร้อมพาชมสวนผลไม้และต้นทุเรียน อายุ 100 กว่าปีที่หาชมได้ที่นี้ ดังข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์

“ทางชุมชนให้ความสำคัญกับเรื่องทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างมากมีการ บริหารจัดการ มีกฎระเบียบที่เข้มแข็ง เพราะจุดเด่นของที่นี่คือป่าสิ่งแวดล้อมที่อุดมสมบูรณ์”

“ป่าว่าจากเมื่อก่อนชาวบ้านไม่ค่อยสนใจเรื่องสิ่งแวดล้อมแต่พอเกิดการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวเข้ามาเยอะ บวกกับชุมชนออกกฎระเบียบทำให้ทุกวันนี้ชาวบ้านร่วมมือร่วมใจกันดูแล ทรัพยากรสิ่งแวดล้อม”

การอนุรักษ์ทุเรียนบ้านสายพันธุ์คลองแสงที่นี่ได้ดำเนินการมานานแล้ว และปัจจุบัน จะมีการขยายพันธุ์เพิ่มขึ้น เพราะการขยายพันธุ์ด้วยเมล็ดจะทำให้สายพันธุ์ผิดเพี้ยนไปจากเดิม ธรรมชาติเปลี่ยนไปแต่ถ้ามีการตัดตอกิ่งจะได้สายพันธุ์ที่แท้จริง

5. ภูมิปัญญาท้องถิ่น ชุมชนเขาเทพพิทักษ์ได้ชื่อว่าเป็นชุมชนประวัติศาสตร์มีการตั้งถิ่นฐานมาแต่สมัยโบราณ มีการขุดพบหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ของโบราณต่าง ๆ ดังนั้นชุมชนเขาเทพพิทักษ์จึงมีทรัพยากรมากมาย คนส่วนใหญ่ก็เป็นคนพื้นถิ่นดั้งเดิมเกือบร้อยเปอร์เซ็นต์ ชาวบ้านได้มีการดำรงชีวิตประจำวัน โดยการนำทรัพยากรเหล่านี้ที่อุดมสมบูรณ์มาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน โดยภูมิปัญญาด้านอาหาร เช่น ข้าวหลายปลายอก เป็นการหุงข้าวในกระบอกไม้ไผ่ และการใช้ปลาในกระบอกไม้ไผ่แล้วนำเอาก้างปลาออกซึ่งเป็นภูมิปัญญาดั้งเดิมของคนในชุมชนจากการสัมภาษณ์ชาวบ้าน พบว่า

“เมื่อก่อนตอนสมัยเริ่มบุกเบิกพื้นที่กินได้มีการเดินทางเพื่อหาอาณาเขตในการครอบครองที่ดินและต้องเดินทางเป็นเวลาหลายวันจึงได้นำข้าวมาหุงด้วยกระบอกไม้ไผ่ โดยใช้ทรัพยากรรอบ ๆ ตัวทั้งนั้น”

“ข้าวหลามปลายอกเป็นอาหารที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นของชุมชน ถ้าอยากรับประทานต้องมาที่นี่เท่านั้น แต่ปัจจุบันได้มีการลอกเลียนแบบไปทำในที่พักของเอกชน แต่มีรสชาติไม่เหมือนที่นี่”

นอกจากนี้การประกอบอาชีพหลักการทำสวนยางพารา ก็เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ได้รับการสั่งสอนมาจากบรรพบุรุษที่ใช้หล่อเลี้ยงคนในชุมชนจนถึงปัจจุบัน และเป็นที่สนใจของนักท่องเที่ยวต่างชาติมาก การสาธิตการกรีดยางและให้นักท่องเที่ยวได้ลงมือปฏิบัติเอง

วิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศของชุมชนเทพพิทักษ์

วิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ของชุมชนเทพพิทักษ์คือ การปฏิบัติให้เห็นเป็นตัวอย่าง “การพูดให้ฟัง ทำให้เห็น” ประธานกลุ่มท่องเที่ยวเล่าให้ฟังว่า แต่ก่อนชาวบ้านไม่ให้ความสนใจกับกิจกรรมการท่องเที่ยวชุมชนเลย ไม่สนใจ ไม่เข้าร่วมกิจกรรมใด ๆ ทางผู้นำเดินสำรวจพื้นที่ขุดพบวัตถุโบราณ เดินป่า ปีนเขา ชาวบ้านก็ว่าพวกเราบ้า จนกระทั่งทำไปเรื่อย ๆ การทำให้ชาวบ้านเห็นถึงความเป็นไปได้ จนชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมแล้วเกิดผลประโยชน์จริง ๆ ทำให้เกิดการท่องเที่ยวทั้งชุมชน ชาวบ้าน ผู้นำเข้ามามีส่วนร่วมจนประสบความสำเร็จ จากการนำทรัพยากรธรรมชาติมาประยุกต์ร่วมกับการท่องเที่ยวทำให้ชุมชนที่นี่เกิดรายได้เกิดกลุ่มใหม่ ๆ เกิดขึ้น เช่น กลุ่มเลี้ยงผึ้งโพรงเพื่อการท่องเที่ยว เกิดศูนย์ถ่ายทอดภูมิปัญญาในชุมชน ศูนย์เศรษฐกิจพอเพียง เกิดจุดถ่ายรูปเช็คอินหลายจุด ซึ่งกลุ่มต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นมาจากทรัพยากรธรรมชาติในชุมชนทั้งสิ้น ที่ทั้งชาวบ้านและผู้นำและชุมชนร่วมกันเรียนรู้ ปรับปรุง แก้ไข การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน รวมถึงการจัดการท่องเที่ยวทำให้เกิดการรวมกลุ่มขึ้นในชุมชนเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลสถานการณ์เรื่องการท่องเที่ยวในชุมชน มีการจัดการพื้นที่ให้นักท่องเที่ยวได้มาเที่ยวในชุมชนตั้งแต่ยังไม่มีความหลากหลายและชุมชนมีความน่าสนใจหลายด้าน ทั้งฐานทรัพยากรธรรมชาติ วิถีชุมชนและประวัติศาสตร์ ซึ่งมียุทธศาสตร์ในการพัฒนาต่าง ๆ ที่ทำให้ชุมชนมีความพร้อมมากขึ้นการท่องเที่ยวแบบวิถีธรรมชาติ

โดยจัดให้นักท่องเที่ยวสามารถเข้าไปเยี่ยมชมธรรมชาติจะเป็นการกระจายรายได้ให้กับพี่น้องในชุมชน และเป็นการกระตุ้นให้คนในชุมชนช่วยกันดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมมากขึ้น

จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลแบบสอบถาม ผู้ประกอบการ นักท่องเที่ยวและประชาชน มาเป็นข้อมูลเชิงปริมาณ การวิเคราะห์เอกสารแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย การท่องเที่ยวชุมชนรวมถึงการลงพื้นที่ศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์ผู้นำ ชาวบ้าน ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในชุมชนในด้านประวัติความเป็นมา การวิเคราะห์องค์ประกอบการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยโดยใช้แนวคิดองค์ประกอบของ กุลวลี ละม้ายเงิน (2552: 5-6) ที่กล่าวว่าการท่องเที่ยว จะประสบความสำเร็จได้นั้นแหล่งท่องเที่ยวจะได้มีองค์ประกอบที่สำคัญ 5 ประการ หรือที่เรียก 5AS ได้แก่ความดึงดูดใจ (Attraction) ความสามารถในการเข้าถึง (Accessibility) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenity) ที่พัก (Accommodation) กิจกรรม (Activity) ซึ่งเมื่อนำแนวคิดองค์ประกอบการท่องเที่ยว 5 องค์ประกอบมาวิเคราะห์ปัจจัยหรือเงื่อนไขของการดำรงอยู่ ผลที่เกิดจากการท่องเที่ยววิถีถิ่นชุมชน เขาเทพพิทักษ์ ในที่นี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาจากเอกสาร งานวิจัยต่าง ๆ จากการลงพื้นที่ศึกษาข้อมูล จากพื้นที่จริง เพื่อทำให้ถึงผลที่เกิดจากการท่องเที่ยว ต่อชุมชนเขาเทพพิทักษ์ ทั้งด้านเศรษฐกิจชุมชน ด้านการบริหารจัดการชุมชน ด้านสังคมและวัฒนธรรม ด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ด้านภูมิปัญญา วิถีปฏิบัติที่เป็นเลิศของชุมชน จากข้อมูลดังกล่าวสามารถสรุปมาเป็นตารางที่ 30 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 30 สรุปผลการวิเคราะห์ปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพ การท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเมืองร้อยเกาะ

<p>1. ชุมชนตำบลลิเล็ด</p> <p>ลิเล็ดมีความโดดเด่นตรงเป็นจุดรับน้ำจืดมากที่สุดแห่งหนึ่งของประเทศไทยมีความหลากหลายทางธรรมชาติชุมชนลิเล็ดมีความพร้อมทั้งด้านการคมนาคมด้านที่พักและสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานเพราะชุมชนลิเล็ดเป็นชุมชนที่ไม่ไกลจากตัวเมืองได้ชื่อว่าป่าในเขตเมือง มีจุดเด่นด้านที่พักโฮมสเตย์ ชุมชนลิเล็ดเปรียบเสมือนปราสาทชาวบ้านที่เก่งในเรื่องการดูดินฟ้าอากาศอย่างแม่นยำแล้วการมีทรัพยากรธรรมชาติและป่าชายเลนที่สมบูรณ์เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สงบแนวอนุรักษ์ นักศึกษา นักวิจัยต่าง ๆ เข้ามาศึกษาเพราะที่นี่ถือเป็นมหาศาลแห่งการเรียนรู้วิถีชาวประมง การมีส่วนร่วมของชุมชนการมีส่วนร่วมทั้งภาคประชาชน ผู้นำและชุมชนมีความสำคัญทำให้การท่องเที่ยวประสบความสำเร็จและดำรงอยู่ได้จนถึงปัจจุบัน</p>	<p>2. ชุมชนคลองน้อย</p> <p>ชุมชนคลองน้อยมีเอกลักษณ์ที่แตกต่างจากชุมชนอื่นคือการท่องเที่ยวเชิงวิถีชุมชนเป็นชุมชนที่ใช้ชีวิตสองริมฝั่งคลองแบบดั้งเดิม ผู้นำมีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านการยอมรับจากคนในชุมชนและเจ้าหน้าที่ ซึ่งจากผู้นำส่งผลต่อกระบวนการกลุ่ม การเกิดกลุ่ม เช่น กลุ่มท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ กลุ่มอนุรักษ์สัตว์ กลุ่มกสิกรรมทำไม้ต่าง ๆ ในชุมชน การมีผู้นำที่ดีของชุมชนทำให้มีการส่งเสริมให้กลุ่มประสบความสำเร็จ อัตลักษณ์ที่มีอยู่ด้านทรัพยากรธรรมชาติ ภูมิปัญญาวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิต การกระตุ้นให้มีการจัดการท่องเที่ยวในระดับชุมชน ส่งผลให้ชุมชนพัฒนาตนเองได้มากยิ่งขึ้น การท่องเที่ยวในรูปแบบชุมชนของชุมชนคลองน้อยถึงสำคัญที่ทำให้การท่องเที่ยวยังคงดำรงอยู่ได้คือการมีส่วนร่วมของประชาชนถ้าหากการมีส่วนร่วมจากประชาชนการท่องเที่ยวก็ไม่ประสบความสำเร็จเพราะคนคือปัจจัยหลักของการพัฒนาชุมชนทุกกิจกรรมของชุมชนชาวบ้านจะต้องมีส่วนร่วม</p>	<p>3. ชุมชนบ้านเขาเทพพิทักษ์</p> <p>ชุมชนเขาเทพพิทักษ์ยังคงมีส่วนผลไม่แบบดั้งเดิมเป็นส่วนผลไม่ที่ได้รับมรดกจากบรรพบุรุษ (สวนสมรม) แสดงให้เห็นว่าชุมชนได้มีการทำสวนผลไม้มายาวนาน ทูเรียนคล่องแสดมีชื่อเสียงโด่งดังเนื่องจากรับเอกลักษณะเฉพาะตัวยังเป็นพื้นที่มีการพบหลักฐานทางโบราณคดีที่มีอายุก่อนประวัติศาสตร์เอกลักษณ์ที่แตกต่างจากชุมชนอื่น คือมีความหลากหลายของทรัพยากรทั้งด้านการเกษตรของชุมชน ด้านประเพณี ทางชุมชน ด้านภูมิปัญญา ด้านประเพณี ทางชุมชนมีที่พักแบบโฮมสเตย์ที่แตกต่างจากที่อื่น คือการพักรวมกับชาวบ้าน กินอยู่ใช้ชีวิต วิถีชีวิตประจำวัน สามารถพักผ่อนได้ตามอัธยาศัย กิจกรรมที่โดดเด่นของชุมชนเขาเทพพิทักษ์คือการท่องเที่ยวชมสะพานแขวนกับภูเขา รูปทิวที่งดงามริมสวน (สมรม) ของชุมชนการชมผลไม้ตามฤดูกาลเช่นทุเรียนบ้านสายพันธุ์คลองแสด</p>	<p>4. ชุมชนบ้านคลองยี่น</p> <p>อัตลักษณ์และความแตกต่างจากชุมชนอื่นของชุมชนบ้านเขาเทพพิทักษ์คือการมีลักษณะภูมิประเทศเป็นเทือกเขาสูงสลับซับซ้อน เป็นป่าดงดิบชื้นที่สมบูรณ์มีแหล่งน้ำแหล่งอาหารของสัตว์ป่าอุดมสมบูรณ์และมีสัตว์ป่าสงวนและสัตว์ป่าคุ้มครองหลายชนิดอาศัยอยู่อย่างอุดม ทรัพยากรการท่องเที่ยวภายในชุมชน ประกอบด้วย ถ้ำ คลอง น้ำตก ภูเขา ป่า น้ำพุร้อน ผาพืดที่ศูนย์ศิลปาชีพ ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่นแบบชาวใต้ อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า กิจกรรมการท่องเที่ยวภายในชุมชนคลองแสดตามลำน้ำคลองยี่น เดินป่าศึกษาธรรมชาติ ดูนกและชมป่าสมุนไพรรวมและหอดูดาวกริดยางพารา ชมการเพาะเห็ดนางฟ้า เห็ดแปะโอ การปลูกต้นไม้มือเพื่อลดภาวะโลกร้อน การทำฝายชะลอน้ำแบบผสมผสาน เรียนรู้การประกอบอาหารแบบชาวใต้</p>
---	--	---	---

ตารางที่ 30 สรุปผลการวิเคราะห์ปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพ การท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย (ต่อ)

การท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย	สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล		การพัฒนาารูปแบบการจัดการท่องเที่ยว วิถีถิ่น วิถีไทย
	เชิงปริมาณ	เชิงคุณภาพ	
<p>1. ชุมชนตำบลลิเล็ด</p> <p>2. ชุมชนคลองน้อย</p> <p>3. ชุมชนบ้านคลองย่น</p> <p>4. ชุมชนบ้านเขาเทพพิทักษ์</p>	<p>ด้านผู้ประกอบการ</p> <p>1. ผู้ประกอบการมีระดับความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย ในภาพรวมมีระดับความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับสูง และมีความรู้ความเข้าใจมากที่สุด คือ รูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเป็นการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องสำคัญกับเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม รองลงมา รูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเป็นการท่องเที่ยวที่เน้นความสมดุลในทุก ๆ ด้าน</p> <p>2. ผู้ประกอบการมีความคิดเห็นต่อการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย อยู่ในระดับมากด้านกรรมมีส่วนร่วมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการ ด้านกฎระเบียบและด้านการจัดการ</p>	<p>การวิเคราะห์องค์ประกอบการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย</p> <p>1. ด้านสิ่งดึงดูดใจ การท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย ของแต่ละชุมชนได้มีสิ่งดึงดูดใจเรื่อง ป่าชายเลน วิถีชาวเล ชุมชนคลองน้อยมีความดึงดูดใจเกี่ยวกับวิถีดั้งเดิม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ชุมชนคลองย่นมีจุดเด่นด้านการเดินป่า การล่าแมง ชุมชนเขาเทพพิทักษ์มีวัฒนธรรมเก่าแก่มีเรื่องเล่า วัตถุประสงค์และด้านการเกษตรผสมผสาน ด้านทุเรียนบ้าน 100 ปี ซึ่งความแตกต่างแต่ละพื้นที่เหล่านี้</p>	<p>การท่องเที่ยวเชิงวิถีชุมชน</p> <p>การมาท่องเที่ยวสัมผัสวิถีชีวิตแบบวิถีดั้งเดิมที่มีการแวะชมศูนย์การเรียนรู้ต่าง ๆ ของชุมชนทั้งด้านภูมิปัญญาชุมชนที่ให้นักท่องเที่ยวได้ลงมือปฏิบัติ เช่น การทำจากมูลหลังคาจากกิจกรรมเดิม ๆ ที่ให้ชาวบ้านสาธิตวิธีการทำให้นักท่องเที่ยวดูแต่การส่งเสริมให้เกิดอัตลักษณ์ใหม่คือการให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเองทุกขั้นตอน เช่น เริ่มต้นจากการล่องเรือเพื่อไปตัดใบจากซึ่งจุดเด่นจากการล่องเรือนอกจากการชมวิถีชีวิตสองฝั่งคลองที่เป็นอัตลักษณ์เดิม ๆ แล้วนักท่องเที่ยวได้ลงพื้นที่ปฏิบัติจริงได้เรียนรู้อย่างลึกซึ้ง</p>

ตารางที่ 30 สรุปผลการวิเคราะห์ปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพ การท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย (ต่อ)

การท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย	สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล		การพัฒนารูปแบบการจัดการท่องเที่ยว วิถีถิ่น วิถีไทย
	เชิงปริมาณ	เชิงคุณภาพ	
<p>1. ชุมชนตำบลลิเล็ด</p> <p>2. ชุมชนคลองน้อย</p> <p>3. ชุมชนบ้านคลองยัน</p> <p>4. ชุมชนบ้านเขาเทพพิทักษ์</p>	<p>ด้านผู้ประกอบการ</p> <p>3. พฤติกรรมของผู้ประกอบการ ที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในเมืองร้อยเอกราช อยู่ในระดับมาก ข้อมูลสูงสุด การให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของแหล่งท่องเที่ยว รองลงมาคือเน้นการประกอบอาชีพที่ให้ความรู้ด้านวัฒนธรรมและวิถีชุมชนผ่านตัวสินค้าและบริการ และข้อมูลล่าสุดคือการช่วยประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว</p> <p>ด้านนักท่องเที่ยว</p> <p>1. ปัจจัยจุดใจที่ส่งผลให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวในภาพรวมมีระดับการพอใจอยู่ในระดับสูง ปัจจัยที่ส่งผลมากที่สุด คือสถานที่ที่มีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับอย่างแพร่หลาย รองลงมา มีความสะดวกสบายด้านสถานที่ เช่น สถานที่จอดรถ สถานที่นั่งพักผ่อน และน้อยที่สุดมีความปลอดภัย</p>	<p>การวิเคราะห์องค์ประกอบการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย</p> <p>2. ด้านการเข้าถึง แต่ละชุมชนมีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่นในชุมชนเป็นอย่างดีไม่ว่าจะเป็นสื่อโทรทัศน์ วิทยุ facebook หนังสือการท่องเที่ยว ส่วนการเดินทางแต่ละชุมชนมีความสะดวกไม่เหมือนกัน เช่น ชุมชนลิเล็ดห่างออกจากตัวเมืองสุราษฎร์ธานีไม่กี่กิโลเมตรทางสะดวก ชุมชนคลองน้อยเป็นชุมชนที่อยู่ในเขตเมืองแต่ชุมชนคลองน้อยอยู่ไกลออกไปต้องใช้ระยะเวลาในการเดินทาง</p> <p>3. สิ่งอำนวยความสะดวก แหล่งท่องเที่ยวทั้ง 5 ชุมชนที่จัดการท่องเที่ยวมีสิ่งอำนวยความสะดวกด้านโครงสร้างพื้นฐานครบไม่ว่าจะเป็น ไฟฟ้า ประปา ถนน</p>	<p>การท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์</p> <p>เมื่อนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์จะเดินทางมาทำกิจกรรมปลูกป่าชายเลนซึ่งจุดเด่นการเกิดอัตลักษณ์ของการท่องเที่ยวเมืองร้อยเอกราชการท่องเที่ยววิถีถิ่นซึ่ง ร้อยเอ็ดต้องรู้ให้ถึงแก่นเช่น การศึกษาระบบนิเวศน์ที่แค่เดินตามเส้นทางศึกษา Walk Way แต่อัตลักษณ์ใหม่คือการตั้งจุดเด่นอัตลักษณ์ขึ้นมาคือเมื่อนักท่องเที่ยวมาทำกิจกรรมปลูกป่าชายเลนยังสามารถทำกิจกรรมถักกระดาษเพื่อหาเหยี่ยว หอยเครง การทำปากชอนกุ่มภูมิปัญญาชุมชนที่นำกุ่มมาทำเป็นสูดยอดกะปิผลิตถักถักขึ้นชื่อของชุมชนนักท่องเที่ยวสามารถไปทำกิจกรรมร่วมกับชาวประมงได้</p>

ตารางที่ 30 สรุปผลการวิเคราะห์ปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพ การท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย (ต่อ)

การท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย	สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล		การพัฒนาารูปแบบการจัดการท่องเที่ยว วิถีถิ่น วิถีไทย
	เชิงปริมาณ	เชิงคุณภาพ	
<p>1. ชุมชนตำบลลิเล็ด</p> <p>2. ชุมชนคลองน้อย</p> <p>3. ชุมชนบ้านคลองย่น</p> <p>4. ชุมชนบ้านเขาเทพพิทักษ์</p>	<p>ด้านนักท่องเที่ยว</p> <p>2. นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นต่อการจัดการท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก ด้านการจัดกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านความต้องการในการพัฒนาด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านความปลอดภัย ด้านภาพรวม ด้านการให้บริการ ด้านสถานที่ และด้านคมนาคม</p> <p>3. พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยว ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ข้อมูลสูงสุด การได้แสดงความคิดเห็นหรือให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนาและปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว รองลงมาคือ การช่วยกันรักษาความสะอาดและสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว และข้อมูลต่ำสุด คือ การมาท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวทำให้มีโอกาสได้ทำกิจกรรมและใช้เวลาว่างกับครอบครัวหรือเพื่อน ๆ</p>	<p>การวิเคราะห์องค์ประกอบการท่องเที่ยว วิถีถิ่น วิถีไทย</p> <p>4. ด้านที่พัก ที่พักของชุมชนแต่ละชุมชนมีความคล้ายกันในด้านที่พัก คือ โฮมสเตย์ที่เน้นให้พักร่วมกันกับชาวบ้าน ซึ่งนักท่องเที่ยวจะได้สัมผัสกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่อย่างแท้จริง การกินร่วมกันกับเจ้าของบ้าน อาหารพื้นถิ่น</p> <p>5. ด้านกิจกรรม การจัดกิจกรรมของแต่ละพื้นที่ขึ้นอยู่กับสภาพอากาศ สภาพทั่วไปของแต่ละวัน กิจกรรมต่าง ๆ ขึ้นอยู่กับความพึงพอใจของชาวบ้านและนักท่องเที่ยว เช่นกิจกรรมเดินป่าศึกษาเส้นทางธรรมชาติใช้เวลาช่วงที่ไม่ตกเทานั้น กิจกรรมการล่องเรือขึ้นอยู่กับการขึ้นลงของระดับน้ำ</p>	<p>การพัฒนาารูปแบบการจัดการท่องเที่ยว วิถีถิ่น วิถีไทย</p> <p>การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เป็นการท่องเที่ยวที่ ทำให้ชุมชนกับนักท่องเที่ยวเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการอนุรักษ์เช่นกิจกรรมปลูกป่า เดินป่า ศึกษาเส้นทางธรรมชาติ การทำผ้ายชชะลอน้ำ ซึ่งเป็นอัตลักษณ์เดิม ๆ ที่ชุมชนมีอยู่แล้วแต่เอกลักษณ์ของเส้นทางท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์คือ การนอนกลางดิน กินกลางทรายเพราะความลำบากจะทำให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้วิถีอีกแบบ แต่เหมาะกับผู้ท่องเที่ยวแนวผจญภัยซึ่งการมาทำกิจกรรมกลางป่ามากางเต็นท์นอนในป่าตอนกลางคืนสามารถเห็นทิวทัศน์ที่สวยงามซึ่งทำให้นักท่องเที่ยวเพลิดเพลินกับทิวทัศน์ที่อุดมสมบูรณ์ อากาศที่บริสุทธิ์จะทำให้นักท่องเที่ยวภูมิใจกับการได้ทำกิจกรรมเหล่านี้สำเร็จ</p>

ตารางที่ 30 สรุปผลการวิเคราะห์ปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพ การท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย (ต่อ)

การท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย	สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล		การพัฒนารูปแบบการจัดการท่องเที่ยว วิถีถิ่น วิถีไทย
	เชิงปริมาณ	เชิงคุณภาพ	
1. ชุมชนตำบลลิเล็ด 2. ชุมชนคลองน้อย 3. ชุมชนบ้านคลองย่น 4. ชุมชนบ้านเขาเทพพิทักษ์	<p>ด้านประชาชนในพื้นที่</p> 1. ประชาชนในพื้นที่มีระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยว ในภาพรวมมีระดับความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับสูง มีความรู้ความเข้าใจมากที่สุด คือ รูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเป็นการท่องเที่ยวที่ให้ความสำคัญกับเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม และรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเป็นการท่องเที่ยวที่เน้นความสมดุลในทุก ๆ ด้าน รองลงมา รูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเป็นการท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดผลกระทบด้านต่าง ๆ น้อยที่สุด	<p>ปัจจัยเงื่อนไขการจัดการอยู่ของชุมชน</p> 1. อัตลักษณ์และความโดดเด่น การท่องเที่ยวแต่ละพื้นที่มีความแตกต่างกันแต่ละชุมชนมีอัตลักษณ์และการเล่น ด้านอาหารและไฮมสเดย์ เป็นต้น ซึ่งแต่ละพื้นที่จะลอกเลียนแบบกันไม่ได้เป็นเช่นนั้น การดึงดูดนักท่องเที่ยว 2. การมีทรัพยากรที่อุดมสมบูรณ์ ทรัพยากรของแต่ละชุมชนที่ไม่แตกต่างกันและมีความสมบูรณ์เป็นจุดเด่นในการดึงดูดนักท่องเที่ยวเช่นลิเล็ดที่มีทรัพยากรป่าชายเลนชุมชนคลองย่นที่มีทรัพยากรป่าไม้	

ตารางที่ 30 สรุปผลการวิเคราะห์ปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพ การท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย (ต่อ)

การท่องเที่ยววิถีถิ่น	สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล		การพัฒนาารูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย
	เชิงปริมาณ	เชิงคุณภาพ	
<p>1. ชุมชนตำบลลิเล็ด</p> <p>2. ชุมชนคลองน้อย</p> <p>3. ชุมชนบ้านคลองย่น</p> <p>4. ชุมชนบ้านเขาเทพพิทักษ์</p>	<p>ด้านประชาชนในพื้นที่</p> <p>2. ประชาชนในพื้นที่ที่มีความคิดเห็นต่อการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย อยู่ในระดับมาก ด้านการมีส่วนร่วมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการพัฒนาศักยภาพของชุมชน ด้านการส่งเสริมและพัฒนาการจัดการท่องเที่ยว ด้านการจัดการ และด้านผลกระทบเชิงลบ</p> <p>3. พฤติกรรมของประชาชนในพื้นที่การท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยวในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ข้อมูลสูงสุดการเรียนรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเมื่อมากจากการมีแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน รองลงมาคือ การเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการแหล่งท่องเที่ยวอันเนื่องมาจากการมีแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน และข้อมูลที่สุดคือ การประชาสัมพันธ์หรือแนะนำแหล่งท่องเที่ยว</p>	<p>ปัจจัยเงื่อนไขการดำรงอยู่ของชุมชน</p> <p>3. การบริหารจัดการที่เข้มแข็งการท่องเที่ยววิถีถิ่น เกิดภายใต้การบริหารจากคนในชุมชนเองและบริหารอย่างเป็นระบบคือการเลือกคนในชุมชนที่มีความพร้อมมาบริหารงาน</p> <p>4. การประชาสัมพันธ์และเครือข่ายความร่วมมือการประชาสัมพันธ์เป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้นักท่องเที่ยวได้รู้จักการท่องเที่ยวทางอินเทอร์เน็ต วิถีไทย โทรทัศน์ หนังสือการท่องเที่ยว นำความเข้มแข็งขององค์กรชุมชน การมีผู้นำที่เข้มแข็งเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้การท่องเที่ยวของแต่ละชุมชนยังดำรงอยู่ได้เพราะแรงผลักดันจากผู้นำให้ชาวบ้านมีแรงจูงใจมีจิตสำนึกในงานด้านต่าง ๆ ของชุมชน</p>	<p>การท่องเที่ยวเชิงเกษตร</p> <p>แต่ละชุมชนมีอาชีพหลักที่แตกต่างกันออกไป ตามสภาพบริบทของพื้นที่ซึ่งกิจกรรมหลักของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรคือการเรียนรู้การทำอาชีพหลักของชุมชนเช่นอาชีพการทำเกษตรกรรมทำอาหารทำสวนปาล์ม กิจกรรมเด่นที่เป็นจุดสนใจของนักท่องเที่ยวคือการสาธิตการทำอาหารกรรุดย่างพารา นักท่องเที่ยวมีโอกาสการกรรุดย่างพาราแต่เอกลักษณ์ใหม่ของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรคือการให้นักท่องเที่ยวได้ลงมือปฏิบัติทดลองกรรุดย่างพาราด้วยตัวเองตลอดจนกิจกรรมด้านการเกษตรเช่นชิมผลไม้ตามฤดูกาลที่เป็นผลไม้เฉพาะถิ่นเช่นทุเรียนบ้านสายพันธ์คลองแสงที่ต้องมาหาซื้อถึงชุมชนเขาเทพพิทักษ์นักท่องเที่ยวจะได้</p>

ตารางที่ 30 สรุปผลการวิเคราะห์ปริมาณเชิงคุณภาพ การท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย (ต่อ)

การท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย	สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล		การพัฒนาารูปแบบการจัดการท่องเที่ยว วิถีถิ่น วิถีไทย
	เชิงปริมาณ	เชิงคุณภาพ	
1. ชุมชนตำบลลิเล็ด 2. ชุมชนคลองน้อย 3. ชุมชนบ้านคลองยัน 4. ชุมชนบ้านเขาเทพพิทักษ์	-	ปัจจัยส่งเสริมให้การดำรงอยู่ของชุมชน 6. การมีส่วนร่วมของภาคประชาชน ผู้นำและ หน่วยงานต่าง ๆ การท่องเที่ยววิถีถิ่นของแต่ละ ชุมชนดำเนินอยู่จนปัจจุบันไม่ได้ถูกภาคส่วน ใดให้ความร่วมมือ โดยเฉพาะความร่วมมือจาก คนในชุมชนเอง การวิเคราะห์ผลที่เกิดจากการท่องเที่ยว วิถีถิ่น วิถีไทย 1. ด้านเศรษฐกิจชุมชน 1) การสร้างงานสร้าง อาชีพการส่งเสริมด้านการท่องเที่ยวแต่ละพื้นที่ ทำให้เกิดการสร้างงานให้กับชาวบ้าน เกิดอาชีพ ต่าง ๆ ได้แก่กลุ่มปุ๋ยหมักชีวภาพ กลุ่มการเพาะ เห็ด นอกจากนี้ชาวบ้านยังมีหน้าที่รับผิดชอบ ในคณะกรรมการกลุ่ม ของกลุ่มการท่องเที่ยว ด้านเศรษฐกิจชุมชน 2) เผยแพร่อัตลักษณ์ ชุมชนการท่องเที่ยววิถีถิ่นของแต่ละพื้นที่มี เอกลักษณ์ที่แตกต่างมีอัตลักษณ์เฉพาะถิ่น	การท่องเที่ยวเชิงเกษตร เรียนรู้วิถีการเพาะชำต้นทุเรียนและสามารถนำ กลับไปปลูกที่บ้านได้ซึ่งเป็นการขายพันธุ์และอนุรักษ์ สายพันธุ์ทุเรียนด้วย และอาหารพื้นถิ่นที่เป็นอัตลักษณ์ ของชุมชนที่นักท่องเที่ยวมาพักโฮมสเตย์จะได้ รับประทานข้าวหอมปลายอกและน้ำพริกโฮมสเตย์ เรียนรู้ถึงวิถีการทำอาหารพื้นถิ่นแบบลึก ๆ อีกด้วย

ตารางที่ 30 สรุปผลการวิเคราะห์ปริมาณเชิงคุณภาพ การท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย (ต่อ)

การท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย	สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล		การพัฒนาารูปแบบการจัดการท่องเที่ยว วิถีถิ่น วิถีไทย
	เชิงปริมาณ	เชิงคุณภาพ	
1. ชุมชนตำบลลิเล็ด 2. ชุมชนคลองน้อย 3. ชุมชนบ้านคลองยัน 4. ชุมชนบ้านเขาเทพพิทักษ์	-	การวิเคราะห์ผลที่เกิดจากการท่องเที่ยว วิถีถิ่น วิถีไทย 1. (ต่อ) ไม้ว่าจะเป็นด้าน ทรัพยากร ภูมิปัญญา อาชีพ อาหาร ซึ่งการท่องเที่ยวจะเป็นตัวประสาน ให้เกิดการเผยแพร่สิ่งดี ๆ ในชุมชนให้ภายนอกได้ รู้จัก 3) การกระตุ้นกระจายรายได้การท่องเที่ยว วิถีถิ่นเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการกระจายรายได้สู่ ชุมชน เขา ชุมชนเขาเทพพิทักษ์ ที่เป็นทางผ่าน ไปยังเขื่อนรัชชประภาที่เป็นการท่องเที่ยวกระแสแ หลัก แต่พบมีการท่องเที่ยวของชุมชนเกิดขึ้นก็ เป็นทางเลือกให้นักท่องเที่ยวและเป็นการ กระจายรายได้สู่ชุมชนด้านเศรษฐกิจชุมชน 4) เกิดกลุ่มอาชีพใหม่การท่องเที่ยววิถีถิ่น ก่อให้เกิดรายได้เสริม เกิดการจ้างงาน เช่น อาชีพ ขับเรือ อาชีพขับรถสามล้อ ไกด์ชุมชน และเกิด กลุ่มอาชีพใหม่ ๆ ตามมาจากตามสภาพพื้นที่ และทรัพยากรที่มีในชุมชนของแต่ละพื้นที่	

ตารางที่ 30 สรุปผลการวิเคราะห์ปริมาณเชิงคุณภาพ การท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย (ต่อ)

การท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย	สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล		การพัฒนารูปแบบการจัดการท่องเที่ยว วิถีถิ่น วิถีไทย
	เชิงปริมาณ	เชิงคุณภาพ	
1. ชุมชนตำบลลิเล็ด 2. ชุมชนคลองน้อย 3. ชุมชนบ้านคลองยัน 4. ชุมชนบ้านเขาเทพพิทักษ์	-	การวิเคราะห์ผลที่เกิดจากการท่องเที่ยว วิถีถิ่น วิถีไทย 2. ด้านบริหารจัดการชุมชน การบริหารแบบมีส่วนร่วม ดำเนินการโดยคนในชุมชน การบริหารจัดการชุมชนของพื้นที่ถูกดำเนินการโดยคนในชุมชนโดยมีการแต่งตั้งคณะทำงานดำเนินการบริหารจัดการท่องเที่ยวซึ่งมีจากแต่งตั้งของคนในชุมชนมีการแบ่งงานตามความถนัดของแต่ละคนและมีส่วนร่วมในการร่วมคิดร่วมทำการวางแผนร่วมรับผิดชอบ 3. ด้านสังคมและวัฒนธรรม 1) การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยววิถีถิ่นของแต่ละชุมชนก่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพอยู่เสมอ เช่น ด้านการประกอบอาชีพที่การทำเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์กับชุมชนเกิดการพัฒนามีมีในกลุ่มต่าง ๆ และชาวบ้านมีความต้องการและเต็มใจที่จะพัฒนาตนเองให้มีความรู้เพิ่มขึ้น	

ตารางที่ 30 สรุปผลการวิเคราะห์ปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพ การท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย (ต่อ)

การท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย	สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล		การพัฒนารูปแบบการจัดการท่องเที่ยว วิถีถิ่น วิถีไทย
	เชิงปริมาณ	เชิงคุณภาพ	
1. ชุมชนตำบลลิเล็ด 2. ชุมชนคลองน้อย 3. ชุมชนบ้านคลองยัน 4. ชุมชนบ้านเขาเทพพิทักษ์	-	<p>การวิเคราะห์ผลที่เกิดจากการท่องเที่ยว วิถีถิ่น วิถีไทย</p> <p>กล้าคิด กล้าทำ กล้าแสดงออก ชาวบ้านได้ฝึกฝนและเรียนรู้การทำงานเป็นทีม 2) เสริมสร้างความสัมพันธ์ตั้งแต่ยังไม่เกิดการท่องเที่ยวความสัมพันธ์ของชาวบ้านไม่ขึ้นกับคนต่างถิ่นไม่รับแขกบ้านแขกเมืองแต่เมื่อเวลาผ่านไปชาวบ้านเริ่มชินกันนักท่องเที่ยวที่มีจำนวนมากขึ้นและให้การต้อนรับเหมือนคนในครอบครัวว่าด้านสังคมและวัฒนธรรม 3) ความเจริญของชุมชนการท่องเที่ยววิถีถิ่นก่อให้เกิดความเจริญของชุมชน เช่น ความเจริญทางด้านการท่องเที่ยวมากก็จะมี การสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว มีหน่วยงานทางภาครัฐและเอกชนมาคอยช่วยเหลือทำให้ชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้น 4) การฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรม การท่องเที่ยววิถีถิ่นทำให้เกิดการฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรม ซึ่งปัจจุบันการท่องเที่ยวแบบวิถีถิ่นชุมชนมีบทบาทในการฟื้นฟูและอนุรักษ์วัฒนธรรมดั้งเดิม</p>	

ตารางที่ 30 สรุปผลการวิเคราะห์ปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพ การท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย (ต่อ)

การท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย	สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล		การพัฒนารูปแบบการจัดการท่องเที่ยว วิถีถิ่น วิถีไทย
	เชิงปริมาณ	เชิงคุณภาพ	
1. ชุมชนตำบลลิเล็ด 2. ชุมชนคลองน้อย 3. ชุมชนบ้านคลองยัน 4. ชุมชนบ้านเขาเทพพิทักษ์	-	<p>การวิเคราะห์ผลที่เกิดจากการท่องเที่ยว วิถีถิ่น วิถีไทย</p> <p>3. (ต่อ) ของชุมชนเป็นอย่างดี เช่น ชุมชนคลองยันมีการละเล่นหนึ่งตระกูลที่เป็นศิลปวัฒนธรรมของชุมชนสามารถนำมาเป็นต้นกำเนิดการฟื้นฟูและยังเป็นการสร้างจิตสำนึกให้ลูกหลานได้เกิดการเรียนรู้เพิ่มขึ้น</p> <p>4. ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ 1) เกิดการจัดการจัดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่าง เป็นระบบ เพื่อให้ชาวบ้านใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติได้อย่างแท้จริง ส่งผลให้เกิดความตระหนักและอนุรักษ์ทรัพยากรอย่างต่อเนื่อง โดยใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการอนุรักษ์ 2) การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ชุมชนได้บริหารจัดการตนเองอย่างเป็นระบบชาวบ้านเกิดความตระหนักในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพราะ</p>	

ตารางที่ 30 สรุปผลการวิเคราะห์ปริมาณเชิงคุณภาพ การท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย (ต่อ)

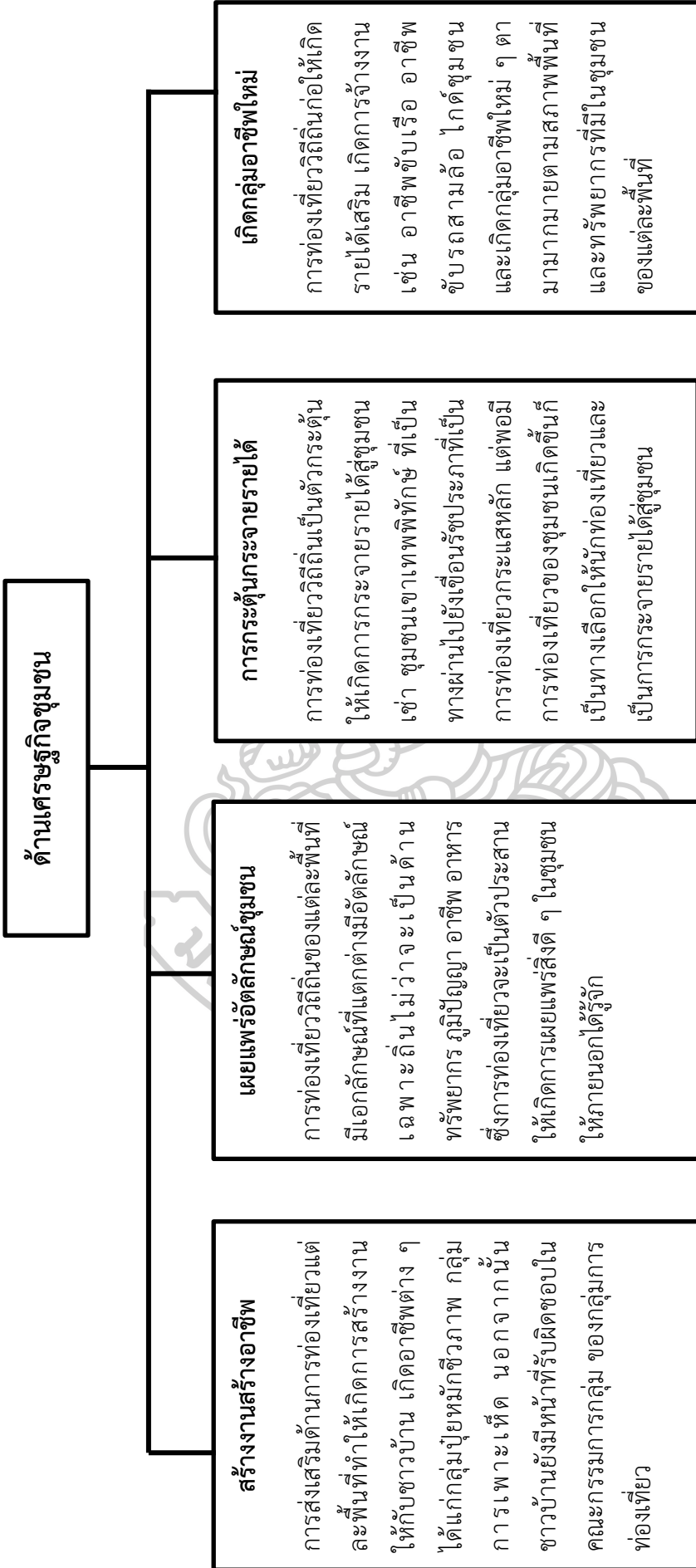
การท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย	สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล		การพัฒนารูปแบบการจัดการท่องเที่ยว วิถีถิ่น วิถีไทย
	เชิงปริมาณ	เชิงคุณภาพ	
<ol style="list-style-type: none"> 1. ชุมชนตำบลลิเล็ด 2. ชุมชนคลองน้อย 3. ชุมชนบ้านคลองยัน 4. ชุมชนบ้านเขาเทพพิทักษ์ 	-	<p>การวิเคราะห์ผลที่เกิดจากการท่องเที่ยว วิถีถิ่น วิถีไทย</p> <p>4. (ต่อ) ได้รับประโยชน์จากการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเกิดแหล่งเรียนรู้และแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ 4) มีระบบการบริหารจัดการชุมชน และระบบการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติที่มีประสิทธิภาพ มีเครือข่ายด้านการอนุรักษ์และเกิดสำนักวิจัยชุมชนและความภูมิใจในชุมชนท้องถิ่นท่องเที่ยวชุมชนทำให้ชาวบ้านและนักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากร</p> <p>5. ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น 1) ปลูกจิตสำนึก</p> <p>- เกิดการปลุกจิตสำนึกให้คนในชุมชนเกิดความตระหนักเห็นความสำคัญของทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน เห็นความสำคัญของภูมิปัญญาในชุมชน</p>	

ตารางที่ 30 สรุปผลการวิเคราะห์ปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพ การท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย (ต่อ)

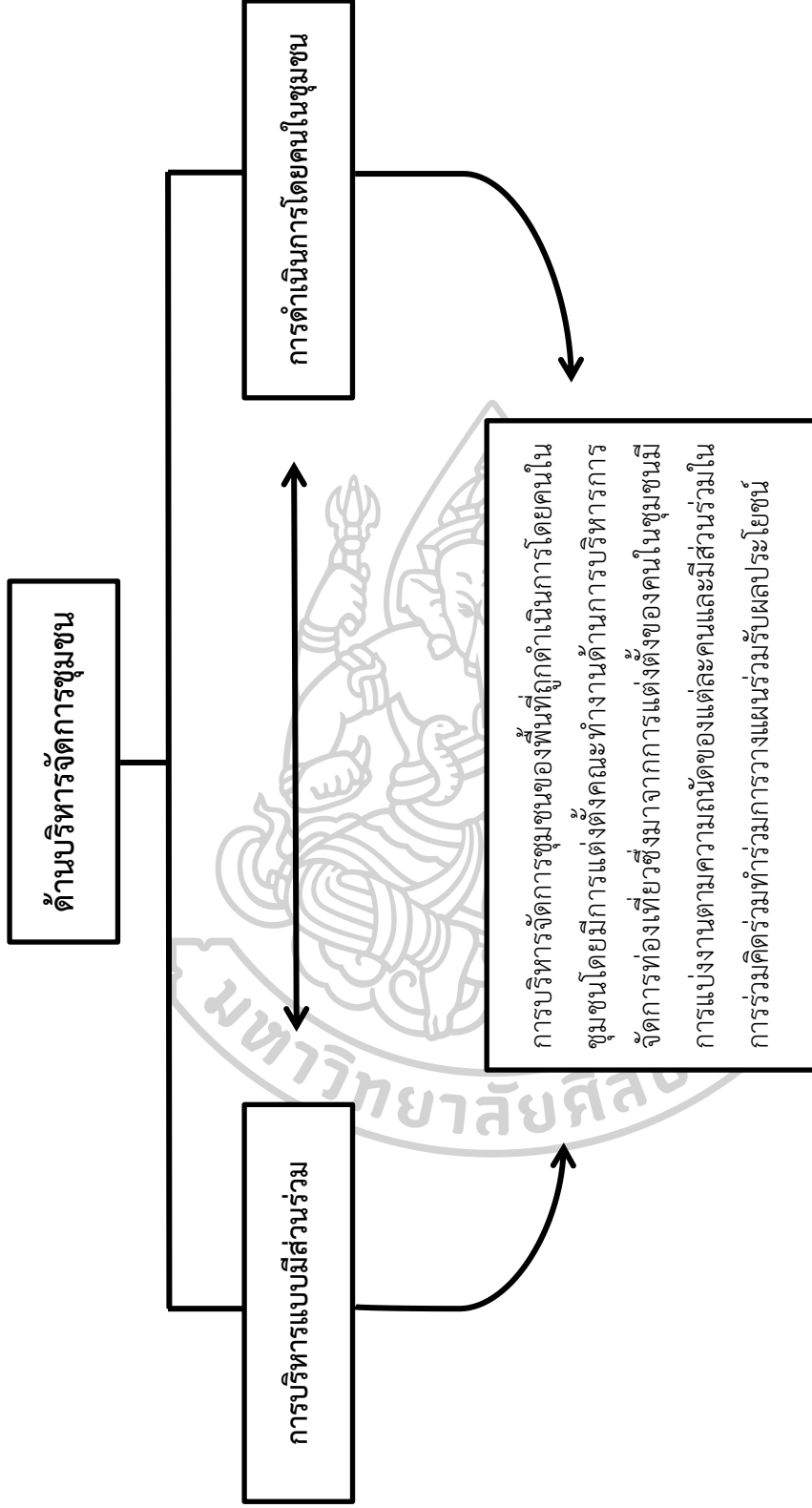
การท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย	สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล		การพัฒนารูปแบบการจัดการท่องเที่ยว วิถีถิ่น วิถีไทย
	เชิงปริมาณ	เชิงคุณภาพ	
1. ชุมชนตำบลลิเล็ด 2. ชุมชนคลองน้อย 3. ชุมชนบ้านคลองยัน 4. ชุมชนบ้านเขาเทพพิทักษ์	-	การวิเคราะห์ผลที่เกิดจากการท่องเที่ยว วิถีถิ่น วิถีไทย - เกิดการส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมประเพณี ต่าง ๆ ขึ้นในชุมชนด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น 2) การ พัฒนาพัฒนา - เกิดการฟื้นฟูโดยการคัดเลือกคนหาภูมิปัญญาที่กำลัง จะสูญหายหรือสูญหายไปแล้วมาทำให้มีคุณค่าและ เกิดความสำคัญ เช่นภูมิปัญญาด้านการละเล่นของ ชุมชนเขาเทพพิทักษ์-เกิดการฟื้นฟู เกิดการคิด สร้างสรรค์ปรับปรุงภูมิปัญญาให้เหมาะสมกับการ ดำเนินชีวิต 3) การถ่ายทอดเผยแพร่ -เกิดการ ถ่ายทอดภูมิปัญญาโดยการนำการท่องเที่ยวมาเป็น ตัวเชื่อมโยงให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ - การ ท่องเที่ยวก่อให้เกิดการเผยแพร่แลกเปลี่ยนข้อมูล ภูมิปัญญาต่าง ๆ ระหว่างชุมชนอย่างกว้างขวาง	

ตารางที่ 30 สรุปผลการวิเคราะห์ปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพ การท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย (ต่อ)

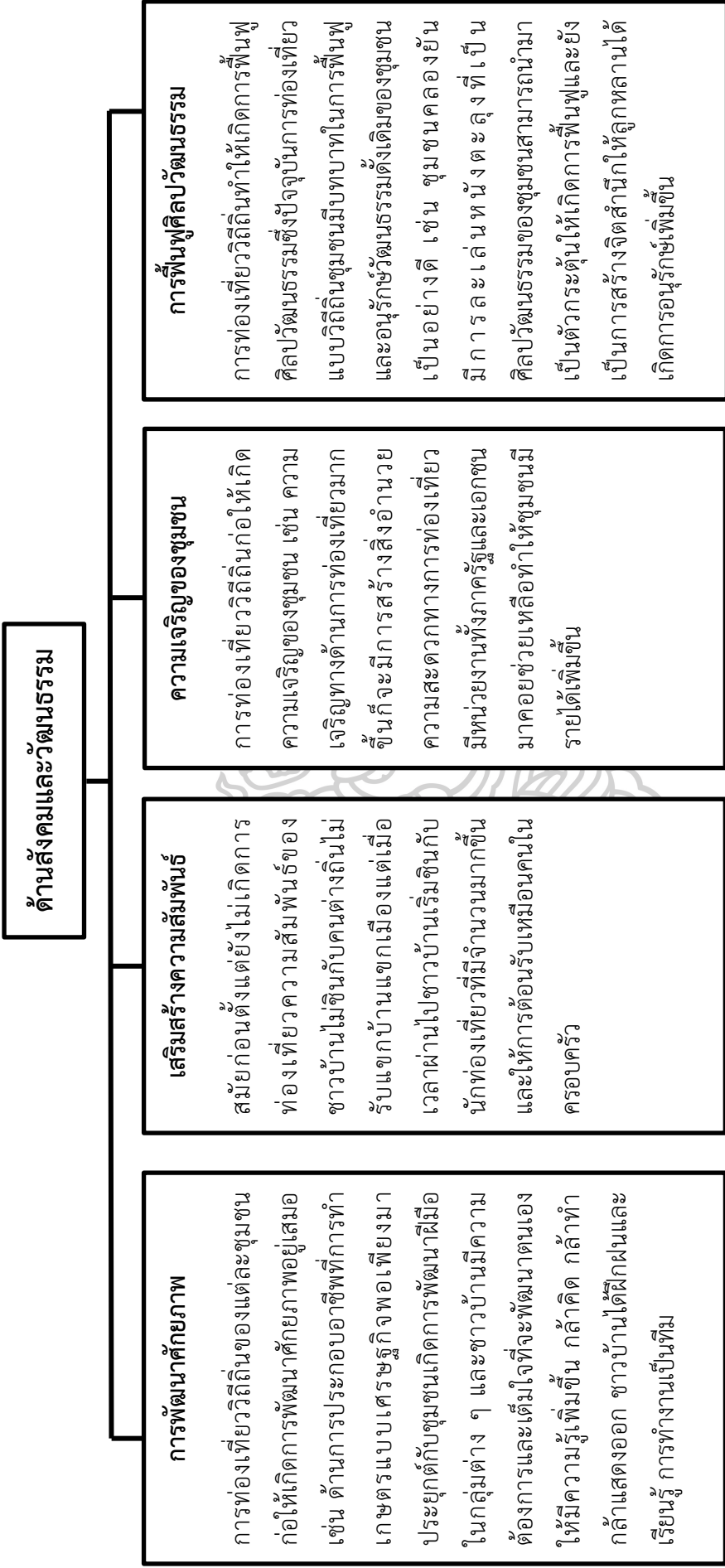
การท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย	สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล		การพัฒนารูปแบบการจัดการท่องเที่ยว วิถีถิ่น วิถีไทย
	เชิงปริมาณ	เชิงคุณภาพ	
1. ชุมชนตำบลลิเล็ด 2. ชุมชนคลองน้อย 3. ชุมชนบ้านคลองย่น 4. ชุมชนบ้านเขาเทพพิทักษ์	-	<p>วิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศของชุมชน</p> <p>จากการศึกษาพบว่ามียุ่ด้วยกัน 3 ประการ ได้แก่ การมีส่วนร่วมของชุมชน การบริหารจัดการและการปฏิบัติให้เห็นเป็นตัวอย่าง ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. การมีส่วนร่วมหรือการดึงชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านลำขนุน ชุมชนคลองน้อยและชุมชนลิเล็ด ทั้ง 3 ชุมชนให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของชุมชนมาก การมีส่วนร่วมในการคิดวางแผน ลงมือปฏิบัติและการรับผลประโยชน์ 2. วิธีการปฏิบัติเป็นเลิศ อีกอย่างหนึ่งคือการบริหารจัดการโดยการบริหารของคนในชุมชนดำเนินการโดยคนในชุมชนเพราะคนในชุมชนเข้าใจสภาพพื้นที่ดีที่สุด 3. การปฏิบัติให้เห็นเป็นตัวอย่าง “พูดให้ฟัง ทำให้เห็น” <p>เป็นอีกหนึ่งวิธีของการปฏิบัติเป็น ของการท่องเที่ยววิถีถิ่นวิถีไทยเมื่อร่องยเกาะที่ผู้นำชุมชนเขาเทพพิทักษ์ได้ปฏิบัติสำเร็จมาแล้วจนเกิดการยอมรับจากชาวบ้านและหน่วยงานต่าง ๆ</p>	

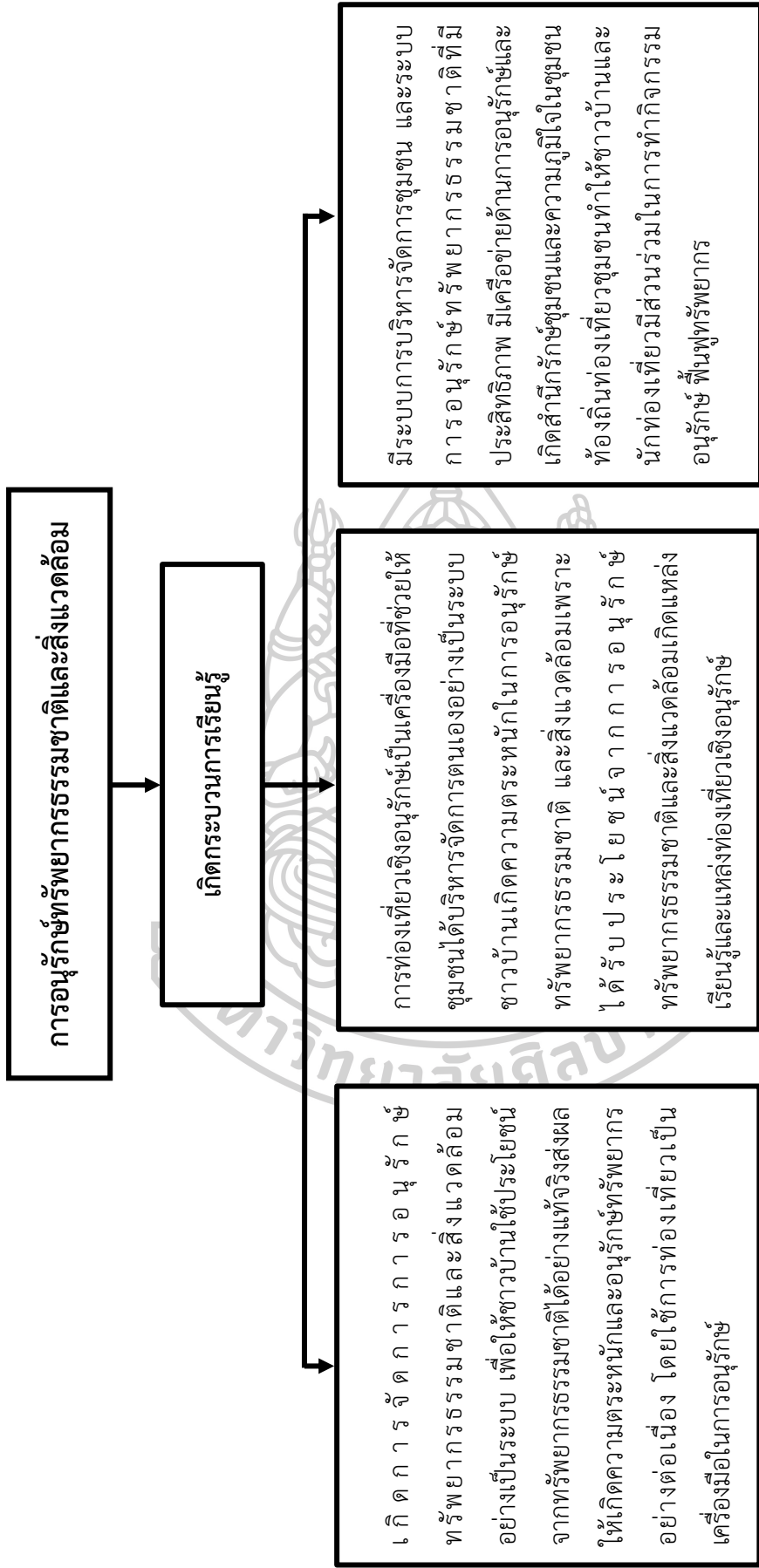
แผนภูมิที่ 6 การวิเคราะห์ผลที่เกิดจากการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเมืองร้อยเกาะ ด้านเศรษฐกิจชุมชน

แผนภูมิที่ 7 การวิเคราะห์ผลที่เกิดจากการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเมืองร้อยเกาะ ด้านการบริหารจัดการชุมชน

แผนภูมิที่ 8 การวิเคราะห์ผลที่เกิดจากการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเมืองร้อยเกาะ ด้านสังคมและวัฒนธรรม

แผนภูมิที่ 9 การวิเคราะห์ผลที่เกิดจากการท่องเที่ยววิถีชีวิต วิถีไทยเมืองร้อยเกาะ ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น

จากการสังเกตความรู้ของปู่ตาภายในชุมชนท้องถิ่นเกิดการเลือกสรรปรับปรุงความรู้จนเกิดทักษะความชำนาญสามารถนำมาแก้ปัญหาและพัฒนาให้เหมาะสมกับการดำเนินชีวิต

ปลูกจิตสำนึก

- เกิดการปลูกจิตสำนึกให้คนในชุมชนเกิดความตระหนักเห็นความสำคัญของทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน เห็นความสำคัญของภูมิปัญญาในชุมชน
- เกิดการส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมประเพณีต่าง ๆ ขึ้นในชุมชน

การฟื้นฟูพัฒนา

- เกิดการฟื้นฟูโดยการคัดเลือกค้นหาภูมิปัญญาที่กำลังจะสูญหายหรือสูญหายไปแล้วมาทำใหม่ คุณค่าและเกิดความสำคัญ เช่นภูมิปัญญาด้านการเล่นของชุมชนเขาเทพพิทักษ์
- เกิดการพัฒนา เกิดการคิดสร้างสรรค์ปรับปรุงภูมิปัญญาให้เหมาะสมกับการดำเนินชีวิต

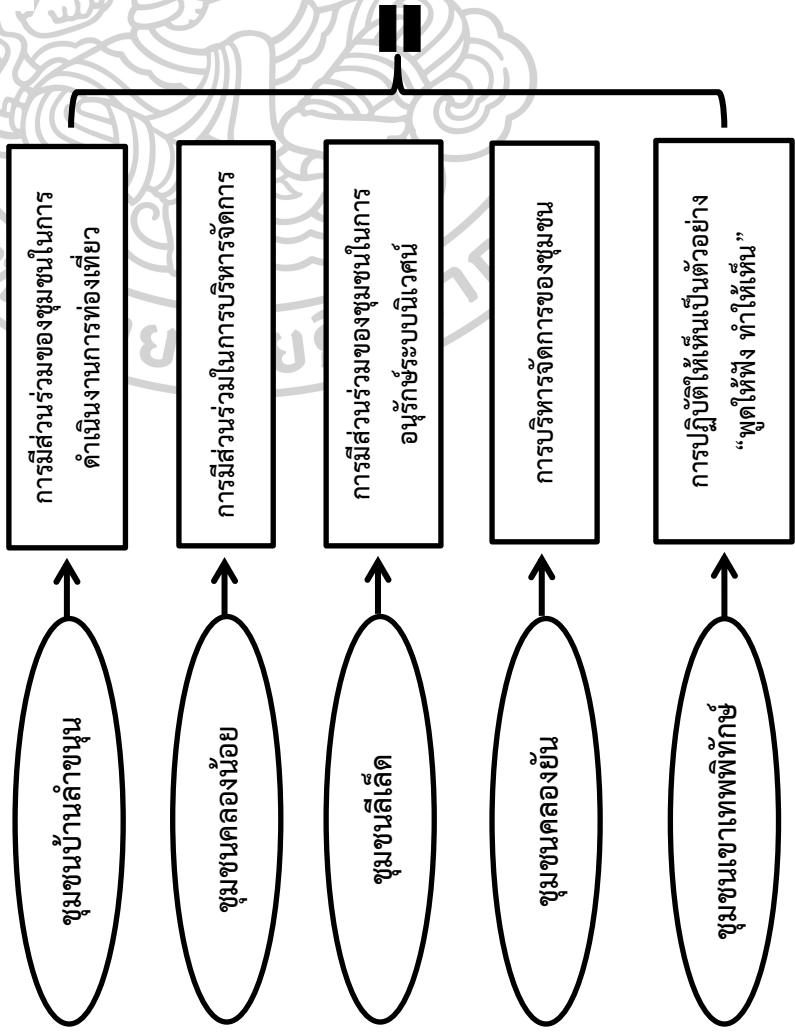
การถ่ายทอดเผยแพร่

- เกิดการถ่ายทอดภูมิปัญญาโดยการนำการท่องเที่ยวมาเป็นตัวเชื่อมโยงให้เกิดกระบวนการเรียนรู้
- การท่องเที่ยวก่อให้เกิดการเผยแพร่ แลกเปลี่ยนข้อมูล ภูมิปัญญาต่าง ๆ ระหว่างชุมชนอย่างกว้างขวาง

แผนภูมิที่ 10 การวิเคราะห์ผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงวิถีถิ่น วิถีไทยเมืองร้อยเกาะ ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น

วิธีการปฏิบัติเป็นเลิศ (Best Practice)

สำหรับวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ของการท่องเที่ยววิถีถิ่นวิถีไทย เมืองร้อยเกาะ จากการศึกษาพบว่ามียุ่ด้วยกัน 3 ประการได้แก่ การมีส่วนร่วมของชุมชน การบริหารจัดการและการปฏิบัติให้เห็นเป็นตัวอย่าง ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

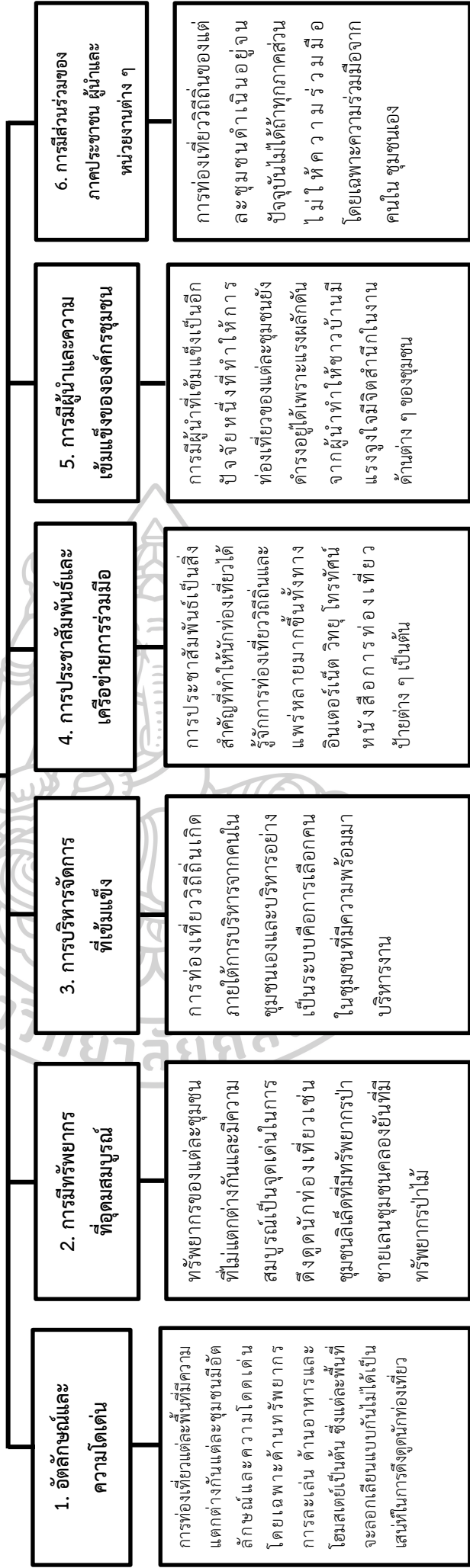

1. การมีส่วนร่วมหรือการจัดการตั้งชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านลำขนุน ชุมชนคลองน้อยและชุมชนลิเล็ด ทั้ง 3 ชุมชน ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นอย่างมาก การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานการบริหารจัดการ การอนุรักษ์ระบบนิเวศน์และการรับผลประโยชน์
2. วิธีการปฏิบัติเป็นเลิศ (Best Practice) อีกอย่างหนึ่งคือการบริหารจัดการโดยการบริการของคนในชุมชนดำเนินการโดยคนในชุมชนเพราะคนในชุมชนเข้าใจสภาพพื้นที่ดีที่สุด
3. การปฏิบัติให้เห็นเป็นตัวอย่าง “พูดให้ฟัง ทำให้เห็น” เป็นอีกหนึ่งวิธีการของปฏิบัติเป็นเลิศ (Best Practice) ของการท่องเที่ยววิถีถิ่นวิถีไทยเมืองร้อยเกาะที่ผู้นำชุมชนเขาเทพพิทักษ์ได้ปฏิบัติสำเร็จมาแล้วจนเกิดการยอมรับจากชาวบ้านและหน่วยงานต่าง ๆ

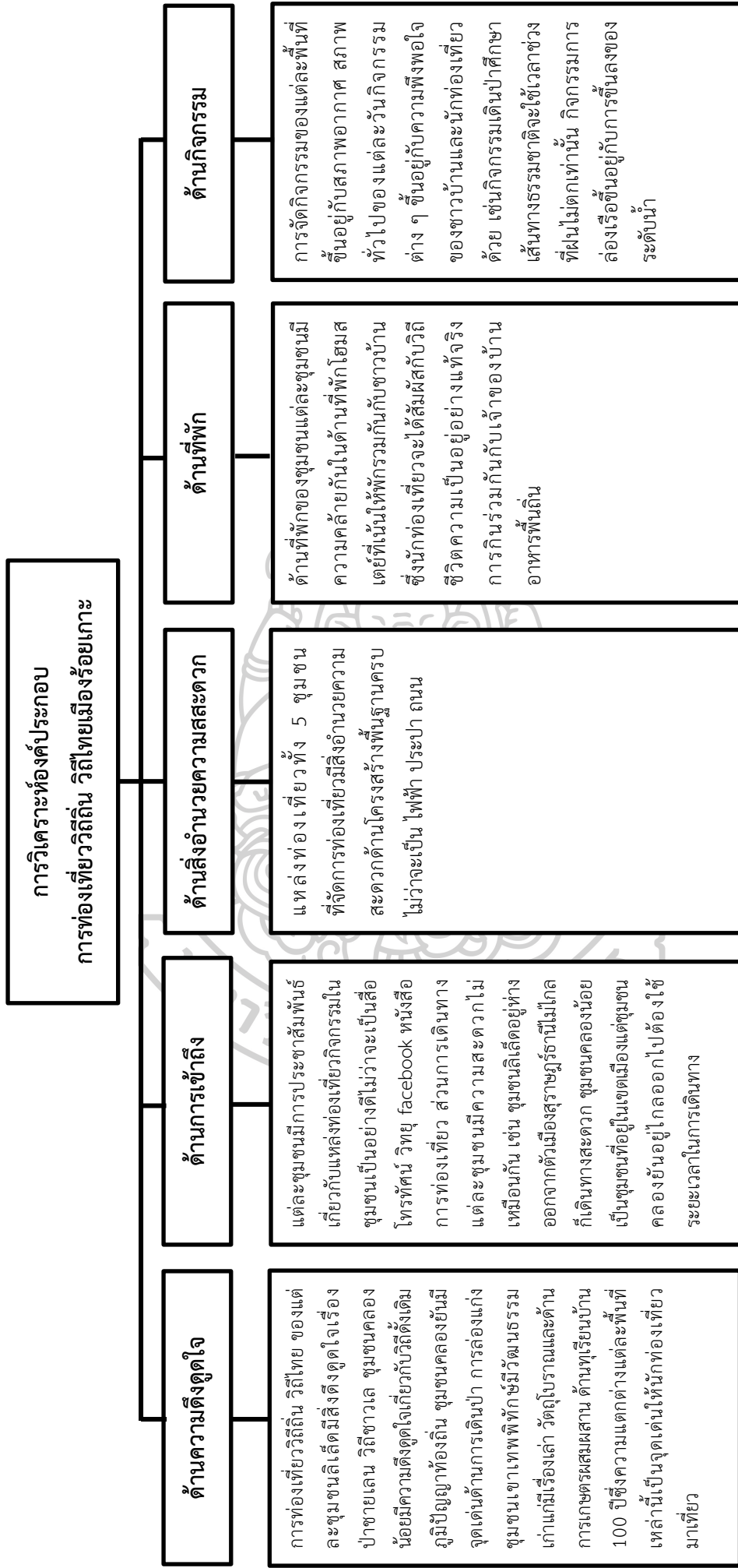
แผนภูมิที่ 11 การวิเคราะห์การปฏิบัติที่เป็นเลิศของการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเมืองร้อยเกาะ

ปัจจัยหรือเงื่อนไขของการดำรงอยู่ของการท่องเที่ยว
วิถีถิ่น วิถีไทย เมืองร้อยเกาะ

สำหรับปัจจัยการท่องเที่ยววิถีถิ่นวิถีไทยเมืองร้อยเกาะ ซึ่งได้แก่ ชุมชนบ้านลำขนุน ชุมชนลิเล็ด ชุมชนคลองน้อย ชุมชนคลองย่น และชุมชนเขาเทพพิทักษ์ ยังดำรงอยู่ได้ตั้งแต่เริ่มก่อตั้งจนถึงปัจจุบันสืบเนื่องมาจากปัจจัยหรือเงื่อนไข 6 ประการดังต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 12 การวิเคราะห์ปัจจัยหรือเงื่อนไขของการดำรงอยู่ของการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเมืองร้อยเกาะ

แผนภูมิที่ 13 การวิเคราะห์องค์ประกอบการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเมืองร้อยเกาะ

ตอนที่ 3 ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของ เส้นทางการท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะ

ส่วนที่ 1 รูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทางการท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะ

ส่วนที่ 2 ผลการรับรองรูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่นวิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทางการท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะที่ผ่านการประเมินผลโดยผู้ตอบแบบสอบถามและผู้เชี่ยวชาญ

ส่วนที่ 1 รูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของ เส้นทางการท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะ

การวิจัยเรื่องการพัฒนาารูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ของเส้นทางการท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะในครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แนวคิดองค์ประกอบการท่องเที่ยวของกุลวลีละม้ายจิน (2552:5-6) ที่กล่าวว่า การท่องเที่ยวจะประสบความสำเร็จได้นั้นแหล่งท่องเที่ยวจะมีองค์ประกอบที่สำคัญ 5 ประการหรือที่เรียก 5AS ได้แก่ ความดึงดูดใจ (Attraction) ความสามารถในการเข้าถึง (Accessibility) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenity) ที่พัก (Accommodation) กิจกรรม (Activity) ผู้วิจัยให้ความสำคัญ กับผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวซึ่งเน้นในด้านเศรษฐกิจชุมชน การบริหารจัดการชุมชน ด้านสังคมและวัฒนธรรม ด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นนอกจากนี้ในส่วนของ การสร้างรูปแบบนั้นผู้วิจัยจะอาศัยแนวคิดของ คีฟส์ (Keeves, 1988 : 561-565) ในการสร้างรูปแบบนั้นก็คือผู้วิจัยจะสร้างรูปแบบเชิงภาษา (Semantic Model) ที่อธิบายความหมายหรือให้ความหมายประกอบ โดยผู้วิจัยนำแนวคิดต่าง ๆ ดังกล่าวมาผสมผสานกับข้อมูลเชิงปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากเก็บรวบรวมข้อมูลจากการวิเคราะห์เอกสาร การสัมภาษณ์ การสังเกต การสนทนาพูดคุยโดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้ประกอบการ นักท่องเที่ยว และประชาชนในพื้นที่ และตัวแทนหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยเน้นผู้มีประสบการณ์และมีบทบาทต่อการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย พร้อมทั้งนำข้อมูลการวิจัยเชิงปริมาณขั้นตอนที่ 1 มาประกอบการวิเคราะห์ด้วย สำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย จำนวน 4 แหล่ง ซึ่งจะนำไปสู่การสร้างรูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยและผู้วิจัยได้นำไปรับรองโดยผู้ตอบแบบสอบถามโดยการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง จำนวน 15 ท่านและรับรองโดยการสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) จำนวน 8 ท่าน โดยผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยว ผู้มีบทบาทด้านการท่องเที่ยว ผู้ประกอบการ นักท่องเที่ยว ประชาชนในพื้นที่และตัวแทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้การรับรองรูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทางการท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะ

ดังนั้นการสร้างรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยววิถีถิ่นวิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ของเส้นทางการท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะที่สร้างขึ้นในครั้งนี้จึงเป็นรูปแบบที่สร้างขึ้นจากการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งเชิงปริมาณซึ่งได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามและเชิงคุณภาพการสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาชุมชน การวิเคราะห์องค์ประกอบการท่องเที่ยว ปัจจัยเงื่อนไขของการดำรงอยู่ วิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ การทบทวนแนวคิด ทฤษฎีและการสนทนาพูดคุย ทำให้ผู้วิจัยสามารถร่างรูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทางการท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะ ที่มีชื่อว่า “ SLOW LIFE Model ” ซึ่งมีองค์ประกอบย่อยได้แก่สำหรับการกำหนดเส้นทางการท่องเที่ยววิถีถิ่นวิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทางการท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะ

- 1) S = Sustainable Community (ชุมชนยั่งยืน)
- 2) L = Local Wisdom (ภูมิปัญญาท้องถิ่น)
- 3) O = Organization of Learning (องค์กรแห่งการเรียนรู้)
- 4) W = Water Resources (ทรัพยากรน้ำ)
- 5) L = Leader (ผู้นำชุมชน)
- 6) I = Identity of the community (อัตลักษณ์ชุมชน)
- 7) F = Forest Resources (ทรัพยากรป่าไม้)
- 8) E = Environmental Conservation (การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม)

จากการศึกษาผู้วิจัยสามารถให้คำอธิบายแนวคิดที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบ SLOW LIFE Model ที่ได้จากการศึกษาชุมชน เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่นวิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทางการท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะจากการศึกษาแนวคิดทฤษฎี เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องการลงพื้นที่สัมภาษณ์ สนทนาพูดคุย มีรายละเอียดดังนี้

1. S : Sustainable Community (ชุมชนยั่งยืน) หมายถึง สภาพพื้นที่ของแต่ละชุมชนมีการทำอาชีพหลักและการดำเนินวิถีชีวิตที่แตกต่างกัน เช่น การทำการเกษตรด้วยพื้นที่และวิถีชีวิตของอาชีพที่ต้องอยู่กับทรัพยากรธรรมชาติ ทั้งผู้นำและชุมชนต้องดำรงความเป็นวิถีชีวิตดั้งเดิมของชุมชนไว้ โดยผ่านการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบมีการจัดการกระบวนการเรียนรู้ เพิ่มองค์ความรู้มีการจัดการที่เน้นด้านเศรษฐกิจชุมชน ด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมการที่ชุมชนแต่ละชุมชนมีการนำทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน เช่น ทรัพยากรป่าไม้ โกงกาง ต้นจาก ต้นลำพู ซึ่งเป็นจุดเด่นและมีความอุดมสมบูรณ์ชาวบ้านสามารถนำทรัพยากรเหล่านี้มาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการดำรงชีวิตได้หลากหลายแล้ว ชาวบ้านจะต้องรู้จักถึงคุณค่าไม่ทำลายให้เสียหายช่วยกันดูแลอนุรักษ์ทรัพยากรที่มีอยู่เหล่านี้ให้คงอยู่ตลอดไป เช่น ต้นจากที่ขึ้นอยู่ริมคลองนอกจากชาวบ้านจะใช้ประโยชน์จากต้นจากโดยการตัดไปทำจากมุงหลังคา ทำขนม หมวก ยังให้ความสวยงามของอุโมงค์ต้นจากที่เป็นที่ชื่นชอบของนักท่องเที่ยว แต่ถ้าตัดไปขายหมดความสวยงาม เหล่านี้ก็จะหมดไปจากทรัพยากรจะ

ส่งผลให้ชุมชนจะต้องมีทรัพยากรที่อุดมสมบูรณ์มีน้ำที่สะอาดมีระบบนิเวศน์ที่อุดมสมบูรณ์จึงจะทำให้เกิดชุมชนที่ยั่งยืน

2. L : Local Wisdom (ภูมิปัญญาท้องถิ่น) หมายถึง ความรู้ความสามารถของชาวบ้านด้านต่าง ๆ ที่ใช้ในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ในการดำเนินชีวิตมีการสืบทอดตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันซึ่งบ่งบอกถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนที่คงวิถีแบบดั้งเดิมไว้ ฉะนั้นภูมิปัญญาท้องถิ่นของแต่ละชุมชนถือเป็นสิ่งสำคัญและอัตลักษณ์ของชุมชนที่ช่วยในเรื่องการดำรงชีวิตการท่องเที่ยวการมีส่วนร่วมของชุมชน การอนุรักษ์ทรัพยากรดังนั้นทุกชุมชนมีภูมิปัญญาที่เป็นจุดเด่น เช่น ชุมชนคลองน้อยมีภูมิปัญญาการต่อเรือที่ควบคู่กับชาวชุมชนคลองน้อยมาตั้งแต่บรรพบุรุษ เพราะการตั้งบ้านเรือนอยู่ติดแม่น้ำลำคลองการสัญจรส่วนใหญ่ใช้เรือเป็นหลักรวมถึงการ ฝักลิงเพื่อการเกษตร อาชีพหลักของชาวชุมชนคลองน้อย คือการทำสวนมะพร้าว ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีอาชีพเหล่านี้ไว้อำนวยความสะดวก

3. O : Organization of Learning (องค์กรแห่งการเรียนรู้) หมายถึง การรวบรวมความรู้ของชาวบ้านมาจัดระเบียบ และประยุกต์ใช้ความรู้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด จากทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนเกิดการนำมาประยุกต์ใช้ให้เกิดการท่องเที่ยว เกิดการอนุรักษ์ทรัพยากรและภูมิปัญญาต่าง ๆ ทั้งที่มีอยู่ กำลังจะสูญหายและสูญหายไปแล้ว ได้ฟื้นฟูขึ้นมาใหม่เพื่อให้เกิดความยั่งยืนต้องให้ชุมชนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้และชุมชนการท่องเที่ยววิถีถิ่นก็จะเป็นแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาที่อยู่ในชุมชนและรวมถึงด้านประเพณีและวัฒนธรรมต่าง ๆ ก่อเกิดเป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชนทั้งนักท่องเที่ยว นักเรียน นักศึกษา หน่วยงานต่าง ๆ รวมถึงนักวิจัยสามารถเข้ามาศึกษาได้

4. W : Water Resources (ทรัพยากรน้ำ) หมายถึง ทรัพยากรน้ำเป็นทุนภายในชุมชนที่เกิดจากธรรมชาติการนำทรัพยากรน้ำมาเป็นจุดเด่นในการท่องเที่ยว เช่น ชุมชนคลองยันที่ใช้เป็นกิจกรรมในการล่องแพ ชุมชนลำขนุนที่ใช้ทรัพยากรน้ำมาเป็นพลังงานทดแทนใช้ทดแทนพลังงานไฟฟ้าช่วยลดภาวะโลกร้อนซึ่งกลายเป็นแหล่งเรียนรู้ให้ชุมชนอื่นมาศึกษา ชุมชนลิเล็ดที่ใช้การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำที่ชุมชนร่วมกันปลูกป่าชายเลน โดยการดึงชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมให้มากที่สุดตลอดจนการให้นักท่องเที่ยวเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์เกิดการสร้างจิตสำนึกตระหนักให้คนในชุมชนเกิดการอนุรักษ์

5. L : Leader (ผู้นำชุมชน) หมายถึง ผู้นำเป็นปัจจัยสำคัญที่สามารถดึงชุมชนให้ประสบความสำเร็จผู้นำจะคอยกระตุ้นและหาวิธีการต่าง ๆ ที่ทำให้ชุมชนเกิดการพัฒนาและคอยประสานงานระหว่างชาวบ้านกับหน่วยงานต่าง ๆ

6. I : Identity of the community (อัตลักษณ์ชุมชน) หมายถึง อัตลักษณ์หรือเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นที่เป็นจุดเด่นของชุมชนและชุมชนยังคงสามารถรักษาวัฒนธรรมวิถีแบบเดิม ๆ ไว้ จนเป็นเอกลักษณ์ของชุมชน เช่น ถ้านักท่องเที่ยวมาต้องมาที่ชุมชนลิเล็ดเท่านั้น

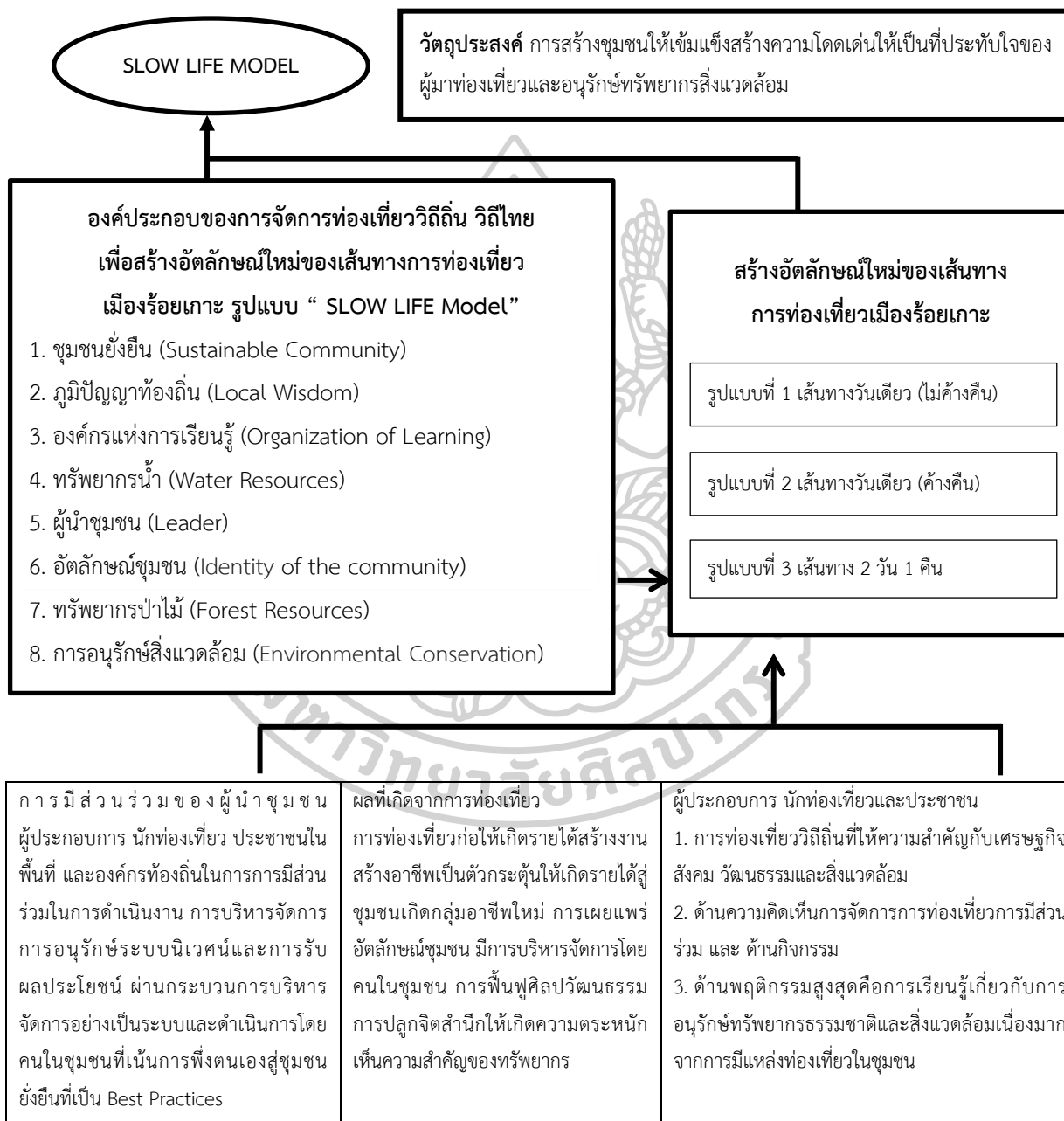
7. F : Forest Resources (ทรัพยากรป่าไม้) หมายถึง ทรัพยากรป่าไม้เป็นทรัพยากรที่สำคัญที่ทำให้ชุมชนเกิดความอุดมสมบูรณ์ ตลอดจนการนำทรัพยากรป่าไม้มาประยุกต์ โดยการนำการท่องเที่ยวมาเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการอนุรักษ์

8. E : Environmental Conservation (การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม) หมายถึง การที่แต่ละชุมชนมีวิธีการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมภายในชุมชนให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยมีการคำนึงถึงระยะเวลาที่ใช้ให้ยาวนานให้เสียหายน้อยที่สุดโดยให้ผู้นำชุมชนชาวบ้านและนักท่องเที่ยวเข้ามามีส่วนร่วม

**รูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่
ของเส้นทางท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะ**

หลักการ : การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่มีอยู่ทั้งทางธรรมชาติและวัฒนธรรมประเพณีการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีการบริหารจัดการที่เป็นระบบโดยชุมชนการนำทรัพยากรและวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมที่เป็นอัตลักษณ์ในชุมชนมาส่งเสริมให้เกิดการท่องเที่ยว

แผนภูมิที่ 14 รูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทางท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะ

การวิเคราะห์สถานการณ์เพื่อการใช้โมเดล พบว่า แหล่งท่องเที่ยวทั้ง 4 แห่ง เป็นรูปแบบที่สร้างขึ้นจากการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ การสังเคราะห์ข้อมูล ที่ได้จากการศึกษาชุมชน การทบทวนแนวคิด ทฤษฎีและการสนทนาพูดคุย ทำให้ผู้วิจัยสามารถ รวบรวมรูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทางท่องเที่ยว เมืองร้อยเกาะ

เงื่อนไขของการสร้างโมเดล ที่มีชื่อว่า SLOW LIFE Model ซึ่งมีองค์ประกอบย่อย ได้แก่ สำหรับการกำหนดเส้นทางท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทางท่องเที่ยว เมืองร้อยเกาะ

1. S = Sustainable Community (ชุมชนยั่งยืน)
2. L = Local Wisdom (ภูมิปัญญาท้องถิ่น)
3. O = Organization of Learning (องค์กรแห่งการเรียนรู้)
4. W = Water Resources (ทรัพยากรน้ำ)
5. L = Leader (ผู้นำชุมชน)
6. I = Identity of the community (อัตลักษณ์ชุมชน)
7. F = Forest Resources (ทรัพยากรป่าไม้)
8. E = Environmental Conservation (การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม)

เงื่อนไขของการนำโมเดลไปใช้ จะต้องเป็นชุมชนการท่องเที่ยววิถีถิ่นที่มีความโดดเด่น มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นที่แตกต่างจากชุมชนอื่น ๆ มีภูมิปัญญา วิถีชีวิต วัฒนธรรมแบบดั้งเดิม

ส่วนที่ 2 ผลการรับรองรูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่นวิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ ใหม่ของเส้นทางท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะที่ผ่านการประเมินผลโดยผู้ตอบแบบสอบถามและผู้เชี่ยวชาญ

1. การรับรองโดยผู้ตอบแบบสอบถามโดยการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง จำนวน 15 ท่าน การตรวจสอบร่างรูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้าง อัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทาง การท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะ

จากการรับรองรูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของ เส้นทางท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง จำนวน 15 ท่าน ยังรูปแบบ SLOW LIFE Model นั้น พบว่า ผู้เชี่ยวชาญทุกคนให้การรับรองรูปแบบดังกล่าว มีความเหมาะสม

ลักษณะส่วนบุคคล

ตารางที่ 31 จำนวนและร้อยละของลักษณะส่วนบุคคลของผู้เชี่ยวชาญ

(n=15 คน)

ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	11	73.30
หญิง	4	26.70
อายุ		
21-30 ปี	3	20.00
31-40 ปี	7	46.70
41-50 ปี	2	13.30
51-60 ปี	3	20.00
สถานภาพสมรส		
โสด	7	46.70
สมรส/อยู่ด้วยกัน	7	46.70
หม้าย/หย่าร้าง/แยกกันอยู่	1	6.70
ระยะเวลาในการทำงาน		
1-5 ปี	2	13.30
6-10 ปี	5	33.30
11-15 ปี	8	53.30
การศึกษาสูงสุด		
ปริญญาโท	3	20.00
ปริญญาเอก	12	80.00

จากตารางที่ 31 พบว่า ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 73.30 อายุ 31-40 ปี ร้อยละ 46.70 สถานภาพโสด ร้อยละ 46.70 สถานภาพสมรส/อยู่ด้วยกัน ร้อยละ 46.70 ระยะเวลาในการทำงาน 11-15 ปี ร้อยละ 53.30 การศึกษาสูงสุดปริญญาเอก ร้อยละ 80.00

ตารางที่ 32 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับความคิดเห็นต่อรูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะในภาพรวม

(n=15 คน)

ความคิดเห็นต่อรูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น	ลำดับที่
ชุมชนยั่งยืน	4.18	.55	มาก	5
ภูมิปัญญาท้องถิ่น	4.48	.80	มาก	2
องค์กรแห่งการเรียนรู้	4.04	.70	มาก	8
ทรัพยากรน้ำ	4.04	.68	มาก	7
ผู้นำชุมชน	4.09	.62	มาก	6
อัตลักษณ์ชุมชน	4.42	.74	มาก	3
ทรัพยากรป่าไม้	4.52	.68	มากที่สุด	1
การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	4.20	.70	มาก	4
รวมระดับความคิดเห็น	4.24	.62	มาก	

จากตารางที่ 32 พบว่า ผลที่ได้จากการแสดงค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นต่อรูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.24$, S.D = .62) โดยเมื่อพิจารณาผลของแต่ละด้านแล้ว ข้อมูลสูงสุดทรัพยากรป่าไม้ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$, S.D = .68) รองลงมาคือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.48$, S.D = .80) และข้อมูลต่ำสุด คือ องค์กรแห่งการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.04$, S.D = .70)

ตารางที่ 33 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับความคิดเห็นต่อรูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะ ด้านชุมชนยั่งยืน

(n=15 คน)

ความคิดเห็นต่อรูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย ด้านชุมชนยั่งยืน	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น	ลำดับที่
1. การสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน คือการเพิ่มความสามารถในการเลือกดำเนินชีวิตของประชาชนจากสิ่งที่ขาดแคลน	4.20	.01	มาก	2
2. ความร่วมมือ ประชาชนมีความร่วมมือช่วยเหลือเกื้อกูลกัน	4.60	.74	มากที่สุด	1
3. ความเท่าเทียม ประชาชนมีโอกาเข้าถึงทรัพยากรการศึกษาการดูแลสุขภาพ การจัดการชีวิต ทรัพยากรชุมชนของตนเอง	3.86	.88	มาก	4
4. ความยั่งยืน การพัฒนาโดยไม่ทำลายทรัพยากร แต่สร้างหลักประกันให้คนในอนาคตและได้ใช้ความสามารถขั้นพื้นฐานของตัวเอง	3.80	.67	มาก	5
5. ความมั่นคงปลอดภัยอันตรายในชีวิตทรัพย์สิน ปราศจากการคุกคามจากโรคและภัยอันตราย	4.18	.55	มาก	3
รวม	4.18	.55	มาก	

จากตารางที่ 33 พบว่าผลที่ได้จากการแสดงค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นต่อรูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะ ด้านชุมชนยั่งยืนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.18$, S.D = .55) โดยเมื่อพิจารณาผลของแต่ละข้อแล้ว ข้อมูลสูงสุด ความร่วมมือ ประชาชนมีความร่วมมือช่วยเหลือเกื้อกูลกัน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$, S.D = .74) รองลงมา คือ การสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน คือการเพิ่มความสามารถในการเลือกดำเนินชีวิตของประชาชนจากสิ่งที่ขาดแคลนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$, S.D = .01) และข้อมูลต่ำสุด คือความยั่งยืน การพัฒนาโดยไม่ทำลายทรัพยากรแต่สร้างหลักประกันให้คนในอนาคตและได้ใช้ความสามารถขั้นพื้นฐานของตัวเองอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.80$, S.D = .67)

ตารางที่ 34 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับความคิดเห็นต่อรูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะ ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น

(n=15 คน)

ความคิดเห็นต่อรูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น	ลำดับที่
1. ชุมชนมีกิจกรรมสืบทอดเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่นและนำไปปรับใช้	4.60	.82	มากที่สุด	2
2. คนในชุมชนให้ความสำคัญกับความรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น	4.46	.91	มาก	4
3. ชุมชนมีการนำภูมิปัญญาไปใช้ประโยชน์เพื่อการประกอบอาชีพ การดำรงชีวิต และการรักษาสิ่งแวดล้อม	4.66	.81	มากที่สุด	1
4. คนในชุมชนเชิดชูและใช้องค์ความรู้จากปราชญ์ชาวบ้านเพื่อประโยชน์ในการดำรงชีวิตและการพัฒนา	4.53	.74	มากที่สุด	3
5. ชุมชนได้ร่วมกันจัดกิจกรรมอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นประจำทุกฤดูกาล	4.13	1.06	มาก	5
รวม	4.48	.80	มาก	

จากตารางที่ 34 พบว่าผลที่ได้จากการแสดงค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นต่อรูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.48$, S.D =.80) โดยเมื่อพิจารณาผลของแต่ละข้อแล้ว ข้อมูลชุมชนมีการนำภูมิปัญญาไปใช้ประโยชน์เพื่อการประกอบอาชีพ การดำรงชีวิตและการรักษาสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.66$, S.D =.81) รองลงมาคือชุมชนมีกิจกรรมสืบทอดเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่นและนำไปปรับใช้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$, S.D =.82) และข้อมูลต่ำสุด คือชุมชนได้ร่วมกันจัดกิจกรรมอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นประจำทุกฤดูกาลอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.13$, S.D =1.06)

ตารางที่ 35 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับความคิดเห็นต่อรูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะ ด้านองค์กรแห่งการเรียนรู้

(n=15 คน)

ความคิดเห็นต่อรูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย ด้านองค์กรแห่งการเรียนรู้	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น	ลำดับที่
1. ชุมชนส่งเสริมให้ประชาชนได้รับการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองอยู่เสมอ	3.93	.59	มาก	3
2. ชุมชนส่งเสริมให้ประชาชนได้รับการพัฒนาเพื่อเรียนรู้วิธีการทำงานเป็นทีม ซึ่งเป็นวิธีการเรียนรู้ร่วมกัน	4.20	.86	มาก	2
3. ชุมชนสนับสนุนให้ประชาชนมีการรวบรวมแนวคิดอย่างเป็นระบบสามารถนำไปถ่ายทอดให้ผู้อื่นได้	3.93	.70	มาก	4
4. ชุมชนสนับสนุนให้ประชาชนปรับแนวคิด ความเชื่อ ค่านิยมส่วนตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของชุมชนได้อย่างเหมาะสม	4.26	.96	มาก	1
5. ชุมชนสร้างเครือข่ายทั้งภายในภายนอกชุมชนเพื่อส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้องค์ความรู้ใหม่ ๆ ได้กว้างขึ้น	3.86	1.06	มาก	5
รวม	4.04	.70	มาก	

จากตารางที่ 35 พบว่าผลที่ได้จากการแสดงค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นต่อรูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะ ด้านองค์กรแห่งการเรียนรู้ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.04$, S.D = .70) โดยเมื่อพิจารณาผลของแต่ละข้อแล้ว ข้อมูลชุมชนสนับสนุนให้ประชาชนปรับแนวคิด ความเชื่อ ค่านิยมส่วนตัว ต่อการเปลี่ยนแปลงของชุมชนได้อย่างเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.26$, S.D = .96) รองลงมาคือ ชุมชนส่งเสริมให้ประชาชนได้รับการพัฒนาเพื่อเรียนรู้วิธีการทำงานเป็นทีม ซึ่งเป็นวิธีการเรียนรู้ร่วมกันอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$, S.D = .86) และข้อมูลต่ำสุด คือชุมชนสร้างเครือข่ายทั้งภายในภายนอกชุมชนเพื่อส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้องค์ความรู้ใหม่ ๆ ได้กว้างขึ้นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.86$, S.D = 1.06)

ตารางที่ 36 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับความคิดเห็นต่อรูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะ ด้านทรัพยากรน้ำ

(n=15 คน)

ความคิดเห็นต่อรูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย ด้านทรัพยากรน้ำ	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น	ลำดับที่
1. มีแหล่งน้ำที่อุดมสมบูรณ์	4.73	.59	มากที่สุด	1
2. มีการพัฒนาแหล่งน้ำ	4.40	.86	มาก	2
3. มีการป้องกันน้ำเสีย	3.60	.70	มาก	4
4. มีการนำน้ำเสียกลับไปใช้ เช่น รดน้ำต้นไม้	3.26	.96	มาก	5
5. มีการสงวนน้ำไว้ใช้ เช่น การขุดลอกแหล่งน้ำ	4.20	1.06	มาก	3
รวม	4.04	.68	มาก	

จากตารางที่ 36 พบว่า ผลที่ได้จากการแสดงค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นต่อรูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะ ด้านทรัพยากรน้ำในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.04$, S.D = .68) โดยเมื่อพิจารณาผลของแต่ละข้อแล้ว ข้อมูลมีแหล่งน้ำที่อุดมสมบูรณ์อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.73$, S.D = .59) รองลงมาคือ มีการพัฒนาแหล่งน้ำอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$, S.D = .86) และข้อมูลต่ำสุด คือ มีการนำน้ำเสียกลับไปใช้ เช่น รดน้ำต้นไม้อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.26$, S.D = .96)

ตารางที่ 37 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับความคิดเห็นต่อรูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะ ด้านผู้นำชุมชน

(n=15 คน)

ความคิดเห็นต่อรูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย ด้านผู้นำชุมชน	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น	ลำดับที่
1. ด้านการเมืองการบริหารส่งเสริมสนับสนุนการขับเคลื่อนขององค์กรชุมชนและคณะกรรมการชุมชนที่ดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ โดยชุมชนและเพื่อชุมชน เช่น การจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อที่อยู่อาศัย	4.20	.67	มาก	3
2. ด้านโครงสร้างพื้นฐานพัฒนาปรับปรุงและบำรุงรักษาระบบจราจร และเส้นทางคมนาคมในให้มีสภาพที่ดี	4.13	.83	มาก	4
3. ด้านการพัฒนาสังคมส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน โดยสร้างคนให้เป็นศูนย์กลางการพัฒนา	4.33	.72	มาก	1
4. ด้านการจัดระเบียบชุมชน การรักษาความสงบเรียบร้อยใน ชุมชน เช่น การจัดเวรยามดูแลชุมชน	3.53	.63	มาก	5
5. ด้านการพัฒนาทางเศรษฐกิจ ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพ ที่เหมาะสมกับประชาชนในท้องถิ่น	4.26	.96	มาก	2
รวม	4.09	.62	มาก	

จากตารางที่ 37 พบว่า ผลที่ได้จากการแสดงค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นต่อรูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะด้านผู้นำชุมชนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.09$, S.D =.62) โดยเมื่อพิจารณาผลของแต่ละข้อแล้ว ข้อมูลด้านการพัฒนาสังคมส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน โดยสร้างคนให้เป็นศูนย์กลางการพัฒนาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.33$, S.D =.72) รองลงมาคือ ด้านการพัฒนาทางเศรษฐกิจ ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพ ที่เหมาะสมกับประชาชนในท้องถิ่นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.26$, S.D =.96) และข้อมูลต่ำสุด คือ ด้านการจัดระเบียบชุมชน การรักษาความสงบเรียบร้อยใน ชุมชน เช่น การจัดเวรยามดูแลชุมชนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.53$, S.D =.63)

ตารางที่ 38 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับความคิดเห็นต่อรูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะ ด้านอัตลักษณ์ชุมชน

(n=15 คน)

ความคิดเห็นต่อรูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย ด้านอัตลักษณ์ชุมชน	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น	ลำดับที่
1. มีอัตลักษณ์เฉพาะของแหล่งท่องเที่ยวที่โดดเด่น	4.60	1.05	มากที่สุด	2
2. มีกิจกรรมสร้างสรรค์ที่โดดเด่น	4.40	.82	มาก	4
3. มีการบริการด้านการท่องเที่ยวที่โดดเด่น	4.53	.83	มากที่สุด	3
4. มีเอกลักษณ์เฉพาะ เช่น วิถีชีวิต วัฒนธรรม	4.60	.91	มากที่สุด	1
5. มีที่พักแรมที่โดดเด่น	4.00	.75	มาก	5
รวม	4.42	.74	มาก	

จากตารางที่ 38 พบว่า ผลที่ได้จากการแสดงค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นต่อรูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะด้านอัตลักษณ์ชุมชนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.42$, S.D = .74) โดยเมื่อพิจารณาผลของแต่ละข้อแล้ว ข้อมูลมีเอกลักษณ์เฉพาะ เช่น วิถีชีวิต วัฒนธรรมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$, S.D = .91) รองลงมาคือ มีอัตลักษณ์เฉพาะของแหล่งท่องเที่ยวที่โดดเด่นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$, S.D = 1.05) และข้อมูลต่ำสุด คือ มีที่พักแรมที่โดดเด่นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$, S.D = .75)

ตารางที่ 39 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับความคิดเห็นต่อรูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะ ด้านทรัพยากรป่าไม้

(n=15 คน)

ความคิดเห็นต่อรูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย ด้านทรัพยากรป่าไม้	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น	ลำดับที่
1. มีทรัพยากรป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์	4.73	1.05	มากที่สุด	1
2. ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการจัดการพื้นที่ในเขตอนุรักษ์	4.60	.82	มากที่สุด	2
3. ประชาชนมีส่วนร่วมในการปลูก ต้นไม้	4.46	.83	มาก	4
4. ประชาชนเข้ามาช่วยในการบริหารจัดการดูแล และการป้องกันรักษาป่าแต่ละชุมชน	4.33	.91	มาก	5
5. สร้างทัศนคติที่ดีกับชุมชน หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนให้ ตระหนักถึงปัญหาของป่าไม้	4.46	.75	มาก	3
รวม	4.52	.68	มากที่สุด	

จากตารางที่ 39 พบว่าผลที่ได้จากการแสดงค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นต่อรูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะด้านทรัพยากรป่าไม้ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$, S.D =.68) โดยเมื่อพิจารณาผลของแต่ละข้อแล้ว ข้อมูลมีทรัพยากรป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.73$, S.D =1.05) รองลงมา คือประชาชนได้มีส่วนร่วมในการจัดการพื้นที่ในเขตอนุรักษ์อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$, S.D =.82) และข้อมูลต่ำสุดคือประชาชนเข้ามาช่วยในการบริหารจัดการดูแล และการป้องกันรักษาป่าแต่ละชุมชนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.33$, S.D =.91)

ตารางที่ 40 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับความคิดเห็นต่อรูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะ ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

(n=15 คน)

ความคิดเห็นต่อรูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น	ลำดับที่
1. การใช้อย่างประหยัด การใช้เท่าที่มีความจำเป็น	4.46	1.05	มาก	2
2. การนำกลับมาใช้ซ้ำ เช่น กระดาษ	3.86	.82	มาก	5
3. การปลูกป่าชายเลนเพื่อฟื้นฟูป่าให้กลับอุดมสมบูรณ์	4.80	.83	มากที่สุด	1
4. การใช้ถุงผ้าแทนถุงพลาสติก การใช้ใบกล้วยแทนโฟม	4.00	.91	มาก	3
5. การเฝ้าระวังการทิ้งขยะลงสู่แม่น้ำลำคลอง	3.86	.75	มาก	4
รวม	4.20	.70	มาก	

จากตารางที่ 40 พบว่า ผลที่ได้จากการแสดงค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นต่อรูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.20$, S.D = .70) โดยเมื่อพิจารณาผลของแต่ละข้อแล้ว ข้อมูลการปลูกป่าชายเลนเพื่อฟื้นฟูป่าให้กลับอุดมสมบูรณ์อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.80$, S.D = .83) รองลงมาคือการใช้อย่างประหยัด การใช้เท่าที่มีความจำเป็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.46$, S.D = 1.05) และข้อมูลต่ำสุด คือการนำกลับมาใช้ซ้ำ เช่น กระดาษอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.86$, S.D = .82)

2. การรับรองรูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทางท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะ ผู้วิจัยได้นำไปรับรองโดยการสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) จำนวน 8 ท่าน ประกอบด้วย นักวิชาการ การท่องเที่ยวของชุมชน ผู้ประกอบการการท่องเที่ยว ผู้นำชุมชน เพื่อรับรองรูปแบบ SLOW LIFE Model ทุกคนได้ให้การรับรองรูปแบบโดยเห็นด้วยกับรูปแบบ SLOW LIFE Model และมีการแสดงความคิดเห็นประกอบรูปแบบดังกล่าวมีรายละเอียด ดังนี้

1. S : Sustainable Community (ชุมชนยั่งยืน) ผู้แทนจากการท่องเที่ยวของชุมชน การสร้างชุมชนให้เกิดความยั่งยืนนั้น คือการนำทรัพยากรมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ไม่ทำลายให้เกิดการสูญเสียไปให้ทรัพยากรนั้นยังคงอยู่ได้นาน ๆ รวมถึงการท่องเที่ยวชุมชนที่เป็นกระแสความต้องการเป็นอีกทางเลือกให้นักท่องเที่ยวที่ชื่นชอบการใช้ชีวิตแบบวิถีถิ่นกำลังเป็นที่สนใจ ดังนั้น

เพื่อไม่ให้วัฒนธรรมประเพณีหรือวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมสูญหายไปกับนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวแบบฉาบฉวย ชุมชนจะต้องรักษาทรัพยากรเหล่านี้ไว้เพื่อให้เกิดความยั่งยืนของชุมชนต่อไป

2. L : Local Wisdom (ภูมิปัญญาท้องถิ่น) **ผู้แทนจากผู้ประกอบการการท่องเที่ยว** ชุมชนต้องมีความดั้งเดิมของชุมชน และควรมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ต้อง ไม่ทำลายระบบนิเวศน์ต้อง คงไว้ซึ่งธรรมชาติ มีการปกป้องดูแลและมีการสืบทอดความเป็นอยู่ของชุมชนจากรุ่นต่อรุ่น ต้องมีการ จัดการสิ่งแวดล้อมอย่างจริงจังและมีการสืบทอดคุณธรรมจากรุ่นสู่รุ่น และ ภูมิปัญญาต่าง ๆ ที่มี ในชุมชนมีมากมาย ล้วนเป็นสิ่งมีคุณค่าทั้งนั้น จัดเป็นศูนย์เรียนรู้ที่ให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้และเข้าใจ ยิ่งจะสร้างมูลค่าเพิ่มให้ภูมิปัญญาเหล่านี้ยังคงอยู่ไม่หายไปจากชุมชน ควรสร้างภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้สอดคล้องกับการท่องเที่ยว ร่วมกับการที่มีหน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องเข้ามาดูแลเสนอแนะ ให้ความสนใจอย่างจริงจัง อีกทั้งการอนุรักษ์ความเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นให้สอดคล้องกับชุมชน การตั้งองค์กรแห่งการเรียนรู้ควรมีการจัดการและดูแลการท่องเที่ยว โดยมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และ ศึกษาข้อดีข้อเสียในการจัดการการท่องเที่ยว การศึกษาการท่องเที่ยวจากสถานที่อื่น ๆ เพื่อนำมาใช้ ประโยชน์ในพื้นที่นั้น ๆ

3. O : Organization of Learning (องค์กรแห่งการเรียนรู้) **ผู้แทนจากการท่องเที่ยว ของชุมชน** เพิ่มเติมในส่วนขององค์กรแห่งการเรียนรู้ เน้นให้เห็นถึงความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ให้บุคคลสามารถเรียนรู้ได้จริง สามารถนำไปใช้ได้และคนในชุมชนมีความเอื้อเฟื้อ มีมิตรที่ดี เมื่อมีนักท่องเที่ยวเข้ามาจะสัมผัสได้ถึงความรักกันอันพี่น้องที่ชุมชนมอบให้ ความสำคัญของทรัพยากร ป่าไม้กับการท่องเที่ยว เช่น ป่าไม้มีผลทำให้นักท่องเที่ยวได้

4. W : Water Resources (ทรัพยากรน้ำ) **ผู้แทนจากนักวิชาการ** การอนุรักษ์ ทรัพยากรน้ำเป็นเรื่องสำคัญที่ต้องให้ความรู้แก่ประชาชนในชุมชน ตลอดจนทั้งสร้างกระบวนการ การมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์เพิ่มปริมาณทรัพยากรให้มากขึ้น และมีการจัดการให้ความรู้เรื่องปัญหาโลกร้อนความสมดุลของทรัพยากรน้ำ

5. L : Leader (ผู้นำชุมชน) **ผู้แทนจากผู้นำชุมชน** การท่องเที่ยวชุมชนจะต้องเน้น การมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นหลัก จะต้องให้ชุมชนมีบทบาทมากที่สุด ถ้าการท่องเที่ยวชุมชนไม่ได้รับการร่วมมือจากชุมชนแล้วจะไม่ประสบความสำเร็จได้เลย และสิ่งสำคัญที่เป็นแรงผลักดัน คือ ผู้นำควร มีบทบาทในการดึงชุมชน ชาวบ้าน นักท่องเที่ยวใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าเกิดประโยชน์ต่อชุมชนสูงสุด และก่อให้เกิดการอนุรักษ์ร่วมกับการท่องเที่ยวก่อให้เกิดชุมชนเป็นฐานในการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญา ต่าง ๆ รวมถึงทรัพยากรของชุมชนมาเป็นตัวดึงดูดให้เกิดการอนุรักษ์และเรียนรู้ และผู้นำต้องให้ ความสำคัญใส่ใจดูแลและสร้างแรงจูงใจในการชักชวนนักท่องเที่ยว อีกทั้งต้องมีความสามารถสร้าง แรงบันดาลใจในการที่จะให้นักท่องเที่ยวมาอีกในอนาคตต่อไป หรือเป็นการบอกต่อให้เห็นความสำคัญ

ของแหล่งท่องเที่ยว การสร้างอัตลักษณ์ของชุมชนให้เป็นรูปธรรมชัดเจนสัมผัสได้ตามความรู้สึกและควรเป็นอัตลักษณ์ที่เป็นประวัติศาสตร์ควรค่าแก่การศึกษา

6. I : Identity of the community (อัตลักษณ์ชุมชน) ผู้แทนจากการท่องเที่ยวของชุมชน การนำ อัตลักษณ์ไปใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยว เช่น มีผลในการดึงดูดนักท่องเที่ยวมีผลในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวรวมถึงเครือข่ายการท่องเที่ยวเป็นส่วนที่จะทำให้ชุมชนได้เกื้อกูล ฟังฟังกันเมื่อมาเที่ยวที่ชุมชนแล้วสามารถที่จะไปสัมผัสสังการท่องเที่ยวที่ต้องการได้อย่างครบวงจร และภูมิปัญญาท้องถิ่นมีผลต่อการท่องเที่ยว เช่น การดึงดูดพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหรือสร้างมูลค่าเป็นต้น และการท่องเที่ยววิถีถิ่นของแต่ละชุมชนที่ศึกษาออกมาถือว่าเป็นอัตลักษณ์ของชุมชน เป็นสิ่งดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวและศึกษาซึ่งความแตกต่างของแต่ละชุมชน ที่สร้างกิจกรรมการท่องเที่ยวได้หลากหลายมากขึ้น เช่นโปรแกรมการท่องเที่ยววันเดียว (ไม่ค้างคืน) เป็นกิจกรรมที่เหมาะสมสำหรับผู้ที่มีเวลาน้อย แต่ชอบวิถีการท่องเที่ยวแบบธรรมชาติเน้นวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมจึงเหมาะเป็นการท่องเที่ยวแบบ Slow life ส่วนกิจกรรมก็เป็นกิจกรรมที่นอกจากจะให้ความเพลิดเพลินแล้วก็ยังให้ความรู้เพิ่มเติมไปด้วย ซึ่งนอกจากนักท่องเที่ยวจะมาเที่ยวแต่ความเพลิดเพลินแต่ยังเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ไปอีกด้วย

7. F : Forest Resources (ทรัพยากรป่าไม้) ผู้แทนจากการท่องเที่ยวของชุมชน ควรใช้ชุมชนเป็นฐานการเรียนรู้ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ อีกทั้งขยายหรือปลูกป่าเพิ่มโดยให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในการปลูกป่าและมีกฎระเบียบในการปฏิบัติอย่างชัดเจน และด้านการอนุรักษ์ต้องชี้ให้เห็นโทษของการทำลายสิ่งแวดล้อมและประโยชน์ของการที่สิ่งแวดล้อมไม่ถูกทำลาย อีกทั้งต้องมีการจัดการดูแลอีกทั้งมีกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่สำคัญต้องไม่มีการทำลายให้ผิดไปจากธรรมชาติ

8. E : Environmental Conservation (การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม) ผู้แทนจากผู้ประกอบการการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวชุมชนที่ก่อให้เกิดความยั่งยืนต่อชุมชนจะต้องให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมโดยการใช้การท่องเที่ยวที่เป็นสื่อกลางในการอนุรักษ์ โดยให้ชุมชนรวมถึงนักท่องเที่ยวผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ของทางชุมชน เช่น ชุมชนคลองยันที่มีโครงการธนาคารต้นไม้ ชุมชนลีเล็ดที่ใช้กิจกรรมการปลูกป่าชายเลน โดยกิจกรรมเหล่านี้จะมีทั้งชาวบ้านและนักท่องเที่ยวเข้ามามีส่วนร่วมโดยเป็นการปลูกจิตสำนึกให้เกิดการอนุรักษ์ไปด้วย

นอกจากนี้ในส่วนของเงื่อนไขการใช้รูปแบบ SLOW LIFE Model มีเงื่อนไขการใช้รูปแบบ คือ รูปแบบ SLOW LIFE Model เป็นรูปแบบที่มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น มีความโดดเด่นของแต่ละพื้นที่ซึ่งชุมชนไหนต้องการใช้เป็นต้นแบบพื้นที่นั้นจะต้องมีความโดดเด่นมีเอกลักษณ์เป็นของตัวเอง

จากการรับรองรูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทางการท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะ ผู้วิจัยได้นำไปรับรองโดยผู้ตอบแบบสอบถามโดยการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง จำนวน 15 ท่านและรับรองโดยการสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) จำนวน 8 ท่าน พบว่า SLOW LIFE Model เป็นทางเลือกที่ชุมชนอื่นสามารถนำไปปรับใช้ให้เกิดประโยชน์กับแหล่งท่องเที่ยวที่จัดกิจกรรมการท่องเที่ยววิถีถิ่น ที่อยู่บนพื้นฐานการเรียนรู้การใช้ทรัพยากรในชุมชนที่มีอยู่ให้คุ้มค่าและอยู่บนฐานของการบริหารจัดการที่ดีและกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ต่าง ๆ ของนักท่องเที่ยวได้ จึงยังคงรูปแบบ SLOW LIFE Model ต่อไป

สรุปสำหรับรูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทางการท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะที่นำเสนอในการวิจัยครั้งนี้เป็นเพียงส่วนหนึ่งของทางเลือกที่ผู้วิจัยต้องการนำเสนอเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทางการท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะดังนั้นในการนำรูปแบบดังกล่าวไปปรับใช้กับแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่นอื่น ๆ จึงจำเป็นต้องพิจารณาเงื่อนไขและองค์ประกอบการนำไปใช้คือการมีสภาพบริบทที่มีความเป็นอัตลักษณ์ความแตกต่างจากพื้นที่อื่น ๆ มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นโดยรูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทางการท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะที่นำเสนอในการวิจัยครั้งนี้อาจเป็นแนวทางให้กับพื้นที่อื่น ๆ ที่มีความต้องการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยที่เกิดขึ้นมาใหม่ให้มีการดำรงอยู่อย่างยั่งยืนมีการบริหารจัดการที่ดีเป็นต้นแบบให้ชุมชนอื่นนำไปใช้ซึ่งการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในปัจจุบันเป็นที่นิยมสำหรับนักท่องเที่ยวที่ชอบการอนุรักษ์การทำกิจกรรมการท่องเที่ยวชุมชนโดยเฉพาะกลุ่มนักเรียน นักศึกษา นักวิจัยรวมถึงหน่วยงานต่าง ๆ ที่มาศึกษาดูงานเพื่อเป็นการพัฒนาและสร้างความยั่งยืนให้กับชุมชนที่นำรูปแบบไปปฏิบัติด้วยเหตุนี้รูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทางการท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะ SLOW LIFE Model ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้จะเป็นทางเลือกหนึ่งที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ได้กับแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ทั้งจังหวัดสุราษฎร์ธานี และจังหวัดอื่น ๆ

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทางการท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะ ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methodology) ระหว่างวิจัยเชิงปริมาณ (Quality Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยเป็นการวิจัยในลักษณะของพหุเหตุการณ์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินการของการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทางการท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะ ศึกษาวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศของการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทางการท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะ และพัฒนารูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่นวิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทางการท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยเชิงปริมาณในครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามและแบบประเมินรูปแบบที่ผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาเครื่องมือขึ้นเอง โดยการศึกษาแนวคิดทฤษฎีจากเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยและอัตลักษณ์ของการท่องเที่ยวมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามเพื่อการวิจัย ซึ่งแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 3 ชุด ได้แก่ แบบสอบถามสำหรับผู้ประกอบการ แบบสอบถามสำหรับนักท่องเที่ยว แบบสอบถามสำหรับประชาชนในพื้นที่ ซึ่งเก็บข้อมูลจากผู้ประกอบการในพื้นที่การท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยใน 4 พื้นที่ จำนวน 170 คน นักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะทั้งหมด 4 แห่ง รวมทั้งสิ้นจำนวน 400 คน ประชาชนในพื้นที่วิถีถิ่น วิถีไทยรวมทั้งสิ้นจำนวน 400 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (Frequency Distribution) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่ามัธยฐานเลขคณิตหรือค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) จากนั้นจึงศึกษาในเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการศึกษาและวิเคราะห์เอกสาร การสัมภาษณ์ การสังเกต การสนทนาพูดคุย ซึ่งในการศึกษาเชิงคุณภาพทำการศึกษาข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ซึ่งประกอบด้วย ผู้ประกอบการ นักท่องเที่ยว ประชาชนในพื้นที่วิถีถิ่น วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะ ด้วยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selective) และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) และวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบ (Pattern Matching) รูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่นวิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทางการท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะ พร้อมทั้งใช้วิธีการแบบสามเส้า (Triangulation) ตลอดจนการตรวจสอบข้อมูลโดยการสอบถามซ้ำเพื่อเป็นการตรวจสอบความเที่ยงตรงภายในอีกครั้ง จากนั้นนำข้อมูลที่ได้

มาประมวลผลข้อมูลวิเคราะห์เชื่อมโยงประเด็น และสังเคราะห์เรียบเรียง เพื่อตอบคำถามการวิจัย โดยนำเสนอผลการวิเคราะห์ออกเป็นบทต่าง ๆ

1. สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทางท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะ สรุปผลการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

1. จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณในภาพรวม ซึ่งเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ประกอบการ นักท่องเที่ยว และประชาชนในพื้นที่การท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย สามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้ผู้ประกอบการมีระดับความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่นในภาพรวม มีระดับความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาแต่ละข้อพบว่า ผู้ประกอบการมีความรู้ความเข้าใจมากที่สุดและรูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น เป็นการท่องเที่ยวที่เน้นการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องความคิดเห็นของผู้ประกอบการการท่องเที่ยววิถีถิ่นอยู่ในระดับมาก โดยเมื่อพิจารณาผลของแต่ละด้าน พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการ การให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ เน้นการประกอบการที่ให้ความรู้ด้านวัฒนธรรมและวิถีชุมชนผ่านตัวสินค้าและบริการอยู่ในระดับมากและข้อมูลต่ำสุด นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจต่อสภาพเป็นอยู่ในแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับมากที่สุด ปัจจัยจูงใจที่ส่งผลให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในภาพรวมมีระดับการจูงใจอยู่ในระดับสูง ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย อยู่ในระดับมาก พฤติกรรมของนักท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในภาพรวมอยู่ในระดับมากและปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ การช่วยกันรักษาความสะอาดและสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยอยู่ในระดับมากที่สุด ประชาชนในพื้นที่มีความพึงพอใจต่อสภาพเป็นอยู่ในแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก รองลงมาอยู่ในระดับมากที่สุด ประชาชนในพื้นที่มีระดับความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในภาพรวมมีระดับความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับสูง และรูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเป็นการท่องเที่ยวที่เน้นความสมดุลในทุก ๆ ด้าน รองลงมาได้แก่ รูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเป็นการท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดผลกระทบด้านต่าง ๆ น้อยที่สุด ความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่การท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยอยู่ในระดับมาก พฤติกรรมของประชาชนในพื้นที่ การท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเมื่อพิจารณาผลของแต่ละข้อแล้ว ข้อมูลสูงสุด การเรียนรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

อันเนื่องมาจากการมีแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ การเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยอันเนื่องมาจากการมีแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนอยู่ในระดับมาก

2. จากผลการศึกษาในเชิงคุณภาพ โดยการศึกษาและวิเคราะห์เอกสาร การสัมภาษณ์ การสังเกต การสนทนาพูดคุย ซึ่งในการศึกษาเชิงคุณภาพทำการศึกษาข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ซึ่งประกอบด้วย ผู้ประกอบการ นักท่องเที่ยว ประชาชนในพื้นที่และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง วิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศของชุมชนบ้านลำขนุน คือการมีส่วนร่วมของชุมชน ซึ่งชุมชนบ้านลำขนุนเป็นชุมชนที่เข้มแข็ง มีการตั้งคณะทำงานจากคนภายในชุมชน คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการท่องเที่ยว กิจกรรมต่าง ๆ ภายในชุมชนบ้านลำขนุน และยังให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นสำคัญ ตลอดจนชาวบ้านจะมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุต่าง ๆ ของชุมชนผ่านการประชุมประจำเดือนของชุมชน และกระบวนการต่าง ๆ ที่ได้กล่าวมานั้น วิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศของชุมชนลีเล็ดคือการดึงชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม การดึงชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมจึงมีความสำคัญที่สุดในระยะชุมชนและผู้นำต้องใช้เวลาทำความเข้าใจกับระบบนิเวศน์ ผู้นำในชุมชนต้องทำให้ชาวบ้านเห็นเป็นตัวอย่างแล้วชาวบ้านจึงจะทำตามจนเกิดผลสำเร็จตามมาจนปัจจุบันจนสามารถสร้างรายได้ให้ชุมชนหลายด้าน ทั้งนี้การท่องเที่ยวชุมชนลีเล็ดจะไม่สำเร็จหากไม่ได้รับความร่วมมือจากชุมชนและชาวบ้านการดึงชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนลีเล็ดเป็นประเด็นที่สำคัญมากซึ่งชาวบ้านทุกคนเป็นเจ้าของชุมชนย่อมที่จะรู้สภาพเป็นอย่างดี ดังนั้นการดึงชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวถือว่าเป็นวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศของชุมชนลีเล็ด วิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศของชุมชนคลองน้อย คือการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ จากหลักการการมีส่วนร่วมบริหารจัดการอย่างเป็นระบบและทางชุมชนได้ตั้งเป็นกฎระเบียบในการบริหารงานได้อย่างชัดเจนและกฎระเบียบของชุมชนและได้มีการปฏิบัติกันอย่างเคร่งครัด เมื่อถึงเวลาประชุมหมู่บ้านชาวบ้านก็จะมาประชุมโดยทุกคนมีส่วนร่วมในการรับฟังความคิดเห็นต่าง ๆ ของแต่ละคนการรับฟังปัญหาแล้วเอามาถกเถียงจนเอามาแก้ปัญหาาร่วมกันมาพูดคุยและเกิดการแก้ปัญหาาร่วมกันเพื่อให้ได้ในสิ่งที่ดีที่สุดในที่สุดดังนั้นการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการจึงเป็นการปฏิบัติที่เป็นเลิศของชุมชนคลองน้อย วิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศของชุมชนคลองยัน คือการบริหารจัดการ การหาแนวทางการอนุรักษ์ลุ่มน้ำคลองยันโดยบทบาทของเยาวชนร่วมกับชุมชนปลูกฝังจิตสำนึกสาธารณะในการรักษถิ่นฐานบ้านเกิดบ้านกับเยาวชนและชุมชนและเผยแพร่บทเรียนองค์ความรู้ของชุมชนในการอนุรักษ์ลุ่มน้ำคลองยันนำสู่การสร้างร่วมมือในการดูแลรักษาทรัพยากรของลุ่มน้ำคลองยัน เช่น การจัดการป่าชุมชนหรือการจัดการป่าสาธารณะในหมู่บ้านจนถึงพื้นที่ต้นน้ำการจัดทำเกษตรยั่งยืน เกษตรอินทรีย์และที่สำคัญการจัดการท่องเที่ยวดำเนินการโดยชาวบ้านเจ้าของพื้นที่ การที่ชุมชนเข้ามาดูแลเรื่องการท่องเที่ยวเองอาจเป็นอุปสรรคต่อธุรกิจท่องเที่ยวและทำให้เงินรายได้จากการท่องเที่ยวไม่สูงมากนักแต่ชาวบ้านก็มีสิทธิที่จะใช้และบริหารจัดการทรัพยากรในชุมชนท้องถิ่นของตน

วิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศของชุมชนเทพพิทักษ์ คือ การปฏิบัติให้เห็นเป็นตัวอย่าง การทำให้ชาวบ้านเห็นถึงความจำเป็นไปได้จนชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมแล้วเกิดผลประโยชน์จริง ๆ ทำให้เกิดการท่องเที่ยวที่ทั้งชุมชน ชาวบ้าน ผู้นำ เข้ามามีส่วนร่วมจนประสบความสำเร็จจากการนำทรัพยากรธรรมชาติมาประยุกต์ร่วมกับการท่องเที่ยวทำให้ชุมชนที่นี้เกิดรายได้ เกิดกลุ่มใหม่ ๆ เกิดขึ้น และชุมชนร่วมกันเรียนรู้ ปรับปรุง แก้ไข การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างของชุมชนรวมถึงการจัดการท่องเที่ยวทำให้เกิดการรวมกลุ่มขึ้นในชุมชนเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลสถานการณ์เรื่องการท่องเที่ยวในชุมชนมีการจัดการพื้นที่ให้นักท่องเที่ยวได้มาเที่ยวในชุมชนการท่องเที่ยวแบบวิถีธรรมชาติโดยจัดให้นักท่องเที่ยวสามารถเข้าไปเยี่ยมชมธรรมชาติจะเป็นการกระจายรายได้ให้กับพี่น้องในชุมชนและเป็นการกระตุ้นให้คนในชุมชนช่วยกันดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมมากขึ้น

3. การพัฒนารูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย การวิเคราะห์สถานการณ์เพื่อการใช้โมเดล พบว่า แหล่งท่องเที่ยวทั้ง 4 แหล่งเป็นรูปแบบที่สร้างขึ้นจากการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพการสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาชุมชน การทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และการสนทนากลุ่ม ทำให้ผู้วิจัยสามารถยกร่างรูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทางท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะ เงื่อนไขของการสร้างโมเดล ที่มีชื่อว่า “SLOW LIFE Model” ซึ่งมีองค์ประกอบย่อยได้แก่สำหรับการกำหนดเส้นทางท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทางท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะ 1) S = Sustainable Community (ชุมชนยั่งยืน) 2) L = Local Wisdom (ภูมิปัญญาท้องถิ่น) 3) O = Organization of Learning (องค์กรแห่งการเรียนรู้) 4) W = Water Resources (ทรัพยากรน้ำ) 5) L = Leader (ผู้นำชุมชน) 6) I = Identity of the community (อัตลักษณ์ชุมชน) 7) F = Forest Resources (ทรัพยากรป่าไม้) 8) E = Environmental Conservation (การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม) การรับรองโดยการตรวจสอบร่างรูปแบบเส้นทางท่องเที่ยววิถีถิ่นวิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทางท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะ ผู้วิจัยนำไปรับรองโดยการจัดการสัมมนาผู้เชี่ยวชาญ เพื่อรับรองรูปแบบ ระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญต่อรูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในเมืองร้อยเกาะ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเมื่อพิจารณาผลของแต่ละด้านแล้ว ข้อมูลสูงสุดทรัพยากรป่าไม้ อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นอยู่ในระดับมาก และข้อมูลต่ำสุด คือ องค์กรแห่งการเรียนรู้ในระดับมากและจากการรับรองโดยการสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) จำนวน 8 ท่าน ประกอบด้วย นักวิชาการ การท่องเที่ยวของชุมชน ผู้ประกอบการท่องเที่ยว ผู้นำชุมชน ทุกคนได้ให้การรับรองรูปแบบโดยเห็นด้วยกับรูปแบบ SLOW LIFE Model

2. อภิปรายผลการวิจัย

1. จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณในภาพรวม ซึ่งเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ประกอบการ นักท่องเที่ยว และประชาชนในพื้นที่การท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย สามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้ผู้ประกอบการมีระดับความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับสูง ความรู้ความเข้าใจมากที่สุด คือรูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่นที่ให้ความสำคัญกับเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม รองลงมาได้แก่ รูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น เป็นการท่องเที่ยวที่เน้นความสมดุลในทุก ๆ ด้าน รูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น เป็นการท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดผลกระทบด้านต่าง ๆ น้อยที่สุด และรูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น เป็นการท่องเที่ยวที่เน้นการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง แสดงให้เห็นว่าผู้ประกอบการมีความรู้ความเข้าใจว่าการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเป็นการเดินทางท่องเที่ยวในหมู่บ้านชนบทที่มีลักษณะวิถีชีวิต การท่องเที่ยวที่คำนึงถึงความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของรพีพัฒน์ เกษโกศล (2553) ได้ศึกษาเรื่อง การจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น ชุมชนเกาะศาลเจ้าและพื้นที่เกี่ยวเนื่อง เขตตลิ่งชันกรุงเทพมหานคร จากการศึกษาพบว่าชุมชนเกาะศาลเจ้าเป็นชุมชนชาวสวนดั้งเดิมของย่านบางกอกหรือกรุงเทพมหานครที่ยังคงความโดดเด่นและมีอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม วิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชุมชนแห่งนี้โดยใช้การท่องเที่ยวแบบยั่งยืนความคิดเห็นของผู้ประกอบการการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น อยู่ในระดับมาก ด้านการมีส่วนร่วมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการ ด้านกฎระเบียบ และด้านการจัดการ พฤติกรรมของผู้ประกอบการและสอดคล้องกับผลการวิจัยของพรทิพย์ วีระสวัสดิ์ การวิจัยเรื่อง ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ กรณีศึกษา : ชุมชนประตูลี และชุมชนป้อมเพชร อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการศึกษาพบว่าประชาชนและบุคคลทั่วไปมีความรู้ความเข้าใจในข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ส่วนใหญ่เข้าใจในเรื่องการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในระดับดี ชุมชนเห็นว่ารัฐมีการจัดการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจต่อสภาพเป็นอยู่ในแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับมากที่สุด ปัจจัยจูงใจที่ส่งผลให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในภาพรวมมีระดับการจูงใจอยู่ในระดับสูง นักท่องเที่ยวมีปัจจัยที่ส่งผลมากที่สุด คือ สถานที่มีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับอย่างแพร่หลาย รองลงมาได้แก่ มีความสะดวกสบายด้านสถานที่ ด้านการจัดกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด การได้แสดงความคิดเห็นหรือให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนาและปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของสุภาภรณ์ จินตามณีโรจน์และคณะ (2550) ได้ศึกษาเรื่อง ประวัติศาสตร์ความเป็นมาภูมิปัญญา ประเพณี วิถีชีวิต วัดต่าง ๆ พื้นที่ย่านตลิ่งชัน แล้วยังได้เสนอแนะการพัฒนา กิจกรรมทางการท่องเที่ยวทั้งทางเรือและทางจักรยาน ไปยังสถานที่ท่องเที่ยวย่านตลิ่งชันที่มีทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่น่าสนใจ และนำเสนอแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

ตลาดน้ำทั้ง 3 ตลาด และมีการจัดทำกิจกรรมพัฒนาพื้นที่ต้นแบบที่น่าสนใจ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของสมชาย เลียงพรพรรณ การวิจัยเรื่อง การศึกษาศักยภาพของแหล่งทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในบริเวณคาบสมุทรสทิงพระ จังหวัดสงขลา ผลการวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวในแหล่งที่มีศักยภาพมากและปานกลางพบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่แสดงความต้องการให้พัฒนาแหล่งในทุก ๆ ด้าน ทั้งด้านความสะดวกในการเข้าถึง สิ่งอำนวยความสะดวก สภาพแวดล้อม คุณค่าและความสำคัญ ประชาชนในพื้นที่มีความพึงพอใจต่อสภาพเป็นอยู่ในแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก ประชาชนในพื้นที่มีระดับความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น ภาพรวมมีระดับความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับสูง ประชาชนในพื้นที่ มีความรู้ความเข้าใจมากที่สุด ความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่การท่องเที่ยววิถีถิ่นอยู่ในระดับมาก ด้านการมีส่วนร่วมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของพลอยชมพู ฐิติยาภรณ์ (2553) ได้ศึกษาเรื่อง การสื่อสารชุมชนท่องเที่ยวยั่งยืนกรณีศึกษาชุมชนคลองลัดมะยม พบว่า การสื่อสารของชุมชนและองค์กรภายนอกชุมชนมีส่วนสำคัญที่ทำให้ชุมชนคลองลัดมะยมสามารถพัฒนาตนเองได้ การสื่อสารของชุมชนมีบทบาทสำคัญในการสร้างจิตสำนึกอนุรักษ์ธรรมชาติและวิถีชุมชนชาวคลอง จนเกิดอัตลักษณ์ของชุมชนและตอกย้ำจุดเด่นให้กับสินค้าการท่องเที่ยว และสอดคล้องกับผลการวิจัยของพนมพร สารสิทธิ์ยศ (2552) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการจัดการหมู่บ้านวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว (โฮมสเตย์) จังหวัดมุกดาหาร พบว่า แต่ละหมู่บ้านมีการจัดการด้านที่พักอาศัย ด้านอาหารด้านวัฒนธรรม ด้านแหล่งท่องเที่ยว ด้านผลิตภัณฑ์ และด้านการประชาสัมพันธ์ อย่างเป็นระบบและสอดคล้องกับวัฒนธรรมดั้งเดิมของชาวไทย ด้วยเหตุนี้จึงทำให้นักท่องเที่ยวมาท่องเที่ยวในหมู่บ้านวัฒนธรรมเพิ่มขึ้น

2. จากผลการศึกษาในเชิงคุณภาพโดยการศึกษาและวิเคราะห์เอกสาร การสัมภาษณ์ การสังเกต การสนทนาพูดคุย ซึ่งในการศึกษาเชิงคุณภาพทำการศึกษาข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ซึ่งประกอบด้วย ผู้ประกอบการ นักท่องเที่ยว ประชาชนในพื้นที่และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง วิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศของชุมชนบ้านลำขนุน ได้แก่ การมีส่วนร่วมของชุมชน คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานการท่องเที่ยว กิจกรรมต่าง ๆ และยังให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นสำคัญ ตลอดจนชาวบ้านจะมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุต่าง ๆ ของชุมชนผ่านการประชุมประจำเดือนของชุมชนและทุกคนจะมีส่วนร่วมในการดำเนินการตามแผนที่วางไว้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของรพีพัฒน์ เกษโกศล (2553) ได้ศึกษาเรื่อง การจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่นชุมชนเกาะศาลเจ้าและพื้นที่เกี่ยวเนื่อง เขตตลิ่งชันกรุงเทพมหานคร จากการศึกษาพบว่าชุมชนเกาะศาลเจ้า เป็นชุมชนชาวสวนดั้งเดิมของย่านบางกอกหรือกรุงเทพมหานครที่ยังคงความโดดเด่นและมีอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม มองเห็นศักยภาพของพื้นที่และทรัพยากรวัฒนธรรมที่มี โดยร่วมกันฟื้นฟูชุมชนโดยใช้กิจกรรมทางการท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือเพื่ออนุรักษ์สภาพแวดล้อม และสอดคล้องกับผลการวิจัยของพรทิพย์ วีระสวัสดิ์ (2551) ได้ศึกษาเรื่อง ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

ในการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ กรณีศึกษา : ชุมชนประจวบและชุมชนป้อมเพชร อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนและบุคคลทั่วไปมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ สวมใหญ่เข้าใจในเรื่องการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในระดับดี ชุมชนเห็นว่ารัฐมีการจัดการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ วิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศของชุมชนสี่เล็ด การปฏิบัติของชุมชนที่เป็นเลิศคือการดึงชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ชุมชนสี่เล็ดอุดมสมบูรณ์จนได้ชื่อว่า อเมซอนเมืองไทย สามารถสร้างรายได้ให้ชุมชนหลายด้าน ทั้งด้านทรัพยากรป่าชายเลนเพิ่มขึ้น ด้านเศรษฐกิจ ด้านการท่องเที่ยว ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น จนถือได้ว่าเป็นมหาลัยแห่งการเรียนรู้ที่สำคัญของจังหวัดสุราษฎร์ธานีทั้งหมดนี้จะไม่สำเร็จหากไม่ได้รับความร่วมมือจากชุมชนและชาวบ้านการดึงชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนสี่เล็ดเป็นประเด็นที่สำคัญมากซึ่งชาวบ้านทุกคนเป็นเจ้าของชุมชนย่อมที่จะรู้สภาพบริบทซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของมัชฌิมา อุดมศิลป์ (2556) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของชุมชนคลองโคนจังหวัด ผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติที่เป็นเลิศของชุมชนคลองโคน จังหวัดสมุทรสงคราม เป็นต้นแบบในเรื่องของ การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน ความมีจิตสาธารณะของชุมชนในความร่วมมือและการจัดการ รวมไปถึงการร่วมกลุ่มกันอย่างเข้มแข็งของสมาชิกในชุมชนในการทำกะปิ คลองโคนจากภูมิปัญญาชาวบ้านและสอดคล้องกับผลการวิจัยของจิตรา อนุศาสนนันท์ (2555) ได้ศึกษาเรื่อง การเปลี่ยนแปลงจากการขยายตัวและการจัดการตลาดน้ำคลองลัดมะยม พบว่า คนในท้องถิ่นเริ่มมีความเสียเปรียบในแง่การรักษาโอกาสและการรักษาผลประโยชน์ของคนในท้องถิ่นเนื่องจากมีผู้ค้ายกชุมชนเข้ามาค้าขายในตลาดน้ำคลองลัดมะยมเพิ่มมากขึ้น โดยได้เสนอแนวทางแก้ปัญหาและจัดการตลาดน้ำคลองลัดมะยม ในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการของผู้บริหารตลาดน้ำแต่ละโซน การจัดการพื้นที่ตลาดน้ำเพื่อคงสภาพพื้นที่ตลาดน้ำแบบท้องถิ่นไว้การพัฒนาศักยภาพคนในชุมชนท้องถิ่นให้มีความรู้ในการประชาสัมพันธ์ วิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศของชุมชนคลองน้อย สำหรับวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ของชุมชนคลองน้อยคือการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ การท่องเที่ยวของชุมชนคลองน้อยเป็นทางเลือกในการจัดการการท่องเที่ยวที่มีคนในชุมชนนั้นเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางของการท่องเที่ยวบนฐานความคิดที่ว่าชาวบ้านทุกคนนั้นเป็นฐานทรัพยากรและเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับการท่องเที่ยวโดยชุมชนจะนำทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนด้านต่าง ๆ เช่น ด้านภูมิปัญญา ธรรมชาติ วิถีชีวิต รวมทั้งผลผลิตทางการเกษตรจากหลักการมีส่วนร่วมบริหารจัดการอย่างเป็นระบบและทางชุมชนได้ตั้งเป็นกฎระเบียบในการบริหารงานได้อย่างชัดเจนดังนั้นการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการจึงเป็นการปฏิบัติที่เป็นเลิศของชุมชนคลองน้อย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของมัชฌิมา อุดมศิลป์ (2556) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของชุมชนคลองโคนจังหวัด ผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติที่เป็นเลิศของชุมชนคลองโคน

จังหวัดสมุทรสงคราม เป็นต้นแบบในเรื่องของ การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน ความมีจิตสาธารณะ ของชุมชนในความร่วมมือและการจัดการ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของจิตรรา อนุศาสนนันท์ (2555) ได้ศึกษาเรื่อง การเปลี่ยนแปลงจากการขยายตัวและการจัดการตลาดน้ำคลองลัดมะยม พบว่า คนในท้องถิ่นเริ่มมีความเสียเปรียบในแง่การรักษาโอกาสและการรักษาผลประโยชน์ของคนในท้องถิ่น เนื่องจากมีผู้ค้านอกชุมชนเข้ามาค้าขายในตลาดน้ำคลองลัดมะยมเพิ่มมากขึ้น โดยได้เสนอแนวทาง แก้ปัญหาและจัดการตลาดน้ำคลองลัดมะยม ในด้านต่าง ๆ และเป็นผู้นำชมในท้องถิ่นการพัฒนา สินค้าให้มีรูปแบบที่น่าสนใจโดยใช้วัตถุดิบของท้องถิ่น วิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศของชุมชนคลองย่น สำหรับวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ของชุมชนคลองย่นคือการบริหารจัดการ การจัดการ ท่องเที่ยวดำเนินการโดยชาวบ้านเจ้าของพื้นที่ การที่ชุมชนเข้ามาดูแลเรื่องการท่องเที่ยวเองอาจเป็น อุปสรรคต่อธุรกิจท่องเที่ยวและทำให้เงินรายได้จากการท่องเที่ยวไม่สูงมากนักแต่ชาวบ้านก็มีสิทธิ ที่จะใช้และบริหารจัดการทรัพยากรในชุมชนท้องถิ่นของตนและเมื่อนักท่องเที่ยวเดินทางมาถึงชุมชน คลองย่นจะได้รับการต้อนรับจากชาวบ้านที่เป็นชาวบ้านจริงๆ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของรำไพพรรณ แก้วสุริยะ (2549 : 12) ได้ให้ความหมายว่า การท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย หมายถึง การเดินทาง ท่องเที่ยวในหมู่บ้านชนบทที่มีลักษณะวิถีชีวิต และผลงานสร้างสรรค์ที่มีเอกลักษณ์พิเศษ มีความ โดดเด่น เพื่อความเพลิดเพลิน ได้ความรู้ ภูมิปัญญาพื้นถิ่น โดยประชาชน ท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยว และสอดคล้องกับผลการวิจัยของสมชาย เลี้ยงพรพรรณ (2559) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาศักยภาพของแหล่งทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในบริเวณ คาบสมุทรสทิงพระ จังหวัดสงขลา ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มที่มีศักยภาพมากจำนวน 2 แหล่ง คือ วัดราชประดิษฐฐาน และเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลสาบ นักท่องเที่ยวและคนในชุมชนส่วนใหญ่แสดง ความต้องการให้พัฒนาแหล่งในทุก ๆ ด้าน ทั้งด้านความสะดวกในการเข้าถึง สิ่งอำนวยความสะดวก สภาพแวดล้อม คุณค่าและความสำคัญ การตอบรับของประชาชนในท้องถิ่น และการจัดการ วิธีปฏิบัติ ที่เป็นเลิศของชุมชนเทพพิทักษ์ การปฏิบัติที่เป็นเลิศของชุมชนเทพพิทักษ์คือ การปฏิบัติให้เห็นเป็น ตัวอย่าง ชาวบ้าน ผู้นำ เข้ามามีส่วนร่วมจนประสบความสำเร็จจากการนำทรัพยากรธรรมชาติ มาประยุกต์ร่วมกับการท่องเที่ยวทำให้ชุมชนนี้เกิดรายได้เกิดกลุ่มใหม่ ๆ เกิดขึ้นซึ่งกลุ่มต่าง ๆ ที่เกิด ขึ้นมาจากทรัพยากรธรรมชาติในชุมชนทั้งสิ้นโดยจัดให้นักท่องเที่ยวสามารถเข้าไปเยี่ยมชมธรรมชาติ เป็นการกระจายรายได้ให้กับพี่น้องในชุมชนและเป็นการกระตุ้นให้คนในชุมชนช่วยกันดูแลรักษา สิ่งแวดล้อมมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของวิจารณ์ พานิช (ม.ป.ป) กล่าวว่า Best Practice เป็น วิธีการทำงานที่ดีที่สุดในแต่ละเรื่องซึ่งสามารถเกิดขึ้นได้ในทุกหน่วยงาน จากหลายช่องทาง ทั้งตัวผู้นำ ผู้ร่วมงาน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เมื่อมีวิธีการทำงานที่ดีต้องทำผ่านการเล่าเรื่องที่เป็นการทำงานของตนเองมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ในลักษณะของการแลกเปลี่ยนข้ามสายงาน ข้ามหน่วยงานโดยเกิดขึ้น ในระดับบุคคลระดับกลุ่มคนและระดับหน่วยงานย่อย Best Practice ที่ได้ควรมีการบันทึก

เขียนรายงานเพื่อการศึกษาพัฒนา และเผยแพร่ได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของรพีพัฒน์ เกษโกศล (2553) ได้ศึกษาเรื่อง การจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น ชุมชนเกาะศาลเจ้าและพื้นที่เกี่ยวเนื่อง เขตตลิ่งชันกรุงเทพมหานคร จากการศึกษาพบว่าชุมชนเกาะศาลเจ้าเป็นชุมชนชาวสวนดั้งเดิม ของย่านบางกอกหรือกรุงเทพมหานครที่ยังคงความโดดเด่นและมีอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมได้เริ่ม จัดการพัฒนาพื้นที่ในการเป็นแหล่งเรียนรู้และการท่องเที่ยววิถีถิ่น พร้อมกับกระตุ่นการมีส่วนร่วมของ ชุมชนและการตระหนักรู้ถึงคุณค่า โดยร่วมกันฟื้นฟูชุมชนโดยใช้กิจกรรมทางการท่องเที่ยวเป็น เครื่องมือเพื่ออนุรักษ์สภาพแวดล้อม และผลการวิจัยของจิตรา อนุสาสนนันท์ (2555) ได้ศึกษาเรื่อง การเปลี่ยนแปลงจากการขยายตัวและการจัดการตลาดน้ำคลองลัดมะยม พบว่า คนในท้องถิ่นเริ่มมี ความเสียเปรียบในแง่การรักษาโอกาสและการรักษาผลประโยชน์ของคนในท้องถิ่นเนื่องจากมีผู้ค้ำ นอกชุมชนเข้ามาค้าขายในตลาดน้ำคลองลัดมะยมเพิ่มมากขึ้น โดยได้เสนอแนวทางแก้ปัญหาและ จัดการตลาดน้ำคลองลัดมะยม ในด้านต่าง ๆ และเป็นผู้นำชมในท้องถิ่นการพัฒนาสินค้าให้มีรูปแบบ ที่น่าสนใจโดยใช้วัตถุดิบของท้องถิ่น

3. การพัฒนารูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของ เส้นทางท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะ การวิเคราะห์สถานการณ์เพื่อการใช้โมเดล พบว่า แหล่ง ท่องเที่ยวทั้ง 4 แหล่งเป็นรูปแบบที่สร้างขึ้นจากการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ การสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาชุมชน การทบทวนแนวคิด ทฤษฎีและการสนทนากลุ่ม ทำให้ ผู้วิจัยสามารถยกร่างรูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทาง การท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะ เงื่อนไขของการสร้างโมเดล ที่มีชื่อว่า “SLOW LIFE Model” ซึ่งมี องค์ประกอบย่อยได้แก่สำหรับการกำหนดเส้นทางท่องเที่ยววิถีถิ่นวิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ ของเส้นทางท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะ 1) S = Sustainable Community (ชุมชนยั่งยืน) 2) L = Local Wisdom (ภูมิปัญญาท้องถิ่น) 3) O = Organization of Learning (องค์กรแห่งการ เรียนรู้) 4) W = Water Resources (ทรัพยากรน้ำ) 5) L = Leader (ผู้นำชุมชน) 6) I = Identity of the community (อัตลักษณ์ชุมชน) 7) F = Forest Resources (ทรัพยากรป่าไม้) 8) E = Environmental Conservation (การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม) การรับรองโดยการตรวจสอบ ร่างรูปแบบเส้นทางท่องเที่ยววิถีถิ่นวิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทางท่องเที่ยว เมืองร้อยเกาะ ผู้วิจัยนำไปรับรองโดยการจัดการสัมมนาผู้เชี่ยวชาญ เพื่อรับรองรูปแบบ พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีระดับความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในภาพรวมอยู่ในระดับ มากโดยเมื่อพิจารณาผลของแต่ละด้านแล้ว ข้อมูลสูงสุดทรัพยากรป่าไม้ อยู่ในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นว่าแหล่งท่องเที่ยวเป็นแหล่งธรรมชาติที่มีความโดดเด่น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548 : 6-7) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของทรัพยากรท่องเที่ยวว่า ควรมี องค์ประกอบหลัก คือ ทรัพยากรท่องเที่ยวต้องมีสิ่งดึงดูดใจ (Attraction) เป็นองค์ประกอบสำคัญ

ที่สุดของทรัพยากรท่องเที่ยวที่ต้องมีสิ่งดึงดูดใจอย่างใดอย่างหนึ่งในการดึงดูดใจนักท่องเที่ยวที่ซึ่งสิ่งดึงดูดใจการท่องเที่ยวในแต่ละที่ย่อมแตกต่างกันออกไปตามประเภททรัพยากรท่องเที่ยว

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

สำหรับข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนา รูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทางท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะเพื่อให้หน่วยงานหรือผู้ที่ดูแลรับผิดชอบได้รับทราบและนำไปประกอบการพิจารณาในการหา มาตรการและแนวทางส่งเสริมการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทาง การท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะ เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า ผู้ประกอบการ นักท่องเที่ยว และประชาชน มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย มีพฤติกรรมการให้ความร่วมมือ การได้แสดงความคิดเห็นหรือให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนาและปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว สถานที่ที่มี ชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับอย่างแพร่หลาย ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะเพื่อนำผลวิจัยไปใช้ดังนี้

1. หน่วยงานหรือผู้ดูแลรับผิดชอบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในแหล่งท่องเที่ยวควรให้ความสำคัญด้านการจัดการในประเด็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยว วิถีถิ่น วิถีไทยอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ มีการควบคุมคุณภาพและราคาของอาหารเครื่องดื่ม สินค้าและบริการต่าง ๆ ด้านคมนาคม สภาพถนนที่ใช้เดินทางเข้าสู่พื้นที่แหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยอยู่ในเกณฑ์ดีและปลอดภัย ด้านผลกระทบเชิงลบ แหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยก่อให้เกิดความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของคนในชุมชน ควรมีมาตรการในการป้องกัน

2. หน่วยงานหรือผู้ดูแลรับผิดชอบพฤติกรรมการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในแหล่งท่องเที่ยวควรช่วยประชาสัมพันธ์หรือแนะนำแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย การให้ข้อคิดหรือ คำแนะนำในการส่งเสริมและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย

3. หน่วยงานหรือผู้ดูแลรับผิดชอบในแหล่งท่องเที่ยวควรนำวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศของการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยของท้องถิ่นของแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ มาเป็นแนวทางการ บริหารจัดการ คือ การมีส่วนร่วมของชุมชน การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ การปฏิบัติให้เห็น เป็นตัวอย่าง “การพูดให้ฟัง ทำให้เห็น”

4. หน่วยงานหรือผู้ดูแลรับผิดชอบในแหล่งท่องเที่ยวควรนำปัจจัยเงื่อนไขการดำรง อยู่ของชุมชนที่มีวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศมาเป็นแนวทางในการพัฒนา เช่น การส่งเสริมและสนับสนุน ขององค์การบริหารส่วนตำบล การส่งเสริมประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวภายในชุมชน การบริหาร จัดการที่เข้มแข็งในชุมชน ผู้นำชุมชนและความเข้มแข็งขององค์กรในชุมชน และความสัมพันธ์และ จิตสำนึกร่วมของชาวบ้านในชุมชน

5. หน่วยงานหรือผู้ดูแลรับผิดชอบในแหล่งท่องเที่ยวควรมีระบบติดตามประเมินผลนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยว เช่น ปัจจัยจูงใจให้เดินทางมาท่องเที่ยว การเข้าถึงสถานที่ท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวก ที่พัก และกิจกรรม ในลักษณะการเก็บข้อมูลบันทึกสถิติ ทั้งนี้เพื่อนำผลไปพัฒนาปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวต่อไป

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเกี่ยวกับความสามารถและศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยโดยให้ชุมชนและหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการศึกษา

2. ควรวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเกี่ยวกับผลกระทบเชิงบวกและผลกระทบเชิงลบของแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยโดยให้ชุมชนและหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการศึกษา

3. ควรวิจัยเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย ในลักษณะการเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งกับแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ในรูปแบบของการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ทางประวัติศาสตร์และการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

4. ควรวิจัยเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในลักษณะการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เพื่อเป็นการเพิ่มมูลค่าและคุณค่าให้กับการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย

5. ควรวิจัยเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจด้านการท่องเที่ยว เช่น การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ และการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยทำการศึกษาจากนักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการ และประชาชนในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว ทั้งนี้เพื่อจะได้ทราบข้อมูลความรู้ความเข้าใจด้านการท่องเที่ยว เพื่อนำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยได้

รายการอ้างอิง

- Alavanh Phanthavong. (2009). **The potential of ecotourism to contribute to local sustainable development: a case study in Kiet Ngong village in Xe Pian National Protected Area, Lao PDR.** New Zealand: Massey University.
- Cronbach, Lee. J. (1990). **Essentials of psychological testing.** 5th ed. New York: Harper Collins.
- Forristal, Linda Joyce. (2009). “Perceived Attractiveness and Dimensionality of Culture-Based Tourism Opportunities for Prophetstown.” Doctor’s Thesis Indiana: Purdue University.
- Hemphill. (1950). “Theory of Leadership. Columbia: Bureau of Education Research.” Ohio State University.
- Howard, Paul Jason. (2006). **Tourism Development in Ethnic Areas of Southern China.** Australia: Griffith University.
- Lu. (2006). “The Dissertation Committee for Nan Lu Certifies that this is the approved version of the following dissertation”.
- Michael Moerman. (1968). **Agricultural Change and Peasant Choice in a Thai Village.** L. A.: University of California Press.
- Patterson G. James. (2003). **Organizational Culture and Performance in Academic.** Mississippi: The University Southern Mississippi.
- Sabahat Anjum. (2005). “The Tourism Potential of Pakistan and Future Development.” Master of Science Degree in Hospitality and Tourism. University of Wisconsin.
- Steven Picker. (1975). **The Post-Peasant Village in Central Plain Thai Society from Change and Persistence in Thai Society.** New York: Cornell University Press.
- Tao, Teresa Chang-Hung. (2006). “Tourism as a Livelihood Strategy in Indigenous Communities: Case Studies from Taiwan.” Doctor of Philosophy, University of Waterloo.
- Xie Philip Feifan. (2004). “Authenticating Cultural Tourism: Folk Villages in Hainan, China.” **Dissertation Abstracts International.** Ontario, Canada: University of

Waterloo, Faculty of Environment Theses and Dissertations Electronic Theses and Dissertations (UW).

Yamane, T. (1973). **Statistic: An Introductory Analysis**. 3rd ed. New York: Harper and Row.

Yang, Li. (2007). **Planning for Ethnic Tourism: Case Studies from Xishuangbanna, Yunnan, China**. Ontario, Canada: University of Waterloo.

กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นกระทรวงมหาดไทย. (2550). **แผนยุทธศาสตร์กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น**. เข้าถึงเมื่อ 24 มกราคม 2554. เข้าถึงจาก <http://www.thailocaladmin.go.th/index.jsp>.

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2554). **แนวทางการดำเนินการท่องเที่ยวเพื่อเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน**. กรุงเทพฯ: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.

จิตรา อนุศาสนนันท์. (2555). “การเปลี่ยนแปลงจากการขยายตัวและการจัดการตลาดน้ำคลองลัดมะยม.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาวิชาการจัดการทรัพยากรทางวัฒนธรรมคณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ชาติรี โต๊ะมีนา. (2551). “แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวบึงทะเลบัน องค์การบริหารส่วนตำบลวังประจัน อำเภอควนโดน จังหวัดสตูล.” วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ชูสิทธิ์ ชูชาติ. (2552). **โครงการวิจัยรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตลุ่มแม่น้ำว้าง**. เชียงใหม่: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยสำนักงานภาค.

ณัฐพันธ์ เขจรนันท์. (2545). **การจัดการทรัพยากรมนุษย์**. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.

ทัศพร นาคเขียว. (2545). **แนวทางการพัฒนาโป่งเดือด อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ**. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2552). **การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS**. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ: บิซิเนสอาร์แอนด์ดี.

บุญดี บุญญากิจ และ กมลวรรณ ศิริพานิช. (2545). **การจัดการความรู้...จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ: บริษัท จีรวัฒน์ เอ็กซ์เพรส จำกัด.

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2548). **การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน**. กรุงเทพฯ: ศูนย์วิชาการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. พิมพ์ครั้งที่ 1. สำนักพิมพ์เพรส แอนด์ดีไซน์ จำกัด.

บุรชัย ศิริมหาสาคร. (2548). “การจัดการความรู้สู่องค์กรอัจฉริยะ (2) BEST PRACTICE.” **วารสาร** 11, 1 (มกราคม-มิถุนายน).

- ประภาพร บำรุงไทย. (2556). “การจัดการเชิงอนุรักษ์ตลาดลาดชะโด.” วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการทรัพยากรวัฒนธรรม คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ประสิทธิ์ ลีปรีชา. (2547). **การสร้างและสืบทอดอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ม้ง. ในวาทกรรม
อัตลักษณ์.** กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พรีนติ้งเฮ้าส์.
- ปรีชา แดงโรจน์. (2554). **อุตสาหกรรมท่องเที่ยวสู่ศตวรรษที่ 21.** กรุงเทพฯ: โฟร์ แอนด์ โฟร์
พรีนติ้ง.
- พจนา สวนศรี. (2546). **คู่มือการท่องเที่ยวโดยชุมชน.** กรุงเทพฯ: โครงการท่องเที่ยวเพื่อชีวิตและ
ธรรมชาติ.
- พนมพร สารสิทธิยศ. (2552). “ผู้ไทย: แนวทางการจัดการหมู่บ้านวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว (โฮมส
เตย์) จังหวัดมุกดาหาร.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวัฒนธรรม
ศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พรทิพย์ วีระสวัสดิ์. (2551). “ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิง
อนุรักษ์กรณีศึกษา: ชุมชนประตู่จัน และชุมชนป้อมเพชร อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัด
พระนครศรีอยุธยา.” รายงานวิจัยทุนวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
พระนครศรีอยุธยา.
- พลอยชมพู จิตติยาภรณ์. (2553). “การสื่อสารชุมชนท่องเที่ยวยั่งยืน: กรณีศึกษาชุมชนตลาดน้ำคลองลัด
มะยม.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาสื่อสารมวลชน คณะวารสารศาสตร์และ
สื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พะสุ เดชะรินทร์. (2548). **การจัดการเชิงกลยุทธ์และนโยบายธุรกิจ.** พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ:
โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภาควิชาภูมิสถาปัตยกรรม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2550). **คู่มือพัฒนา
ภูมิทัศน์เมืองเพื่อการท่องเที่ยว.** พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์.
- มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (2553). **รายงานการวิจัยกลยุทธ์การพัฒนาธุรกิจจัดบริการการ
ท่องเที่ยวเพื่อสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของประเทศ: กรณีศึกษาจังหวัด
ภูเก็ต.** กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- มูลนิธิสิ่งแวดล้อมไทย. (2549). **แผนแม่บทเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวกรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 1 พ.ศ.
2548 – 2552.** กรุงเทพฯ.
- ยุวัฒน์ วุฒิเมธี. (2546). **การพัฒนาชุมชนและหลักการพัฒนาชนบท.** กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ไทย
อนุเคราะห์ไทย.

- รพีพัฒน์ เกษโกศล (2557). “การจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น ชุมชนเกาะศาลเจ้าและพื้นที่เกี่ยวเนื่อง เขต ตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการทรัพยากร วัฒนธรรม คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- รัชพร จันทร์สว่าง. (2546). **ความหมายของนักท่องเที่ยว**. พิมพ์ครั้งที่ 1. ภาควิชารัฐศาสนศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รำไพพรรณ แก้วสุริยะ. (2549). **เอกสารเผยแพร่เรื่อง รูปแบบการท่องเที่ยวในศตวรรษที่ 21 กองส่งเสริมการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจ บัณฑิตย.
- วอลเตอร์ เจไมสัน. (2549). “ศูนย์เพื่อการวางแผนการท่องเที่ยวและการแก้ไขปัญหาความยากจนแห่ง เอเชีย.” ใน **แนวทางการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน**. กรุงเทพฯ: แสงสว่างเวิลด์เพรส.
- วิจารณ์ พานิช. (ม.ป.ป). **การจัดการความรู้เป็นหนึ่งในปัจจัยสี่**. เข้าถึงเมื่อ 22 สิงหาคม 2559. เข้าถึง ได้จาก <http://gotoknow.org/>.
- วิชญาดา ทองแดง และ ศรีณีย์ ทองปาน. (2555). **ชุมทางตลิ่งชัน ย่านเก่า [ก่อน] กรุงเทพฯ**. กรุงเทพฯ: ด้านสุทธา.
- ศุภรัตน์ รัตนमुखย์. (2551). **ระบบการบริหารจัดการงานอาสาสมัคร:กรณีมูลนิธิพุทธธ่อจีประเทศ ใต้หวัน**. กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม.
- ศูนย์ปฏิบัติการจังหวัดสุราษฎร์ธานี. (2559). **แผนพัฒนาจังหวัดสุราษฎร์ธานี พ.ศ. 2558-2561**. เข้าถึงเมื่อ 25 สิงหาคม 2559. เข้าถึงได้จาก <http://www.suratthani.go.th/2010/th/home/index.php>.
- สมชาย เลี้ยงพรพรรณ. (2559). “การศึกษาศักยภาพของแหล่งทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ใน บริเวณคาบสมุทรสทิงพระ จังหวัดสงขลา.” รายงานวิจัย, มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. (2546). **การพัฒนาชุมชน**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- สันติชัย เอื้อจงประสิทธิ์. (2549). **การบริหารท่องเที่ยวเชิงกลยุทธ์**. กรุงเทพฯ: บริษัท สามเจริญ พาณิชย.
- สำนักงานพาณิชย์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี. (2560). **รายชื่อสถานประกอบการ**. เข้าถึงเมื่อ 8 พฤษภาคม 2560. เข้าถึงได้จาก [http://www.dit.go.th/region/SURAT%20THANI/Gallery _Detail?id=24](http://www.dit.go.th/region/SURAT%20THANI/Gallery_Detail?id=24).
- สำนักพัฒนาการท่องเที่ยว. (2552). **การประเมินมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม**. เข้าถึงเมื่อ 24 มีนาคม 2559. เข้าถึงได้จาก <http://www.tourism.go.th/2010/th/home/index.php>.

สำนักพัฒนาคุณภาพการศึกษา. (2559). **แนวทางปฏิบัติที่ดี**. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
 สุนันทา กิ่งไพบูลย์ และคณะ. (2544). “ข้อเสนอแนะการปรับปรุงสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวในเขต
 จังหวัดขอนแก่น และจังหวัดใกล้เคียง: เส้นทางที่ 2 พระธาตุขามแก่น ภูประภายัย หมู่บ้าน
 จงอาง น้ำตกบ่าหลวง วัดโพธาราม อุทยานแห่งชาติภูเก้า-ภูพานคา เขื่อนอุบลรัตน์.” ศูนย์วิจัย
 และพัฒนาการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำแบบบูรณาการภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คณะ
 เกษตรศาสตร์ มหาลัยขอนแก่น.

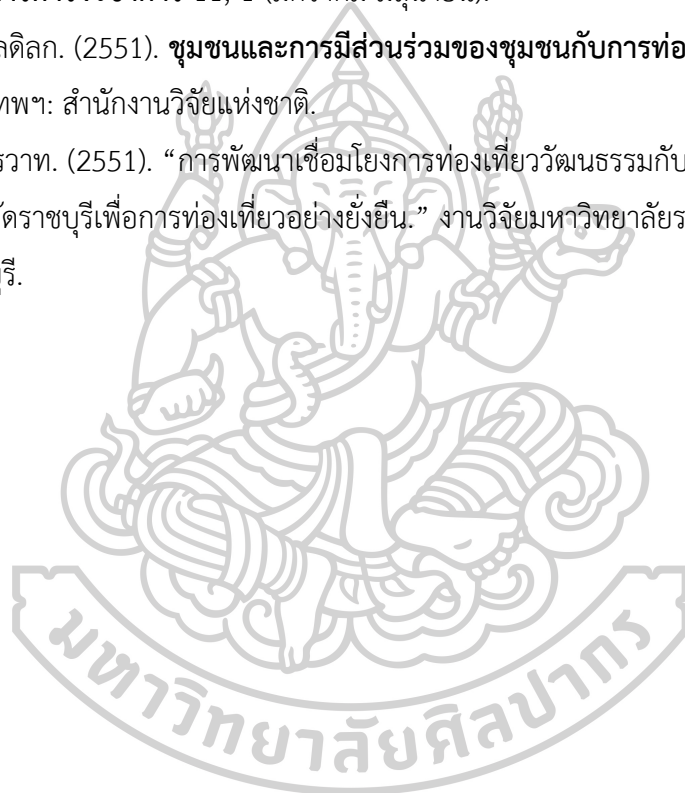
สุภาภรณ์ จินตามณีโรจน์. (2555). “ย่านตลิ่งชัน: ประวัติศาสตร์ พัฒนาการ และการเปลี่ยนแปลง.”

วารสารดำรงวิชาการ 11, 1 (มกราคม-มิถุนายน).

อนุชา เล็กสกุลดิถก. (2551). **ชุมชนและการมีส่วนร่วมของชุมชนกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ**.

กรุงเทพฯ: สำนักงานวิจัยแห่งชาติ.

อาภรณ์ สุนทรวาท. (2551). “การพัฒนาเชื่อมโยงการท่องเที่ยววัฒนธรรมกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ใน
 จังหวัดราชบุรีเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน.” งานวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
 ราชบุรี.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รูปแบบเส้นทางการท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะ

รูปแบบเส้นทางการท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะ

จากการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ การสนทนากลุ่มผลการกำหนดเส้นทางสามารถกำหนดเส้นทางการท่องเที่ยวออกมาได้เป็น 3 รูปแบบดังนี้

รูปแบบที่ 1 เส้นทางวันเดียว (ไม่ค้างคืน)

รูปแบบที่ 2 เส้นทางวันเดียว (ค้างคืน)

รูปแบบที่ 3 เส้นทาง 2 วัน 1 คืน

1) เส้นทางวันเดียว (ไม่ค้างคืน)

(1) ล่องเรือสัมผัสวิถีชีวิตสองริมฝั่งคลอง ผ่านอุโมงค์จาก วัดบุญบันเทิงที่มีความเชื่อต่าง ๆ (2) แวะชมการสาธิตการฝึกยิงเพื่อการเกษตร (3) ชมการสาธิตการทำจากมุงหลังคา ใบจากยาสูบ ภูมิปัญญาต่าง ๆ ของชุมชน (4) เลือกชมเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ OTOP สินค้าจากชุมชน

จุดเด่น การเดินทางมาท่องเที่ยวที่มีความสะดวกสบายเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและสัมผัสวิถีชีวิตชาวคลองดั้งเดิม การเดินทางสะดวกเพราะได้ชื่อว่าเป็นชุมชนชนบทในเขตเมืองมีความปลอดภัยมีความหลากหลายของทรัพยากร ไฮไลต์สำคัญคือ อุโมงค์จาก ที่เป็นจุดแวะถ่ายรูปและเช็คอินเหมาะสำหรับนักท่องเที่ยวที่มีเวลาน้อยแต่อยากพักผ่อนได้บรรยากาศแบบวิถีชีวิตและที่เป็นจุดเด่นนอกเหนือจากนี้คือ การล่องเรือที่นักท่องเที่ยวสามารถเลือกได้ 2 อย่างคือ เรือยนต์และเรือพาย ส่วนเรือพายนักท่องเที่ยวสามารถพายเองได้ การแวะสักการะหลวงพ่อข้าวสุก วัดบุญบันเทิงไม่ได้แค่แวะอย่างเดียวแต่ยังมีไกด์ชุมชนมาเล่าเรื่องราวให้ฟัง ผลิตภัณฑ์ที่น่าสนใจคือ น้ำส้มจาก ลูกจากเชื่อม ขนมจาก

สร้างอัตลักษณ์ใหม่ด้านการสร้างความประทับใจ การมาท่องเที่ยวแบบเข้ามาเย็นกลับจะสร้างความประทับใจในชุมชนได้เป็นอย่างดีการได้เลือกซื้อผลิตภัณฑ์ชุมชนกลับไปเป็นของที่ระลึก การได้เลือกชิมขนมและอาหารพื้นถิ่น การต้อนรับจากชาวบ้านจะสร้างความประทับใจให้นักท่องเที่ยวกลับมาอีกครั้ง

2) เส้นทางวันเดียว (ค้างคืน)

เริ่มจาก (1) ล่องเรือชมวิถีชีวิตสองริมฝั่งคลอง (2) เรียนรู้ภูมิปัญญาต่าง ๆ ของชุมชน (3) ศึกษาเส้นทางธรรมชาติป่าชายเลน Walk Way (4) ร่วมกิจกรรมปลูกป่าชายเลน (5) ล่องเรือชมหิ่งห้อย/เรือผีลอก (6) โฮมสเตย์

จุดเด่น การเรียนรู้ภูมิปัญญาของชุมชน เช่น การเย็บจากทำหลังคา การทำกะปิ การทำใบยาสูบ การฝึกยิงเพื่อการเกษตร อยู่ต่อเรือ ซึ่งนักท่องเที่ยวจะได้ความรู้แค่จากการบรรยายแต่นักท่องเที่ยวสามารถร่วมลงมือปฏิบัติมีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้นด้วย การมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยว

ในการปลูกป่าชายเลนจะมีต้นโกงกาง ต้นจาก แล้วแต่ความสะดวกของนักท่องเที่ยวนอกจากปลูกต้น
โกงกางนักท่องเที่ยวยังมีกิจกรรม การหาหอยร่วมด้วย เช่น หอยขาว หอยจู้บแจง หอยกัน ร่วมด้วย

กิจกรรมกลางคืน การนั่งเรือชมหิ่งห้อยและนักท่องเที่ยวสามารถไปตกกุ้งโดยใช้คันเบ็ด
ที่เป็นภูมิปัญญาของชุมชน ที่พัก ทางชุมชนจะมีที่พักให้นักท่องเที่ยวได้เลือก 2 แบบคือ

1. บ้านพักแบบโฮมสเตย์ ซึ่งนักท่องเที่ยวพักร่วมกับเจ้าของบ้านและรับประทานอาหาร
แบบฝีมือใต้ๆแบบแท้จริง และนักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในการทำอาหารด้วย

2. พักแบบฟาร์มสเตย์ เป็นที่พักที่อยู่กลางทะเลต้องนั่งเรือออกไปนักท่องเที่ยวจะได้สัมผัส
วิถีชาวประมงได้สัมผัสบรรยากาศกลางทะเลที่รายล้อมไปด้วยวิถีชาวประมงที่หาหอยแครง จับเรือ
ตกหมึก ตกกุ้งการยกยอเอามาทำกะปิ

สร้างอัตลักษณ์ใหม่ด้านการเรียนรู้ การได้มาสัมผัสวิถีชีวิตการท่องเที่ยวแบบ slow life
เหมาะสำหรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการการพักผ่อนสมอง ต้องการการเข้าถึงบรรยากาศของชุมชน
การเข้าถึงพื้นที่ และการเข้าใจภูมิปัญญาวัฒนธรรมของชุมชน การค้างคืนจะทำให้สัมผัสวิถีชีวิต
แบบดั้งเดิม การได้เรียนรู้วิถีชีวิตแบบดั้งเดิม เรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมที่กำลังจะสูญหายให้เกิดจิตสำนึก
เกิดการฟื้นฟูต่อไป

***หมายเหตุ กิจกรรมเหล่านี้ขึ้นอยู่กับความสะดวกของนักท่องเที่ยวและสภาพอากาศ**

3) เส้นทาง 2 วัน 1 คืน

วันแรก

(1) กิจกรรมเดินป่าศึกษาเส้นทางธรรมชาติ (2) กิจกรรมล่องแก่งในสายน้ำคลองยัน
(3) กิจกรรมร่วมทำฝายชะลอน้ำ (4) กิจกรรมการสาธิตการกรีดยางพารา (5) กิจกรรมพักผ่อน

วันที่สอง เริ่มจาก

(1) กิจกรรมเที่ยวชมสะพานแขวนกับภูเขารูปหัวใจ (2) นั่งรถสามล้อชมสวน (สมรม)
ชิมผลไม้ตามฤดูกาล (3) การเรียนรู้ประวัติชุมชนจากโบราณวัตถุต่าง ๆ ที่ทางชุมชนค้นพบ

กิจกรรมเดินป่า ล่องแก่ง ร่วมกันทำฝายชะลอน้ำ เป็นการดึงนักท่องเที่ยวเข้ามามีส่วนร่วม
ในการอนุรักษ์ผืนป่าโดยใช้การท่องเที่ยวมาเป็นตัวเชื่อมโยงและที่สำคัญนักท่องเที่ยวได้ลงมือปฏิบัติ
จริงในกิจกรรมการสาธิตการกรีดยางพารา จุดเด่นด้านที่พักคือมีให้เลือก 3 แบบ คือ 1.การพักแบบ
โฮมสเตย์ 2.การพักแรมกลางป่าจะกางเต็นท์นอนหรือกิจกรรมแคมป์ไฟดูดาวใต้บรรยากาศของป่า
และ 3.ที่พักแบบบ้านพักของอุทยาน

สร้างอัตลักษณ์ใหม่ด้านคุณค่า การท่องเที่ยวแบบ 2 วัน 1 คืน เป็นการท่องเที่ยวแบบ
ลึกซึ้งถึงการมาสัมผัสวิถีถิ่น การได้มาเรียนรู้อย่างลึกซึ้ง การเข้าใจถึงคุณค่าของชุมชนเหล่านี้ ทั้งด้าน
ประวัติความเป็นมา วัฒนธรรมชุมชน ประเพณี วิถีชีวิตชุมชน เช่นการได้ลงมือทำอาหารเย็นร่วมกับ
เจ้าของบ้านนอกจากจะได้ลงมือทำอาหารแต่ยังได้มิตรภาพความผูกพันมิตรไมตรีกลับมาอีกด้วย

เส้นทางวันเดียว (ไม่ค้างคืน)

เวลา	กิจกรรมการท่องเที่ยว
09.00 น.	ล่องเรือชมวิถีชีวิตสองริมฝั่งคลอง
10.00 น.	แวะชมการสาธิตการฝึกเลี้ยงเพื่อการเกษตร
11.00 น.	ชมการสาธิตภูมิปัญญาพื้นบ้านของชุมชน เช่น ผลิตภัณฑ์จากกะลามะพร้าว อู่ต่อเรือ การทำจากมุงหลังคา ภูมิปัญญาคันเบ็ดตกกุ้ง
12.00 น.	แวะรับประทานอาหารพื้นถิ่น
13.00 น.	เลือกชมเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ OTOP สินค้าชุมชน
15.00 น.	เดินทางกลับ

เส้นทางวันเดียว (ค้างคืน)

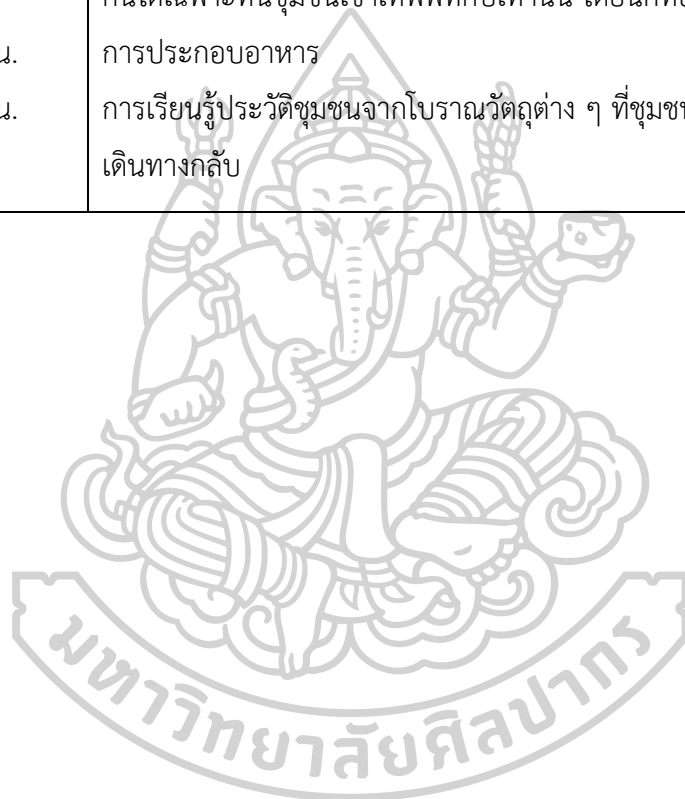
เวลา	กิจกรรมการท่องเที่ยว
8.30 น.	ล่องเรือ
9.00 น.	เรียนรู้ภูมิปัญญาของชุมชน
11.00 น.	ศึกษาเส้นทางธรรมชาติป่าชายเลนทางเดิน Walk Way
12.00 น.	พักรับประทานอาหารพื้นบ้านในชุมชน
13.00 น.	ร่วมกิจกรรมปลูกป่าชายเลน
18.30 น.	ล่องชมบรรยากาศยามเย็น ชมหิ่งห้อยยามค่ำคืน
20.30 น.	เข้าพักโฮมสเตย์

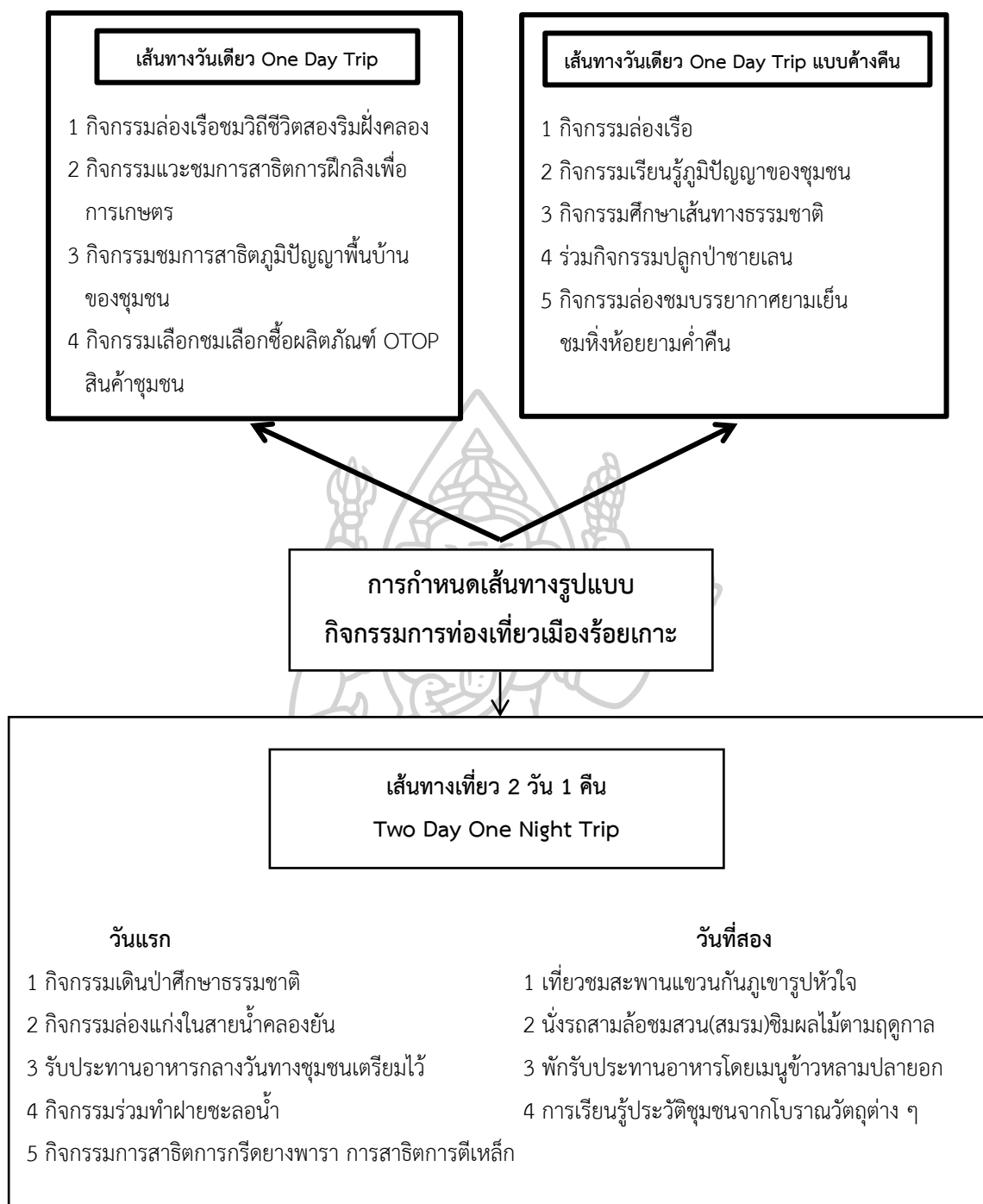
เส้นทาง 2 วัน 1 คืน

เวลา	กิจกรรมการท่องเที่ยว
วันแรก	
7.00 น.	กิจกรรมเดินป่าศึกษาธรรมชาติ
9.00 น.	กิจกรรมล่องแก่งในสายน้ำคลองยัน
12.00 น.	รับประทานอาหารกลางวันทางชุมชนเตรียมไว้
13.00 น.	กิจกรรมร่วมทำฝายชะลอน้ำ
16.00 น.	กิจกรรมการสาธิตการกรีดยางพารา การสาธิตการตีเหล็ก
18.30 น.	เข้าพัก

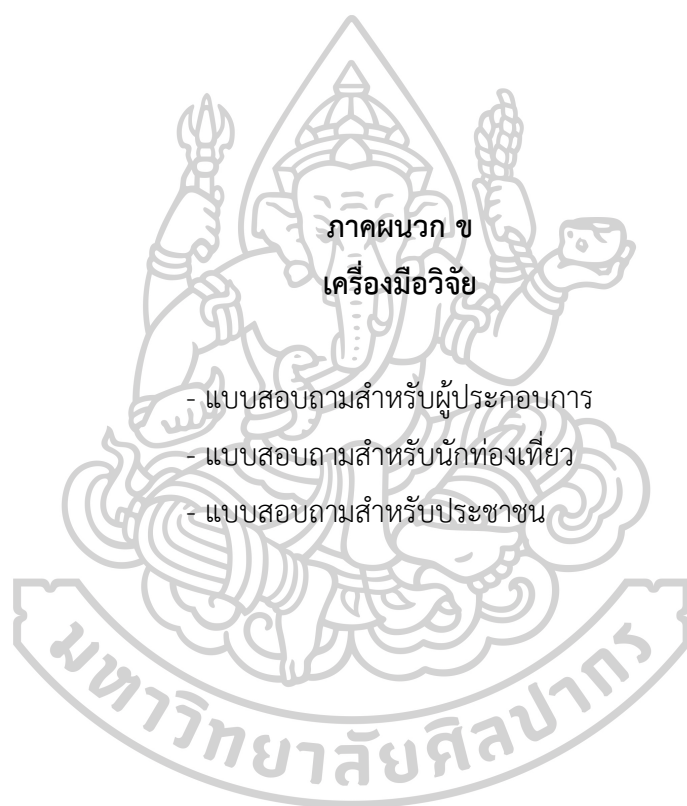
เส้นทาง 2 วัน 1 คืน (ต่อ)

เวลา	กิจกรรมการท่องเที่ยว
วันที่สอง	
9.30 น.	เที่ยวชมสะพานแขวนกันภูเขารูปหัวใจ นั่งรถสามล้อชมสวน (สมรม) ชมผลไม้ตามฤดูกาลจุดเด่นคือทุเรียนคลองแสง ที่หากินได้เฉพาะที่นี่และต้องมาตามฤดูกาลซึ่งเป็นอัตลักษณ์ของชุมชน
12.00 น.	พักรับประทานอาหารโดยเมนูแนะนำคือ ข้าวหลามปลายอกที่เป็นจุดเด่นหา กินได้เฉพาะที่นี่ชุมชนเขาเทพพิทักษ์เท่านั้น โดยนักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมใน
14.00 น.	การประกอบอาหาร
15.00 น.	การเรียนรู้ประวัติชุมชนจากโบราณวัตถุต่าง ๆ ที่ชุมชนค้นหา เดินทางกลับ

แผนภูมิที่ 15 เส้นทางรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเมืองร้อย

ผู้ประกอบการแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย

แบบสอบถามชุดที่

--	--	--

สถานที่เก็บข้อมูล	☐	ชุมชนตำบลลิเล็ด	☐	ชุมชนคลองน้อย	☐	ชุมชนบ้านคลองยัน
	☐	ชุมชนบ้านเขาเทพพิทักษ์				
วันที่เก็บข้อมูล...../.....	2560					

แบบสอบถามสำหรับผู้ประกอบการในแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย
เรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทาง
การท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะ

คำชี้แจง แบบสอบถามฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อใช้ศึกษาความรู้ ความเข้าใจ ความคิดเห็น และพฤติกรรมของผู้ประกอบการในแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยวเพื่อสร้างอัตลักษณ์ โดยข้อมูลที่ได้รับจะนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย อันจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้ประกอบการในแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยและนำไปสู่การจัดการท่องเที่ยวเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ ซึ่งจะไม่มีผลกระทบต่อผู้ประกอบการแต่อย่างใด ขอให้ผู้ตอบแบบสอบถามตอบตามความเป็นจริงและผู้วิจัยขอขอบพระคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามมา ณ โอกาสนี้

แบบสอบถามฉบับนี้ประกอบด้วย 5 ตอน ได้แก่

- ตอนที่ 1** ข้อมูลทั่วไปของผู้ประกอบการในแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย
- ตอนที่ 2** ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจของผู้ประกอบการในแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยวเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่
- ตอนที่ 3** ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้ประกอบการในแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยว
- ตอนที่ 4** ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้ประกอบการในแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยต่อการจัดการท่องเที่ยว
- ตอนที่ 5** ข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะทั่วไป

ว่าที่ร้อยตรีหญิงสุนิษา กลิ่นขจร
นักศึกษาปริญญาเอก สาขาพัฒนศึกษา
ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศิลปากร

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ประกอบการแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน และเติมข้อความลงในช่องว่าง (.....) ที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

1. เพศ

☐ 1. ชาย	☐ 2. หญิง
---------------------------------	----------------------------------
2. อายุ

☐ 1. ต่ำกว่า 20 ปี	☐ 2. 20-29 ปี
☐ 3. 30-39 ปี	☐ 4. 40-49 ปี
☐ 5. 50-59 ปี	☐ 6. 60 ปีขึ้นไป
3. สถานภาพสมรส

☐ 1. โสด	☐ 2. สมรส/อยู่ด้วยกัน
☐ 3. หม้าย/หย่าร้าง/แยกกันอยู่	
4. ภูมิลำเนาเกิด

☐ 1. ในจังหวัดเดียวกับที่ตั้งแหล่งท่องเที่ยว	☐ 2. ต่างจังหวัดระบุ.....
☐ 3. ต่างประเทศระบุ.....	
5. การศึกษาสูงสุด

☐ 1. ประถมศึกษา	☐ 2. มัธยมศึกษาตอนต้น/ปวช.
☐ 3. มัธยมศึกษาตอนปลาย	☐ 4. อนุปริญญา/ปวส.
☐ 5. ปริญญาตรี	☐ 6. สูงกว่าปริญญาตรี
6. อาชีพอื่น ๆ (นอกจากการประกอบการในแหล่งท่องเที่ยว)

☐ 1. รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	☐ 2. เกษตรกร
☐ 3. พนักงาน/ลูกจ้าง	☐ 4. นักศึกษา
☐ 5. ประกอบธุรกิจส่วนตัว	☐ 6. อื่น ๆ (ระบุ).....
7. รายได้เฉลี่ยต่อเดือนจากการประกอบการ

☐ 1. น้อยกว่า 5,000 บาท	☐ 2. 5,001-10,000 บาท
☐ 3. 10,001-15,000 บาท	☐ 4. 15,001-20,000 บาท
☐ 5. 20,001-25,000 บาท	☐ 6. มากกว่า 25,000 บาท
8. ลักษณะการประกอบการในแหล่งท่องเที่ยวของท่าน

☐ 1. จำหน่ายอาหาร/เครื่องดื่ม	☐ 2. จำหน่ายเสื้อผ้า
☐ 3. จำหน่ายเครื่องประดับ	☐ 4. จำหน่ายของที่ระลึก
☐ 5. จำหน่ายอาหารสด	☐ 6. อื่น ๆ ระบุ.....

9. โดยภาพรวมท่านมีความพึงพอใจมากน้อยเพียงใดต่อสภาพที่เป็นอยู่ของแหล่งท่องเที่ยว

1. มากที่สุด 2. มาก
 3. ปานกลาง 4. น้อย
 5. น้อยที่สุด

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจของผู้ประกอบการในแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยต่อการจัดการท่องเที่ยวเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความรู้ความเข้าใจของท่านมากที่สุด

ประเด็น	ใช่	ไม่ใช่
1. รูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทางการท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะเป็นการท่องเที่ยวที่ให้ความสำคัญกับเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม		
2. รูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทางการท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะเป็นการท่องเที่ยวที่เน้นความสมดุลในทุก ๆ ด้าน		
3. รูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทางการท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะเป็นการท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดผลกระทบด้านต่าง ๆ น้อยที่สุด		
4. รูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทางการท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะเป็นการท่องเที่ยวที่เน้นการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง		
5. รูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทางการท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะเป็นการท่องเที่ยวที่สร้างอัตลักษณ์ใหม่ได้จริง		
6. รูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทางการท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะเป็นการท่องเที่ยวไม่จำเป็นต้องคำนึงถึงความต้องการของชุมชนที่เป็นพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว		
7. รูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทางการท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะเป็นการท่องเที่ยวที่ให้ความสำคัญกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นอันดับแรก		

ประเด็น	ใช่	ไม่ใช่
8. รูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของ เส้นทางการท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะเป็นการท่องเที่ยวที่คำนึงถึงคนในรุ่น ปัจจุบันมากกว่าคนในรุ่นอนาคต		
9. รูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของ เส้นทางการท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะหน่วยงานภาครัฐต้องเป็นผู้ที่มี บทบาทสำคัญในการขับเคลื่อน		
10. รูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของ เส้นทางการท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะต้องเป็นการท่องเที่ยวที่มี นักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวครั้งละมาก ๆ		

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้ประกอบการในแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยต่อการจัดการ
ท่องเที่ยวแหล่งวิถีถิ่น วิถีไทย

จากที่ท่านทำการประกอบการในแหล่งท่องเที่ยว มีความคิดเห็นในประเด็นต่อไปนี้มากน้อย
เพียงใด

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ประเด็น	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
ด้านกฎระเบียบ					
1. กฎระเบียบของแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยมีความเป็นระบบและชัดเจนเป็น ที่เข้าใจตรงกัน					
2. กฎระเบียบของแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยมีการนำมาปฏิบัติอย่างเท่าเทียม กันไม่มีการเลือกปฏิบัติ					
3. กฎระเบียบของแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยมีความเหมาะสมดีแล้ว					
4. การมีกฎระเบียบของแหล่งท่องเที่ยว วิถีถิ่น วิถีไทยก็เพื่อประโยชน์ส่วนรวม					

ประเด็น	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
5. โดยภาพรวมผู้ประกอบการปฏิบัติตามกฎระเบียบของแหล่งท่องเที่ยวอย่างเคร่งครัด					
ด้านการจัดการ					
6. มีการจัดระเบียบร้านค้าอย่างเป็นระบบ					
7. มีการควบคุมคุณภาพและราคาของอาหารเครื่องดื่ม สินค้าและบริการต่าง ๆ					
8. มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ					
9. มีการจัดอบรมให้ความรู้แก่ผู้ประกอบการในแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย					
10. มีความสะดวกในระบบสาธารณูปโภค เช่น ไฟฟ้า ประปา และการกำจัดขยะ					
ด้านการมีส่วนร่วม					
11. การมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการในการแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ ในการส่งเสริมและพัฒนารูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย					
ด้านการมีส่วนร่วม					
12. การมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการในการตัดสินใจและดำเนินการเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย					
13. การมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการในการติดตามและประเมินผลเกี่ยวกับการดำเนินการแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย					

ประเด็น	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
14. ผู้ประกอบการในแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เป็นอย่างดี					
15. ผู้ประกอบการมีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่ง ของแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย					
ด้านการพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการ					
16. ได้รับความรู้เพิ่มขึ้นจากการเป็น ผู้ประกอบการแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย					
17. มีเครือข่ายหรือกลุ่มทางสังคมเพิ่มขึ้น จากการเป็นผู้ประกอบการในแหล่ง ท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย					
18. เกิดจิตสำนึกในการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจาก การเป็นผู้ประกอบการในแหล่งท่องเที่ยว วิถีถิ่น วิถีไทย					
19. เกิดจิตสำนึกในการอนุรักษ์ประเพณี และวัฒนธรรมชุมชนจากการเป็น ผู้ประกอบการในแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย					
20. ครอบครัวมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการเป็น ผู้ประกอบการในแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย					

ตอนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้ประกอบการในแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยต่อการจัดการท่องเที่ยวแหล่งวิถีถิ่น วิถีไทย

จากที่ท่านทำการประกอบการในแหล่งท่องเที่ยว มีพฤติกรรมในประเด็นต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับพฤติกรรมของท่านมากที่สุด

ประเด็น	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
1. การให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย					
2. การปฏิบัติตามกฎระเบียบของแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย					
3. การรักษาความสะอาดและสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย					
4. การช่วยประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย					
5. การให้บริการที่คำนึงถึงนักท่องเที่ยวเป็นสำคัญ					
6. เน้นการประกอบการที่ให้ความสำคัญกับอัตลักษณ์และวัฒนธรรมของชุมชน					
7. เน้นการประกอบการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม					
8. เน้นการประกอบการที่ให้ความรู้ด้านวัฒนธรรมและวิถีชุมชนผ่านตัวสินค้าและบริการ					

ตอนที่ 5 ข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะทั่วไป

.....

.....

.....

****ขอขอบพระคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม****

นักท่องเที่ยว

แบบสอบถามชุดที่

--	--	--

สถานที่เก็บข้อมูล ชุมชนตำบลลีเล็ด ชุมชนคลองน้อย ชุมชนบ้านคลองยัน
 ชุมชนบ้านเขาเทพพิทักษ์
วันที่เก็บข้อมูล...../.....2560

แบบสอบถามสำหรับนักท่องเที่ยว

เรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทาง การท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะ

คำชี้แจง แบบสอบถามฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อใช้ศึกษาปัจจัยจุดใจที่ส่งผลต่อนักท่องเที่ยว ความคิดเห็น และพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยวเพื่อสร้างอัตลักษณ์ โดยข้อมูลที่ได้รับจะนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการจัดการแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย อันจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยและนำไปสู่การจัดการท่องเที่ยวเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ ซึ่งจะไม่มีผลกระทบต่อนักท่องเที่ยวแต่อย่างใด ขอให้ผู้ตอบแบบสอบถามตอบตามความเป็นจริงและผู้วิจัยขอขอบพระคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามมา ณ โอกาสนี้

แบบสอบถามฉบับนี้ประกอบด้วย 5 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยว

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยจุดใจที่ส่งผลให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย

ตอนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวต่อการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย

ตอนที่ 5 ข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะทั่วไป

ว่าที่ร้อยตรีหญิงสุนิษา กลิ่นขจร

นักศึกษาปริญญาเอก สาขาพัฒนศึกษา

ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยศิลปากร

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยว

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน และเติมข้อความลงในช่องว่าง (.....) ที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

1. เพศ

1. ชาย 2. หญิง

2. อายุ

1. ต่ำกว่า 20 ปี 2. 20-29 ปี
 3. 30-39 ปี 4. 40-49 ปี
 5. 50-59 ปี 6. 60 ปีขึ้นไป

3. สถานภาพสมรส

1. โสด 2. สมรส/อยู่ด้วยกัน
 3. หม้าย/หย่าร้าง/แยกกันอยู่

4. ภูมิลำเนาเกิด

1. ในจังหวัดเดียวกับที่ตั้งแหล่งท่องเที่ยว 2. ต่างจังหวัดระบุ.....
 3. ต่างประเทศระบุ.....

5. การศึกษาสูงสุด

1. ประถมศึกษา 2. มัธยมศึกษาตอนต้น/ปวช.
 3. มัธยมศึกษาตอนปลาย 4. อนุปริญญา/ปวส.
 5. ปริญญาตรี 6. สูงกว่าปริญญาตรี

6. อาชีพอื่น ๆ (นอกจากการประกอบการในแหล่งท่องเที่ยว)

1. รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ 2. เกษตรกร
 3. พนักงาน/ลูกจ้าง 4. นักศึกษา
 5. ประกอบธุรกิจส่วนตัว 6. อื่น ๆ (ระบุ).....

7. รายได้เฉลี่ยต่อเดือนจากการประกอบการ

1. น้อยกว่า 5,000 บาท 2. 5,001-10,000 บาท
 3. 10,001-15,000 บาท 4. 15,001-20,000 บาท
 5. 20,001-25,000 บาท 6. มากกว่า 25,000 บาท

8. ลักษณะการประกอบการในแหล่งท่องเที่ยวของท่าน

1. จำหน่ายอาหาร/เครื่องดื่ม 2. จำหน่ายเสื้อผ้า
 3. จำหน่ายเครื่องประดับ 4. จำหน่ายของที่ระลึก
 5. จำหน่ายอาหารสด 6. อื่น ๆ ระบุ.....

9. โดยภาพรวมท่านมีความพึงพอใจมากน้อยเพียงใดต่อสภาพที่เป็นอยู่ของแหล่งท่องเที่ยว

1. มากที่สุด 2. มาก
 3. ปานกลาง 4. น้อย
 5. น้อยที่สุด

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยจุดใจที่ส่งผลให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว
 วิถีถิ่น วิถีไทย

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเข้าใจของท่านมากที่สุด

ประเด็น	ใช่	ไม่ใช่
1. การเดินทางสะดวก		
2. มีกิจกรรมหลากหลาย เช่น การจำหน่ายสินค้า และการแสดงบนเวที		
3. มีความปลอดภัย		
4. มีความสวยงาม		
5. เหมาะแก่การพักผ่อนหย่อนใจ		
6. มีสินค้าหลากหลายให้จับจ่ายใช้สอยตามความต้องการ		
7. มีอัตลักษณ์เฉพาะถิ่นที่น่าสนใจ		
8. มีอาหารอร่อย		
9. มีความสะดวกสบายด้านสถานที่ เช่น สถานที่จอดรถ สถานที่นั่งพักผ่อน		
10. สถานที่มีชื่อเสียงและเป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลาย		

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการจัดการท่องเที่ยวแหล่งวิถีถิ่น วิถีไทยการ
เดินทางมาท่องเที่ยวในครั้งนี้ มีความคิดเห็นในประเด็นต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ประเด็น	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
ด้านคมนาคม					
1. ความสะดวกในการเข้าถึงพื้นที่แหล่ง ท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย					
2. ความชัดเจนของป้ายบอกเส้นทางและป้าย แนะนำแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย					
3. สภาพถนนที่ใช้เดินทางเข้าสู่พื้นที่แหล่ง ท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยอยู่ในเกณฑ์ดีและ ปลอดภัย					
4. อยู่ใกล้กับสถานที่ท่องเที่ยวอื่น ๆ					
5. สถานที่จอดรถมีเพียงพอ					
ด้านสถานที่					
6. สถานที่มีความสวยงาม					
7. สถานที่คงสภาพความเป็นธรรมชาติ					
8. ความพร้อมของสถานที่ในการต้อนรับ นักท่องเที่ยว					
9. สถานที่มีอัตลักษณ์เฉพาะถิ่นและมีความ น่าสนใจ					
10. ขนาดของพื้นที่ในการรองรับนักท่องเที่ยว					
ด้านการให้บริการ					
11. การให้ข้อมูลข่าวสารแก่นักท่องเที่ยว เช่น เอกสาร และแผ่นพับ					
12. ความสุภาพ ความเป็นมิตร และความเอา ใจใส่ในการให้บริการของผู้ประกอบการ และเจ้าหน้าที่					

ประเด็น	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
13. ความเหมาะสมของราคาสินค้าที่วางจำหน่ายและการให้บริการในแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย					
14. การดูแลและอำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยว					
ด้านความปลอดภัย					
15. ความปลอดภัยจากมิจฉาชีพ					
16. ความคงทนและปลอดภัยของสะพานที่นั่ง เรือ และอื่น ๆ					
17. มีการป้องกันและเตรียมความพร้อมเรื่องความปลอดภัยเป็นอย่างดี					
18. อาหารเครื่องดื่มมีคุณภาพ สะอาดและถูกหลักโภชนาการ					
19. ช่วงเวลาค่าคืนมีแสงไฟสว่างเพียงพอ					
ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก					
20. ความเพียงพอของห้องน้ำสาธารณะ					
21. ความเพียงพอของร้านค้าและร้านอาหาร					
22. ความเพียงพอของโทรศัพท์สาธารณะ					
23. ความเพียงพอของตู้ไปรษณีย์					
24. ความเพียงพอของถังขยะ					
25. ความเพียงพอของที่นั่งพักผ่อนและสถานที่ทำกิจกรรม					
ด้านการจัดกิจกรรม					
26. กิจกรรมมีความหลากหลาย					
27. รูปแบบกิจกรรมมีความเหมาะสมและสัมพันธ์กับสภาพพื้นที่					
28. การจัดแบ่งเขตพื้นที่ของกิจกรรมต่าง ๆ เหมาะสมต่อการจัดการท่องเที่ยว					

ประเด็น	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
29. รูปแบบกิจกรรมเอื้อต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม					
30. รูปแบบกิจกรรมเอื้อต่อการเรียนรู้วิถีชีวิต ประเพณี และวัฒนธรรมของชุมชน					
ด้านความต้องการในการพัฒนา					
31. ควรเพิ่มร้านจำหน่ายสินค้าที่ระลึกและร้านจำหน่ายสินค้าชุมชน					
32. ควรเพิ่มกิจกรรมด้านวิถีชีวิต ประเพณี และวัฒนธรรมของชุมชน					
33. ควรเพิ่มช่องทางในการรับฟังข้อเสนอแนะของนักท่องเที่ยว					
34. ควรเพิ่มระบบการสื่อความหมายภายในแหล่งท่องเที่ยว เช่น ป้ายเตือน และป้ายบอกทาง					
ด้านภาพรวม					
35. ความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย					
36. ความพึงพอใจหรือความประทับใจต่อแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย					
37. ความรู้ที่ได้รับเกี่ยวกับวิถีชีวิต ประเพณี และวัฒนธรรมชุมชน					
38. เกิดจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม					
39. เกิดจิตสำนึกในการอนุรักษ์ประเพณีและวัฒนธรรมชุมชน					
40. โอกาสที่จะเดินทางกลับมาท่องเที่ยวแหล่งวิถีถิ่น วิถีไทยแห่งนี้อีกครั้ง					

ตอนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยต่อการจัดการท่องเที่ยวแหล่งวิถีถิ่น วิถีไทยการเดินทางมาท่องเที่ยวในครั้งนี้ในแหล่งท่องเที่ยวมีพฤติกรรมในประเด็นต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับพฤติกรรมของท่านมากที่สุด

ประเด็น	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
1. การมาท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยทำให้มีโอกาสได้ทำกิจกรรมและใช้เวลาว่างกับครอบครัวหรือเพื่อน ๆ					
2. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยที่จัดขึ้น					
3. การได้เรียนรู้และสัมผัสวิถีชีวิตและสภาพความเป็นอยู่ของชุมชน					
4. การช่วยกันรักษาความสะอาดและสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย					
5. การได้แสดงความคิดเห็นหรือให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนาและปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย					

ตอนที่ 5 ข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะทั่วไป

.....

.....

.....

.....

.....

.....

****ขอขอบพระคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม****

ประชาชนในพื้นที่

แบบสอบถามชุดที่

--	--	--

สถานที่เก็บข้อมูล ชุมชนตำบลสีเสียด ชุมชนคลองน้อย ชุมชนบ้านคลองยัน
 ชุมชนบ้านเขาเทพพิทักษ์

วันที่เก็บข้อมูล...../.....2560

แบบสอบถามสำหรับประชาชนในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว
เรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทาง
การท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะ

คำชี้แจง แบบสอบถามฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อใช้ศึกษาความรู้ ความเข้าใจ ความคิดเห็นและพฤติกรรม พฤติกรรมของประชาชนในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเพื่อสร้างอัตลักษณ์ โดยข้อมูลที่ได้รับจะนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการจัดการแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยอันจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยและนำไปสู่การจัดการท่องเที่ยวเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ ซึ่งจะไม่มีการทับต่อนักท่องเที่ยวแต่อย่างใด ขอให้ผู้ตอบแบบสอบถามตอบตามความเป็นจริงและผู้วิจัยขอขอบพระคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามมา ณ โอกาสนี้

แบบสอบถามฉบับนี้ประกอบด้วย 5 ตอน ได้แก่

- ตอนที่ 1** ข้อมูลทั่วไปของประชาชนในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว
- ตอนที่ 2** ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจของประชาชนในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวต่อการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่
- ตอนที่ 3** ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวต่อการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย
- ตอนที่ 4** ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมของประชาชนในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวต่อการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย
- ตอนที่ 5** ข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะทั่วไป

ว่าที่ร้อยตรีหญิงสุนิษา กลิ่นขจร
 นักศึกษาปริญญาเอก สาขาพัฒนศึกษา
 ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
 มหาวิทยาลัยศิลปากร

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของประชาชนในพื้นที่

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน และเติมข้อความลงในช่องว่าง (.....) ที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

1. เพศ

1. ชาย 2. หญิง

2. อายุ

1. ต่ำกว่า 20 ปี 2. 20-29 ปี
 3. 30-39 ปี 4. 40-49 ปี
 5. 50-59 ปี 6. 60 ปีขึ้นไป

3. สถานภาพสมรส

1. โสด 2. สมรส/อยู่ด้วยกัน
 3. หม้าย/หย่าร้าง/แยกกันอยู่

4. ภูมิลำเนาเกิด

1. ในจังหวัดเดียวกับที่ตั้งแหล่งท่องเที่ยว 2. ต่างจังหวัดระบุ.....
 3. ต่างประเทศระบุ.....

5. การศึกษาสูงสุด

1. ประถมศึกษา 2. มัธยมศึกษาตอนต้น/ปวช.
 3. มัธยมศึกษาตอนปลาย 4. อนุปริญญา/ปวส.
 5. ปริญญาตรี 6. สูงกว่าปริญญาตรี

6. อาชีพอื่น ๆ (นอกจากการประกอบการในแหล่งท่องเที่ยว)

1. รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ 2. เกษตรกร
 3. พนักงาน/ลูกจ้าง 4. นักศึกษา
 5. ประกอบธุรกิจส่วนตัว 6. อื่น ๆ (ระบุ).....

7. รายได้เฉลี่ยต่อเดือนจากการประกอบการ

1. น้อยกว่า 5,000 บาท 2. 5,001-10,000 บาท
 3. 10,001-15,000 บาท 4. 15,001-20,000 บาท
 5. 20,001-25,000 บาท 6. มากกว่า 25,000 บาท

8. ลักษณะการประกอบการในแหล่งท่องเที่ยวของท่าน

1. จำหน่ายอาหาร/เครื่องดื่ม 2. จำหน่ายเสื้อผ้า
 3. จำหน่ายเครื่องประดับ 4. จำหน่ายของที่ระลึก
 5. จำหน่ายอาหารสด 6. อื่น ๆ ระบุ.....

9. โดยภาพรวมท่านมีความพึงพอใจมากน้อยเพียงใดต่อสภาพที่เป็นอยู่ของแหล่งท่องเที่ยว

1. มากที่สุด 2. มาก
 3. ปานกลาง 4. น้อย
 5. น้อยที่สุด

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจของประชาชนในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยต่อการจัดการท่องเที่ยวเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเข้าใจของท่านมากที่สุด

ประเด็น	ใช่	ไม่ใช่
1. รูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทางการท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะเป็นการท่องเที่ยวที่ให้ความสำคัญกับเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม		
2. รูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทางการท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะเป็นการท่องเที่ยวที่เน้นความสมดุลในทุก ๆ ด้าน		
3. รูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทางการท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะเป็นการท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดผลกระทบด้านต่าง ๆ น้อยที่สุด		
4. รูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทางการท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะเป็นการท่องเที่ยวที่เน้นการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง		
5. รูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทางการท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะเป็นการท่องเที่ยวที่สร้างอัตลักษณ์ใหม่ได้จริง		
6. รูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทางการท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะเป็นการท่องเที่ยวไม่จำเป็นต้องคำนึงถึงความต้องการของชุมชนที่เป็นพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว		
7. รูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทางการท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะเป็นการท่องเที่ยวที่ให้ความสำคัญกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นอันดับแรก		

ประเด็น	ใช่	ไม่ใช่
8. รูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทางการท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะเป็นการท่องเที่ยวที่ค้ำึงถึงคนในรุ่นปัจจุบันมากกว่าคนในรุ่นอนาคต		
9. รูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทางการท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะหน่วยงานภาครัฐต้องเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อน		
10. รูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทางการท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะต้องเป็นการท่องเที่ยวที่มีนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวครั้งละมาก ๆ		

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวต่อการจัดการท่องเที่ยวแหล่งวิถีถิ่น วิถีไทยการเดินทางมาท่องเที่ยวในครั้งนี้ มีความคิดเห็นในประเด็นต่อไปนี้ มากน้อยเพียงใด

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ประเด็น	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
ด้านผลกระทบเชิงลบ					
1. แหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยก่อให้เกิดความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของคนในชุมชน					
2. แหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย ก่อให้เกิดปัญหาด้านความสัมพันธ์ระหว่างชาวบ้านในชุมชน					
3. แหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยก่อให้เกิดการรบกวนความเป็นส่วนตัวของคนในชุมชน					
4. แหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยก่อให้เกิดปัญหาขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลในชุมชน					

ประเด็น	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
5. แหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย ส่งผลให้ ประเพณีและวัฒนธรรมอันดีงามของ ท้องถิ่นสูญหาย					
ด้านการจัดการ					
6. ความเหมาะสมของมาตรการป้องกันและ เฝ้าระวังผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม					
7. ความเหมาะสมของมาตรการป้องกันและ เฝ้าระวังผลกระทบด้านสังคมและ วัฒนธรรม					
8. มีการรณรงค์ปลุกจิตสำนึกให้คนในชุมชน ในการต้อนรับนักท่องเที่ยว					
9. มีการให้ความรู้เรื่องการท่องเที่ยวแก่คน ในชุมชน					
10. มีการโฆษณาประชาสัมพันธ์กิจกรรม ต่าง ๆ ของแหล่งท่องเที่ยวให้คนในชุมชน รับรู้อย่างทั่วถึง					
ด้านการมีส่วนร่วม					
11. คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และดำเนินการเกี่ยวกับการจัดการ ท่องเที่ยว					
12. คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการได้รับ ผลประโยชน์จากแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย					
13. คนในชุมชนมีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่ง ของการจัดการแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย					

ประเด็น	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
14. คนในชุมชนจัดตั้งองค์กร ชมรมหรือกลุ่มที่มีบทบาทในการจัดการแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย					
15. มีการกระจายอำนาจให้คนในชุมชนบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย					
ด้านการส่งเสริมและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว					
16. การพัฒนาและส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยมีการคำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับชุมชน					
17. มีการรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของคนในชุมชนที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย					
18. ชุมชนต้องการให้มีการส่งเสริมและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยให้คงอยู่ตลอดไป					
ด้านการพัฒนาศักยภาพของชุมชน					
19. การมีแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยในชุมชนทำให้คนในชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้น					
20. การมีแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยส่งผลให้คนในชุมชนมีความตระหนักในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม					
21. การมีแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยส่งผลให้คนในชุมชนมีความตระหนักในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและประเพณีของชุมชน					

ประเด็น	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
22. การมีแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย ส่งผลให้คนในชุมชนได้รับความรู้เพิ่มขึ้น					
23. การมีแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย ส่งผลให้คนในชุมชนเกิดจิตสำนึกรักบ้านเกิด					
24. การมีแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยทำ ให้คนในชุมชนเข้มแข็ง					

ตอนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมของประชาชนในแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยต่อการจัดการท่องเที่ยวแหล่งวิถีถิ่น วิถีไทย
การเดินทางมาท่องเที่ยวในครั้งนี้ในแหล่งท่องเที่ยว มีพฤติกรรมในประเด็นต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับพฤติกรรมของท่านมากที่สุด

ประเด็น	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
1. การมีส่วนร่วมและสนับสนุนกิจกรรมแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย					
2. การประชาสัมพันธ์หรือนำแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย					
3. การให้ข้อคิดหรือคำแนะนำในการส่งเสริมและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย					
4. การติดตามข่าวสารหรือความเป็นไปของแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย					
5. การเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยอันเนื่องมาจากการมีแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน					

ประเด็น	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
6. การเรียนรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอัน เนื่องมาจากการมีแหล่งท่องเที่ยวใน ชุมชน					

ตอนที่ 5 ข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะทั่วไป

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

แบบสอบถามเพื่อรับรองรูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่
ของเส้นทางท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะ

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสอบถามความคิดเห็นของท่านเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทางท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้น

แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 เกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นที่มีต่อรูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทางท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะ ข้อคำถามมีจำนวน 45 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่มีต่อรูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทางท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะ

ขอความอนุเคราะห์จากท่านตอบแบบสอบถามทุกข้อ คำตอบของท่านจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทางท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะต่อไป

ว่าที่ร้อยตรีหญิงสุนิษา กลิ่นขจร

นักศึกษาปริญญาเอก สาขาพัฒนศึกษา

ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยศิลปากร

ตอนที่ 1 ลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน และเติมข้อความลงในช่องว่าง (.....) ที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

1. เพศ

1. ชาย 2. หญิง

2. อายุ

1. 21-30 ปี 2. 31-40 ปี
 3. 41-50 ปี 4. 51-60 ปี

3. สถานภาพสมรส

1. โสด 2. สมรส/อยู่ด้วยกัน
 3. หม้าย/หย่าร้าง/แยกกันอยู่

4. ระยะเวลาในการทำงาน

1. 1-5 ปี 2. 6-10 ปี
 3. 11-15 ปี

5. การศึกษา

1. ปริญญาโท 2. ปริญญาเอก
 3. อื่น ๆ

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นที่มีต่อรูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทางท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะ ตามรูปแบบ “SLOW LIFE MODEL” แบ่งออกเป็น 8 ด้านประกอบด้วย

1. ชุมชนยั่งยืน (Sustainable Community)
2. ภูมิปัญญาท้องถิ่น (Local Wisdom)
3. องค์กรแห่งการเรียนรู้ (Organization of Learning)
4. ทรัพยากรน้ำ (Water Resources)
5. ผู้นำชุมชน (Leader)
6. อัตลักษณ์ชุมชน (Identity of the community)
7. ทรัพยากรป่าไม้ (Forest Resources)
8. การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (Environmental Conservation)

ความคิดเห็นต่อรูปแบบ	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
ชุมชนยั่งยืน (Sustainable Community)					
1. การสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน คือการเพิ่มความสามารถในการเลือกดำเนินชีวิตของประชาชนจากสิ่งที่ขาดแคลน					
2. ความร่วมมือ ประชาชนมีความร่วมมือช่วยเหลือเกื้อกูลกัน					
3. ความเท่าเทียม ประชาชนมีโอกาสเข้าถึงทรัพยากรการศึกษาการดูแลสุขภาพ การจัดการชีวิต ทรัพยากรชุมชนของตนเอง					
4. ความยั่งยืน การพัฒนาโดยไม่ทำลายทรัพยากร แต่สร้างหลักประกันให้คนในอนาคตและได้ใช้ความสามารถขั้นพื้นฐานของตัวเอง					
5. ความมั่นคงปลอดภัยอันตรายในชีวิตทรัพย์สิน ปราศจากการคุกคามจากโรคและภัยอันตราย					
ภูมิปัญญาท้องถิ่น (Local Wisdom)					
1. ชุมชนมีกิจกรรมสืบทอดเผยแพรภูมิปัญญาท้องถิ่นและนำไปปรับใช้					
2. คนในชุมชนให้ความสำคัญกับความรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น					
3. ชุมชนมีการนำภูมิปัญญาไปใช้ประโยชน์เพื่อการประกอบอาชีพ การดำรงชีวิต และการรักษาสิ่งแวดล้อม					
4. คนในชุมชนเชิดชูและใช้องค์ความรู้จากปราชญ์ชาวบ้านเพื่อประโยชน์ในการดำรงชีวิตและการพัฒนา					
5. ชุมชนได้ร่วมกันจัดกิจกรรมอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นประจำทุกฤดูกาล					

ความคิดเห็นต่อรูปแบบ	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
องค์กรแห่งการเรียนรู้ (Organization of Learning)					
1. ชุมชนส่งเสริมให้ประชาชนได้รับการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองอยู่เสมอ					
2. ชุมชนส่งเสริมให้ประชาชนได้รับการพัฒนาเพื่อเรียนรู้วิธีการทำงานเป็นทีม ซึ่งเป็นวิธีการเรียนรู้ร่วมกัน					
3. ชุมชนสนับสนุนให้ประชาชนมีการรวบรวมแนวคิดอย่างเป็นระบบสามารถนำไปถ่ายทอดให้ผู้อื่นได้					
4. ชุมชนสนับสนุนให้ประชาชนปรับแนวคิด ความเชื่อ ค่านิยมส่วนตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของชุมชนได้อย่างเหมาะสม					
5. ชุมชนสร้างเครือข่ายทั้งภายในภายนอกชุมชน เพื่อส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้องค์ความรู้ใหม่ ๆ ได้กว้างขึ้น					
ทรัพยากรน้ำ (Water Resources)					
1. มีแหล่งน้ำที่อุดมสมบูรณ์					
2. มีการพัฒนาแหล่งน้ำ					
3. มีการป้องกันน้ำเสีย					
4. มีการนำน้ำเสียกลับไปใช้ เช่น รดน้ำต้นไม้					
5. มีการสงวนน้ำไว้ใช้ เช่น การขุดลอกแหล่งน้ำ					
ผู้นำชุมชน (Leader)					
1. ด้านการเมืองการบริหารส่งเสริมสนับสนุนการขับเคลื่อนขององค์กรชุมชนและคณะกรรมการชุมชนที่ดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ โดยชุมชนและเพื่อชุมชน เช่น การจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อที่อยู่อาศัย ฯลฯ					

ความคิดเห็นต่อรูปแบบ	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
ผู้นำชุมชน (Leader)					
2. ด้านโครงสร้างพื้นฐาน พัฒนา ปรับปรุง และบำรุงรักษาระบบ จราจร และเส้นทางคมนาคมในให้มีสภาพที่ดี					
3. ด้านการพัฒนาสังคมส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วม ในการพัฒนาชุมชน โดยสร้างคนให้เป็นศูนย์กลางการพัฒนา					
4. ด้านการจัดระเบียบชุมชน การรักษาความสงบเรียบร้อยใน ชุมชน เช่น การจัดเวรยามดูแลชุมชน					
5. ด้านการพัฒนาทางเศรษฐกิจ ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพ ที่เหมาะสมกับประชาชนในท้องถิ่น					
อัตลักษณ์ชุมชน (Identity of the community)					
1. มีอัตลักษณ์เฉพาะของแหล่งท่องเที่ยวที่โดดเด่น					
2. มีกิจกรรมสร้างสรรค์ที่โดดเด่น					
3. มีการบริการด้านการท่องเที่ยวที่โดดเด่น					
4. มีเอกลักษณ์เฉพาะ เช่น วิถีชีวิต วัฒนธรรม					
5. มีที่พักแรมที่โดดเด่น					
ทรัพยากรป่าไม้ (Forest Resources)					
1. มีทรัพยากรป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์					
2. ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการจัดการพื้นที่ในเขตอนุรักษ์					
3. ประชาชนมีส่วนร่วมในการปลูก ต้นไม้					
4. ประชาชนเข้ามาช่วยในการบริหารจัดการดูแล และการป้องกันรักษาป่าแต่ละชุมชน					
5. สร้างทัศนคติที่ดีกับชุมชน หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนให้ ตระหนักถึงปัญหาของป่าไม้					

ความคิดเห็นต่อรูปแบบ	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (Environmental Conservation)					
1. การใช้อย่างประหยัด การใช้เท่าที่มีความจำเป็น					
2. การนำกลับมาใช้ซ้ำ เช่น กระดาษ					
3. การปลูกป่าชายเลนเพื่อฟื้นฟูของป่าให้กลับ อุดมสมบูรณ์					
4. การใช้ถุงผ้าแทนถุงพลาสติก การใช้ใบกล้วย แทนโฟม					
5. การเฝ้าระวังการทิ้งขยะลงสู่แม่น้ำลำคลอง					

ตอนที่ 3 ข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะทั่วไป

.....

.....

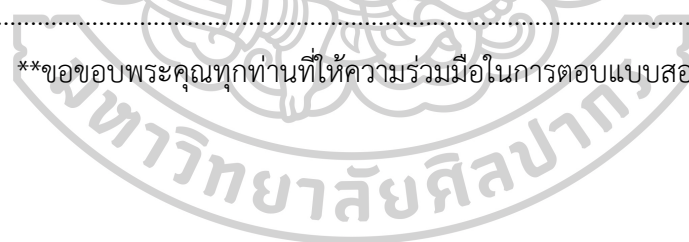
.....

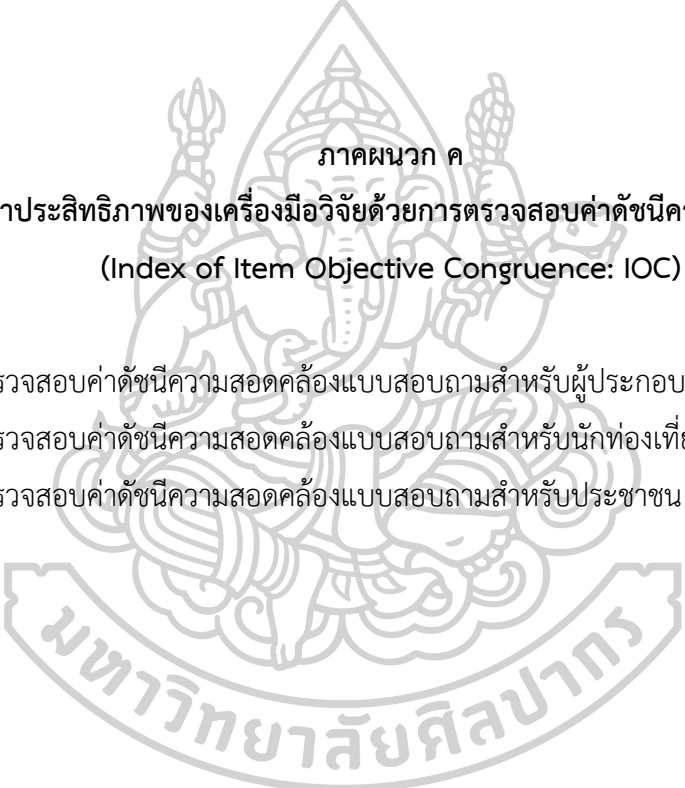
.....

.....

.....

****ขอขอบพระคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม****

ภาคผนวก ค
การหาประสิทธิภาพของเครื่องมือวิจัยด้วยการตรวจสอบค่าดัชนีความสอดคล้อง
(Index of Item Objective Congruence: IOC)

การตรวจสอบค่าดัชนีความสอดคล้องแบบสอบถามสำหรับผู้ประกอบการ
การตรวจสอบค่าดัชนีความสอดคล้องแบบสอบถามสำหรับนักท่องเที่ยว
การตรวจสอบค่าดัชนีความสอดคล้องแบบสอบถามสำหรับประชาชน

แบบสอบถามสำหรับผู้ประกอบการ

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามสำหรับผู้ประกอบการในแหล่ง
ท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจของผู้ประกอบการ

ข้อ	ข้อความ	ผู้เชี่ยวชาญ					IOC = $\frac{\sum R}{N}$	หมายเหตุ
		1	2	3	4	5		
1	รูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทางการท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะเป็นการท่องเที่ยวที่ให้ความสำคัญกับเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
2	รูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทางการท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะเป็นการท่องเที่ยวที่เน้นความสมดุลในทุก ๆ ด้าน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
3	รูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทางการท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะเป็นการท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดผลกระทบด้านต่าง ๆ น้อยที่สุด	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
4	รูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทางการท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะเป็นการท่องเที่ยวที่เน้นการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
5	รูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทางการท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะเป็นการท่องเที่ยวที่สร้างอัตลักษณ์ใหม่ได้จริง	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้

ข้อ	ข้อความ	ผู้เชี่ยวชาญ					$IOC = \frac{\sum R}{N}$	หมายเหตุ
		1	2	3	4	5		
6	รูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของ เส้นทางการท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะเป็น การท่องเที่ยวไม่จำเป็นต้องคำนึงถึง ความต้องการของชุมชนที่เป็นพื้นที่แหล่ง ท่องเที่ยว	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
7	รูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของ เส้นทางการท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะเป็น การท่องเที่ยวที่ให้ความสำคัญกับการ เจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นอันดับแรก	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
8	รูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของ เส้นทางการท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะเป็น การท่องเที่ยวที่คำนึงถึงคนในรุ่นปัจจุบัน มากกว่าคนในรุ่นอนาคต	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
9	รูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของ เส้นทางการท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะ หน่วยงานภาครัฐต้องเป็นผู้ที่มีบทบาท สำคัญในการขับเคลื่อน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
10	รูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของ เส้นทางการท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะต้อง เป็นการท่องเที่ยวที่มีนักท่องเที่ยวเข้ามา เที่ยวครั้งละมาก ๆ	+1	0	+1	+1	+1	0.80	นำไปใช้ได้
รวม							0.98	

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามสำหรับผู้ประกอบการในแหล่ง
ท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย ความคิดเห็นของผู้ประกอบการในแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น
วิถีไทยต่อการจัดการท่องเที่ยว

ข้อ	ข้อความ	ผู้เชี่ยวชาญ					IOC = $\frac{\sum R}{N}$	หมายเหตุ
		1	2	3	4	5		
1	ด้านกฎระเบียบ กฎระเบียบของแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยมีความเป็นระบบและชัดเจนเป็นที่ เข้าใจตรงกัน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
2	กฎระเบียบของแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยมีการนำมาปฏิบัติอย่างเท่าเทียม กันไม่มีการเลือกปฏิบัติ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
3	กฎระเบียบของแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยมีความเหมาะสมดีแล้ว	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
4	การมีกฎระเบียบของแหล่งท่องเที่ยว วิถีถิ่น วิถีไทยก็เพื่อประโยชน์ส่วนรวม	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
5	โดยภาพรวมผู้ประกอบการปฏิบัติตาม กฎระเบียบของแหล่งท่องเที่ยวอย่าง เคร่งครัด	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
6	ด้านการจัดการ มีการจัดระเบียบร้านค้าอย่างเป็นระบบ	+1	+1	+1	+1	0	0.80	นำไปใช้ได้
7	มีการควบคุมคุณภาพและราคาของ อาหารเครื่องดื่ม สินค้าและบริการต่าง ๆ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
8	มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยว วิถีถิ่น วิถีไทยอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
9	มีการจัดอบรมให้ความรู้แก่ผู้ประกอบการ ในแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
10	มีความสะดวกในระบบสาธารณูปโภค เช่น ไฟฟ้า ประปา และการกำจัดขยะ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้

ข้อ	ข้อความ	ผู้เชี่ยวชาญ					IOC = $\frac{\sum R}{N}$	หมายเหตุ
		1	2	3	4	5		
11	ด้านการมีส่วนร่วม การมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการในการแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ ในการส่งเสริมและพัฒนารูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
12	การมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการในการตัดสินใจและดำเนินการเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย	+1	+1	0	+1	+1	0.80	นำไปใช้ได้
13	การมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการในการติดตามและประเมินผลเกี่ยวกับการดำเนินการแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
14	ผู้ประกอบการในแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันเป็นอย่างดี	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
15	ผู้ประกอบการมีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
16	ด้านการพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการ ได้รับความรู้เพิ่มขึ้นจากการเป็นผู้ประกอบการแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
17	มีเครือข่ายหรือกลุ่มทางสังคมเพิ่มขึ้นจากการเป็นผู้ประกอบการในแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
18	เกิดจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจากการเป็นผู้ประกอบการในแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้

ข้อ	ข้อความ	ผู้เชี่ยวชาญ					IOC = $\frac{\sum R}{N}$	หมายเหตุ
		1	2	3	4	5		
19	เกิดจิตสำนึกในการอนุรักษ์ประเพณีและวัฒนธรรมชุมชนจากการเป็นผู้ประกอบการในแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
20	ครอบครัวมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการเป็นผู้ประกอบการในแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
รวม							0.99	

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามสำหรับผู้ประกอบการในแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย พฤติกรรมของผู้ประกอบการในแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย ต่อการจัดการท่องเที่ยวแหล่งวิถีถิ่น วิถีไทย

ข้อ	ข้อความ	ผู้เชี่ยวชาญ					IOC = $\frac{\sum R}{N}$	หมายเหตุ
		1	2	3	4	5		
1	การให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
2	การปฏิบัติตามกฎระเบียบของแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
3	การรักษาความสะอาดและสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
4	การช่วยประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
5	การให้บริการที่คำนึงถึงนักท่องเที่ยวเป็นสำคัญ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
6	เน้นการประกอบการที่ให้ความสำคัญกับอัตลักษณ์และวัฒนธรรมของชุมชน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
7	เน้นการประกอบการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม	+1	0	+1	+1	+1	0.80	นำไปใช้ได้

ข้อ	ข้อความ	ผู้เชี่ยวชาญ					$IOC = \frac{\sum R}{N}$	หมายเหตุ
		1	2	3	4	5		
8	เน้นการประกอบบริการที่ให้ความรู้ด้านวัฒนธรรมและวิถีชุมชนผ่านตัวสินค้าและบริการ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
รวม							0.97	

แบบสอบถามสำหรับนักท่องเที่ยว

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามสำหรับนักท่องเที่ยวปัจจัยจูงใจที่ส่งผลให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย

ข้อ	ข้อความ	ผู้เชี่ยวชาญ					$IOC = \frac{\sum R}{N}$	หมายเหตุ
		1	2	3	4	5		
1	การเดินทางสะดวก	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
2	มีกิจกรรมหลากหลาย เช่น การจำหน่ายสินค้า และการแสดงบนเวที	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
3	มีความปลอดภัย	+1	+1	0	+1	+1	0.80	นำไปใช้ได้
4	มีความสวยงาม	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
5	เหมาะแก่การพักผ่อนหย่อนใจ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
6	มีสินค้าหลากหลายให้จับจ่ายใช้สอยตามความต้องการ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
7	มีอัตลักษณ์เฉพาะถิ่นที่น่าสนใจ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
8	มีอาหารอร่อย	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
9	มีความสะดวกสบายด้านสถานที่ เช่น สถานที่จอดรถ สถานที่นั่งพักผ่อน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
10	สถานที่ที่มีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับอย่างแพร่หลาย	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
รวม							0.98	

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามสำหรับนักท่องเที่ยวความ
 คิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการจัดการท่องเที่ยวแหล่งวิถีถิ่น วิถีไทย

ข้อ	ข้อความ	ผู้เชี่ยวชาญ					IOC = $\frac{\sum R}{N}$	หมายเหตุ
		1	2	3	4	5		
1	ด้านคมนาคม ความสะดวกในการเข้าถึงพื้นที่แหล่ง ท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
2	ความชัดเจนของป้ายบอกเส้นทางและ ป้ายแนะนำแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
3	สภาพถนนที่ใช้เดินทางเข้าสู่พื้นที่แหล่ง ท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยอยู่ในเกณฑ์ดีและ ปลอดภัย	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
4	อยู่ใกล้กับสถานที่ท่องเที่ยวอื่น ๆ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
5	สถานที่จอดรถมีเพียงพอ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
6	ด้านสถานที่ สถานที่มีความสวยงาม	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
7	สถานที่คงสภาพความเป็นธรรมชาติ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
8	ความพร้อมของสถานที่ในการต้อนรับ นักท่องเที่ยว	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
9	สถานที่มีอัตลักษณ์เฉพาะถิ่นและมีความ น่าสนใจ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
10	ขนาดของพื้นที่ในการรองรับนักท่องเที่ยว	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
11	ด้านการให้บริการ การให้ข้อมูลข่าวสารแก่นักท่องเที่ยว เช่น เอกสาร และแผ่นพับ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
12	ความสุภาพ ความเป็นมิตร และความเอา ใจใส่ในการให้บริการของผู้ประกอบการ และเจ้าหน้าที่	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้

ข้อ	ข้อความ	ผู้เชี่ยวชาญ					IOC = $\frac{\sum R}{N}$	หมายเหตุ
		1	2	3	4	5		
13	ความเหมาะสมของราคาสินค้าที่วางจำหน่ายและการให้บริการในแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
14	การดูแลและอำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยว	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
	ด้านความปลอดภัย							
15	ความปลอดภัยจากมิจฉาชีพ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
16	ความคงทนและปลอดภัยของสะพาน ที่นั่ง เรือ และอื่น ๆ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
17	มีการป้องกันและเตรียมความพร้อมเรื่องความปลอดภัยเป็นอย่างดี	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
18	อาหารเครื่องดื่มมีคุณภาพ สะอาดและถูกหลักโภชนาการ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
19	ช่วงเวลาค่าคืนมีแสงไฟสว่างเพียงพอ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
	ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก							
20	ความเพียงพอของห้องน้ำสาธารณะ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
21	ความเพียงพอของร้านค้าและร้านอาหาร	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
22	ความเพียงพอของโทรศัพท์สาธารณะ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
23	ความเพียงพอของตู้ไปรษณีย์	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
24	ความเพียงพอของถังขยะ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
25	ความเพียงพอของที่นั่งพักผ่อนและสถานที่ทำกิจกรรม	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
	ด้านกิจกรรม							
26	กิจกรรมมีความหลากหลาย	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
27	รูปแบบกิจกรรมมีความเหมาะสมและสัมพันธ์กับสภาพพื้นที่	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
28	การจัดแบ่งเขตพื้นที่ของกิจกรรมต่าง ๆ เหมาะสมต่อการจัดการท่องเที่ยว	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้

ข้อ	ข้อความ	ผู้เชี่ยวชาญ					IOC = $\frac{\sum R}{N}$	หมายเหตุ
		1	2	3	4	5		
29	รูปแบบกิจกรรมเอื้อต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
30	รูปแบบกิจกรรมเอื้อต่อการเรียนรู้วิถีชีวิต ประเพณี และวัฒนธรรมของชุมชน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
ด้านความต้องการในการพัฒนา								
31	ควรเพิ่มร้านจำหน่ายสินค้าที่ระลึกและร้านจำหน่ายสินค้าชุมชน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
32	ควรเพิ่มกิจกรรมด้านวิถีชีวิต ประเพณี และวัฒนธรรมของชุมชน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
33	ควรเพิ่มช่องทางในการรับฟังข้อเสนอแนะของนักท่องเที่ยว	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
34	ควรเพิ่มระบบการสื่อความหมายภายในแหล่งท่องเที่ยว เช่น ป้ายเตือน และป้ายบอกทาง	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
ด้านภาพรวม								
35	ความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
36	ความพึงพอใจหรือความประทับใจต่อแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
37	ความรู้ที่ได้รับเกี่ยวกับวิถีชีวิต ประเพณี และวัฒนธรรมชุมชน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
38	เกิดจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
39	เกิดจิตสำนึกในการอนุรักษ์ประเพณีและวัฒนธรรมชุมชน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
40	โอกาสที่จะเดินทางกลับมาท่องเที่ยวแหล่งวิถีถิ่น วิถีไทยแห่งนี้อีกครั้ง	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
รวม							1.00	

ตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามสำหรับนักท่องเที่ยวพฤติกรรม
ของนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยต่อการจัดการท่องเที่ยว

ข้อ	ข้อความ	ผู้เชี่ยวชาญ					$IOC = \frac{\sum R}{N}$	หมายเหตุ
		1	2	3	4	5		
1	การมาท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยทำให้มีโอกาสได้ทำกิจกรรมและใช้ เวลาว่างกับครอบครัวหรือเพื่อน ๆ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
2	การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของ แหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยที่จัดขึ้น	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
3	การได้เรียนรู้และสัมผัสวิถีชีวิตและสภาพ ความเป็นอยู่ของชุมชน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
4	การช่วยกันรักษาความสะอาดและ สิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
5	การได้แสดงความคิดเห็นหรือให้ ข้อเสนอแนะในการพัฒนาและปรับปรุง แหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
รวม							1.00	

แบบสอบถามสำหรับประชาชนในพื้นที่

ตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามสำหรับประชาชนในพื้นที่ใน
แหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจ

ข้อ	ข้อความ	ผู้เชี่ยวชาญ					IOC = $\frac{\sum R}{N}$	หมายเหตุ
		1	2	3	4	5		
1	รูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของ เส้นทางการท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะ เป็นการท่องเที่ยวที่ให้ความสำคัญกับ เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและ สิ่งแวดล้อม	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
2	รูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของ เส้นทางการท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะ เป็นการท่องเที่ยวที่เน้นความสมดุล ในทุก ๆ ด้าน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
3	รูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของ เส้นทางการท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะ เป็นการท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดผลกระทบ ด้านต่าง ๆ น้อยที่สุด	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
4	รูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของ เส้นทางท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะ เป็นการท่องเที่ยวที่เน้นการมีส่วนร่วม ของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
5	รูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถี ไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทาง การท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะเป็นการ ท่องเที่ยวที่สร้างอัตลักษณ์ใหม่ได้จริง	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้

ข้อ	ข้อความ	ผู้เชี่ยวชาญ					$IOC = \frac{\sum R}{N}$	หมายเหตุ
		1	2	3	4	5		
6	รูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของ เส้นทางการท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะ เป็นการท่องเที่ยวไม่จำเป็นต้องคำนึงถึง ความต้องการของชุมชนที่เป็นพื้นที่ แหล่งท่องเที่ยว	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
7	รูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของ เส้นทางการท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะ เป็นการท่องเที่ยวที่ให้ความสำคัญกับการ เจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นอันดับแรก	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
8	รูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของ เส้นทางการท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะ เป็นการท่องเที่ยวที่คำนึงถึงคนในรุ่น ปัจจุบันมากกว่าคนในรุ่นอนาคต	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
9	รูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของ เส้นทางการท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะ หน่วยงานภาครัฐต้องเป็นผู้ที่มีบทบาท สำคัญในการขับเคลื่อน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
10	รูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของ เส้นทางการท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะต้อง เป็นการท่องเที่ยวที่มีนักท่องเที่ยวเข้ามา เที่ยวครั้งละมาก ๆ	+1	0	+1	+1	+1	0.80	นำไปใช้ได้
รวม							0.98	

ตารางที่ 8 ผลการวิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามสำหรับประชาชนในพื้นที่
ความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวต่อการจัดการท่องเที่ยว

ข้อ	ข้อความ	ผู้เชี่ยวชาญ					$IOC = \frac{\sum R}{N}$	หมายเหตุ
		1	2	3	4	5		
1	ด้านผลเชิงลบ แหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยก่อให้เกิด ความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ของคนในชุมชน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
2	แหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย ก่อให้เกิด ปัญหาด้านความสัมพันธ์ระหว่างชาวบ้าน ในชุมชน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
3	แหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยก่อให้เกิด การรบกวนความเป็นส่วนตัวของคนใน ชุมชน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
4	แหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยก่อให้เกิด ปัญหาขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลในชุมชน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
5	แหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย ส่งผลให้ ประเพณีและวัฒนธรรมอันดีงามของ ท้องถิ่นสูญหาย	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
6	ด้านการจัดการ ความเหมาะสมของมาตรการป้องกันและ เฝ้าระวังผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
7	ความเหมาะสมของมาตรการป้องกันและ เฝ้าระวังผลกระทบด้านสังคมและ วัฒนธรรม	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
8	มีการรณรงค์ปลูกจิตสำนึกให้คนในชุมชน ในการต้อนรับนักท่องเที่ยว	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
9	มีการให้ความรู้เรื่องการท่องเที่ยวแก่คน ในชุมชน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้

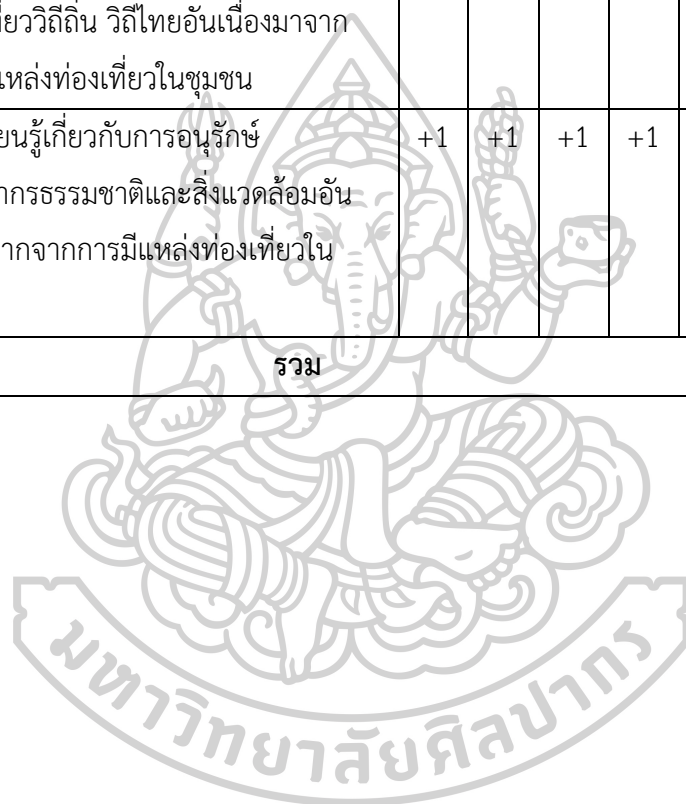
ข้อ	ข้อความ	ผู้เชี่ยวชาญ					IOC = $\frac{\sum R}{N}$	หมายเหตุ
		1	2	3	4	5		
10	มีการโฆษณาประชาสัมพันธ์กิจกรรม *ต่าง ๆ ของแหล่งท่องเที่ยวให้คนในชุมชนรับรู้อย่างทั่วถึง	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
11	ด้านการมีส่วนร่วม คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและดำเนินการเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยว	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
12	คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์จากแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
13	คนในชุมชนมีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่ง ของการจัดการแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
14	คนในชุมชนจัดตั้งองค์กร ชมรมหรือกลุ่ม ที่มีบทบาทในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว วิถีถิ่น วิถีไทย	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
15	มีการกระจายอำนาจให้คนในชุมชน บริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
16	ด้านการส่งเสริมและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว การพัฒนาและส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยว วิถีถิ่น วิถีไทยมีการคำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับชุมชน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
17	มีการรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ของคนในชุมชนที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
18	ชุมชนต้องการให้มีการส่งเสริมและพัฒนา แหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยให้คงอยู่ตลอดไป	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้

ข้อ	ข้อความ	ผู้เชี่ยวชาญ					$IOC = \frac{\sum R}{N}$	หมายเหตุ
		1	2	3	4	5		
19	ด้านการพัฒนาศักยภาพของชุมชน การมีแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยใน ชุมชนทำให้คนในชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้น	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
20	การมีแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยส่งผล ให้คนในชุมชนมีความตระหนักในการ อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
21	การมีแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยส่งผล ให้คนในชุมชนมีความตระหนักในการ อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและประเพณีของ ชุมชน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
22	การมีแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยส่งผล ให้คนในชุมชนได้รับความรู้เพิ่มขึ้น	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
23	การมีแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยส่งผล ให้คนในชุมชนเกิดจิตสำนึกรักบ้านเกิด	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
24	การมีแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยทำให้ คนในชุมชนเข้มแข็ง	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
รวม							1.00	

ตารางที่ 9 ผลการวิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามสำหรับประชาชนในพื้นที่
พฤติกรรมของประชาชนในแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย

ข้อ	ข้อความ	ผู้เชี่ยวชาญ					$IOC = \frac{\sum R}{N}$	หมายเหตุ
		1	2	3	4	5		
1	การมีส่วนร่วมและสนับสนุนกิจกรรม แหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
2	การประชาสัมพันธ์หรือแนะนำแหล่ง ท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้

ข้อ	ข้อความ	ผู้เชี่ยวชาญ					IOC = $\frac{\sum R}{N}$	หมายเหตุ
		1	2	3	4	5		
3	การให้ข้อคิดหรือคำแนะนำในการส่งเสริมและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
4	การติดตามข่าวสารหรือความเป็นไปของของแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
5	การเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการแหล่งท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยอันเนื่องมาจากการมีแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
6	การเรียนรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอันเนื่องมาจากการมีแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	นำไปใช้ได้
รวม							1.00	

ภาคผนวก ง

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการตรวจค่าดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือวิจัย

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบค่าดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือการวิจัย
(Index of Item Objective Congruence: IOC)

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน

1. ชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ รศ.ดร. ณรัณ ศรีวิหะ
ผู้ทรงคุณวุฒิของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและ
บุคลากรทางการศึกษา (ก.ค.ศ)
อดีตอาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
วิทยาเขตปัตตานี
2. ชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ พ.ต.ท.ดร.มะนพ มโรตระกุล
สว. (สอบสวน) สภ.บ้านตาขุน
3. ชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ ดร.นริศ แก้วศรีนวล
รองผู้อำนวยการวิทยาลัยสารพัดช่างจังหวัดสุราษฎร์ธานี
4. ชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ ผศ.ดร.วิศาล ศรีมหาวโร
อาจารย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
5. ชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ ผศ. นนทชัย โมรา
คณบดี คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

ภาคผนวก จ

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิในการประเมินรูปแบบ

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิในการประเมินรูปแบบ

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 8 ท่าน

1. ชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ รศ.ดร. ณรัณ ศิริวิหะ
ผู้ทรงคุณวุฒิของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ก.ค.ศ)
อดี้อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
วิทยาเขตปัตตานี
2. ชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ พ.ต.ต.ดร.มะนพ มะโรตระกุล
สว. (สอบสวน) สภ.บ้านตาขุน
3. ชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ นายวิทยา ภาพร
เลขาธิการสมาคมส่งเสริมการท่องเที่ยวทะเลสาบเขื่อนลำนาน
4. ชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ นายวันรักษ์ สุทธิรักษา
ประธานกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ชุมชนลีเล็ด
5. ชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ นายสุมาตรา อินทรมณี
ประธานกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ชุมชนคลองน้อย
6. ชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ นางรัตนศรี วิเชียร
ประธานกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ชุมชนคลองยัน
7. ชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ นายฤทธิรงค์ ฤทธิกุล
ประธานกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ชุมชนเขาเทพพิทักษ์
8. ชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ นายศุภศักดิ์ โมรา
อดีตรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลท่าขนอนผู้เชี่ยวชาญ
การจัดทำแผนยุทธศาสตร์ชุมชน

ภาคผนวก จ
รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์

รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์

ชุมชนลีเล็ด อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

1. นายวันรักษ์ สุทธิรักษา	รองประธานกลุ่มท่องเที่ยวชุมชนลีเล็ด
2. ประทีป บุญมี	ชาวบ้านในพื้นที่
3. ภิรมย์รวาย รักเดช	ชาวบ้านในพื้นที่
4. ระเป็ยบ บุญอยู่	ชาวบ้านในพื้นที่
5. สงบ หมื่นเอ	ชาวบ้านในพื้นที่

ชุมชนคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

1. สุมาตกร อินทรมณี	ประธานกลุ่มท่องเที่ยวชุมชนคลองน้อย
2. ยุทธนา พรหมเกิด	ชาวบ้านในพื้นที่
3. จรรยา ยี่สิบ	ชาวบ้านในพื้นที่
4. นิรันตร์ วงศ์วานิช	ชาวบ้านในพื้นที่ (เจ้าของศูนย์ฝึกเลี้ยงเพื่อการเกษตร)
5. มณีรัตน์ นิลเอก	เจ้าของโรงปอกมะพร้าวชุมชนคลองน้อย

ชุมชนบ้านคลองยัน อำเภอวิภาวดี จังหวัดสุราษฎร์ธานี

1. รัตนศรี วิเชียร	ประธานกลุ่มท่องเที่ยวชุมชนบ้านคลองยัน
2. สมนึก ฉะยิงแท้	ชาวบ้านในพื้นที่
3. ธรรมบุญ สังข์ทอง	ชาวบ้านในพื้นที่ (เจ้าของโรงตีเหล็ก)
4. อารดา มีทัพ	ชาวบ้านในพื้นที่

ชุมชนบ้านเขาเทพพิทักษ์ อำเภอบ้านตาขุน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

1. ฤทธิรงค์ ฤทธิกุล	ประธานกลุ่มท่องเที่ยวชุมชนบ้านเขาเทพพิทักษ์
2. โสภณ สถิต	ชาวบ้านในพื้นที่
3. ประมุข พูลเพิ่ม	ชาวบ้านในพื้นที่
4. สำรอง ฤทธิกุล	ชาวบ้านในพื้นที่

ภาพที่ 36 ภาพบรรยายการสนทนากลุ่ม

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	ว่าที่ร้อยตรีหญิงสุนิษา กลิ่นขจร
วัน เดือน ปี เกิด	11 พฤษภาคม 2533
สถานที่เกิด	จังหวัดสุราษฎร์ธานี
วุฒิการศึกษา	พ.ศ.2552 ปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต (ศศ.บ.) สาขายุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น (เกียรตินิยมอันดับ 2) คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี พ.ศ.2556 ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ศศ.ม.) สาขายุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี พ.ศ.2559 ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ปร.ด.) สาขาพัฒนศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์
ที่อยู่ปัจจุบัน	95 หมู่ที่ 3 ตำบลเขาวง อำเภอบ้านตาขุน จังหวัดสุราษฎร์ธานี 84230

